

Dame i gospodo, poštovani poslanici i poslanice Skupštine Crne Gore, poštovani građani Crne Gore,

Danas imamo **Četvrtu sjednicu vanrednog zasijedanja u 2024. godini**. Primjenom elektronskog sistema za glasanje utvrđeno je da postoji kvorum potreban za početak sjednice jer je prisutna većina ukupnog broja poslanika.

Otvaram sjednicu Četvrtog vanrednog zasijedanja u 2024. godini.

Podsjećam da sam sazvao Skupštinu na sjednicu vanrednog zasijedanja saglasno Poslovniku Skupštine, a na zahtjev 45 poslanika. Zahtjevom za vanredno zasijedanje određen je dan održavanja i dnevni red sjednice. Prije prelaska na izjašnjavanje o dnevnom redu imamo par proceduralnih obaveza.

Obavještavam vas da su Simonida Kordić i Slaven Radunović podnijeli ostavke na funkcije poslanika zbog nespojivosti funkcija. Saglasno Poslovniku Skupštine objavljujem da Skupština konstatuje ostavke čime im prestaje mandat poslanika o čemu ćemo obavijestiti Državnu izbornu komisiju radi sprovođenja postupka popune upražnjenih poslaničkih mjesta.

Poslanici Vasilije Čarapić i Uglješa Urošević obavijestili su da saglasno članu 147 Poslovnika Skupštine povlače iz procedure Predlog zakona o izmjeni i dopuni Zakona o energetici. Poslanik Dejan Đurović obavijestio je da saglasno članu 147 Poslovnika Skupštine povlači iz procedure Predlog zakona o dopuni Zakona o javnim nabavkama.

Obavještavam vas da je Siniša Gazivoda podnio ostavku na funkciju člana Tužilačkog savjeta. Saglasno navedenom, Skupština konstatuje prestanak funkcije člana Tužilačkog savjeta Siniše Gazivode.

Prelazimo na izjašnjavanje o dnevnom redu.

Izvolite, kolege, izjasnite se o predloženom dnevnom redu.

Zaključujem glasanje. Glasalo je 46 poslanika, svih 46 za, nema protiv, nema uzdržanih. Konstatujem da smo usvojili predloženi dnevni red.

Prelazimo na dnevni red.

Prelazimo na objedinjeni pretres o Predlogu odluke o izmjeni Poslovnika Skupštine Crne Gore, Predlogu odluke o izmjeni Odluke o utvrđivanju broja potpredsjednika Skupštine Crne Gore 28. saziva i Predlogu za izbor potpredsjednika Skupštine Crne Gore.

Predlog odluke o izmjeni Poslovnika Skupštine Crne Gore podnijeli su poslanici Vasilije Čarapić, Dejan Đurović, Boris Bogdanović, Milan Knežević, Bogdan Božović i Nikola Camaj. Predlog odluke o izmjeni Odluke o utvrđivanju broja potpredsjednika Skupštine Crne Gore 28. saziva podnio je predsjednik Skupštine Crne Gore Andrija Mandić. Predlog

za izbor potpredsjednika Skupštine Crne Gore podnijeli su poslanici Amer Smailović, Kenana Strujić Harbić, Admir Adrović, Edina Dešić i Jasmin Ćorović. Izvjestioci odbora povodom Predloga odluke o izmjeni Poslovnika Skupštine Crne Gore su Vasilije Čarapić, Zakonodavnog odbora i Dražen Petrić, Odbora za politički sistem, pravosuđe i upravu.

Otvaram pretres.

Da li neko od predstavnika predlagača želi dati dopunsko obrazloženje?

Poslanik Čarapić. Izvolite.

VASILIJE ČARAPIĆ (16.08.24 13:59:22)

Poštovani predsjedniče Skupštine, drage kolege, uvaženi građani,

Parlamentarna većina je predala u proceduru izmjene i dopune Poslovnika Skupštine Crne Gore za koje smatramo da u od suštinskog značaja za unapređenje funkcionalnosti našeg zakonodavnog doma. Ovaj predlog dolazi u kontekstu nove skupštinske većine koja predstavlja rekordnu parlamentarnu većinu koja se do sada nije sastajala u istoriji crnogorskog parlamentarizma. Stabilnost ove parlamentarne većine omogućava nam da sprovedemo reforme koje će unaprijediti rad Skupštine i doprinijeti daljem razvoju demokratije u našoj zemlji, ali nas i dodatno približiti evropskim vrijednostima.

Izmjena koja se predlaže jeste ograničenje broja potpredsjednika Skupštine na najviše dva iz reda manjebrojnih naroda u Crnoj Gori. Razlozi za ovu odluku su višestruki, a najvažniji je među njima potreba da se poslanicima manjinskih partija omogući adekvatna zastupljenost na rukovodećim pozicijama u Skupštini. Ovo je naročito bitno u kontekstu najveće parlamentarne većine koju imamo u istoriji crnogorskog parlamentarizma, što još jednom moram da ponovim.

Dodatno, ovaj predlog dolazi u trenutku kada Crna Gora bilježi pozitivne ocjene u procesu pristupanja Evropskoj uniji. U prvom dijelu ove godine dobili smo pozitivan Izvještaj o napretku IBAR koji potvrđuje da smo na dobrom putu ka ispunjavanju kriterijuma za članstvo u Evropskoj uniji. Upravo je IBAR recept kako treba da se ponašamo kao parlamentarna većina i kako jedno skupljanje u široku većinu može da nam donese velike benefite.

S obzirom na ove okolnosti smatramo da je od suštinske važnosti da Skupština funkcioniše što efikasnije i inkluzivnije. Povećan broj zasijedanja zahtijeva od nas ne samo bolju organizaciju rada već i uspostavljanje sistema koji će omogućiti da svi poslanici uključujući i one iz redova

manjina imaju priliku da doprinesu radu i odlučivanju u ovom važnom periodu. Ukratko to je obrazloženje ovog predloga. Nadamo se da će poslanici podržati ovaj naš predlog.

PREDSJEDNIK ANDRIJA MANDIĆ (16.08.24 14:01:22)

Hvala vam, gospodine Čarapiću.

Da li izvjestioci odbora žele riječ? Ne.

Mi imamo prijavljenu listu poslanika koji žele da govore na ovu temu.

Prvi prijavljeni je gospodin Andrija Nikolić. Izvolite, gospodine Nikoliću.

ANDRIJA NIKOLIĆ (16.08.24 14:01:44)

Poštovani građani Crne Gore, vi koji pratite Skupštinu usred avgusta i godišnjih odmora, kada je parlamentarna većina mimo dogovora na kolegijumu odlučila da organizuje ovu sjednicu u saradnji s Vladom Crne Gore, a da bi spremna dočekala lokalne izbore u Podgorici, Kotoru i Gusinju, danas na dnevnom redu imamo ideju parlamentarne većine da promijeni Poslovnik Skupštine Crne Gore, da promijeni Odluku o broju potpredsjednika Skupštine Crne Gore, a sve to znači da je demokratija u njihovom doživljaju isključivo prerasla u borbu za funkcije i privilegije.

Gledam ovaj predsjedavajući sto i razmišljam o tome će ovi ljudi da sede i kako će da sede jedni pored drugih da se ne sudaraju i ne smetaju jedni drugima. Gledam i ova mjesta koja su predviđena za Vladu Crne Gore koja ima 30+ članova i razmišljam kako će da se održavaju sjednice Premijerskog i Ministarskog sata kada ministri dođu da budu gosti u ovom parlamentu. Dakle, stvar je jasna i očigledno je da ste veoma brzo izgubili kompas u potrebi za nahranite gladna funkcionerska usta. Mislim da je to svima u Crnoj Gori jasno.

Nedavno smo dobili Vladu, kao što rekoh, s 30+ članova da bi svi vjerovatno zadužili službena vozila, sekretarice, kabinete, obezbjeđenje i razne druge privilegije koje treba da održe na okupu ovako skrojenu parlamentarnu većinu. Saglasan sam s prethodnim govornikom koji je rekao da u istoriji crnogorskog parlamentarizma ovakve parlamentarne većine nije bilo i vjerovatno će se teško ponoviti.

Danas proširujete obim privilegija i broj fotelja tako što mijenjate Odluku o broju potpredsjednika Skupštine da biste ispoštovali dogovor Milojka Spajića i Ervina Ibrahimovića o tome da Bošnjačka stranka dobije

mjesto potpredsjednika Skupštine zajedno s resorima koje su dobili u Vladi Crne Gore i da se na taj način finalizuje politički dogovor na bazi rekonstrukcije Vlade.

Poštovani građani Crne Gore, samo po osnovu rekonstrukcije Vlade koja se dogodila nedavno u crnogorskom parlamentu vi ćete izdvajati milion eura za plate, a ne zaboravite da u ovom trenutku Crna Gora ima pet i po hiljada službenih vozila i taj broj samo raste iz dana u dan. Da ne govorim o milionskim troškovima za reprezentaciju i službena putovanja. Sjećam se veoma dobro kako je počeo mandat prve vlade nakon političkih promjena 2020. godine. Zdravko Krivokapić, bivši predsjednik Vlade, u zgradu Vlade došao je taksijem. Pogledajte, poštovani građani, kako danas izgleda manifestacija predstavnika vlasti u svom punom izdanju. U međuvremenu sve je skuplje i sve je manje dostupno nego što je nekad bilo, to vidite svakog dana ko jednom nogom kroči do pijace, do apoteke, do frizera, do knjižare, do radnje u kojoj treba da kupi pribor za djecu i za školu. Dakle, kupovna moć prema podacima Eurostata oficijalne agencije Evropske unije za statistiku danas je u Crnoj Gori kupovna moć lošija nego 2019. godine. U prevodu, ne živite bolje nego 2019. godine i tu je stvar jasna. Penzije jesu fiktivno porasle, ali je kupovna moć penzionera oslabila zbog toga što su cijene, kao što reko, pošle u nebo. Neću ići dalje od Montefarm apoteka koje penzioneri najčešće posjećuju. Evo kako izgledaju cijene lijekova koje se ne nalaze na osnovnoj listi, a koje ljekari često propisuju penzionerima. Hemodrops kapi 2019. godine su koštale 1,38 eura, danas koštaju 5,61 eura.

PREDSJEDNIK ANDRIJA MANDIĆ (16.08.24 14:06:59)

Zamolio bih vas da se držite dnevnog reda. Ne znam kakve to veze ima sa izborom potpredsjednika.

ANDRIJA NIKOLIĆ (16.08.24 14:07:11)

Ovo je veoma u dnevnom redu. Reći ću vam kakve veze ima. Možda vama, gospodine Mandiću, ne godi. Možemo li samo da se čujemo, kolege. Dakle, budite elementarno korektni da se saslušamo. Građani Crne Gore plaćaju partijske privilegije i funkcije pa je dobro da i ovo čuju. Dakle, Hemodrops kapi 2019. godine koštale su 1,38, danas koštaju 5,61 cent, uvin čaj koji je najčešća preporuka ljekara za ljude starije dobi koštao je 1,95 centi 2019. godine, danas košta 3,67 centi, Altiprim sirup za

iskašljavanje kao i svi iz iste grupe sirupa koštali su 2019. godine 3,94 centa, a danas koštaju 7,77 centi, bromazepam koji je propisivan u velikim količinama koštao je 0,48 centi 2019. godine, danas košta 1,10 centi. Što se tiče trudnica i beba adaptirano mlijeko za bebe Humana koštalo je 2019. godine 10,62 centa, danas košta 21 euro. Pelene koje idu na teret Fonda, količine u enormnom porastu, koštale su 9,22 centa 2019. godine, danas koštaju 15,25 centi. Dakle, dok vi, poštovane kolege, dijelite funkcije ovako vam izgleda realan život i ovo je i te kako, gospodine Mandiću, povezano sa temom dnevnog reda i ne može se kući odnijeti 1.000 eura, a da se troši 1.500. To ne može. Može ako se zadužujete i ako živite na račun budućih generacija. Ovđe je problem što ste očigledno osmislili strategiju koja će ugroziti budućnost naše djece tako što će oni plaćati dugove koje pravi ova aktuelna većina. Umjesto ovog političkog promo materijala koji ste podijelili putem pošte i uz račune za električnu energiju, možda je bilo pametnije da ste građanima poslali cjenovnik ograničenih cijena hrane i lijekova, a to je akcija koju građani Crne Gore očekuju od Vlade da bi bilo podnošljivije suočavanje sa inflacijom i sa ovakvim rastom cijena. Dakle, nije niko protiv povećanja plata i penzija, nema normalnog čovjeka koji se protivi tome, ali se veoma protivimo da se sa povećanjem plata i penzija povećavaju cijene, pogoršava životni standard i da se uprkos svemu tome šire funkcionerske privilegije na račun novca građana Crne Gore.

PREDSJEDNIK ANDRIJA MANDIĆ (16.08.24 14:10:23)

Hvala, gospodine Nikoliću.

Za komentar se prijavio potpredsjednik Boris Pejović. Izvolite, gospodine Pejoviću.

BORIS PEJOVIĆ (16.08.24 14:10:30)

Zahvaljujem, uvaženi predsjedniče.

Poštovani građani Crne Gore,

Iako je danas na dnevnom redu tačka koja se odnosi na izmjenu Poslovnika, odnosno izbor potpredsjednika Skupštine, inspirativno je polemisati na ovu temu i prihvatamo da pričamo o ovome.

Kolega Nikoliću, tačno je da će rekonstrukcija Vlade koštati građane Crne Gore jedan milion. To je 0,03% ukupnog budžeta, a to je dvijestoti dio onoga što ste vi potrošili samo za pale garancije, 190 miliona, podsjetiću vas to. Dalje, kada pričate o standardu, o statistici, podsjetiću vas da ste od

2011. godine do 2021. godine Crnu Goru zadužili za tri milijarde, 60% GDP-a. Dakle, od 45% do 105% BDP-a nam je skočio javni dug i povećali ste plate za svega 37 eura. Sada vi veoma manipulativno vadite selektivno djelove i pokazujete građanima Crne Gore kako se sada gore živi u odnosu na vrijeme kada ste vi bili na vlasti. Kolega Nikoliću, vi sada hoćete da pošaljete poruku da povećanje zarada u Crnoj Gori utiče na rast cijena. U Letoniji, u Litvaniji, Estoniji, Mađarskoj duplo su skočile cijene, Turskoj, evo da ne bude Evropska unija, koleginice, evo u Turskoj pet puta više. Onda imamo dalje Poljsku, Slovačku, Bugarsku, Rumuniju sve članice Evropske unije. Ako nećete da pravimo poređenje sa članicama Evropske unije imate zemlje regiona, imate Tursku, pogledajte kakve su tamo cijene, gospodine Nikoliću, i onda će građanima sve biti jasno. Takođe, ovo je poruka da vi sa ovim pristupom kada kritikujete povećanje zarada šalјete poruku da ćete, ako se budete vi pitali, vratiti zarade na staro jer po vašoj logici ispada da se bolje živjelo za vrijeme vaše vlasti, odnosno kad je minimalna penzija bila 145, minimalna zarada 222 itd. da ne govorimo koliki je bio socijalni jaz, kolega Nikoliću. Mislim da smo po nekim statističkim podacima bili druga zemlja u Evropi po socijalnom jazu. Evropa sad 2 ima za cilj da poveća plate najugroženijim kategorijama.

Druga stvar, pomenuli ste da ćemo mi zadužiti generacije itd. Vaše vlade su se zaduživale za tekuću potrošnju od 2011. do 2017. godine, za tekuću potrošnju da, da. Još jedna stvar, u naredne tri godine ćemo morati da vratimo 1.400.000.000 vaših dugova, tako da, građani Crne Gore, u ovakvim okolnostima geopolitičke krize, inflacije, možete da zamislite kako bismo živjeli da smo imali dinamiku rasta penzija kakvu smo imali za vrijeme dok je današnja opozicija bila na vlasti. Zahvaljujem.

PREDSJEDNIK ANDRIJA MANDIĆ (16.08.24 14:14:24)

Hvala, gospodine Pejoviću.
Izvolite, gospodine Nikoliću.

ANDRIJA NIKOLIĆ (16.08.24 14:14:28)

Zahvaljujem, mislim da je dobro što ste se javili, gospodine Pejoviću, i da je dobro što ste pokazali nervozu u vašoj diskusiji jer je ta nervoza najbolji pokazatelj koliko je ova tema važna i koliko se tiče građana Crne Gore. Sugerisem vam kao vaš politički konkurent da nastavite da ubjeđujete građane kako ste im stvorili odlične uslove za život jer svakog

dana, rekao sam vam, kad uđu u apoteku, kad uđu u market, kad odu kod frizera, kad odu da polažu vozački ispit, kad odu da registruju auto suoče se sa životnim standardom čiji ste vi kreatori. Ne polemishete, gospodine Pejoviću, vi sa utiscima, vi polemishete sa Eurostatom i sa činjenicama. Dakle, to su utvrđene činjenice, Eurostat je rekao da je kupovna moć u Crnoj Gori 2019. godine bila bolja nego kupovna moć 2024. godine. Što se tiče inflacije, inflacija u Crnoj Gori je 50% veća nego u zemljama eurozone, razumijete? Danas su cijene u Crnoj Gori veće nego u marketima u Njemačkoj koja je najrazvijenija zemlja Evropske unije. Zna li zašto, gospodine Pejoviću - zato što se ekonomija ne vodi ovako kako je vi vodite. Vama je ostavljena puna trpeza, gospodine Pejoviću, puna trpeza od ozbiljnih turističkih projekata koji danas pune budžet Crne Gore i BDP sa 30% učešća. Ovde su došli investitori sa milijardama eura novca samo po osnovu izgradnje turističkih kompleksa. Izgrađeno je 236 hotela, nakon crnogorske nezavisnosti, sa četiri i pet zvjezdica koji su donijeli 15.000 radnih mjesta. Ova Vlada projektuje budžet zahvaljujući tim projektima, razumijete? Pošto ne razumijete, nastavite da govorite ovako kako govorite, ali imam za vas još jedan savjet. Drugi put kad odlučite da branite vaše partijske funkcionere, bivše partijske funkcionere, sad mislim na čovjeka iz Gradske čistoće gospodina Hota koji je podnio ostavku, onda se pridržavajte principa. Sve vrijeme ste govorili da je grad čist i da su netačne kritike koje dolaze od strane opozicije, pa ste nakon ostavke Hota kazali da nije dobro radio i da je zbog toga podnio ostavku.

Gospodine Pejoviću, vi se sudarate sa onim što ste radili i sa onim što ste govorili. Za ozbiljnu politiku je potrebno makar malo principijelnosti.

PREDSJEDNIK ANDRIJA MANDIĆ (16.08.24 14:17:30)

Hvala vam, gospodine Nikoliću.

Za riječ se prijavio Jovan Jole Vučurović, pa onda gospodin Mugoša.

Izvinjavam se gospodinu Vučuroviću, nisam registrovao da ste tražili proceduralno.

DANE MARKOVIĆ (16.08.24 14:17:59)

Gospodine predsjedavajući, moram samo da se javim radi ispravke netačnih navoda.

Gospodine Andrija Nikoliću, sasvim slučajno znam podatak za Hemodrops kapi koje vi poredite, da je u prodaji 2016. godine bilo

pakovanje od 10 ml, sad je 20 ml. Dobro, nebitno, tada je bilo 10 ml, a sada je 20 ml, nije to bitno. Znači to nije toliko bitno, odmah da vam kažem, bitno je što zloupotrebljavate količine, količina je nekad bila od 10, sada je od 20 mililitara...

PREDSJEDNIK ANDRIJA MANDIĆ (16.08.24 14:18:25)

Molim vas, biramo danas potpredsjednika Parlamenta, ako odemo u kapi sa pričom onda smo promašili temu koja je na dnevnom redu.

DANE MARKOVIĆ (16.08.24 14:19:11)

Samo da završim, gospodine predsjedavajući, vrlo ću kratko.

Šest mjeseci slušamo ovdje apsolutnu zloupotrebu podataka, slušamo različite konstrukcije, uzimaju se podaci i procenti koji nijesu tačni.

PREDSJEDNIK ANDRIJA MANDIĆ (16.08.24 14:19:26)

Ja vas molim, kolege, da čujemo.

DANE MARKOVIĆ (16.08.24 14:19:35)

Ja se bavim nekim sasvim drugim poslom, ali ovdje prvi put u životu čujem nešto što se zove kupovna moć penzionera i uzimaju se zvanični podaci za takvo nešto. Čuli smo u prethodnom obraćanju, znači govorim o obraćanju u ispravci netačnih navoda, ne govorimo o prethodnom poslaniku.

Kupovna moć, da znaju građani, odnosi se na vrijednost novca, što znači ako je nešto za 100 eura moglo da se kupi 2016. godine, određena količina dobara i usluga, sada 30% za istu količinu novca može da kupi odnosno za 130 eura ista količina roba i usluga sada može da se kupi. To znači da je vrijednost eura pala za nekih 30%, ali ona je pala i u Srbiji za dinar i u Americi za dolar i u ostalim zemljama Evropske unije. Znači, ovdje se vrši stalna zloupotreba podataka. Kupovna moć građana ne postoji, postoji samo kupovna moć novca. Tako da vam objasnim jednu stvar, ako plata više raste od kupovne moći novčanice o kojoj govorite, to znači da je standard građana viši, ne postoji kupovna moć građana, ne postoji

kupovna moć preduzeća, ne postoji kupovna moć penzionera. Izmišljate podatke i onda koristite za svoje potrebe.

PREDSJEDNIK ANDRIJA MANDIĆ (16.08.24 14:20:22)

Doktore, dali ste veoma važne informacije obraćajući se meni, ali vam moram reći da ste se obraćali gospodinu Nikoliću.

Gospodine Nikoliću, izvolite minut.

ANDRIJA NIKOLIĆ (16.08.24 14:20:33)

Ovo je bio komentar i s obzirom na to da je došao drugi komentar iz istog kluba imam pravo na odgovor na komentar ...

PREDSJEDNIK ANDRIJA MANDIĆ (16.08.24 14:20:45)

Nije u potpunosti proceduralno, dobio je minut. Imate minut.

ANDRIJA NIKOLIĆ (16.08.24 14:20:56)

Gospodine Mandiću, toliko dugo godina ste poslanik da ovo ne priliči vašem iskustvu i ne priliči nekom višteštvu. Čovjek je ustao, jasno mi se obratio komentarišući kao drugi iz kluba moje izlaganje i ja imam pravo da odgovorim na komentar uz vraćeno vrijeme u predviđenom vremenu koliko to diktira Poslovnik.

PREDSJEDNIK ANDRIJA MANDIĆ (16.08.24 14:21:17)

Gospodine Nikoliću, vi možete neviteški da se ponašate, pa da zloupotrijebite. Čovjek se javio proceduralno, u ime kluba je komentarisao potpredsjednik parlamenta. Ja ne mislim da smo u ovom parlamentu iz parlamentarne većine tako neiskusni. U redu je sada da dajemo, možete po tri minuta. Vratite vrijeme. Imate minut.

ANDRIJA NIKOLIĆ (16.08.24 14:21:45)

Gospodine poslaniče, ne morate meni da se obraćate, imate mlade roditelje u Crnoj Gori, ja sam jedan od njih, objasnite njima kako su mliječne formule za bebe 2019. godine koštale 10,62 centa, zašto danas koštaju 21 euro. Otiđite u Montefarm apoteku, ja sam bio juče i detaljno se informisao i svaki podatak koji sam iznio je provjeren u Montefarm apotekama, ne u privatnim apotekama, nego u Montefarm apotekama đe su cijene povoljnije za razliku od privatnih apoteka.

Druga stvar, pošto govorite o kupovnoj moći, ne polemishete opet sa mnom. Možete vi ekonomski, terminološki da ispravljate navode u Skupštini, ali vi polemishete sa Evropskom unijom, sa Eurostatom koji govori o kupovnoj moći 2019. godine i o kupovnoj moći 2024. godine. Dakle, danas je nepovoljnije u odnosu na 2019.godinu.

PREDSJEDNIK ANDRIJA MANDIĆ (16.08.24 14:22:49)

Hvala vam.

Gospodine Vučuroviću, nadam se da vas niko neće prekinuti. Izvolite.

JOVAN VUČUROVIĆ (16.08.24 14:23:16)

Potpuno sam deplasiran. Pošto je počela kampanja za izbore u Podgorici i Kotoru, mogu da saopštim podatak da će u Podgorici koalicija Za budućnost Podgorice zajedno sa partnerima imati 61%. Važno je da se čuje i taj podatak. (Upadica) Tamo smo imali oko 50 i nešto, a vi nekih 4%, dakle gdje čeljad nijesu bijesna kuća nije tijesna, tako da će ovdje biti i prostora za potpredsjednike i za Vladu i to je najvažnije. Zato sam htio da se vratim na priču oko Poslovnika.

Ove izmjene Poslovnika su normalna stvar jer Skupština jeste i dinamična i živa, parlamentarni život je politički živ, nije statičan, tako da apsolutno ova aktuelna izmjena koja se tiče potpredsjednika samo može dodatno pobljšati rad Parlamenta. Ja želim da pozdravim i ovaj predlog za potpredsjednika Skupštine i mislim da će i gospodin Nurković doprinijeti još boljem i kvalitetnijem radu našeg parlamenta, iz onog iskustva koja imam sa njim u odboru kojem ja predsjedavam i dok je predsjedavao Odboru za ekonomiju. Shvatam naravno i kritike, ali Poslovnik je uvijek poodložan izmjenama, ali koje uvijek moraju ići u smjeru poboljšanja rada Parlamenta.

Bio sam član radne grupe za izradu Poslovnika decembra 2020. godine, mislim da je bio i gospodin Mugoša i gospodin Momo Koprivica i jedan broj sadašnjih poslanika i bivših i mogu da kažem da sam sa pozicije predstavnika parlamentarne većine podržao sve predloge tadašnje opozicije. Sa druge strane, takođe odnosi se na Poslovnik, dok smo mi bili opozicija Poslovnik je dosta puta korišćen kako bi se opstruirao naš rad, kako bi se gušila slobodna riječ, a tu posebno mislim na nas iz bivšeg Demokratskog fronta, tačnije oni koji su tada vodili i Skupštinu i državu učinili su sve kako bi onemogućili normalan rad tadašnje opozicije, a koristili su sve mehanizme, posebno poslovničke, kako bi suzbili slobodnu riječ ovdje u parlamentu.

Ovdje se često poteže jedna teza koja nije istinita, kako je Skupština sada nedemokratska, kako predsjednik Parlamenta ukida demokratiju, kako opozicija nema vremena da govori. Evo, prvi sat vremena je sve to demantovano i to naravno nema veze sa istim, jer svi ovdje imamo, shodno Poslovniku, a ponekad izbjegavajući poslovničke odredbe, imamo pravo da saopštimo slobodno svoj stav o bilo čemu i često uz brojna, kao što rekoh, kršenja Poslovnika. Što se tiče nas, mi smo se za neke stvari borili, posebno za slobodnu riječ u Parlamentu Crne Gore. Kad smo kod Poslovnika, upravo sam ja baš na ovim pomenutim sjednicama radnog tijela za izmjenu Poslovnika predložio da se ukinu te čuvene sankcije i novčane kazne za poslanike, koje su posebno bile aktuelne u periodu do 30. avgusta 2020. godine. Posebno se obraćam poslanicima pozicije, ima i onih koji su tada bili poslanici, znaju tačno kako se lako tada potezalo za opomenama i novčanim kaznama, potpuno neustavno, u pravu ste gospodine Bogdanoviću. Svi znamo šta smo mi, poslanici tadašnjeg Demokratskog fronta, ovdje doživljavali od predsjedavajućih iz reda bivšeg režima. Ja sam sada htio da podsjetim javnost, kad smo već krenuli u malo širu priču, a priča je o Poslovniku, da podsjetim javnost kako je to izgledalo kada su predsjedavajući bili iz reda bivšeg režima, a naravno sve su to radili u saradnji sa šefom režima, pa kaže - Milan Knežević 14 opomena, ovdje govorim samo o godinu dana, Nebojša Medojević 16 opomena, Jovan Vučurović 13 opomena, Predrag Bulatović šest opomena, Marina Jočić 10 opomena, Andrija Mandić sedam opomena, Milutin Đukanović 11 opomena, Milun Zogović 10 opomena, pa opomene Branku Raduloviću, opomene Branki Bošnjak takođe. Neću sad da pominjem i opomene našim prijateljima i saborcima koji više nijesu sa nama, ali da ih pomenemo sa dužnim pijetetom, gospodinu Vučiniću, gospodinu Pavloviću. Imam jedan specijalitet iz 2020. godine, svih 17 poslanika Demokratskog fronta trebali bi biti kažnjeni od 50% poslaničke zarade i to je bilo jedno kršenje Poslovnika. Ovo sve govori apropo toga kako danas se svi pozivaju

odjednom na Poslovnik, smeta im sadašnja izmjena Poslovnika, a tada su ga žestoko zloupotrebljavali. Onda imamo da je generalni sekretar Skupštine predložio Administrativnom odboru procentualno umanjenje zarada od 10 do 30% plate, ovo takođe govorim samo za jedan kraći period, Jovanu Vučuroviću, Milutinu Đukanoviću, Nebojši Medojeviću, Milunu Zogoviću, Slavenu Radunoviću, Milanu Kneževiću itd. Onda se sjetim gospodina Ivana Brajovića, nadam se da neće izazvati repliku Socijaldemokrata, koji me je jednom duplom opomenom kaznio, kada sam kazao za poslanike parlamentarne većine da su hiptoniska gomila. Iako se radi o čovjeku koji je urban, ja sam citirao Caneta i Partibrejkers, a on me tada kaznio opomenom. Samo sam htio slikovito da prikažem nekada kako se zloupotrebljavao i koristio Poslovnik u Skupštini Crne Gore. Naravno, neću da budem nekorektan, jedan dio ovih kazni novčanih i ostalih opomena, govorim za sebe lično, možda je bio i zaslužen, ali uglavnom sve je ovo bio uzaludan pokušaj jedne diktature da spriječi slobodnu riječ upravo ovdje u parlamentu gdje je slobodna riječ valjda logična, očekivana i priželjkivana.

Ovdje se u tom vremenu zloupotrebljavao Poslovnik i na druge načine, ovdje su i hapšeni poslanici, izvođeni, ovdje smo i ležali, u prostorijama Skupštine, braneći naše saborce. Moramo se sjetiti da je Poslovnik bio predat na upotrebu jednom Milivoju Katniću, jednom čudnom liku koji ga je tumačio po svom nahođenju. tako da više nijesmo znali da li imamo imunitet ovdje u Skupštini ili kad pređemo prag Skupštine itd. i ostale ludorije i smicalice koje su se koristile od strane parlamentarne većine, a sve zloupotrebljavajući i koristeći Poslovnik onako kako ne treba kako biste se obračunali sa političkim neistomišljenicima. Ta vremena su na svu sreću prošla, neka svako radi svoj posao, Skupština ima svoja pravila, poslanici imaju svoja prava i obaveze i to im propisuje Poslovnik i zato kažem da podržavam ove izmjene Poslovnika, podržavam ovaj predlog za potpredsjednike i ne vidim zašto bi nekome smetalo da manjebrojni narodi imaju još jednog potpredsjednika. Nama iz Nove srpske demokratije apsolutno ne smeta, mislimo da će to biti novi kvalitet i da će to doprinijeti boljem i kvalitetnijem radu Parlamenta Crne Gore.

Hvala.

PREDSJEDNIK ANDRIJA MANDIĆ (16.08.24 14:32:00)

Hvala vam, gospodine Vučuroviću.

Sljedeći prijavljeni za riječ je poslanik Boris Mugoša. Izvolite, gospodine Mugoša.

BORIS MUGOŠA (16.08.24 14:32:09)

Zahvaljujem.

Uvažene poslanice i poslanici, poštovane građanke i građani,

U Crnoj Gori sa 600.000 stanovnika imamo Vladu sa 32 člana, 26 ministara, sedam potpredsjednika i imamo Skupštinu sa pet potpredsjednika za sad. Kako ste krenuli, kolege iz većine, pošto se hvalite da vas ima 53 u većini, imam osjećaj da će biti predsjednik Parlamenta i 52 potpredsjednika Parlamenta. Govorite da ste se okupili oko principa, ideja i vrijednosti. Okupili ste se oko fotelja, kolege, jer da ste se okupili oko ideja, principa i vrijednosti ne bi imali Vladu od 32 člana, gdje vam garantujem da niti jedan ministar može da nabroji sve ostale kolege u Vladi, da pola njih više i ne zna što su nadležnosti. Ne bi imali 54 državna sekretara, jer je malo 32 ministra, nego morate da imate i 54 državna sekretara i ne bi imali pet potpredsjednika Skupštine. O kakvim vi idejama i vrijednostima pričate? Vaš kohezioni faktor su fotelje, po dubini, širini i visini i vi ćete sada da pričate bivši režim, bivši, vi ste radili, ako smo bili loši, a bili smo, a vi ste gori. Mislili su ljudi možda da nema gorih - ima. Dobili ste ih i kazniće vas. Kaznili su i nas, kazniće i vas. Ozbiljne ljude možete da prevarite jednom, možete da se igrate sa njihovim nadama i očekivanjima, drugi put ne možete, a ja vjerujem da su građanke i građani, duboko vjerujem, ozbiljni ljudi. Možete da pričate što god hoćete, možete da pišete svakakva obrazloženja, vrijeđaju se građani sa ovim obrazloženjem. Rekao sam kad smo birali Vladu, ruganje sa građanima, da mi u Crnoj Gori imamo najveću Vladu u Evropi po broju članova. O čemu se tu radi, uvažene koleginice i kolege, o vrijednostima, o idejama, načelima, principima? Ne, radi se o tome da kad god se neki konstituent iznervira dobije po neku novu funkciju, pa ćemo ih izmišljati do mile volje. Zamislite kad sjednu svi potpredsjednici zajedno sa predsjednikom i generalnim sekretarom na što će to ličiti, a zamislite još kolege iz DPS-a npr. da predlože kolegu Janovića, ne bi mogao da se uvuče, ne bi mogao, ćuškali bi se. Činjenica je da nam institucije liče na muzički tobogan kod čuvenog Minje Subote, ko prvi njegova stolica. Nije meni ovo, vjerujte mi smiješno, ovo je tužno, tužno je. Možete vi nas kritikovati za milion stvari, vjerovatno ćete biti u pravu za mnoge od njih, ali ovo što vi radite eliminiše svaku normalnu kritiku na naš nerad i na loš rad, jer ste vi uspjeli za četiri godine da sve one negativne pojave koje su se dešavale dok smo mi bili dio vlasti, doktorirate, dovedete ih do savršenstva, a one pozitivne, a bilo ih je puno, poništavate svjesno. Pričamo mi ovdje o principima, o vrijednostima, kako se mi borimo za

evropsku, evroatlantsku, kako ako neko je protiv da neko uđe u Vladu protiv je nezavisne multietničke, protiv je jednog naroda. Zamislite vi poistovjećivanje partija sa narodom. Alo, đe mi živimo, ljudi, da partije određuju narodu ko im je prijatelj, ko im je neprijatelj? Jesmo li mi svjesni u kakvom paralelnom univerzumu živimo? Znamo li mi da nas ti ljudi gledaju, da kažu jeste li vi normalni, ko vama daje za pravo da budete vlasnici našeg mozga, da nam vi određujete ko nam je neprijatelj, ko nam je prijatelj jer se vama međusobno ne sviđa neka partija? Stanimo, ljudi, prećeralo se. Prećeralo se, vjerujte mi, prećeralo se. Ne o cijenama, ali biće prilike. Samo razgovarajte što više sa građanima, oni daju najbolji odgovor. Džabe flajeri, bilbordi, 7.000 istih saopštenja, više se ne zna ko ih potpisuje, džabe. I mi smo mislili da možemo neke stvari na taj način, ne može, jer je građanin kao nosilac suvereniteta dovoljno odgovoran i zreo i vidjećete, brzo ćete se suočiti sa posljedicama svega toga. Neka je vama sa srećom svaka fotelja, učinite je kožnom, udobnom, svako od vas neka ima po jednu funkciju, ali to će proći. Vjerujte mi, to će proći i građani sve iskrenije reaguju, degutantno im postaje sve ovo.

Da zaključim, da budem iskren, ja uvaženom kolegi Nurkoviću čestitam izbor za potpredsjednika Skupštine i to nema veza sa njim, on zna da ja njega veoma cijenim i lično i profesionalno, ali ovo što radite, uvažene kolege iz većine, ajde da budem polugrub, političko je zastiđe, 53 - 54 je nebitno, u živou je bitan kvalitet, a ne kvantitet. Neke zemlje sa najodvratnijim režimima su imale 90% većine, je li to značilo da su kvalitetni? Sjetimo se i zadnje decenije prošlog vijeka i režima na našim prostorima negdje. Je li to rezultat kvaliteta? Većina, većina, da nas je što više - ne. Vraćamo se na ono na početku, rezultat kvaliteta je vrijednost i principi i načela, a ovo što vi radite je sve sem to.

Zahvaljujem.

PREDSJEDAVAJUĆA ZDENKA POPOVIĆ (16.08.24 14:38:58)

Zahvaljujem kolegi Mugoši.

Sada riječ dajem kolegini Sonji Milatović. Izvolite, kolegнице.

SONJA MILATOVIĆ (16.08.24 14:39:09)

Uvažene građanke i građani Crne Gore,

Veliki li su politički apetiti novokomponovane vlasti u Crnoj Gori u čijim okvirima su se radi funkcija i privilegija, razumije se, sabrali dojučerašnji ne

samo politički već i ideološki protivnici. No ipak, tako nezasitima politička glad im se mora utoliti da se ne bi raspali i prije nego što su se sastali, a kako ih drugačije učiniti sitima i kako ih međusobno vezati odnosno povezati do foteljom. Zato, evo, postaje tijesno za ovim predsjedavajućim stolom. Pogledajte, skoro je izabran treći potpredsjednik crnogorskog parlamenta iz redova parlamentarne većine, ipak tri potpredsjednička mjesta predstavnicima vlasti nisu bila dovoljna da međusobno, jezikom simbola kazano, ne povade oči zbog fotelja, pa sad crni Poslovnik Skupštine Crne Gore ponovo mora da trpi izmjene. Dobro je rekao Boris Mugoša, nije ovo vlada pomirenja, nego vlada podmirenja. Isto se, uvaženi kolega Mugoša, može kazati za cjelokupnu vlast, pomirili su se i podmirili ako se broji, a broji se, jer to pomirenje odnosno podmirenje građana košta više od milion eura. A kako - pa ovih ne zna im se više broja ministara i državnih sekretara itd košta milion eura više. Milion eura državnog novca, vašeg novca, uvažene građanke i građani, njihovo podmirenje vi plaćate, baš kao što 200 grama kafe u Budvi plaćate tri eura, kilo pirinča u Budvi plaćate 5,5 eura, a litar maslinovog ulja u Budvi plaćate 31 euro i 10 centi. No šta je 30 i kusur ministarskih mjesta od kojih su mnogima izmišljene nadležnosti na ovu skupoću? Crna Gora je šampion, imamo najveću vladu u Evropi, moraćemo evo i iz poslaničkih klubova da doniramo stolice da se formiraju novi redovi ovamo preko puta ne bi li svi ministri posjedali kad dođu na Premijerski sat, a neće biti potrebe jer oni zajedno sa premijerom bježe od pitanja poslanika. Nekad je bila privilegija ministrom se zvati i nekad su članovi u Vladi Crne Gore uživali ugled u crnogorskom društvu. Danas, kladim se, da metodom slučajnog uzorka zaustavljamo građane i pokazujemo im fotografije ministara pitali bi nas a ko je sad ovaj. To je zato što je danas ključni motiv da postaneš ministar službeni auto, a ako pričamo o motivu da budeš dio vlasti, pa pobogu, ljudi, dio ove vlasti nije samo onaj koji nije htio da bude, dio vlasti su svi kojima se politika zasniva na tome da zakuče koje radno mjesto po dubini i širini, da supruge, kćerke, sinovi, zetovi, snahe, tašte, braća, sestre, kume i kumovi ne ostanu slučajno bez posla u nekom državnom preduzeću. Pogledajte Elektroprivredu, CEDIS, Rudnik uglja, pogledajte lokalne samouprave, pogledajte Budvu koja ima dvije i po hiljade zaposlenih, pa ovi ljudi su doktorirali ne partijsko, nego familijarno zapošljavanje. Pogledajte šta uradiše od državnih preduzeća, nema će više igla na stane, neke opštine iznajmljuju zgrade pored opštinskih da bi porodica uža i šira koju su pozapošljavali ako ništa drugo bar imala će da dolazi na posao. Da se razumijemo nešto, da su državna preduzeća iz energetskog sektora pretrpana kadrovima zaposlenim po krvnoj, kumovskoj ili prijateljskoj liniji sa vlastodršcima nije rekla Sonja Milatović, gospodo, to vam je rekao

ministar u ovoj megalomanskoj vladi, koji sad trči trku da bude kandidat za gradonačelnika Podgorice. No evo da vidimo hoće li na taj cilj stići.

Zamislite dokle ide nezajažljivost predstavnika ove vlasti, evo još jednog sjajnog primjera. Mijo Lekić je prvobitno upravljao Rudnikom uglja od 2020. godine do 2023. godine i za to vrijeme prema zvaničnim podacima zaposlio čak 584 nova radnika koji po stručnim kvalifikacijama ne odgovaraju potrebama ove kompanije. U međuvremenu je stigao da zaključi i milionske sumnjive ugovore povodom kojih Vladimir Novović ne mrda prstom bolje nego da se ne valja. Kao nagrada za zaključenje tih sumnjivih ugovora stiglo je Lekićevo imenovanje na čelu borda direktora ove kompanije, zbog čega je ministar Mujović sigurno bio presrećan, ali politički plijen je politički plijen i mora da se trpi. Bolje trpi, no da se naruši ova harmonija i idila među koalicionim partnerima. No da nema direktora kao ovih što dolaze iz jedne pljevaljske familije govori podatak da je na čelo Čistoće u ovom gradu postavljena Lekićeva supruga koja dok preduzeće grca u problemima kupuje nov službeni auto i to ne bilo kakav.

Gospođa Lekić traži vozilo od 40.000 eura, koje će ispuniti uslove poput postojanja kamera za parkiranje, auto mora biti crne metalik boje, mora imati tri naslona za glavu, mora imati grijače prednjih sjedišta i još mnogo toga, ali pored svega ovoga ne smije biti stariji od 2023.godine. Tako, uvažene građanke i građani, izgleda oslobođenje, pomirenje i podmirenje u režiji ovih što nam državu na svim nivoima ojadiše. Najbolji su oslobodioci kada bez trunke blama ustvrde da nema partijskog zapošljavanja, a u Glavnom gradu konkursi pršte li pršte na sve strane i to pred izbore. No, džaba sve, gospodo. Džaba i zapošljavanja pred izbore, džaba i povećanja plata iz zaduženja, građani vam više ne vjeruju, došao je kraj, adio. Ne možete dovijeka varati građane. Spajić ima državljanstvo, Spajić nema državljanstvo. Spajić ima prebivalište, Spajić nema prebivalište. Ne možete otkazivati Premijerski sat u petak veče navodeći da se premijer nalazi u inostranstvu dok on uredno u Goodfellasu jede svoj hamburger. Nema tih zapošljavanja i tog povećanja plata koje vas može spasiti političke propasti kada jednom u očima građana postanete tako neozbiljni i toliko neodgovorni. Osnovno da biste pobijedili u jednoj političkoj utakmici je da vam građani vjeruju. Vama više ne vjeruju. Zato je vaš sunovrat nezaustavljiv.

Zaključno, ne čudi nas ni ovo još jedno potpredsjedničko mjesto koje je dio političkog kolača za gladne godine iz vlasti pored ovih hiljada i hiljada zaposlenih i ne znam ni sama koliko novih ministara, ali ipak žalim slučaj. Nemate vi dovoljno fotelja da zaustavite ovaj pad. Poslije debakla koji ste doživjeli u Budvi, pa u Andrijevici, a slijedi Gusinje, slijedi Kotor i slijedi Podgorica iz koje kreću promjene na nivou Crne Gore. Zahvaljujem.

PREDSJEDAVAJUĆA ZDENKA POPOVIĆ (16.08.24 14:47:13)

Zahvaljujem kolegini Milatović.

Sada riječ dajem kolegi Filipu Adžiću. Izvolite, kolega.

FILIP ADŽIĆ (16.08.24 14:47:21)

Uvažene građanke i građani, poštovane kolegice i kolege,

Svaki put kada pomislimo da smo dotakli dno, da vladajuća većina nema kud grđe i kud gore, mi se uvjerimo da, ipak, problemima diskreditacije i urušavanju institucija nema kraja. Nakon cirkusa koji smo gledali i formiranja najglomaznije vlade u svijetu, vidimo da postoji i velika šansa da budemo i Ginisovi rekorderi u odnosu na broj ministara srazmjerno broju stanovnika, tako da vidimo da se isti taj tempo, isti taj manir nastavlja i u Skupštini Crne Gore.

Ono što smo navodili da je problem da uvažene kolege ministri neće imati gdje da sjednu, da nema dovoljno klupa kada bude Premijerski sat, a isto možemo reći gledajući predsjedavajući sto. Vidimo da nema dovoljno mikrofona da sjednu svi potpredsjednici Skupštine. Nemate dovoljno mikrofona. Mislim da ćete morati da jednog potpredsjednika udaljite ili da ćete morati predstavnika Generalnog sekretarijata Skupštine da udaljite da bi svi imali mogućnost da se jave ili da uvedete bubice.

Dragi građani, da nije svako zlo za zlo, najbolje pokazuje i ova situacija. Imali ste priliku da u najkraćem periodu vidite karakter ove i ovakve vladajuće većine i stvari pred predstojeće izbore su kristalno jasne. Ukoliko želite da nastavite udomljavanje predstavnika političkih partija koje vrše vlast, ukoliko želite da u Podgorici imate najviše sekretarijata u Evropi u jednom gradu, ukoliko želite da imate najviše potpredsjednika Skupštine jednog grada, ukoliko želite da svi oni za koje glasate na predstojećim izborima imaju službeno auto, imaju kabinet, imaju privilegije, da svi oni zapošljavaju svoju najbližu familiju, svoje kumove i prijatelje onda je jasno da treba da podržite ove ljude koje ste dominantno podržali na predstojećim izborima. Ali, vjerujem, dragi građani, da je i vama jasno da sve ono što su vam obećavali, sve one privilegije koje su se ticale i povećanja zarada i povećanja penzija i skraćanja radnog vremena i novih radnih mjesta i novih investicija, da su u suštini bila jedna dimna zavjesa za uhljebljavanje i pribavljanje privilegija za one kojima ste vjerovali i kojima ste dali glas.

Zbog toga, ne sumnjam da ćete 29. septembra pokazati jedan odgovoran pristup i da ćete kazniti sve one koji su umjesto u vašem interesu radili isključivo u sopstvenom interesu, ali to nije najgore. Oni su radili protiv interesa vas i vaše dece i protiv interesa Crne Gore, ali biće prilike kada dođe i to na dnevni red, danas je tačka koja se tiče državne imovine, da detaljno i o tome raspravljamo i građanima predstavimo kako neko želi da arči i rasparča državnu imovinu Crne Gore. Zahvaljujem.

PREDSJEDAVAJUĆA ZDENKA POPOVIĆ (16.08.24 14:51:11)

Zahvaljujem kolegi Adžiću.

Riječ dajem kolegi Adrijanu Vuksanoviću. Izvolite, kolega.

ADRIJAN VUKSANOVIĆ (16.08.24 14:51:20)

Hvala, poštovana potpredsjednice.

Dame i gospodo, slušajući moje kolege iz opozicije moram reći da nisu baš u pravu. Manje - više izražavali su bojazan da nećete imati prostora za predsjedavajućim stolom, a elementarnim građevinskim radovima se to može riješiti. Ova dva stuba Skupštine nisu noseća, dakle mogu se proširiti, a i pojedini potpredsjednici nemaju dobro vidno polje. Ako se neko javi od kolega iz DPS-a nekima od vas bi trebao retrovizor da ih uoče. Dakle, slobodno elementarnim građevinskim radovima proširite predsjedavajući sto i nakon rekonstrukcije Vlade da dobijemo i rekonstrukciju predsjedavajućeg skupštinskog stola i da vam tu bude komforno.

S druge strane, ne treba se puno ograničavati s brojem potpredsjednika. Ako Vlada ima sedam možemo i mi sedam, osam. Možda da uvedemo jedno pravilo u Poslovniku, u smislu volumena budućih potpredsjednika, pa da se ograničimo na 75 kg - 80 kg. Ja bih samim tim bio isključen i ne bih mogao biti potpredsjednik niti bih mogao biti za tim predsjedavajućim stolom. Nisu u pravu opozicione kolege kada kažu da ovo loše utiče na ekonomiju Crne Gore. Mislim da dobro utiče. Jer, danas najtraženiji artikl na crnogorskom tržištu je dobra komforna kožna stolica i vlada veliko interesovanje za stolicama. Ovo sve ima i svoj ekonomski podsticaj.

S treće strane, možete uvesti još jedno pravilo, rekao bih princip rotiranja. Nije u redu da pojedini potpredsjednici budu skroz na kraju, da su daleko od predsjednika, da na taj način budu marginalizirani, pa da se

povremeno rotirate tako da budete što više u centralnoj poziciji predsjedavajućeg stola.

Dakle, jasno je da Hrvatska građanska inicijativa neće ovo podržati, jer ne vodimo se interesima koji su kratkoročni, koji mogu ovako zvučati i simpatično i duhovito, a na žalost su veoma loša rešenja i za Crnu Goru i za njene građane. Hvala vam.

PREDSJEDAVAJUĆA ZDENKA POPOVIĆ (16.08.24 14:53:51)

Zahvaljujem kolegi Vuksanoviću. Posebno zahvaljujem na ovim korisnim sugestijama, razmislićemo o tome.

Samo da vam kažem, natjerali ste me, odnosno kolega Adžić me je natjerao da brojim mikrofone, ali imamo tačan broj mikrofona. Sedam, znači dovoljan broj mikrofona, a za stolice ćemo se potruditi da bude. Sada ih trenutno nema sedam, ali biće. Hvala, kolega Vuksanoviću, svakako na sugestijama.

Riječ dajem kolegi Abazu Dizdareviću. Izvolite, kolega.

ABAZ DIZDAREVIĆ (16.08.24 14:54:42)

Zahvaljujem, potpredsjednice.

Uvažene kolegice i kolege, imali smo priliku da čujemo od određenih kolega reminiscencije na neka tamna nedemokratska vremena i egzaltiranost na ono što danas vidimo, a to je ovo prividno osvajanje demokratije. Zapravo danas raspravljamo o naizgled tehničkim pitanjima koja bi trebalo da obezbijede bolju funkcionalnost sistema u smislu funkcionisanja našeg najvišeg zakonodavnog doma.

Na osnovu uvida u predloženi dokument možemo zaključiti da je predmet današnjih izmjena Poslovnika Skupštine Crne Gore ništa drugo do nastavak bosnizacije Crne Gore i raspodjele funkcija isključivo na temelju etničke pripadnosti. Nastavlja se pristup kojim se definisalo djelovanje rekonstruisane Vlade koji podrazumijeva da konstituenti vlasti budu zastupnici svojih naroda, a ne svih građana i interesa države. Politički eksperiment koji se sprovodi u Crnoj Gori u 21. vijeku je gora verzija lošeg primjera etnofederalizacije Bosne i Hercegovine. Na sceni je klasičan primjer sprovođenja dejtonskog modela bez Dejtonskog sporazuma. Ako smo išta naučili iz skorije istorije naših susjeda, trebalo bi da jasno vidimo kako ovakav model neizbježno vodi u funkcionalni kolaps države i nemajernu nefunkcionalnost zemlje.

Ne treba biti vizionar da bismo predvidjeli da ćemo u najskorijoj budućnosti, kako je to i kolega Vuksanović primijetio, imati potrebu za još potpredsjednika po ovom ključu, naravno, pa predlažemo da idemo korak dalje u skladu s vremenom i uključimo u Poslovnik mjesta za predstavnike Rusa, Ukrajinaca, Turaka, Njemaca, Iraca, Britanaca, Amerikanaca, Francuza itd. Na taj način postajemo prva zemlja koja djeluje ne samo po principu nepristojne partitokratije s zaprepašćujućim brojem novih funkcionera, već ćemo u rječnike uvrstiti nove termine, pa će ovo biti država etnokratije.

Postaviću pitanje da li je ovakav pristup u koliziji s Ustavom Crne Gore koji se jasno uređuje definicija građanske države. Da li na ovaj način odstupamo od osnovnih načela na kojim je izgrađeno ovo društvo. To molim sve kolege da se zapitaju. Zahvaljujem.

PREDSJEDAVAJUĆA ZDENKA POPOVIĆ (16.08.24 14:57:50)

Zahvaljujem kolegi Dizdareviću.

Za danas po ovoj tački dnevnog reda poslednji prijavljeni diskutant je kolega Jasmin Ćorović. Izvolite, kolega.

JASMIN ĆOROVIĆ (16.08.24 14:58:02)

Poštovana potpredsjednice Skupštine, poštovane koleginice i kolege, poštovani građani Crne Gore,

Predlaganje odluke o izmjeni Poslovnika Skupštine Crne Gore u dijelu koji se odnosi na broj potpredsjednika Skupštine iz reda manjinskih partija, vidimo kao ispravljanje nepravde koja je načinjena manjinskim partijama tj. manjebrojnim narodima i oduzimanje mogućnosti da sami međusobnim dogovorom predlažu kandidata za potpredsjednika Skupštine.

S druge strane, model Poslovnika koji omogućava manjebrojnim narodima da imaju do dva potpredsjednika Skupštine je demokratski iskorak koji uvažava činjenicu da u Crnoj Gori postoji više manjebrojnih naroda te se na ovaj način omogućava bolja inkluzivnost manjinskih naroda u Skupštini, kao i usklađivanje s međunarodnim standardima prava manjina.

S indignacijom odbacujemo spekulacije koje se čuju u ovom domu, ali i van njega, da se zbog Bošnjačke stranke i navodno njenih apetita za funkcijama mijenja Poslovnik Skupštine. Ako je ko u prethodnom periodu pokazao i dokazao da mu funkcije nijesu presudno mjerilo političkih odluka

to je Bošnjačka stranka. Partija smo koja je nakon izbora 2016. godine odbila ponudu da ima mjesto premjera i polovinu ministarstava u novoj Vladi. Takođe, partija smo koja je 2020. godine odbila da uđe u Vladu Zdravka Krivokapića. Konačno, partija smo koja je 2023. godine oborila Vladu u kojoj je imala dva ministra i mjesto potpredsjednika Vlade jer smo i tada kao i sada smatrali da funkcije ne mogu ispred viših ciljeva i programa stranke.

Dakle, da smo se rukovodili funkcijama ništa od ovoga se ne bi dogodilo. Mjesto potpredsjednika Skupštine smo tražili jer je to dio sporazuma koji smo potpisali s PES-om. Što se nas tiče, mogao je da ostane jedan potpredsjednik iz reda manjina koji bi s obzirom na logiku stvari trebao da dođe iz Bošnjačke stranke kao najveće manjinske stranke i s obzirom na to da je otpao argument za kojim se potezalo u prethodnom periodu kako Bošnjačka stranka nije dio vlasti pa joj ne pripada ovo mjesto.

Shodno tome, izmjenu Poslovnika u ovom dijelu ne vidimo kao ustupak Bošnjačkoj stranci, ali je vidimo kao jedan demokratski iskorak u pravcu bolje inkluzivnosti manjinskih partija i poštovanju, kao što reko, međunarodne prakse i međunarodnih standarda vezanih za pitanje manjinskih prava. Stoga, Bošnjačka stranka će podržati ovu odluku o izmjeni Poslovnika Skupštine. Zahvaljujem.

PREDSJEDAVAJUĆA ZDENKA POPOVIĆ (16.08.24 15:00:54)

Zahvaljujem kolegi Ćoroviću.

U međuvremenu se javio kolega Nikola Camaj. Izvolite, kolega.

NIKOLLA CAMAJ (16.08.24 15:01:04)

Uvažene kolegice i kolege, dragi građani,

Morao sam se javiti iz razloga što sam jedan od potpisnika promjene Poslovnika. Činom promjene Poslovnika i prije nekoliko mjeseci i sada vjerovao sam, a i dalje vjerujem da dajemo puni doprinos u sprovođenju Ustava Crne Gore. Ustav je usvojen 2006. da bi se po prvi put iza ovog pulta jedan predstavnik manjina našao tek 2018. godine. Toliko o dušebrižništvu i odnosa prema manjinama u prošlosti.

U svakom slučaju, današnja izmjena Poslovnika jeste dodatak i obezbjeđivanje da manjine uživaju prava koja im garantuje Ustav Crne Gore. U članu 79 piše tačka 10 da ima pravo na srazmjernu zastupljenost i javnim službama, organima državne vlasti i lokalnim samoupravama.

Sve ovo što čujemo, bez želje da otvorim polemiku i s kim, govori o tome da su manjine dobre samo dok valjaju pojedinima. Računam da to sada i ubuduće neće biti tako. Jer, Crna Gora ima potrebe da bude ovakva kakva je sada što se tiče politike jer zajedno sarađuju, i Crnogorci, i Srbi, i Albanci, i Bošnjaci, nadam se uskoro i Hrvati, da Crna Gora bude i u Skupštini i u Vladi ono što jeste Crna Gora u realnom smislu. Jedino tako može biti Crna Gora građanska. Crna Gora ne može biti građanska ako se samo sve veže s tom odrednicom crnogorska. Rekao sam i prije samo to može sačuvati Crnu Goru u pravom smislu te riječi.

Takođe, moram dodati, možda da izjavim nezadovoljstvo prema onome što sam maloprije čuo od gospodina Ćorovića, da se čuva jedno mjesto, a da to mjesto pripada njima kao najvećoj manjinskoj stranci. To nigdje ne piše. Kada smo mijenjali Poslovnik prvi put, čemu ste se vi tako protivili upravo smo htjeli deblokirati jedan sistem jer je takav kakav je bio, bio blokirajući. Tamo ne piše kome pripada, a dogovoriti se ne možemo. Zato smo mi bili da to bude to jedno mjesto i da to mjesto pripada stranci koja je napravila sporazum koji ste vi sada napravili. Sada je sporazum u redu da se obezbijedi potpredsjedničko mjesto, a kada smo mi to izdогоvarali nije bilo u redu. Mislim da nije korektno.

U svakom slučaju, podržavamo kandidata i glasaćemo za kandidata, iako je u prošlosti Bošnjačka stranka imala negativan stav za sve naše kandidate, kada je bio sudija Ustavnog suda i kada se birao potpredsjednik Skupštine. Nadam se da se to neće ponoviti. Ovim činom mi iz Albanskog foruma želimo da i dalje doprinosimo iskrenoj saradnji među manjinama, ali svakako iskrenu saradnju sa svim građanima, narodima i političkim subjektima koji čine ovu našu realnost, ali svakako uz obostrano uvažavanje. Rekao sam i prošli put, mi možemo jedni druge možda u jednom momentu i prevarimo nešto, nadigramo nešto, ali vjerujte život je duži od politike i neke stvari moramo vidjeti i van toga.

Albanski forum će svakako podržati i promjenu Poslovnika i kandidata koji će sjesti za ovim pultom. Jer, apsolutno smo i više nego ubijeđeni da time samo sprovodimo i stavljamo u život, u punom kapacitetu, Ustav Crne Gore. Hvala vam.

PREDSJEDAVAJUĆA ZDENKA POPOVIĆ (16.08.24 15:05:48)

Zahvaljujem kolegi Camaju.

Pravo na komentar ima poslanik Mugoša. Izvolite.

Samo trenutak. Kolega Ćoroviću, jeste li se javili za komentar? Prvi se javio kolega Mugoša, izvinjavam se.

BORIS MUGOŠA (16.08.24 15:06:10)

Kolega Camaj, nadam se da ste slučajno napravili jednu grešku jer ste rekli da su prvi put predstavnicima manjina u ovom parlamentu bili potpredsjednici 2018. godine. Podsjećam vas na jednog nevjerovatnog čovjeka koji je bio ponos i crnogorske i šire političke scene, koji je na radost i na ponos ovoga doma bio potpredsjednik, to je Rifat Rastoder. Uvaženi kolega Camaj, ponavljam po hiljaditi put, manjinske stranke nemaju ekskluzivitet da zastupaju narod. Molim vas, nemojte to da radite. To su opasne izjave koje vode ka klasičnoj etnofederalizaciji Crne Gore. Ponavljam po hiljaditi put, građansko i nacionalno ne isključuje jedno drugo. Nikad nisam protivnik nacionalne pripadnosti isticanja toga bilo kog građanina zato što je to iskonska ljudska stvar koju svi osjećamo, ali građansko i nacionalističko to je pakao za ovu državu.

Zbog toga vas sve molim da dobro vodimo računa i da dobro vagamo svoje riječi. Ova Crna Gora je stabilna država u smislu demokratije, sada sam se malo našalio, ali nije još dovoljno sazrela u dijelu poimanja suštine građanskog društva. Jer, nama svima u ovom domu treba da je bitno jedno ko je kakav čovjek. Kako se zove i preziva svaka čast, nacionalna pripadnost svaka čast, ali to apriori ne znači da je dobar ili loš čovjek. Ako budemo insistirali i dalje na ovim stvarima bojim se da suštinski brišemo ono što piše u Ustavu da je građanska država. Zbog toga, sve molim još jedanput budimo oprezni s tim. Koliko god poštujem nacionalne partije moram reći da sam izuzetno zadovoljan što sam dio građanske partije. Nikad nisam gledao nacionalnu pripadnost bilo kojeg prijatelja, kuma, saradnika itd. Gdje god da sam radio, kada sam bio u prilici da biram saradnike, nikad ih nisam birao po nacionalnom ključu niti ću ikada to raditi. Zahvaljujem.

PREDSJEDAVAJUĆA ZDENKA POPOVIĆ (16.08.24 15:09:06)

Zahvaljujem kolegi Mugoši.

Vi ste imali diskusiju, a ovo je bio komentar. Imate pravo na odgovor na komentar. Izvolite.

NIKOLLA CAMAJ (16.08.24 15:09:27)

Uz ogromno poštovanje prema jednom izuzetnom gospodinu Rifatu Rastoderu kojeg sam cijenio i imao sam priliku da sarađujem s njim u više navrata, ovdje ću javno da kažem da on nije bio predstavnik nacionalnih manjina. Jer, u ovoj državi i na osnovu Ustava i zakona predstavnici nacionalnih manjina su samo autentični zastupnici koji mogu zastupati i doći do izražaja samo preko nacionalnih stranaka. Nađite mi predstavnika neke ambasade koji je pričao s bilo kojim predstavnikom manjine u građanskoj stranci o problemima manjina. Ne postoji. Mi smo tako poznati i priznati. Da mislite baš tako da vam je svejedno ko kako djeluje, mislim da sam naš ulazak u vlast i vaš odnos prem tom ulasku, kada smo mi ušli i sada kada su ušli Bošnjaci je dokaz nečemu suprotnom. Da smo mi bili dobri, da su manjine dobre dok nisu tražile ono što im pripada. Pripada im na osnovu Ustava sve ovo o čemu danas govorimo.

Da je Rastoder bio predstavnik manjina, zašto biste mijenjali Poslovnik, zašto ste mijenjali Poslovnik 2018. godine da biste postavili ovdje predstavnika manjina. Zato što samo predstavnik nacionalnih stranaka predstavlja manjine jer oni tako izlaze na izbore s onom naznakom za zaštitu prava manjina i po tom osnovu crpe ovo pravo. Ishod sporazuma je stvar kakav je sporazum i koliko se poštuje. Ja sam za to da se poštuje svaki sporazum i da damo doprinos svakako da se poštuje sporazum, barem u Forumu. Za nas kao Albance ono je ravno, i da nije uopšte potpisano, samo ako smo se dogovorili. Bilo je toliko priče i prošli put kada se vršio moj izbor ovdje jer je neko rekao da će to biti tako. Ako je neko rekao da će to tako biti, mora tako biti jer smo ljudi i moramo da razmišljamo i van onoga što nam donose ove fotelje, koliko vam mnogo izgledalo da nam donose ili koliko god mnogo pokušavate predstaviti da nam donose, koliko god da donose mnogo manje nego što su vašim političkim ocima, da tako kažem, jer ipak vi ste mladi u politici i ne mogu reći ništa loše o vama. Hvala vam.

PREDSJEDAVAJUĆA ZDENKA POPOVIĆ (16.08.24 15:12:05)

Zahvaljujem kolegi Camaju.

Pravo na komentar ima i kolega Jasmin Ćorović. Izvolite.

JASMIN ĆOROVIĆ (16.08.24 15:12:12)

Uvaženi gospodine Camaj, očigledno me nijeste pažljivo slušali kada sam govorio. Dakle, nijesam rekao da smo bili za to da postoji samo jedan

potpredsjednik Skupštine nego da u varijanti ako je jedan potpredsjednik Skupštine on treba da dođe iz Bošnjačke stranke kao najjače manjinske partije. U ovoj situaciji kada imamo predlog dva potpredsjednika Skupštine mi svakako podržavamo tu odluku kao demokratski iskorak, to sam rekao, i mi ćemo glasati za to.

S druge strane, želim da se dotaknem i toga da se ovdje uporno pokušava podmetnuti Bošnjačkoj stranci da je ona za nekakvu etnofederalizaciju, što apsolutno ne stoji. Dakle, Bošnjačka stranka je apsolutno za koncept građanske države i apsolutno nema osnova da se to bar Bošnjačkoj stranci prigovara. Posebno ne mogu prigovarati oni koji svoj legitimitet nisu ispitali samostalnim nastupom vlastitih partija na prethodnim izborima već godinama preko tuđih lista drže nam moralne bukvice iz ovog doma. Hvala.

PREDSJEDAVAJUĆA ZDENKA POPOVIĆ (16.08.24 15:13:30)

Zahvaljujem kolegi Ćoroviću.

Pravo na odgovor na komentar ima kolega Camaj. Izvolite.

NIKOLLA CAMAJ (16.08.24 15:13:42)

Ja ću vrlo kratko. Upravo da se saglasim s drugim dijelom vašeg izlaganja, kolega Ćoroviću. Inače, na prošlom zasijedanju smo ispoštovali sporazum i tu smo imali nesporazuma oko tog sporazuma, a nemamo nikakvog nesporazuma oko današnjeg sporazuma. Tako da mislim da svi zajedno radimo na stavljanju u funkciji ovog dokumenta koji je veoma bitan za sve nas. Kada se završi ta zakletva, mislim da ćemo sprovesti Ustav Crne Gore.

PREDSJEDAVAJUĆA ZDENKA POPOVIĆ (16.08.24 15:14:28)

Zahvaljujem kolegi Camaju.

Sada želim da pitam da li predstavnik predlagača želi dati završnu riječ? Ne želi.

Konstatujem da je pretres završen. Daćemo pauzu od nekoliko minuta kako bi poslanici ušli u salu i obavili glasanje po ove dvije tačke dnevnog reda. Pauza par minuta.

-Pauza-

PREDSJEDNIK ANDRIJA MANDIĆ (16.08.24 15:27:50)

Dame i gospodo, poštovani građani Crne Gore, obavještavam vas da je Državna izborna komisija podnijela izvještaj o popuni upražnjenih poslaničkih mjesta sa izborne liste Za budućnost Crne Gore, pa saglasno Poslovniku Skupštine konstatujem da su podnošenjem izvještaja Državne izborne komisije započeli poslanički mandati Velimiru Đokoviću i Milici Rondović. U svoje i vaše ime čestitam našim novim kolegama.

Sada prelazimo na glasanje. Stekli su se uslovi za izjašnjavanje o predlozima akata o kojima smo obavili pretres.

Predlog odluke o izmjeni Poslovnika Skupštine Crne Gore, odlučuje se većinom glasova svih poslanika, treba nam 41 glas. Sastavni dio Predloga odluke čini jedan amandman Zakonodavnog odbora. Zakonodavni odbor je odlučio da predloži Skupštini da utvrdi postojanje razloga da ova odluka stupi na snagu danom objavljivanja u "Službenom listu Crne Gore". Razlozi za predloženu odluku uslovljeni su razlozima hitnosti, odnosno potrebom da se u najkraćem roku implementiraju predložene odredbe.

Stavljam na glasanje postojanje razloga da ova odluka stupi na snagu danom objavljivanja u "Službenom listu Crne Gore".

Izvolite kolege, glasajte.

Zaključujem glasanje. Glasalo je 47 poslanika, svih 47 za, nema protiv, nema uzdržanih, pa objavljujem da je Skupština utvrdila postojanje razloga da ova odluka stupi na snagu danom objavljivanja u "Službenom listu Crne Gore".

Stavljam na glasanje Predlog odluke u cjelini.

Izvolite kolege, glasajte.

Zaključujem glasanje. Glasalo je 47 poslanika, svih 47 za, nema protiv, nema uzdržanih, pa objavljujem da je Skupština usvojila Predlog odluke o izmjeni Poslovnika Skupštine Crne Gore.

Prelazimo na Predlog odluke o izmjeni Odluke o utvrđivanju broja potpredsjednika Skupštine Crne Gore 28. saziva. Odlučuje se većinom glasova prisutnih poslanika.

Stavljam na glasanje Predlog odluke u cjelini.

Izvolite, glasajte.

Zaključujem glasanje. Glasalo je 47 poslanika, svih 47 je glasalo za, pa objavljujem da Skupština usvojila Predlog odluke o izmjeni Odluke o utvrđivanju brpoja potpredsjednika Skupštine Crne Gore.

Hvala vam, kolege.

Prelazimo na sledeću tačku dnevnog reda - Predlog zakona o razvojnoj banci Crne Gore. Podsjećam da je predlog zakona podnijela grupa od 21 poslanika. Izvjestioci odbora su Duško Stijepović Zakonodavnog odbora i Zdenka Popović Odbora za ekonomiju, finansije i budžet.

Otvaram pretres.

Da li neko od predstavnika predlagača želi dati dopunsko obrazloženje?

Izvolite, gospodine Čarapiću.

VASILJE ČARAPIĆ (16.08.24 15:31:14)

Poštovani građani Crne Gore, uvaženi poslanici,

Nakon 15 godina, minimum 15 godina priča i predizbornih obećanja o formiranju Razvojne banke, mi danas na ovom vrelom avgustovskom danu u Skupštini Crne Gore konačno raspravljamo o usvajanju zakona o razvojnoj banci Crne Gore. Razvojnu banku Crne Gore stvaramo tako što ćemo transformisati Investiciono-razvojni fond koji je bio jako značajan u crnogorskoj ekonomiji u prethodnom periodu. Međutim, strateški pravac razvoja Crne Gore, tendencije da se uključimo u Evropsku uniju i slično daju neke limitirajuće faktore i Investiciono-razvojni fond više ne može da isprati onaj razvoj koji treba Crnoj Gori. Baš u tom kontekstu, u kontekstu bržeg i dinamičnijeg razvoja, mi predlažemo formiranje razvojne banke Crne Gore za što smo imali jedan društveni konsezus da je to apsolutno neophodan korak.

Razvojna banka će biti novi pokretač ekonomskog razvoja Crne Gore fokusirana prije svega na ubrzanje privrednog rasta, na podršku mikro, malim i srednjim preduzećima, ali i velikim preduzećima. Razvojna banka neće biti obična finansijska institucija koja radi svoj posao radi sticanja profita, ona će raditi u javnom interesu. Neće biti cilj razvojne banke sticanje profita, već finansiranje projekata koji su od suštinskog značaja za našu ekonomiju i za naše društvo. Osnivanje razvojne banke prije svega omogućava podsticanje rasta i razvoja privrednih društava kroz povoljne kredite i finansijsku podršku, realizaciju infrastrukturnih projekata koji su od vitalnog značaja za našu zemlju, kao što su izgradnja saobraćanica, energetske infrastrukture te projekti vodosnabdijevanja i zaštite životne sredine, kao i

osiguranje izvoza crnogorskih proizvoda čime povećavamo konkurentnost naših preduzeća na međunarodnom tržištu.

Ovo do sada nismo imali, mi smo do sada imali IRF koji je mogao da finansira jedan dio ovih projekata. Međutim, ne u toliko velikoj mjeri imali smo komercijalne banke koje nikada nisu našle svoj interes da finansiraju upravo ovakve projekte. Razvojna banka će finansirati one projekte koji se prije svega odnose na ključne politike Vlade Crne Gore.

Što su politike Vlade Crne Gore i odakle one dolaze? Vi znate da smo mi na putu ka učlanjenju u Evropsku uniju i učlanjenje u Evropsku uniju zahtijeva usklađivanje sa njihovim tržišnim pravilima i sa načinom funkcionisanja tržišta Evropske unije. Sa druge strane, mi smo se takođe obavezali i na čuvenih 17 ciljeva održivog razvoja iz Agende 2030. godine, na koje se obavezala svaka država članica Ujedinjenih nacija. To su neki specifični ciljevi koji zahtijevaju veliku transformaciju svih ekonomija, oni su izazovni za svaku zemlju, ne samo za Crnu Goru, a mi do sada nismo imali prostora niti smo imali mogućnosti da finansiramo te projekte i takav razvoj. Upravo će razvojna banka finansirati one projekte koje do sada nismo mogli da finansiramo i možemo da kažemo da konačno imamo finansijsku instituciju koja će imati posebnu ulogu u našem sistemu. Formiranje razvojne banke se oslanja na ekonomsku teoriju koja se upravo odnosi na misao da nijedan razvoj se ne može desiti bez intervencije države na ovaj ili onaj način. Mi podržavamo privatni sektor i podržavamo privatne banke. Međutim, privatne banke ne finansiraju razvoj kada to za njih nema komercijalnu korist. Na ovaj način razvojna banka će razvijati ekonomiju Crne Gore, činiti je ... a samim tim će poboljšati naše tržište i omogućiti komercijalnim bankama da bolje posluju na našem tržištu. Važno je naglasiti da zakon predviđa da razvojna banka za svoje obaveze odgovora svojom imovinom uz безусловno jamstvo države Crne Gore. Ovo znači da građani mogu biti sigurni u stabilnost i sigurnost ove institucije. Međutim, ne samo građani već i međunarodne finansijske institucije koje će sutra da sarađuju sa razvojnom bankom mogu da budu sigurne da će razvojna banka uvijek imati iza sebe državu i da će ono što oni plasiraju kroz razvojnu banku biti sigurno. To znači da nećemo imati diskontinuitet kada je u pitanju finansiranje IRF-a i da plasmani koje imaju međunarodne finansijske institucije prema IRF-u i prema onome što će imati razvojna banka, već će postojati taj kontinuitet, a vremenom će razvojna banka da jača svoj portfolio, da povećava svoje depozite i steći će kapacitet da finansira mnogo velike projekte. To znači da mi u jednom trenutku ne moramo da čekamo da nam neko odobri neki veliki kredit da bismo gradili neku bitnu saobraćajnicu, dionicu auto-puta ili slično, mi ćemo imati svoju razvojnu banku i finansiraćemo takve projekte iz razvojne banke Crne

Gore. Ne moramo više da idemo predaleko da tražimo kredite, da se zadužujemo po međunarodnim kamatama, imamo svoju banku koja će da finansira naš razvoj i naše projekte.

Ono što takođe želim da naglasim jeste da formiranjem razvojne banke mi asolutno ne narušavamo konkurenciju koja postoji na tržištu banaka u Crnoj Gori. Dakle, razvojna banka će preuzeti kapital IRF-a u početku, a vremenom će ići ka tome da se preuzimaju polako depoziti iz drugih komercijalnih banaka, ali ne na onaj način da se ugrozi poslovanje bilo koje banke, već će razvojna banka naći svoje mjesto na tržištu banaka u Crnoj Gori, a da nijedna druga banka neće biti ugrožena zbog djelovanja razvojne banke. Nadamo se da ćemo u narednom periodu, u tom prelaznom periodu kada ćemo da formulišemo i formule za depozite i donesemo podzakonska akta na osnovu kojih će razvojna banka da funkcioniše, upravo kroz komunikaciju i koordinaciju sa drugim finansijskim institucijama moći da dođemo do te adekvatne formule.

Takođe treba da naglasim i da razvojna banka neće djelovati u izolaciji, već je Vlada najavila da će formirati kreditno-garantni fond. Kreditno-garantni fond je već sada upisan u Zakon o Investiciono-razvojonom fondu i on je trebalo da egzistira još od 2017. godine kao krak IRF-a koji nikada nije stupio na snagu. To je upravo zbog toga što to nije bio dobar koncept. Kada pričamo o ekonomskoj teoriji koja stoji iza razvojne banke i iza kreditno-garantnog fonda to je ekonomska teorija koja kaže da država mora biti ta koja stoji iza Razvojne banke i iza kreditno-garantnog fonda i ona mora postojati kao sui generis finansijska institucija koja neće poslovati na tržištu komercijalnih banaka, već će imati posebnu ulogu u sistemu. Na taj način ćemo formirati i kreditno-garantni fond. Kreditno-garantni fond će da u mnogome pospješi konkurentnost komercijalnih banaka jer će komercijalne banke biti u mogućnosti da daju kredite i onim korisnicima kojima do sada nisu mogli da daju kredite. U kombinaciji sa kreditno-garantnim fondom i razvojnom bankom Crne Gore mi možemo slobodno da kažemo da garantujemo bolju budućnost svih naših građana, bolju budućnost naše ekonomije i jedan ekonomski razvoj kakav do sada nismo vidjeli.

PREDSJEDAVAJUĆI NIKOLLA CAMAJ (16.08.24 15:38:44)

Hvala, gospodine Čarapiću.

Prije nego što dam riječ narednom diskutantu, da vas sve, uvažene koleginice i kolege, pozdravim sa ovog mjesta, vas i građane Crne Gore.

(Poslanik govori na albanskom jeziku)

Prvi se javio za riječ gospodin Dejan Đurović.

DEJAN ĐUROVIĆ (16.08.24 15:39:05)

Zahvaljujem se, uvaženi potpredsjedniče Parlamenta.

Dame i gospodo narodni poslanici, zahvaljujem se i kolegi iz Demokratske partije socijalista koji je zbog mojih obaveza prihvatio da govorim prije njega. Ponekad kolegijalnost postoji između vlasti i opozicije.

Nakon jučerašnje sjednice Odbora za ekonomiju koja je trajala skoro osam sati, trudiću se da svoje izlaganje skratim na što je moguće manju mjeru. Mi smo razmišljanja da je zakon o razvojnoj banci jedan od najvažnijih zakona koji je trenutno o oblasti ekonomskog razvoja Crne Gore. On bi trebalo da predstavlja ključni iskorak u kreiranju pravnog okvira za osnivanje državne finansijske institucije koja će biti jedan od stubova ekonomskog razvoja i stabilnosti. Upravo je cilj osnivanje i misija poslovanja da se ubrza rast crnogorske ekonomije i kroz značajno unapređenje podrške strateškim sektorima razvoja. Razvojna banka donosi niz prednosti u odnosu na postojeći lvesticiono-razvojni fond Crne Gore. Jedna od ključnih prednosti jeste širi spektar finansijskih instrumenata koje će banka ponuditi privredi i to po povoljnijim uslovima nego što to trenutno rade IRF i poslovne banke u Crnoj Gori. Pored kredita tu su i garancije, subvencije i mogućnost direktnog ulaganja u kapital preduzeća i mogućnosti čime bi se značajno povećala fleksibilnost i prilagodljivost finansijske podrške. Za razliku od IRF-a čiji je fokus na malim i srednjim preduzećima, u Predlogu zakona se navodi da će razvojna banka podržati i veće projekte od strateškog značaja u ključnim sektorima kao što su energetika, infrastruktura, digitalizacija i ekološki održivi razvoj. Ovo je za nas veoma značajno jer do sada ti sektori nisu bili podržavani na kvalitetan način, a predstavljaju okosnicu budućeg ekonomskog rasta Crne Gore. Što je najvažnije, doprineće jačanju konkurentnosti naših preduzeća koja će biti spremna da se bore u konkurenciji na jedinstvenom tržištu Evropske unije.

Takođe želim da kažem da će razvojna banka imati i posebnu ulogu u pružanju podrške malim preduzećima i privrednicima u nerazvijenim regijama Crne Gore, što do sada nije bio slučaj kad je u pitanju IRF, sa povoljnijim uslovima kreditiranja nego što su sada čime ćemo dodatno smanjiti regionalne nejednakosti i podstaći ravnomjerni razvoj Crne Gore za čim zemlja vapi. Kako se navodi u Predlogu zakona, banka će pružiti podršku izvoznim sektorima što će direktno doprinijeti smanjenju spoljno-trgovinskog deficita koji je izuzetno visok i za samo prvih šest

mjeseci 2024. godine iznosi 1,64 milijarde evra što je 24% BDP-a. Za razliku od IRF-a razvojna banka će imati i bolje razvijene zakonske mehanizme za pristup međunarodnim finansijskim tržištima i programima finansijske pomoći uključujući i fondove Evropske unije, Svjetske banke i Evropske banke za obnovu i razvoj, te samim tim i snažniji finansijski kapacitet da podrži crnogorsku privredu. Takođe, tražićemo da se podzakonskim aktima detaljno razrade mehanizmi nadzora i kontrole kako bi se osigurala stabilnost i transparentnost poslovanja banke u skladu sa najvišim međunarodnim standardima.

U skladu sa ovim napominjem da smo gospodin Vasilije Čarapić i ja dali amandman u Predlogu zakona o razvojnoj banci Crne Gore i u članu 69 stav 2 se mijenja i glasi: "Javnost rada Razvojne banke ostvaruje se dostavljanjem izvještaja o radu i godišnjih finansijskih iskaza sa mišljenjem revizora Vladi i Skupštini Crne Gore radi upoznavanja do kraja juna tekuće za prethodnu godinu." Predloženim amandmanom vrši se dopuna člana 69 Predloga zakona na način što se propisuje da razvojna banka Crne Gore izvještaj o radu i godišnje finansijske iskaze dostavlja i Vladi i Skupštini Crne Gore i precizira se rok u kom to treba učiniti. Na ovaj način se dodatno pospješuje javnost rada razvojne banke po istom modelu koji je važio i za Investiciono-razvojni fond.

Na kraju, smatram da će u saradnji sa Vladom ova institucija imati ključnu ulogu u implementaciji razvojnih politika i strategija čime bi se osigurala dugoročna održivost naših ekonomskih ciljeva. Zahvaljujem.

PREDSJEDAVAJUĆI NIKOLLA CAMAJ (16.08.24 15:44:38)

Hvala, gospodine Đuroviću.

Za riječ se javlja poslanik Mihailo Anđušić.

MIHAILO ANĐUŠIĆ (16.08.24 15:44:47)

Zahvaljujem, potpredsjedniče.

O ovoj temi smo mi imali prilike donekle da razgovaramo i na sjednici Odbora za ekonomiju, finansije i budžet i usaglasio bih se sa kolegom Čarapićem u tezi koju je iznio da je ovo zakonsko rešenje tema o kojoj se priča i na koju se čeka možda deceniju i više. Puno je ovdje bilo i saziva i nekih drugih poslanika i nekih drugih vlada koje su bile za to da se konceptualno izmijeni, recimo, format funkcionisanja sad Investiciono-razvojnog fonda u razvojnu banku. Možemo da se usaglasimo

da je možda tu trebalo nešto korigovati, odnosno da je sigurno momenat da se nešto trebalo korigovati. S obzirom na takvu ozbiljnost situacije i da smo svi se usaglasili oko toga, pitam vas sad da li je poslije toliko decenija ovo bio način da to uradimo, da li je to trebalo započeti i krenuti u ovakvu proceduru na ovaj način. Ako smo to, kolega Čarapiću, čekali više decenija i ako su o ovome pričali i razgovarali u ovom parlamentu i u prethodnim vladama neki mnogo ozbiljni ekonomisti i ljudi koji su imali iskustva u ovoj branši i nisu se do kraja zalećeli da to urade na način kako bi trebalo da urade, mislim da najmanje što se moglo uraditi jeste obezbijediti za ovaj proces neku vrstu i parlamentarne i svake druge inkluzije. Da li je moguće da za zakonsko rješenje koje podrazumijeva budžet od 90 miliona eura nije premijer ove države osjetio potrebu da sjedne sa preduzetnicima, sa privrednicima, sa predstavnicima Udruženja banaka, sa predstavnicima Centralne banke, da kao ljudi sedemo i vidimo šta je dobro, a šta nije dobro? Da li je način da o ovako ozbiljnoj stvari neko da kolegi Čarapiću pet minuta zakonsko rješenje da ga on predloži i usvoji ovdje uz ova objašnjenja. Tako funkcioniše ova vlada od početka mandata do današnjeg dana. Dakle, ovakvo zakonsko rešenje gurnuti u proceduru, dati ga grupi poslanika ili jednom poslaniku da on bez ikakvih drugih procedura, bez prethodno dobijenih mišljenja... Vas su vaše kolege iz parlamentarne većine juče pitali će su vam mišljenja, pa ste vi onda rekli nakon svih onih silnih povlačenja amandmana, predlaganja novih amandmana vezano i za ovo ili neko drugo zakonsko rješenje. Vjerujte, ni građani ni poslanici više ne mogu pohvatati koji vi amandman povlačite, a koji predlažete. Ne znam da li ste svjesni o kakvom političkom gafu se radi kad nas ovdje mjesecima ubjeđujete da nešto što ste predložili je savršeno, a poslije mjesec dana povučete te amandmane i ne desi se ništa? Dakle, poštujem vaše mišljenje koje ste juče iznijeli na sjednici Odbora će ste rekli da se samo magare ne mijenja. Vjerujte, neko sam ko je sklon tome da promijeni svoje mišljenje ako me neko na valjan način ubijedi da je nešto dobro. Zna li kad biste me ubijedili da je ovo dobro - da ste prethodno okupili privrednike, preduzetnike, da ste uvažili mišljenje Udruženja banaka, da ste sjeli sa ljudima i sa nama poslanicima, da ste napravili jednu javnu raspravu i da smo saopštili ljudima argumente za i protiv da uđemo u ovu priču. Tako to funkcioniše. Nastavite da tako funkcioniše i znate će ćemo doći. Držim se svog stava ne samo za ovo zakonsko rješenje, kažem za to sam da izmijenimo koncept Investiciono-razvojnog fonda. Sjetićete se da je krajem godine ministar iz vaše vlade obećao građanima formiranje kreditno-garantnog fonda koji je Centralna banka predložila kao rješenje kada govorimo o razvojnoj banci. Dakle, obećano je da će se u toku ove godine formirati kreditno-garantni fond koji je alternativa za sve ovo i ja vas

sad pitam je li to obećanje ministra Gjeloshaja šta će biti sa kreditno-garantnim fondom, da li formiranje razvojne banke isključuje ovo obećanje direktno građanima Crne Gore da će od 2024. godine imati. Možda će mi kolega Camaj odgovoriti na to pitanje jer je to direktno obećao gospodin Gjeloshaj. Ja se više zalažem za takav koncept, samo da vidimo, da kažete jasno građanima za što ste se opredijelili. Dakle, ovo je, dragi građani, nešto o čemu sam pričao i ranije. Vlada koja je u terminalnoj fazi, odnosno premjer gura čitav niz kontroverznih zakona koji treba da omoguće, odgovorno to tvrdim ovdje, treba potencijalno da omoguće određene interese pojedincima ili grupacijama. Niz lobističkih, kontroverznih zakona koji se namjerno guraju poslanicima kako bi se izbjegla procedura o predlaganju od strane Vlade i izbjegle javne rasprave, izbjegla da se čuje riječ nevladinog sektora. Mi smo neko ko ne daje predstavnicima nevladinog sektora da prisustvuje sjednicama odbora, dotle smo mi došli, dragi građani. Tvrdim da će se ispostaviti vrlo brzo kakav su cilj imala ovakva zakonska rešenja, kad za mjesec dana vidimo određene investicije da se realizuju, kad budemo vidjeli ko će da dobija kredite i na koji način. Dakle, cilj ovoga je da neko izmijeni zakonsko rješenje da suštinski ostane gotovo sve isto, a da neko počne da dijeli kroz veoma siromašnu nadzornu ulogu koju će imati ovaj organ od strane recimo Centralne banke i drugih regulatornih agencija. Dozvolite, ispostaviće se, nećemo biti mnogo stariji, vidjećemo ko će biti ljudi koji su profitirali iza ovih zakonskih rješenja, bićemo ovdje pa ćemo popričati na ove teme.

Ko će, poštovani građani, na današnji dan da vjeruje ljudima koji na ovakav način predlažu zakone, koji na ovakav način pogaze riječi koje su rekli. Evo vam nekoliko samo primjera, imam dva ili tri primjera. O jednom je govorio, kada je vaš politički subjekt, uvaženi kolega Nikolić. Ne želim to da vežem sa temom podgoričkih izbora, ovo je na nivou nekih principa. Vi ste nas punih godinu dana ubjeđivali da je stanje sa Čistoćom u Glavnom gradu idealno i da svi problemi su vezani za naslijeđeno stanje od strane DPS-a - izostanak mehanizacije, kapaciteta itd. Nakon što je direktor tog preduzeća podnio ostavku na članstvo u partiji, vi ste ga optužili da je radio loše. Kako vama neko najbliži da vjeruje, a ne mi, kad na dnevnom nivou, na satnom nivou demantujete sami sebe? Drugi dokaz, ministar finansija i premijer su nas u julu informisali ovdje da su napravili uštetu od 70 miliona eura u budžetu tako što su smanjili određene rashode. Stigao nam je juče, ako neko misli da mi nećemo da pogledamo prijedlog tehničkog rebalansa budžeta na 200 strana, pogledali smo ga, ozbiljni smo ljudi, tamo stoji da su rashodi uvećani za 57 miliona eura. Dakle, najavljeno je da imamo uštedu i juče nam se kroz tehnički rebalans dala informacija

da su porasli rashodi Vlade za 57 miliona eura. Zna li šta to znači - da nas je neko brutalno slagao, da neko misli da smo mi ovdje retardirani. U istom danu taj neko ko prikriva te rashode onemogućujući da može da se elektronski uđe u uvid koliko puta se koristio službeni avion Vlade itd.

Dražugi građani, završavam sa još jednim prilogom u kakvom stanju se nalazi parlamentarna većina i kako mi vama da vjerujemo na bilo kakvo zakonsko rješenje. Citiraću jednog vašeg koalicionog partnera, ozbiljnog, jer čini mi se da odavno niko nije dao bolji opis stanja u parlamentarnoj većini. Nosilac liste budvanskih Demokrata sa nedavnih izbora Đorđe Zenović poručio je kako je aktuelna vlada najgora u skorijoj istoriji. Zenović je negodovao zbog urbanizma, odnosno odnosa Vlade prema Budvi, te je dodao: "Neka je na obraz svakome ko nastavi da sedi u takvom društvu i daje legitimitet svemu što će dalje uslijediti i onome što je dalje učinjeno. Kada kažem da je ovo najgora vlada u skorijoj istoriji parlamentarizma u Crnoj Gori, razloga je stvarno mnogo, a konkurencija je žestoka. Ipak jedan od ključnih razloga za ovu titulu je odnos ove vlade prema prostoru u Budvi i finiširanju nedovršenih poslovnih angažmana DPS-a i to što je ova nesrećna većina iznjedrila tri lika kao što su Janko Odović, Vasilije Čarapić i Siniša Minić. S obzirom da će se sve ovo desiti neka je na obraz svakome ko nastavi da sedi u takvom društvu i daje legitimitet svemu što će dalje uslijediti." Ovo nisam rekao ja, ovo nisu rekle naše kolege, ovo su rekli kolege iz parlamentarne većine jedni o drugima. Ponovo vas pitam kako mi da vjerujemo ovim ovdje stvarima o kojima razgovaramo kad imamo ovakva međusobna mišljenja jednih o drugima? Samo pročitajte, dragi građani, ono što misle jedni o drugima i nemojte slušati ni DPS niti bilo koga drugoga. Zahvaljujem.

PREDSJEDAVAJUĆI NIKOLLA CAMAJ (16.08.24 15:54:57)

Hvala, kolega Anđušiću. Potrošili ste deset minuta od 25 koliko ima vaš klub na raspolaganju.

Predlagač ima pravo na komentar.

VASILIJE ČARAPIĆ (16.08.24 15:55:13)

Dobio sam pitanja od strane kolege poslanika Anđušića koja se tiču načina predavanja ovog Zakona o Razvojnoj banci. Dakle, ja vas moram da podsjetim da mi javnu raspravu, diskusije, obećanja o razvojnoj banci vodimo 15 godina i nije da mi žurmo da donosemo zakon o razvojnoj banci,

nego mi kasnimo sa usvajanjem ovog zakona. Mislim da je negdje i dobro što upravo zakon o razvojnoj banci usvajamo na vanrednom zasijedanju u avgustu, jer to pokazuje da mi kasnimo za ovim zakonskim rešenjima. Mi kasnimo da se nečija obećanja koja je neko pričao u prethodnom periodu, a koja su bila utemeljena u dobroj ekonomskoj teoriji i dobrom konceptu, obistine. Mi nećemo da čekamo narednih 15 godina pa da mi to sprovedemo, mi to sad sprovodimo. U našem izbornom programu stoji da ćemo da osnujemo razvojnu banku Crne Gore. Naš koalicioni sporazum je obuhvaćen oko nekih zajedničkih politika između kojih je i formiranje razvojne banke. Dakle, ovo nije nešto što se radi naprečac, ovo je nešto o čemu se priča dugo, mada mi nismo partija koja voli da puno priča, a da ništa ne radi, već smo du tu da budemo ekspeditivni i da ono što smo obećali u našem izbornom programu sprovedemo.

Što se tiče vaših sugestija koje ste rekli na to da će razvojna banka biti slabo kontrolisana, da Centralna banka ima neku minornu ulogu kontrole razvojne banke i sl, razvojna banka Crne Gore po ovom konceptu koji smo mi predložili će da bude najkontrolisanija institucija u sistemu Crne Gore. Razvojnu banku će da kontroliše Skupština Crne Gore, predali smo ja i kolega Đurović amandman kojim se izveštavanje mora sprovoditi Skupštini, Vlada Crne Gore odnosno Ministarstvo finansija, Državna revizorska institucija, sistemi unutrašnje i eksterne kontrole, revizija, interna i eksterna revizija, moći će razvojnu banku Crne Gore da kontroliše Centralna banka, ali i sami građani budući da je ovo jedna institucija sistema koja podliježe Zakonu o slobodnom pristupu informacijama. Dakle, nijedna institucija u sistemu neće biti kontrolisana kao što je Razvojna banka. One će morati da postoje transparentno, a ta transparentnost je utkana upravo u samom zakonskom tekstu. Ovaj model razvojne banke koji mi predlažemo je model koji je utemeljen na kombinaciji Zakona o kreditnim institucijama, Investicion-razvojnog fonda i ovo je jedna sui generis finansijska institucija koja neće biti komercijalna banka već će to biti razvojna državna banka. Dakle, neće se formirati po Zakonu o kreditnim institucijama kao neke druge komercijalne banke. To je bio problem zbog čega se ranije nije moglo doći do rješenja oko razvojne banke. Ja ću vas podsjetiti na taj diskurs.

Svaki put kada se otvorila rasprava o formiranju razvojne banke, komercijalne banke - ja ih ođe ne krivim, nego smatram da su oni imali utemeljeno tumačenje - i Centralna banka su negdje bili zajedničkog stava da se razvojna banka mora da egzistira negdje u sistemu komercijalnih banaka što znači da ista pravila koja važe za komercijalne banke važe i za razvojnu banku. Ali to je bilo neodrživo stanje, jer bi to značilo da razvojna banka mora da se takmiči sa tržištem i da neće moći da plasira povoljne

kredite koje želi da plasira, već će morati da plasira kredite po uslovima koji se plasiraju na samom tržištu. Ja znam da postoje različiti koncepti, ali u komparativnoj praksi, ali u suštini svi se svode na jedno, da razvojna banka ima specijalnu ulogu da plasira one proizvode koje neće da plasira nijedna druga komercijalna banka, jer komercijalne banke gledaju da od konkretnog proizvoda imaju zaradu, a razvojna banka da od kompletnog proizvoda razvije ekonomije i samim tim razvije tržište i samim tim što razvija tržište doći će do tih sredstava koja su neophodna za njeno funkcionisanje. Dakle, kamatna stopa koju bude dala razvojna banka u sebi neće sadržati maržu profita, nego ona će se samo formirati na osnovu onoga koliko je neophodno da se pokriju operativni troškovi i da se eventualno pokrije plasman pod kojim su dobijena određena sredstva. To je razlika u odnosu na komercijalne banke i to je razlika zbog čega mi nemamo rizike kao što bismo ih imali da smo planirali razvojnu banku samo sa nekom teorijom koja se ranije predlagala. Ponavljam, razlog zbog čega ranije nismo mogli da dobijemo razvojnu banku je zbog toga što se nije našla adekvatna ekonomska teorija po kojoj će se ona formirati, a sada kad imamo tu adekvatnu ekonomsku teoriju mi nemamo problema da formiramo razvojnu banku i da za to dobijemo punu podršku.

Što se tiče kreditno-garantnog fonda ja sam rekao u svom uvodnom izlaganju o predstavljanju Zakona, kreditno-garantni fond će biti formiran, on će biti predložen od strane Vlade Crne Gore. Zakon o kreditno-garantnom fondu je zakon na kojem sam ja lično radio prije nekoliko godina. Ja znam da je on usvojen na vladi, tada vladi Zdravka Krivokapića, ali nikada nije stigao do Skupštine. Dakle, taj zakon je spreman, Vlada će pustiti taj zakon ja se nadam što prije, vjerovatno u jesenjem zasijedanju. Imaćemo formirani kreditno-garantni fond koji će takođe poslovati kao sui generis finansijska institucija koja će davati kreditne garancije komercijalnim bankama i time ćemo imati revoluciju na tržištu finansijskih usluga. Ja mislim da će svaki građanin, svaki mali privrednik, ranjive kategorije, žene, zanatlije, mali preduzetnici, poljoprivrednici koji do juče nisu mogli da dođu do sredstava nego su čekali da se komercijalne banke sjete i njih, sada neće imati taj problem, nego će imati instituciju koja će tu postojati prije svega radi njih.

PREDSJEDAVAJUĆI NIKOLLA CAMAJ (16.08.24 16:01:14)

Hvala, gospodine Čarapiću, imaćete prilike još da objasnite.
Komentar, gospodin Anđušić.

Hvala na prilici da dodatno prodiskutujemo ovu temu, kolega Čarapiću.

Usalgasio bih se sa ovom poslednjom vašom tezom da će ovo i setovi drugih zakonskih rješenja iz oblasti ekonomije koje predlažete i koje usvajamo na ovakav način izazvati revoluciju, samo ne neku ekonomsku nego neke druge prirode, bojim se građansku, jer mislim da se vrlo brzo u dijelu ekonomske i socijalne politike bliži momenat gdje će građani biti prinuđeni da prave neku vrstu socijalnog bunta, vjerujete mi što vam kažem. Samo ću vam jedno reći. Dakle, ako mislite da posle toliko godina, da ne kažem decenija o kojima ste govorili gdje se trebalo usvojiti ovo zakonsko rešenje, da je način da ga usvojimo kroz raspravu na ovakav način, dva sata rasprave u parlamentu, ja onda nemam potrebe da polemishem sa vama više na tu temu. Niste mi odgovorili na pitanje, niste mi odgovorili na pitanje ni vi niti iko iz parlamentarne većine.

O kakvom lutanju u ekonomskoj politici se radi i o kakvom šarlatanstvu u smislu povlačenje ideja, inicijativa, zakona, amandmana najbolje govori činjenica da je potpredsjednik Vlade i resorni ministar krajem godine izašao i obećao građanima da ćemo imati oformljen kreditno-garantni fond koji je alternativa za Investiciono-razvojni fond i koji preporučuje Centralna banka, kojem sam konceptu ja bliži. Nas je Vlada danas informisala da je usvojila ovaj zakon, dakle da ne govorim o tome koliko poznaju ustavni poredak ove zemlje i šta su njihova ovlašćenja, Vlada Crne Gore je dala danas saopštenje da je usvojila niz zakona. Poštovani građani, Vlada ne usvaja zakone. Da ih je usvojila ne bismo mi imali potrebu danas da razgovaramo o njima. Dakle, vama je mišljenje i kompletnu priču na ovo dalo Ministarstvo finansija i Vlada, a na ovaj način su se odlučili da ga stave u proceduru samo da bi izbjegli da porazgovaramo o ovome. Ja vas samo pitam da li je nužda bila da usred avgusta mjeseca ovoliko dana razgovaramo o ovako ozbiljnim stvarima par sati rasprave. Šta je vama bio problem da sjednete sa ljudima, da čujete kritike, da čujete sugestije, pa da možda i usvojimo ovo zakonsko rješenje? Znam naravno što je motiv, o jednom sam govorio, to su način i namjere koje ima premijer Spajić, odgovorno to tvrdim, a ispostaviće se ne samo kroz ovo zakonsko rješenje nego i kroz zakonsko rješenje o državnoj imovini i mnoga druga rješenja koja imaju veze potencijalno sa određenim koristima pojedincima i grupama, ispostaviće se to. Drugi su naravno serija lokalnih izbora od Podgorice do Kotora do Gusinja će će neko iz parlamentarne većine da dobije budžet od 90 miliona da dijeli slatkiše

privrednicima, nekome će dati 10.000 kredita, nekome 50.000, zaposlićemo preko 50 ljudi itd. Dakle, stvari su vrlo jasne. Da nije ovako kako ja govorim, dali biste makar još mjesec dana i okupili ljude da na ozbiljan način razgovarate o ovome. Zahvaljujem.

PREDSJEDAVAJUĆI NIKOLLA CAMAJ (16.08.24 16:04:39)

Hvala, gospodine Anđušiću.

Za riječ se javlja uvažena poslanica Anđela Vojinović.

ANĐELA VOJINOVIĆ (16.08.24 16:04:48)

Hvala, potpredsjedniče Camaj.

Uvažene građanke i građani, poštovane kolegice i kolege,

Demokratska Crna Gora i njen klub poslanika podržavaju ideju sa odlučnim uvjerenjem u njenu uspješnost da se Investiciono-razvojni fond transformiše u razvojnu banku Crne Gore. Ovim će se unaprijediti ... (prekid) institucionalni okvir i unaprijediti ekonomska politika Vlade, odnosno pružiti snažnija podrška ekonomskoj politici Vlade. Sa jedne strane moram da se usaglasim da kada se donose ovako značajna rješenja proces mora biti u potpunosti transparentan i zaista zaslužuje uključivanje svih relevantnih aktera, dok sa druge strane moram da napomenem da se o ovome priča već godinama i da je prilikom izrade ovog zakonskog rješenja, osim kolega poslanika i Ministarstva finansija i same Vlade, učestvovao i dio kolega koji radi u Investiciono-razvojnog fondu, a vidjeli smo iz medija da je prethodna predsjednica Investiciono-razvojnog fonda već u više navrata pominjala priču oko transformacije Fonda u razvojnu banku Crne Gore.

Crna Gora je jedna od rijetkih zemalja na svijetu koja nema svoju razvojnu banku, a uz Srbiju je jedina zemlja u regionu koja nema svoju razvojnu banku, jer su je i Albanija i Bosna i Hercegovina i Sjeverna Makedonija, Slovenija i Hrvatska davno osnovali. Moram napomenuti da je ova ideja nešto što postoji i u programu Demokratske Crne Gore iz 2018. godine i da je to dodatni razlog zbog čega ovo predloženo zakonsko rješenje zaslužuje našu podršku.

Šta je to što mi dobijamo sa ovim predloženim rješenjem? Dakle, razvojna banka iza koje stoji država je pouzdan i kredibilan partner što znači da će ova transformacija omogućiti lakši i kvalitetniji pristup onome što su fondovi Evropske unije i omogućiće nam se grantovi za određene

projekte, velike, značajne projekte koje Crna Gora planira i sada, ali i u narednom periodu. Ovo je šansa da konačno povučemo as iz rukava i da iskoristimo sve mogućnosti koje nam se pružaju na putu naših evropskih integracija.

Druga stvar koja će se desiti usvajanjem predloga ovoga zakona jeste da se naš izvoz osigurava od netržišnih rizika, a to znači da se podstiče crnogorski izvoz kao i konkurentnost crnogorskih preduzeća na inostranim tržištima što je veoma značajno ako govorimo već o procesu evropskih integracija i našeg ... procesa u cilju brisanja barijera i stvaranja zajedničkog, jedinstvenog tržišta. Ova promjena će omogućiti kvalitetniju kreditnu podršku mikro, malim i srednjim preduzećima koji su kičma naše ekonomije i svako od tih preduzeća, bilo da je to neki porodični biznis ili neko sa nekom veliko idejom, moći će da nosi projekat koji ima potencijal da pomogne ekonomski ne samo zajednici ili gradu već državi, a možda i šire. Na primjer ako imate u Nikšiću malu fabriku za preradu voća, odnosno koja stvara organske sokove i trenutno se suočava sa izazovima visokih kamatnih stopa i nepovoljnosti da pristupi odgovorajućim i povoljnim kreditima, ako se IRF transformiše u razvojnu banku Crne Gore omogućiće im se lakši pristup sredstvima što će naravno pospješiti njihovu proizvodnju, otviriti možda i neka nova radna mjesta, a time i doprinijeti ekonomiji i ekonomskom benefitu lokalne zajednice u Nikšiću, a vjerovatno i šire.

Još jedan ključni cilj ove transformacije je postizanje ravnomjernog ekonomskog razvoja širom Crne Gore kroz finansiranje značajnih infrastrukturnih projekata poput izgradnje i obnove lokalnih i regionalnih auto-puteva, objekata zdravstvene infrastrukture, škola, bolnica, domova za stare, pospješivanje podrške i osnivanje centara za osobe sa invaliditetom itd, ali i onoga što je možda i naša najveća razvojna šansa kada govorimo u tom regionalnom kontekstu, to je osnaživanje poljoprivredne proizvodnje, jer zaista se primjećuje ogroman jaz između sjevernog i centralnog i južnog regiona kada je u pitanju ekonomski standard građana, kada su u pitanju obespravljeni radnici na sjeveru gdje je bila nekada razvijena industrija koja je uništena i naravno odliv našeg stanovništva koji se najviše dešava na sjeveru Crne Gore.

Osim toga ono što je neminovnost i od čega mi ne možemo ni da pobjegnemo i gdje ja mislim već i kaskamo to je zelena tranzicija i digitalne tehnologije gdje Crna Gora zaista više ne smije biti, da se poslužim sportskim rečnikom, samo navijač na tribinama, već zaista mora aktivno učestvovati u toj utakmici i tu će nam opet pomoći razvojna banka Crne Gore.

Saglasna sam da razvojna banka ne bi trebalo da bude konkurent, već da bude partner komercijalnim bankama i zaista je tu neophodna komplementarnost, jer razvojna banka, što je i kolega Čarapić rekao, ne smije ni na koji način da ugrožava komercijalne banke u našem bankarskom sistemu. Zato je veoma važna, a ja nigdje nisam ni mogla da pronađem mišljenje Centralne banke u pogledu konkretno ovog predloga zakonskog rješenja.

Ono što je poslednje, ali ne manje bitno, odnosno možda najbitnije u cijelom ovom procesu jeste da razvojna banka Crne Gore mora biti zaštićena od svih vrsta političkih uticaja i pritisaka i partikularnih interesa jer državna razvojna banka ne smije biti loša, neefikasna, instrumentalizovana, podložna korupciji i politički instrumentalizovana. Investiciono-razvojni fond u prethodnom periodu je zaista radio dobro, a ja očekujem da će razvojna banka Crne Gore da radi još bolje. Zahvaljujem.

PREDSJEDAVAJUĆI NIKOLLA CAMAJ (16.08.24 16:11:53)

U toj nadi zahvaljujemo se kolegici Vojinović.
Imate pravo, gospodine Čarapiću, na komentar.

VASILJE ČARAPIĆ (16.08.24 16:12:06)

Poslanice Vojinović, hvala prije svega na podršci koju imate prema zakonu o razvojnoj banci. Naravno, ovo je plod zajedničkog rada parlamentarne većine.

Htio bih samo da se osvrnem na dio koji ste rekli - konkurencija, odnosno tržište bankarskog sektora. Dakle, upravo je to ono što sam rekao, razvojna banka apsolutno neće ugroziti konkurenciju na tržištu bankarskog sektora i upravo je kreditno-garantni fond za koji smo rekli da će biti vjerovatno u jesenjim zasjedanjima predložen od strane Vlade i kao što je najavljeno formiran, dakle kreditno garantni fond služi za komercijalne banke. Kreditno garantni fonda ima specifičnu ulogu, a to je davanje kreditnih garancija. Dakle, to nije nešto što može da zamijeni razvojnu banku ili IRF. To je jedan novi segment, jedna finansijska institucija koja ima samo jedan zadatak, a to je da obezbijedi pokriće kolaterala za kredite što će omogućiti da će neko ko nema možda dovoljan kolateral da pokrije neki kredit kod komercijalne banke moći da nadomjesti taj dio ... kolaterala kroz kreditno-garantni fond. Time će značajno ojačati konkurentnost komercijalnih banaka i u kombinaciji sa razvojnom bankom i

kreditno-garantnim fondom ja sam uvjeren da će bankarski sektor komercijalnih banaka ojačati uprkos tome što se njemu dodaje razvojna banka. Slažem se apsolutno sa ovim dijelom da ne smije biti politizacije. Ono što je dobro kod ovog predloga je to što korporativna struktura ostaje manje-više slična onoj u Investiciono-razvojnom fondu, a takođe je identična i sa korporativnom strukturom u komercijalnim bankama.

Što se tiče uslova za ljude koji će biti u upravnom odboru i upravljačkim strukturama, oni moraju da prođu ... test kao što moraju da prođu to ljudi koji rade u komercijalnim bankama, tako da su ti uslovi identični kao u Zakonu o kreditnim institucijama. Ono što možemo da očekujemo je da će stručni ljudi koji imaju znanje i koji imaju želju da se bave ovim poslom biti ti koji će biti u upravljačkim strukturama i uvjeren sam da će razvojna banka funkcionisati na visokom nivou kako bi funkcionisala investiciono-razvojna banka u ovom prethodnom periodu, ali ne onom periodu kada je investicion-razvojna banka bila, recimo, jedan zloupotrijebljeni igrač u tripartitnom ugovoru koji je potpisan između Ministarstva poljoprivrede i Abu Dabi fonda. IRF koji je funkcionisao prethodno nekoliko godina, koji je stvarno pokazao velike rezultate i postao kredibilan partner ne samo na domaćem tržištu već i stranim međunarodnim institucijama koje su bile sigurne u ARF kao takvu instituciju, to će nastaviti. To su upravo oni temelji na kojima se nadograđuje, dakle ovo je banka koja se formira kroz transformaciju IRF-a. Ta transformacije će trajati neki period, ali dok se ta transformacija u cjelosti ne sprovede imaćemo ono što smo navikli, a to je banka koja će poslovati po dobrim standardima.

PREDSJEDAVAJUĆI NIKOLLA CAMAJ (16.08.24 16:15:18)

Hvala, uvaženi kolega Čarapiću.

Za riječ se javio uvaženi kolega Miloš Konatar. Izvolite.

MILOŠ KONATAR (16.08.24 16:15:28)

Hvala, potpredsjedniče Skupštine.

Na početku, pošto se nismo zvanično vidjeli, da vam čestitam i drago mi je da vas vidim na mjestu predsjedavajućeg Skupštine Crne Gore.

Poštovani građani, na početku da kažem da ja kao poslanik i moje kolege poslanici iz Građanskog poketa URA smo podržavali i ranije i sad podržavamo ideju za osnivanje razvojne banke Crne Gore, državne banke

iz koje bi se finansirali mnogi infrastrukturni i važni projekti u Crnoj Gori. Nažalost, ovako kako parlamentarna većina predlaže da se osniva razvojna banka nikad i nigdje u svijetu se ona nije osnovala. Dakle, slušajte me dobro, nigdje i nikada u svijetu se na ovaj način kako se planira sad Crnoj Gori od strane parlamentarne većine nije osnovala razvojna banka. To vam dovoljno govori o procesu kako ovi ljudi planiraju da osnuju jednu od najvažnijih institucija u Crnoj Gori i za budućnost Crne Gore. Ovaj zakon o osnivanju razvojne banke su pisali Vasilije Čarapić i kolege iz PES-a taman koliko sam ja plavi Šveđanin duge kose. Kao što vidite, pošto ja niti imam dugu kosu, niti sam plav, a nisam ni Šveđanin, tako ni gospodin Čarapić a ni druge kolege niz PES-a nisu pisale ovaj zakon o razvojnoj banci. Postavlja se pitanje, poštovani građani, ko je pisao ovaj zakon, za koga je ovaj zakon pisan, zbog čega je pisan i zašto se žuri sa ovim zakonom. Zašto se žuri, ovo što je kazao kolega Čarapić baca jednu sumnju. Znaete zašto, poštovani građani? Zato što je 2021. godine u januaru na predlog tada poslanika Branka Radulovića upravo Milojko Spajić kao ministar finansija zaustavio formiranje razvojne banke Crne Gore. Dakle, ovo je lako provjerljivo, u januaru 2021.godine tadašnji ministar finansija je zaustavio formiranje razvojne banke Crne Gore, Milojko Spajić imenom i prezimenom. Sad nekome se žuri, poštovani građani, ovaj zakon koji ima 80 i nešto članova je predložen prije manje od mjesec dana. Ovaj zakon planira osnivanje jedne institucije koja može i koja treba da umnogome trasira put i razvoj Crne Gore u budućnosti. Ja sam spreman da se kladim, tamo ima 20 i nešto poslanika PES-a koji su predlagači ovoga zakona, da 90% njih nisu pročitali ni obrazloženje ovog zakona, kamoli članove ovog zakona o razvojnoj banci. Ako jesu, evo spremni smo ovdje da oni uzmu diskusije, da čujemo o određenim članovima šta misle. Juče na Odboru za ekonomiju gospodin Čarapić je čitao obrazloženje zakona o razvojnoj banci. Znaete kako ga je, poštovani građani, čitao? Kao da ga vidi prvi put u životu. Znaete ono kad neko čita neki tekst pa vidite da prvi put čita te rečenice koje čita.

Nikad do sada se nije dešavalo u Skupštini Crne Gore da grupa poslanika predloži ovako obiman zakonski tekst i ovako važan zakonski tekst koji ima preko 80 članova. Znaete zašto su to oni uradili a nije uradila Vlada koja po nekoj normalnoj logici stvari bi trebalo da predloži ovaj i ovakav zakon? Zato što da ga je predložila Vlada morali bi da idemo na javnu raspravu, morali bi da uključimo društveni dijalog, morala bi da se uključi stručna javnost i da razgovaramo o tome prije nego što usvojimo. Umjesto toga prije manje od mjesec dana poslanik Čarapić je pozvao zainteresovanu javnost da mu se obrati putem Linkedina, društvene mreže, i da će on tako razmotriti sve sugestije i kritike na ovaj predlog

zakona. Tako ljudi sa takvom neozbiljnošću doživljavaju svoj posao i odgovornost koju imaju prema građanima Crne Gore. Da znate još jednu stvar, opet ponavljam, prije manje od mjesec dana, 17. jula, ovi ljudi su navodno svoj predlog zakona predali u skupštinsku proceduru, danas je 16. avgust. Nekom se žurilo da u manje od mjesec dana bez javne rasprave podnese ovako važan zakonski tekst. Dolazimo do suštine.

PREDSJEDAVAJUĆI NIKOLLA CAMAJ (16.08.24 16:22:05)

Vrijeme, molim vas, gospodine.

MILOŠ KONATAR (16.08.24 16:22:09)

Nadam se da ćete mi dopustiti jer je vrlo važna tema.

Šta je suština oko žurbe? Pratite jedan trag, poslanik Vasilije Čarapić obrazlaže Predlog zakona o razvojnoj banci, isti taj poslanik predlaže amandmane na Zakon o državnoj imovini kojima treba da se omogući poklanjanje crnogorske zemlje da bi ljudi bilo odakle da dolaze mogli na toj istoj zemlji da zarađuju desetine miliona eura tako što bi je praktično besplatno uzeli u zakup na 90 godina. Gospodine Čarapić predlaže amandmane na Zakon o državnoj imovini, gospodin Čarapić predlaže zakon o razvojnoj banci da se tim istim ljudima omogući da crnogorskim parama kupuju praktično našu zemlju. Isti taj poslanik, očekujte ga da će predložiti i treći dio slagalice, takozvani zakon o strateškim investitorima ili kako će ga već nazvati, da se omogući da bez dozvola, da po raznim skraćenim procedurama ti ljudi dolaze u posjed naše zemlje, da je uzimaju na 90 godina, što znači trajno praktično i da na toj zemlji zarađuju desetine miliona eura.

Vi u svojim diskusijama, gospodine Čarapiću i ostale kolege iz PES-a, kažete da mi treba da vam vjerujemo na riječ da su vaše namjere dobre kad predlažete takve amandmane i Predlog zakona o razvojnoj banci. Ne vjerujemo vam ni jedno slovo koje kažete, jer svaki put kad ste nešto obećali prevarili ste građane Crne Gore. Prevarili ste građane Crne Gore, jer danas nema niti će biti minimalne plate od 700 eura, nema radnog vremena od sedam sati, nema povećanja plata svim građanima od 25% kako ste obećavali čuvenim kalkulatorom, a isti vi kazali da zbog tehničkih razloga ne radi. Nema uštede, 30. jula je ispred ove sale, poštovani građani, premijer Milojko Spajić izašao i pred vama rekao da je njegova vlada uspjela da uštedi 70 miliona eura, i ministar finansija. Onda su nam

poslali tehnički rebalans budžeta po kome su troškovi, poštovni građani, ove vlade porasli za 56 miliona eura. Dakle, prevarili ste i penzionere, uvažena gospodo, i zbog toga ne da vam ne vjerujemo ništa nego vam ni građani ne vjeruju i vrlo brzo ćete se uvjeriti u to. Hvala.

PREDSJEDAVAJUĆI NIKOLLA CAMAJ (16.08.24 16:25:15)

Hvala vam, gospodine Konatar. Hvala i za one čestitke s početka. Komentar, ima pravo gospodin Čarapić u ime predlagača.

VASILJE ČARAPIĆ (16.08.24 16:25:26)

Ja bih uputio komentar poslaniku Torvaldu Henriksenu, surferu iz Malmea. Apsolutno smo vidjeli sledeću stvar. Niste se osvrnuli ni na jednu stvar iz zakona, što je dokaz da ga niste ni pročitali. Vi ste samo komentarisali formu u kojoj je zakon predat, a niste se osvrnuli ni na jednu stvar suštine. Rekli ste da podržavate koncept razvojne banke, ali da nikad se ovakav zakon nije našao na ovaj način u proceduri. Nama je dosta bilo formi, priče o tome kako neko predaje zakon, što je nosio, koju košulju je nosio dok je predavao zakon i slično. Dakle, vrijeme je da pričamo o suštini određenih stvari. Mi ovdje nemamo adekvatne diskutante koji mogu da pariraju nama kada je u pitanju ekonomija, kada su u pitanju teme koje se tiču realnog života građana, privrede i slično. Mi još uvijek nismo vidjeli nekoga da može suštinski da kontrira i parira našoj politici i našim programima koje mi ovdje predlažemo. Može samo da komentariše način na koji mi određene zakone predajemo, određene formulacije i slično. Meni je stvarno bilo fascinantno što sam vidio nešto što sam mislio da mogu da vidim samo u filmovima ili recimo u jednoj partiji jednog bivšeg poslanika koji je poznat po svojim teorijama zavjere. Povezivanje zakona o razvojnoj banci sa nekim amandmanima na Zakon o državnoj imovini, pa tamo nekim drugim namjerama, pa slično, to se može vidjeti samo u naučnoj fikciji. Dakle, način na koji neko povezuje i kreira teorije zavjera i sebe opterećuje, a samim tim potcjenjuje građane koji ovo slušaju je stvarno moguće vidjeti na političkoj sceni kod bivšeg šefa partije iz koje potiče gospodin Konatar, odnosno gospodin Torvald Henriksen, a koji je sada njegov koalicioni partner na lokalnom nivou. Dakle, mi ovdje diskutujemo o razvojnoj banci, a slušamo neke teorije zavjera kakve je samo mogao da priča neko ko je u suštini političar koji se penzionisao kada je u pitanju ovaj parlament. Dakle, nismo čuli nijednu ozbiljnu kritiku na predloženo

rješenje, nismo čuli ništa iz suštine ovoga zakona, nismo čuli zbog čega to način na koji smo ga mi predali se kosi sa suštinom, sadržinom ovoga zakona. Upravo su te kritike došle od nekoga ko je do juče kao poslanički klub predao zakon o stanovima koji će koštati 900 eura po metru kvadratnom, a da se nigdje u tom zakonu ne spominje cijena od 900 eura po metru kvadratnom. Toliko o tome koliko neko čita zakone koje predaje. Ja mogu ovdje da o svakom segmentu zakona o razvojnoj banci diskutujem sa bilo kim od ovih poslanika jer razumijem politiku koja stoji iza ovoga predloga zakona, razumijem viziju koja stoji iza ovoga predloga zakona, ali ne može mi neko ko je predao zakon da će stanovi koštati 900 eura po metru kvadratnom, a da to ne napiše u tom zakonu, spočitavati to što ga predajem na ovaj ili na onaj način.

PREDSJEDAVAJUĆI NIKOLLA CAMAJ (16.08.24 16:28:50)

Zahvaljujem, gospodine Čarapiću.
Ima pravo na komentar gospodin Konatar.

MILOŠ KONATAR (16.08.24 16:28:59)

Gospodine Čarapiću,

Kad ste obrazlagali amandman o Zakonu o državnoj imovini, a onda kasnije kad smo razgovarali o ovom predlogu zakona o razvojnoj bnaci kazali ste da vas interesuju i želite da poboljšate uslove u kojima će raditi investitori, mahom strani u Crnoj Gori. Da vam kažem nešto, meni je primarni interes, interes države Crne Gore i građana, a onda posle toga svi ostalih investitora koji žele da rade u Crnoj Gori poštujući zakone ove zemlje i plaćajući poreze ovoj zemlji. Vi ste, gospodine Čarapiću, za ovaj predlog zakona o ovoj raspravi danas odredili ukupno dva sata, toliko o tome koliko vi želite da razgovarate o meritumu ovoga zakona. Da razgovaramo sa vama o tačkama koje se nalaze u ovom tekstu, sa vama koji ste čitali obrazloženje na odboru kao da ga prvi put vidite. Pa način na koji Vi ovo predlažete dovoljno govori o vašim namjerama. Dovoljno govori o neophodnoj žurbi da se ovo usvoji. Zašto? Pa i dalje vas pitam zašto ste izbjegli javnu raspravu. Ko vam je pisao ovaj zakon? Za koga ste ga pisali i zbog čega? Ljudi koji su potpisani zajedno sa vama o ovom zakonu pojma nemaju. To nije nikakav problem. Problem je što vaš amandman na državnu imovinu kojim želite da možete pljačku državnog zemljišta Crne Gore zarad privatnih interesa, što ta namjera ima veze sa donošenjem

ovog zakona. Mislim da svako normalan i dobronamjeran će podržati ideju o osnivanju razvojne banke u Crnoj Gori, zato što je ta institucija neophodna. Neophodno je da se unaprijedi poslovanje Investiciono-razvojnog fonda tako što će postati državna razvojna banka, ali ne tako što ćemo izbjeći javnu raspravu. Zašto, zašto se izbjegava javna rasprava u Crnoj Gori o ovom zakonu? Zašto se ovaj zakon usvaja? Ja sam sve vrijeme bio na odboru za ekonomiju, zašto se usvaja sa raspravom od dva sata danas u Parlamentu, 16. avgusta? Dakle, namjera kako se ovo želi uraditi dovoljno govori o motivima koji stoje iza ovoga.

Niste mi rekli zašto je Milojko Spajić bio protiv razvojne banke 2021. godine, a danas navodno mu se žuri da ga što prije usvoji. Zna li zašto? Ako hoćete već da pričate o zakonu, ovaj zakon je netransparentan zato što će ta banka da bude pod punom kontrolnom isključivo Vlade, a ne Skupštine. To što vi očekujete da podnesete Izvještaj o radu banke jednom godišnje Skupštini, to je smiješno. Razumijete? Dakle, ako hoćete da pričate o transparentnosti, vi dajete diskreciono pravo da razvojna banka, mene je toga strah, da razvojna banka bude igračka u rukama ovoga ili nekog drugog premijera koji će vrlo brzo doći posle ovoga. Ja za to nisam. Ja sam za to da kad se usvajaju ovakvi zakoni i kad se ovako važne institucije osnivaju da ovakvi zakoni prođu i javnu raspravu, da javnost ima prilike da učestvuje, da unaprijedi tekst, jer je ovo interes svih nas, a ne samo postizanje političkih poena koji dugoročno mogu, kao i u slučaju Zakona o državnoj imovini, da nanesu štetu budućnosti Crne Gore. Hvala.

PREDSJEDAVAJUĆI NIKOLLA CAMAJ (16.08.24 16:33:33)

Hvala, gospodine Konatar.

Koleginica Nedović se javila za proceduru. Meni se obarite onda.

JELENA NEDOVIĆ (16.08.24 16:33:43)

Vama se obraćam.

Prvo moram da kažem jednu stvar, shvatila sam kakva se igra igra, zato što sto puta izgovorena laž postaje istina. Još jedna stvar, zaista sam umorna, a mislim i cijeli poslanički klub Pokreta Evropa sad, da evo nekoliko mjeseci ovdje slušamo prevara, prevara i laž, pa ću sada da podsjetim vas i građane Crne Gore da Evropa sad 1 nije bila prevara, da Evropa sad 2 neće biti prevara, da povećanje penzija nije bila prevara jer smo povećali penzije, da takođe najavljeno povećanje koje se odnosi na

pripravničke sa 450 na 600 eura nije prevara. Sve što je ova vlada uradila i što je ovaj parlament sa ovom većinom usvojio nije prevara, kao što nije bio IBAR prevara, već upravo sve radimo za dobrobit svih građana Crne Gore. Svaka odluka je isključivo zbog toga da građanima bude bolje. Tako da insinuacije da je ovdje neko prevara pa vezano i za ovaj zakon koji dolazi, zbog čega je moj kolega Vasilije Čarapić nekoliko dana unazad pretrpio takve napade, želim ovdje danas da kažem da neće samo Vasilije Čarapić podržati taj amandman, da ga nije samo Vasilije Čarapić podnio, nego ćemo svi, sva većina da podrži taj zahtjev, zato što smatramo da ima pozitivne strane, a koje ćemo obrazlagati kad dođe ta tačka dnevnog reda. Kad se kaže da je ovdje neko prevara, hoću da se shvati da se misli na sve nas, a ja vjerujem za sebe i za ove ljude čestite koji sjede da nismo prevara, nego smo svi u politiku ušli da bi napravili neku pozitivnu promjenu i promijenili nešto na dobro što smo smatrali da je bilo loše. Hvala.

PREDSJEDAVAJUĆI NIKOLLA CAMAJ (16.08.24 16:35:42)

Hvala, kolegkinice Nedović.

Mi smo inače navikli ovdje da se najmanje priča o onome što je dnevni red, nego se izlazi na teren gdje se treba poslati poruka onima koji nas podrže ili poruka protiv, tako da je to nešto što je normalna pojava. Nije dobro kad se izlazi sa teme, onda se koriste riječi koje su uvredljive, ali u svakom slučaju i to je dio našeg parlamentarizma.

Izvolite, gospodine Konatar, imate pravo minut jedan.

MILOŠ KONATAR (16.08.24 16:36:22)

Potpredsjedniče, ja samo želim da ispravim moju uvaženu kolegkinicu Jelenu Nedović. Dakle, za razliku od nje, ja mislim i vjerujem u to da sto puta izgovorena laž nikad neće postati istina, nikad. Sto puta možete da ponavljate da će minimalna plata biti 700 eura, ona neće postati veća od 600. Možda kod gospodina Zečevića, u njegovoj nekoj školi je minimalna plata od 600 eura jednako 700, ali kod svakoga ko je u osnovnoj školi završio matematiku 600 nije jednako 700. Možete da ponavljate po 100 puta da se kalkulator pokvario, a svi znamo da ste ga makli dan pred press konferenciju jer ste obećali ljudima, prevarili ih da će svim zaposlenim u Crnoj Gori plata porasti za 25%. Možete da prevarite i

obećate da će radno vrijeme biti sedam sati sto puta, to nikad neće postati istina.

Dakle, poštovani građani džaba svi pamfleti uz račune za struju, za vodu, džaba svi bilbordi, džabe sva propaganda. Zapamtite, nikad, nikad sto puta, ne sto puta, hiljadu puta izgovorena laž ne može i neće postati istina. Hvala.

PREDSJEDAVAJUĆI NIKOLLA CAMAJ (16.08.24 16:37:56)

I ne može, gospodine Konatar, do toga da dođe, ali ovo što vidimo u našoj zbilji, ipak doživjeli smo Evropa sad jedan koja nije bila laž. Ja se nadam da će ovo drugo biti... Nemojte mi spočitavati sa mjesta.

Za riječ se javio uvaženi gospodin Boris Mugoša.

Ja dok pričam, vas ne čujem, pa možete reći šta želite.

Apsolutno, ja sam vam dao riječ.

BORIS MUGOŠA (16.08.24 16:38:30)

Poštovane građanke i građani, uvažene poslanice i poslanici,

Nije samo Vlada felerična, od 78 predloga Vlade ka ovoj Skupštini samo trećina predloga je bila sa javnom raspravom. Od 131 predloga zakona u ovom sazivu 40% su predložili poslanici, svaka čast, nijedan sa javnom raspravom, samo 15% sa finansijskom projekcijom. Igramo se, ljudi, igramo se normative, šalimo se oko zakona. Predlažemo zakon o formiranju razvojne banke o kojoj ja, što narod kaže, pjenim 15 godina, od odjednom 82 člana, potpišaše poslanici, niko ne zna ko je pisao taj zakon. Zašto je onako napisan, na osnovu kojih iskustava? Ne formiramo mi prvu razvojnu banku u svijetu. Onda će sada da bude ta teza, to je sad simpatično, to je predizborna nova teza - vi koji kritikuju ovo, vi ste protiv razvojne banke, vi nećete da se pomogne kreditima ugroženima. To je sad ta nova zanimljiva kvaziteza. Kažem vam, nikad u istoriji ovog parlamenta se nije desilo da poslanici potpišu cijeli zakon od 82 člana, nikad se to nije desilo. Ovako ozbiljan zakon od 82 člana da potpišu samo poslanici, da nema javne rasprave, da se kaže ljudima šaljite sugestije.

Znate li što se desilo sa zakonom uvaženog profesora Radulovića, koji je bio odličan? Predložio je 2020. godine, čak smo se i konsultovali jer i ja i on barem zadnjih 10 godina na javnoj sceni se zalažemo za razvojnu banku. Znate li što je uradila Vlada premijera Krivokapića, odnosno Milojko Spajić kao ministar dao je negativno mišljenje. Ali znate li što su radili 42. i

43. vlada - tražili su mišljenje Agencije za zaštitu konkurencije, DRI, Udruženja banaka, Centralne banke, tražili su takođe mišljenje svih mogućih institucija koje su važne kada je ova problematika. Zna li ima li mišljenja bilo koje institucije oko ovog zakona? Nema, jer su poslanici smatrali da su takvog kapaciteta, takvog nevjerovatnog bankarskog znanja da im ne treba niko, nego njih 17 hrabro potpisali 82 člana, od A do Š poznaju problematiku i sad je brane. Ne znate, kolege, ne znate zato što se ne bavite time. Kad pogledate zakon ima milion rupa, pravite hibridne modele, uvodite depozite pravnim licima i platni promet, uvodite komercijalnu uslugu toj banci, za razliku od nekih drugih razvojnih banaka koje nemaju komercijalni dio, nego dijele kredite itd. Vi uvodite depozite i platni promet, ali onda ne radite sledeću stvar - u komercijalnim bankama koje su privatne ne mogu članovi upravnih odbora da budu bilo ko, nego Centralna banka mora da im da licencu, u razvojnoj banci Crne Gore ne mora. Sve zavisi od Vlade, dobili smo klasičnu vladinu instituciju, to nije razvojna banka, razvojna banka nije banka Vlade.

Pošto ja volim da čitam zakone, u članu 11 se kaže da Vlada pokriva gubitke razvojne banke. To je pisalo i u Zakonu o IRF, ali postoji ogromna razlika. U Zakonu o IRF piše da će te odluke o pokrivanju tih gubitaka biti uređene u skladu sa zakonom, odnosno sa državnom pomoći, ovdje toga nema. Kako mi možemo da donosimo takve zakone, kako, ljudi, naprečac u avgustu na vanrednoj sjednici, bez javne rasprave? Kažem, od prvog programa kojeg sam pisao za partiju, pišem o razvojnoj banci zato što je ona neophodna Crnoj Gori. Ovakva, ovako hibridna, ovo je ludilo, ljudi. Zato postavljam pitanje ko je pisao ovo, recite mi pošteno ko je pisao, da sa njim polemišem. (Upadica) Ne može, kolega Lakoviću, ja vam se zahvaljujem na sugestiji, da je supermen ne može napisati sam ovakav zakon, jer ovo nije ni zakon samo ekonomista niti samo pravnika. Zbog toga vas molim, juče sam na Odboru za ekonomiju dao predlog, sačekajmo mjesec, dva, tri ako smo čekali svi zajedno 15 godina, otvorimo ovo na Odboru za ekonomiju, evo predlažem tematsku sjednicu, pozovimo Agenciju za zaštitu konkurencije, DRI, Udruženje banaka, Centralnu banku, pozovimo sve da porazgovaramo jer je ovo zajednički projekat. Tako se to u ozbiljnim državama radi, nema pač - pač razvojne banke, ljudi. Ovo je razvojna banka, znate li čime će se sve ona baviti? Nemojmo ovo da radimo, da ubiramo političke poene. Proći će izbori u Podgorici i Kotoru, puštite, biće još izbora. Požurili ste, u 15 dana nabacaste 20 zakona bez javne rasprave, bez ičega. Puštite, ljudi, relaksirajte malo građane, proći će i to. Ko god da dobije neka je sa srećom. Zahvaljujem kolega Camaj. Imam mnogo više minuta. Hvala vam puno, kolega Camaj.

PREDSJEDAVAJUĆI NIKOLLA CAMAJ

Gospodin Čarapić.

VASILIJE ČARAPIĆ (16.08.24 16:45:21)

Dakle, još jednom ista argumentacija, nije bitno što piše u zakonu o razvojnoj banci, ali je problem što nismo dobili mišljenje Borisa Mugoše prije nego što smo usvojili taj zakon o razvojnoj banci, pa treba sjesti u Odboru za ekonomiju, finansije i budžet i raspravljati i organizovati javnu raspravu o razvojnoj banci. Prije je prije bio problem što su podnijeli poslanici, sada je problem što nije dobijeno mišljenje Borisa Mugoše ili neke druge osobe. Dakle, ponovo idemo ka tome, meni je sada potpuno jasno zašto 15 godina nismo usvojili zakon o razvojnoj banci, jer se uvijek čeka neko mišljenje i bilo je potrebno da se pojavi Pokret Evropa sad koji će da preda ovaj zakon u proceduru i završi tu priču. Dakle, jednu stvar ste zaboravili, gospodo poslanici, koji ste ovdje, što bi rekao Milojko Spajić, za nekoga ko je sa dužim stažom koristi jedan termin iz Pljevalja, ja nisam iz Pljevalja pa ga i ne znam, dakle vi ste od demagogije koju plasirate ovim građanima na svakodnevnom nivou vi ste zaboravili da poslanici predlažu zakone. Vi ste zaboravili šta znači zakonodavni dom i šta znači uloga poslanika u sistemu i zaboravili ste da jedan poslanik je težak šest hiljada potpisa nekih građana, da građani kad žele da nešto stave u proceduru treba da skupi šest hiljada potpisa, a vi kao jedan poslanik možete to da uradite za jedan dan. Vi ste zaboravili da je uloga poslanika da predlaže i usvaja zakone, nego ste se oslonili na Vladu, Vlada treba da obavlja svoj posao za vas poslanike, a onda vi ovdje i ne morate da čitate zakonske predloge, već samo da plasirate određenu demagogiju.

Poštujem što ste bolji od vašeg prethodnika u elaboraciji, jer ste se osvrnuli na konkretan član zakona koji se odnosi na to ko može biti u pregovaračkim strukturama. Dakle, iste uslove koje mora da ispuni neko u komercijalnim bankama da bi obavljao funkciju u pregovaračkim strukturama mora da ispuni da bi radio u razvojnoj banci. Naravno, Zakon o kreditnim institucijama tretira komercijalne banke i po Zakonu o kreditnim institucijama odobrenje nekome ko će da bude u pregovaračkim strukturama komercijalnih banaka daje Centralna banka, ali razvojna banka nije komercijalna banka. Možda je i to bio neki problem iz prošlosti, možda je neko htio da stvori razvojnu banku u skladu sa Zakonom o kreditnim institucijama da bi onda mogao da eventualno nacionalizuje neku

od komercijalnih banaka, svi znamo koja je ta prva banka koja bi se našla kao kandidat za nacionalizaciju, i na taj način usisa jednu komercijalnu banku. Zbog toga je možda nekome bilo jako bitno da razvojna banka se uspostavi po pravilima za komercijalne banke. Ali ovo je razvojna banka koja postoji kao sui generis institucija koja ima specifičnu ulogu sistemu, ovo je razvojna banka čiji je osnivač Vlada Crne Gore i koja je tu da sprovodi politike Vlade Crne Gore, pa mi nemojte, molim vas, reći da je neobično što upravljačku strukturu razvojne banke determiniše Vlada Crne Gore. Tako nema ništa neobično u zakonu o razvojnoj banci, postoji samo možda ta situacija da neko je dugo pričao o ovome, nije po tome ništa uradio i sada mu je krivo što neko drugi je došao i jako brzo riješio taj segment i dao rješenje za ovaj problem o kome je neko dugo pričao, što sada znači u suštini da neko ko je pričao 15 godina o razvojnoj banci neće moći više da priča 15 godina o razvojnoj banci, nego će morati da smisli neku novu temu koju će da priča narednih 10 godina, da sa njom možda zamajava javnost, a da po tome ništa ne uradi.

PREDSJEDAVAJUĆI NIKOLLA CAMAJ (16.08.24 16:49:16)

Hvala, gospodine Čarapiću.
Boris Mugoša ima pravo na odgovor.

BORIS MUGOŠA (16.08.24 16:49:24)

Ja ne znam, kolega Čarapiću, što ću sa vama. Mlad ste političar, osam mjeseci ste na ovoj političkoj sceni, a ovo vam je 17. oblast koju branite misleći da ostavljate utisak da znate o tome što pričate. Vjerujte mi, pričali ste danas 20 minuta, niste minut pričali o zakonu, ali ja razumijem da vi o njemu ne možete da pričate, vi ga niste pisali, vi ste ga potpisali. Ogromna je razlika kad nešto pišete i potpišete. Stvarno ne znam, ponekad se zapitam, sinoć nakon onoga odbora i nakon vaših standardnih izliva pogledao sam onu diplomu magistarskog sa Ekonomskog fakulteta u Beogradu gdje sam magistrirao bankarstvo i zapitao sam se je li ovo normalno, je li ovo stvarno normalno. Kad pogledam onu diplomu i pogledam vas kažem je li ovo, ljudi, normalno ko nama brani zakon o državnoj razvojnoj banci. Dođem danas i kaže meni poslanik Čarapić - mi smo poslanici, iza nas stoji šest hiljada. Ne stoji kolega iza vas šest hiljada, ne stoji, vjerujte mi, iza vas šest hiljada, ali nema veze. Mi poslanici možemo da predložimo bez javne rasprave. Ja mislim da mi vrijedamo građane zbog jedne stvari. Nismo mi predstavnici građana tri dana pred

izbore, pa kad dobijemo mandat sjetimo se za četiri godine njih i kažemo u te četiri godine što bi se mi više sa vama i što je... jer smo mi poslanici, iza nas stoji šest hiljada ljudi. Ne, kolega Čarapiću, treba da konsultujete stručnu javnost, javna rasprava je suština demokratije i odraz demokratske zrelosti, a nije u nama sublimirano sve znanje u Crnoj Gori, pa da mi predlažemo sve, da ne pitamo nikoga. Ali vam kažem kako je Vlada felerična, jer ona to isto radi, jednu trećinu zakona je stavila na javnu raspravu, pa mi na ove dvije sjednice imamo osam zakona, niti jedan nije bio na javnoj raspravi, pet su po hitnom postupku bili prije šest mjeseci, pa kad sad odlučujemo o njima opet je hitno, nakon šest mjeseci, jer oni napišu hitno i doviđenja, to tako ostave, kad god bude hitno je.

Pazite vi ovu ozbiljnost u mišljenju Vlade, koja mjesec dana nije dala mišljenje, nego je pustila kolege i tu ima obzira prema njima, pustila ih je na leđinu jer oni nisu pisali zakon i onda danas šalje znate li koje je mišljenje - da je Vlada saglasna sa zakonom koji je pripremilo Ministarstvo finansija. Evo vam mišljenje Vlade, stiglo je: "Imajući u vidu navedeno, Vlada je mišljenja da Predlog zakona koji je pripremilo ministarstvo finansija treba prihvatiti." Vidite li vi što piše, ljudi, ovdje. Sreća naša u Crnoj Gori, mi smo se svi 15 godina borili, i vi dok ste bili, kolege iz DF-a i SNP-a, u opoziciji i vi ste se borili za razvojnu banku i nakon 2020. godine nisu vas htjeli u vlast jer ste im smetali, i tada ste se borili, i mi smo se svi zajedno borili dok nije došao Vasilije Čarapić. E, on je bio potreban crnogorskoj sceni da imamo razvojnu banku, niti vi, kolega Kneževiću, ni kolega Mandić, niti kolege iz DPS-a Živković, kolega Smailović, Bogdanović, niko od nas, došao je kolega Čarapić i riješio je sve probleme razvoja Crne Gore.

Kolega Čarapiću, kad to govorite vi na taj način ponižavate ljude koji su 15 godina u ovom domu boril za određene stvari. Zato vam hiljadu puta najdobronamjernije sugerišem kao vaš kolega koji nema ništa protiv vas, dobro vodite računa što pričate i pogledajte uvijek što ste pričali da biste naučili ako ste nešto progriješili. Nažalost, vi stalno ponavljate iste greške u retorici i zbog toga ne znam da li kod vas, iskreno, postoji prostor za poboljšanje i za jednu dozu ljudske zrelosti koju ne donosi škola. Završili ste škole, život je nešto drugo. Životno iskustvo mnogo nam oblikuje razmišljanje. Zahvaljujem.

PREDSJEDAVAJUĆI NIKOLLA CAMAJ (16.08.24 16:54:28)

Hvala, gospodine Mugoša.
Procedura, da.

VASILJE ČARAPIĆ (16.08.24 16:54:43)

Hvala, potpredsjedniče, obraćam se proceduralno.

Pozivam i vas, potpredsjedniče Skupštine, i sve građane da pođu na You Tube da pogledaju jučerašnju sjednicu Odbora za ekonomiju, finansije i budžet i raspravu koju smo vodili o razvojnoj banci Crne Gore gdje će vidjeti da je gospodin Mugoša karikirao određene segmente ovog zakonskog rješenja, sprdao se - to je termin koji je adekvatan, nije pogrdan - određenim rješenjima koja se tiču ... testa koji neko mora da ispuni da bi bio u upravljačkim strukturama i potencirao da ima diplomu magistra sa Beogradskog univerziteta, smjera bankarstvo. Nakon što sam mu ja, pravnik iz Crne Gore, pravnik iz Engleske, objasnio da je međunarodni bankarski standard da u svakoj zemlji mora da postoji ... test koji mora da ispuni član upravljačkih organa, on je posle rekao da sam bio previše grub u svom izlaganju i da razmislim kako se obraćam određenim kolegama poslanicima. Dakle, on je prvo karikirao jedno zakonsko rješenje kao magistrant sa Beogradskog univerziteta, a onda sam mu rekao ja kao pravnik da to stoji u Zakonu o kreditnim institucijama, da je to međunarodni bankarski standard i da to stoji i u ovom zakonu o razvojnoj banci, što znači da je on usklađen sa tim standardima i sa direktivama Evropske unije, na šta je gospodin Boris Mugoša se povukao i nije imao adekvatan odgovor. Toliko o tome koliko vrijedi nečije znanje i koliko se ljudi potcjenjuju.

PREDSJEDAVAJUĆI NIKOLLA CAMAJ (16.08.24 16:56:17)

Hvala, gospodine Čarapiću.

Dobro je da ste objasnili to, a inače odbori idu uživo i mislim da su građani imali prilike i to da vide.

Boris Mugoša, da li ima osnova? Imam ja tri minuta koje neću da koristim, tako da ću ustupiti.

BORIS MUGOŠA (16.08.24 16:56:41)

Hvala, kolega Camaj. Toliko ste divni prema meni da prosto mi dajete motiva da se bavim ovim poslom i dalje.

Kolega Čarapiću, ja bih vas molio da vodite računa kada govorite o Ekonomskom fakultetu u Beogradu. Izuzetno cijenim tu instituciju, tako da

eto, drago bi mi bilo sledeći put i zbog osjetljivosti nekih kolega iz vlasti da birate riječi kada govorite o Ekonomskom fakultetu u Beogradu.

Rekao sam, kolega Čarapiću, da sam zabrinut za vas. Ne u političkom smislu, nego sam zabrinut zato što mnogo u životu čitam i volim oblast sociologije i psihologije.

PREDSJEDAVAJUĆI NIKOLLA CAMAJ (16.08.24 16:57:36)

Hvala, gospodine Mugoša.

Za proceduru se javio Miodrag Laković.

MIODRAG LAKOVIĆ (16.08.24 16:57:46)

Hvala vam, potpredsjedniče.

Mislim da smo dovoljno slušali i da biste morali reagovati iza predsjedavajućeg stola kad su u pitanju ovi ad hominem napadi. Vidjeli smo razne kvalifikacije kada je u pitanju ličnost našeg kolege poslanika i šefa poslaničkog kluba i njegovo obrazovanje, i njegove kvalifikacije, i to da li je pisao zakon ili nije pisao, da li smo mi svi potpisali ili pisali predlog. Mislim da je ovo prešlo jednu granicu dobrog ukusa i mislim da je važno, ako hoćemo da raspravljamo o zakonskim normama, a evo kolege kažu da 15 godina im nije bilo dovoljno, da im treba još dva, tri mjeseca. Pošto nemamo tih dva, tri mjeseca imamo priliku da ovdje raspravljamo o normama i šta je u tom predlogu zakona loše, a šta je dobro. Mislim da ovo vrijeme treba da utrošimo na to, a ne da pričamo o personalnim karakteristikama nekoga od poslanika. Zahvaljujem.

PREDSJEDAVAJUĆI NIKOLLA CAMAJ (16.08.24 16:58:57)

Apsolutno sam saglasan sa vašim stavom, ali kako smo mi već navikli u većini slučajeva da se najmanje priča o onome što nam je na dnevnom redu, onda nekako postajemo tolerantni i na neke pojave koje nisu ni kolegijalne, ni zdrave, ali računam da imamo kapaciteta da to apsorbiramo, amortizujemo i da idemo dalje.

Na osnovu čega?

BORIS MUGOŠA (16.08.24 16:59:38)

Hvala što je crveno, mada volim i zelenu boju.

Kolega Camaj, trebalo je da upozorite kolegu Lakovića da ako već priča o meni, da uzme riječ i diskusiju i da mi se obrati. Mislim da on ima i dovoljno policijskog i životnog iskustva da ne bježi od rasprava. Ako imate nešto da mi kažete, slobodno uzmite riječ pa polemišite. To da se obraćate kolegi Camaju, a meni se obraćate, nije korektno i nije dozvoljeno poslovnčki.

Znate li kad bih cijenio vašu principijelnost - da ste prvi ustali i upozorili kolegu koji je govorio o tome da li vrijedi moja diploma i još druge stvari koje je pričao. Ja bih tada cijenio tu Vašu principijelnost. Prema tome, ako imate nešto vezano za proceduru, javite se, jer vam to Poslovnik dozvoljava, ako imate nešto meni da saopštite javite se takođe na osnovu Poslovnika, imate pravo na diskusiju. Potpisali ste zakon, pretpostavljam da ste ga pisali, pročitali i da poznajete što se u njemu nalazi i onda da vodimo ovu raspravu. Nemojte vi kolegu Čarapića čuvati od mene, da vas zamolim.

PREDSJEDAVAJUĆI NIKOLLA CAMAJ (16.08.24 17:00:58)

Hvala, gospodine Mugoša.
Gospodin Laković, kratko.

MIODRAG LAKOVIĆ (16.08.24 17:01:09)

Izvinjavam se, jedna kratka procedura. Pošto je ovo bila klasična zloupotreb procedure. Ja da sam htio kolegi poslaniku da se obratim direktno po imenu i prezimenu, ja bih to uradio. On nije jedini primjer, nego je ovdje više poslanika na jedan pežorativan način se obraćalo našem kolegi. Nije kolega koji se javio izuzetak i zato sam ja govorio uopšte o tonu današnje sjednice, a ne konkretnom izlaganju konkretnog poslanika. Zahvaljujem.

PREDSJEDAVAJUĆI NIKOLLA CAMAJ (16.08.24 17:01:42)

Hvala, uvaženi kolega.
Za riječ se javio Tonći Janović, neka se pripremi Nikola Rakočević.

Hvala, uvaženi potpredsjedniče Camaj.

Želio bih javno da vam čestitam potpredsjedničku funkciju i drago mi je da vas tu vidim i smatram da je bitno da albanski narod ima predstavnika na tako visokoj funkciji u Skupštini Crne Gore.

Poštovani građani, drage koleginice i kolege, kao što znate, prije mjesec dana Klub poslanika Pokreta Evropa sad je u skupštinsku proceduru predao zakon o razvojnoj banci i ovo je dugo očekivano zakonsko rješenje. To je u stvari zakonsko rješenje koje smo mi zacrtali u svome predizbornom planu, u svojim predizbornim obećanjima i to je nešto što ispunjavamo građanima Crne Gore. Ovo je studiozno pripremano i nakon usvajanja ovog zakona korak smo bliže da i razvojna banka krene sa radom.

Zašto je važno da razvojna banka bude što prije na usluzi građana Crne Gore? Prije svega da odobravanjem kredita i izdavanjem garancija država će po najboljim uslovima pomoći osnivanje razvoja i održivost mikro, malih, srednjih i velikih preduzeća, tako da će razvojna banka biti nova sigurnost svima onima koji imaju dobru biznis ideju, koji žele da prošire svoj biznis ili koji žele da unaprijede svoj biznis i podignu ga na višu ljestvicu, ali i da se bolje pozicioniraju na domaćem i inostranom tržištu. Osnivanjem novih biznisa i unapređivanjem postojećih stiču se uslovi za otvaranje novih radnih mjesta, zapošljavanje, podstiče se konkurentnost crnogorskih proizvoda i usluga kako na domaćem tako i na inostranom tržištu. Usvajanjem zakona o razvojnoj banci stvaramo uslove za najpovoljnije kreditiranje i konačno država će u pravom smislu te riječi dati konkretnu podršku socijalnom preduzetništvu, ženskom preduzetništvu i samozapošljavanju.

Jedan od najvažnijih ciljeva razvojne banke, kako je to definisano zakonom, jeste da obezbijedi podršku unapređenju preduzetništva i cjelokupnom ekonomskom razvoju. Ovim zakonom su definisane konkretne mjere koje će pomoći da se mladi i obrazovani ljudi vrate u svoja sela, u svoje rodno mjesto i da svojim biznis planom prije svega obezbijede svoju egzistenciju, doprinesu razvoju svoga kraja a onda i cjelokupnom ekonomskom razvoju naše države.

Upravo su ovo najvažniji koraci ka kreiranju zdrave ekonomije i društva u cjelini, jer jaki preduzetnici kada imaju ovakvu podršku države mogu uspješno graditi sebe, a samim tim na dobrim temeljima i zdravim osnovama možemo jačati cjelokupnu privredu. Takođe, stvaramo uslove za ujednačeni regionalni razvoj kroz finansiranje opštinskih infrastrukturnih

projekata i ostalih projekata kojima se unapređuju uslovi ne samo za razvoj biznisa već i kvaliteta života u lokalnim zajednicama s posebnim akcentom na sjeveru Crne Gore.

Razvojna banka će snažno stati iza svih infrastrukturnih projekata kao što je izgradnja saobraćajnica, tako da ćemo i na taj način obezbijediti i olakšati protok roba, usluga i ljudi, što je važno i za potencijalne investitore. Sa ovakvim pogodnostima stvorićemo novu ekonomsku vrijednost i način da se olakša dolazak stranih investitora koji su nesumnjivo važna karika u samom ekonomskom procesu. Razvojna banka je garant za ubrzani privredni razvoj Crne Gore prije svega zbog rasta malih, srednjih ali i velikih privrednih društava, njihove konkurentnosti i likvidnosti. Cilj je da se podstakne domaća proizvodnja, da naši proizvodi dominiraju na tržištu i da samim tim smanjimo uvozu zavisnost, što je glavni osnov formiranja ove banke. Takođe, ovo je način da se podstakne izvoz domaćih proizvoda i poveća konkurentnost crnogorskih preduzeća na inostranim tržištima, što je od posebne važnosti u uslovima brisanja barijera i stvaranja zajedničkog jedinstvenog tržišta u našem regionu i šire. Rekao sam već, razvoja banka biće snažna podrška infrastrukturnim projektima, ne samo za saobraćajnice već i za ugradnju sistema za vodosnadbijevanje, tretman otpadnih voda i zaštitu životne sredine, kao i za projekte od lokalnog, regionalnog i državnog značaja. Ono što je često bila prepreka zbog dugih i teških procedura, implementacijom ovih zakonskih rješenja olakšava se i ubrzava pristup grantovima dostupnim kroz EU fondove. Realno je očekivati da će usklađivanje crnogorske razvojne finansijske institucije otvoriti prostor za nove fondove i dodatne povoljnosti za našu privredu. Zapadni Balkan nameće potrebu unapređenja institucionalnog okvira državne razvojne institucije kako bi se poboljšala iskorišćenost dostupnih sredstava. Razvojni prioriteti Evropske unije definitivno ukazuju na veliki značaj svih procesa koji za cilj imaju dalje snaženje crnogorskih ekonomskih i finansijskih institucija u pravcu ispunjavanja uslova za integraciju jedinstvenog evropskog tržišta Evropske unije. Crna Gora vidi svoje mjesto u tom sistemu i kroz podršku procesu transformacije podizanjem efikasnosti u korišćenju razvojnih fondova u kom dijelu će razvojna banka Crne Gore biti veoma značajna.

Za kraj bih želio da napomenem da razvojna banka će primati depozite privrednih društava što je jako bitno jer će te depozite i taj novac moći da plasira kao kreditne linije za nove biznise, za razvoj postojećih biznisa i ja razvojnu banku uopšte ne vidim kao konkurenta komercijalnim bankama, ja razvojnu banku vidim kao banku koja će ruku pod ruku sa komercijalnim bankama da gradi i unapređuje životni standard Crne Gore i da stvara novu ekonomsku aktivnost u Crnoj Gori.

Za kraj bih zamolio poziciju da ukoliko im smeta ovo zakonsko rješenje ili ako ovo zakonsko rješenje smatraju da nije dobro, da na kraju reaguju amandmanima i da ga zajedno unaprijedimo u kojoj to mjeri oni smatraju da treba. Hvala.

PREDSJEDAVAJUĆI NIKOLLA CAMAJ (16.08.24 17:07:38)

Hvala, gospodine Janoviću, za ovu veoma ciljanu diskusiju, hvala i za čestitke.

Za riječ se javlja Nikola Rakočević, a neka se priprema Armen Šehovć.

NIKOLA RAKOČEVIĆ (16.08.24 17:07:49)

Zahvaljujem, potpredsjedniče Skupštine.

Ovdje, gospodo, imamo na sceni, prije nego što krenem u raspravu konkretno, lažno predstavljanje. Moramo da obratimo pažnju na to. Danas nam je predsjednik Vlade saopštio, cjelokupnoj crnogorskoj javnosti, da je Vlada usvojila set zakona. Za građane, da se zna, Vlada ne usvaja zakone, ona utvrđuje prijedloge zakona. Naravno, ako samo imamo na umu da je u svom mišljenju Vlada na ovaj zakon kazala, to je zaista nevjerovatno, da prihvata ovakav nacrt zakona i predlog zakona Ministarstva finansija i ako su predlagači uvaženi poslanici onda ne čudi da se gospodin Spajić lažno predstavlja i kao predsjednik Parlamenta i predsjednik Vlade i poslanik i ministar i sve i svja. Gospodo, to je ključna naša zamjerka.

Dva su ključna problema, netransparentnost u proceduri prije predlaganja ovog zakona i netransparentnost u namjeri sprovođenja ovog zakona. Toliko smo pričali o razvojnoj banci svih ovih godina i neki ovdje predlagali prije kolega poslanika i odlučilo se da u deset minuta rasprave u sred avgusta mi usvojimo ovako važan zakon. Zbog čega? To je ta netransparentnost u proceduri predlaganja zakona. Zbog čega? Tražim od predlagača zakona da nam kažu zbog čega. Šta je toliko hitno? Ako pričaju navodno da je sve u redu, da je ovaj zakon jako važan za razvoj Crne Gore, za razvoj privrede, a ne za privilegovane tajkune i pojedince, investiore bilo domaće ili strane, ako je to tako, zašto vi niste u sebi svojstvenoj proceduri i kampanji ostavili nekoliko mjeseci da se razgovara o ovom zakonu i da ga promovirate u javnom prostoru, da pozovete predstavnike Univerziteta Crne Gore, privatnih univerziteta, da pozovete predstavnike Centralne banke, predstavnike nezavisnih institucija,

predstavnike i drugih državnih institucija od kojih nemamo mišljenje na ovaj zakon i na ideju osnivanja razvojne banke na ovaj način? Dakle, zbog čega niste uključili ukupnu javnost da razgovara o ovome mjesecima? Da vi, naravno, u toku te javne rasprave promovirate svoju razvojnu politiku u vidu razvojne banke, jer vi tvrdite da je ovo dobro za Crnu Goru i da smo onda u takvoj jednoj proceduri transparentnosti, inkluzivnosti dobili mišljenje svih stručnih, relevantnih institucija u Crnoj Gori i da ste vi nakon toga rekli - evo sad smo završili cjelokupan transparentan proces i donijeli smo važno rješenje.

Vi nemate odgovor na to pitanje. To pitanje vam je postavio svaki diskutant. Nema objašnjenja zbog čega po hitnoj proceduri Vlada piše zakon a poslanici ga potpisuju i predlažu. Na ovaj način, najiskrenije, ne želim da budem pežorativan, ne želim da uvrijedim kolege poslanike, oni rade profesionalno svoj posao, ali u ovom slučaju je potpuno jasno i to je Vlada potvrdila nesmotreno rekavši da daje pozitivno mišljenje, pazite, na Predlog zakona Ministarstva finansija. Oni su pogriješili, jer naravno da je neko u Ministarstvu finansija i premijer Spajić pisali zakon, potpisali ga poslanici, a oni pogriješili i kazali kako prihvataju Prijedlog zakona Ministarstva finansija. Možda i nije greška, nego hoće da idu korak dalje u disciplinovanju svojih političkih kolega, a u stvari na taj način ponižavajući Parlament i kolege poslanike koji predlažu ovo zakonsko rješenje.

Šta je rješenje ovog prvog problema? Dakle, netransparentnost u procesu donošenja zakona. Da povučete ovaj zakon i isti zakon stavite na javnu raspravu. Bez obzira što ste našli rupu u zakonu i u Ustavu i u sistemu, da kada poslanici predlažu određeno zakonsko rješenje nema javne rasprave, ali to važi za hitna rješenja, za rješenje u promjeni jednog člana ili tri člana ili pet članova, a ne donošenje cijelog zakona. Dakle, gospodo, ako hoćete transparentno da sprovedete ovu proceduru povucite zakon i stavite ga na javnu raspravu. Šta je problem u tome? Bez obzira na političke razlike, da vam sad kažem, siguran sam da u ovom pisanju i ovoj lošoj namjeri, a sada ću doći do tog problema netransparentnosti u namjeri sprovođenja zakona, recimo ne učestvuju ni gospodin Mandić ni gospodin Knežević, odnosno poslanici iz ta dva politička subjekta. Mene najiskrenije čudi kako će oni blanko vjerujući, a znaju da ne treba da vjeruju naslijepo, da podrže prijedlog zakona Milojka Spajića, jer je on pisao ovaj zakon. Svima je jasno da postoji neka tajna, a ta tajna leži u ovom drugom problemu, a to je netransparentnost u primjeni zakona. Ovaj zakon zajedno sa Zakonom o državnoj imovini treba da pomogne privilegovanim investitorima da novcem građana Crne Gore jeftino uzmu zemlju građana Crne Gore. Dakle, dobre pozicije, dobre investicione prilike da prigrabe i to na ovaj način kroz novac dobijen iz razvojne banke, ali za razvoj

privilegovanih investitora. Naravno, drugi razlog zbog čega je potrebno brže-bolje dobiti razvojnu banku je, a vidjećemo da li će to tako biti, da se spašavaju gubitaši, od elektroenergetskog sektora pa svih ostalih državnih preduzeća koja trebaju da povlače novac i da spašavaju poslovanje na raznorazne načine zbog lošeg upravljanja tim državnim preduzećima. Ne zaboravite, doći će na dnevni red i Aerodromi i Luka Bar i auto-put, pa ćemo vidjeti ulogu razvojne banke. Upozoravamo vas, vidjećemo ulogu razvojne banke u tim projektima, ali i u nekim drugim. Ne pravite štetu, ne kumujte šteti koju je neko negdje iza vaših leđa takođe skovao. Prema tome, mislim da ovo zakonsko rješenje mora biti povučeno, o njemu da se otvori ozbiljna rasprava, stručna rasprava, javna rasprava nekoliko mjeseci, a da onda na jesen donosimo zajednički rešenje o razvojnoj banci koja je potrebna Crnoj Gori, ali ne na ovaj način iza kojeg se kriju razne malverzacije i tajne koje treba da bogate pojedince, a da uvode netransparentne procedure u ekonomiju Crne Gore. Zahvaljujem.

PREDSJEDAVAJUĆI NIKOLLA CAMAJ (16.08.24 17:16:21)

Hvala, uvaženi kolega.

Vasilije Čarapić, izvolite, imate pravo na komentar.

VASILIJE ČARAPIĆ (16.08.24 17:16:27)

Kao predlagač imam obavezu da ponovo pročitam poslaniku iz Demokratske partije socijalista šta su ciljevi razvojne banke. Dakle, to je ubrzani privredni razvoj Crne Gore, dinamiziranje rasta mikro, malih, srednjih i velikih privrednih društava, ravnomjerni regionalni razvoj, konkurentnost i likvidnost privrednih društava, proizvodnja i usluge orjentisane prema izvozu, proizvodnja kojom se smanjuje uvozna zavisnost, infrastrukturni projekti, projekti vodosnadbijevanja, projekti tretmana otpadnih voda i zaštite životne sredine, kao i drugi projekti od lokalnog i regionalnog i državnog značaja. Dakle, razvojna banka se formira, ali ostvarivanjem specifičnih ciljeva, a ne da spašava gubitaše ili da finansira tajkune ili da se sprovodi radi bilo kojih poslova. Podsjetiću vas, razvojna banka se formira tako što se transformiše Investiciono-razvojni fond u razvojnu banku, a onda bi po logici stvari koje ste vi pokušali da objasnite to značilo da je Investiciono-razvojni fond upravo radio te stvari koje ste vi rekli. Dakle, mi se naslanjamo na dosadašnji rad IRF-a i transformišemo IRF u razvojnu banku kako bi

razvojna banka mogla da uradi više nego što može da uradi IRF zato što je IRF pokazao da više nije dovoljan kao fond da finansira te projekte, već mora da se transformiše u veću instituciju koja će moći da povlači sredstva iz EU fondova na mnogo višem nivou, koja će morati da ima upravljačku strukturu koja je naprednija u odnosu na onu iz IRF-a i koja će morati da se ponaša kao banka sa svim sistemima kontrole, nadzora i slično, a koje IRF nije imao. Dakle, da bismo mogli da povlačimo sredstva iz EU fondova mi ne možemo da imamo fond, mi moramo da imamo razvojnu banku zato što razvojna banka ima onu korporativnu strukturu i ima one sisteme upravljanja rizicima koje ima komercijalna banka, a koji su neophodni da bi se ta sredstva iz tih fondova plasirala na naše tržište. Dakle, neophodno je da unaprijedimo IRF i razvojna banka je unapređenje, naredna instanca IRF-a. Dakle, nema ničega novog. Mi transformišemo IRF kako bismo mu dali dodatne kapacitete. Mislim da vi možda i ne razumijete dobro šta mi pokušavamo sa ovim da postignemo, šta je razvojna banka. Meni je jasno zašto 15 godina unazad razvojna banka nije osnovana - zato što neko ne razumije šta je razvojna banka. IRF je bio dobar, IRF je koristio crnogorskoj privredi i uradio za crnogorsku privredu i za crnogorsku ekonomiju velike stvari. Vrijeme je da idemo dalje. Da bi se dalje razvijali moramo da proširimo kapacitete IRF-a i razvojna banka je upravo to proširenje tih kapaciteta. Molim vas pročitajte zakon, upoznajte se kao ekonomista sa sadržinom zakona, a pitajte neke druge eksperte, imate profesora ekonomije u vašim redovima koji će vam sigurno reći da je ovo dobar zakon, koji razumije šta ovđe piše i onda komentarišite o tim stvarima. Ako kažete da mi pravimo razvojnu banku zarad nekih zlih namjera ili loših namjera to znači da je i IRF služio tim svrhama, a znamo da nije. Znamo da je iRF dao korist crnogorskoj ekonomiji i crnogorskim privrednim društvima.

PREDSJEDAVAJUĆI NIKOLLA CAMAJ (16.08.24 17:20:02)

Hvala, gospodine Čarapiću.
Odgovor, Nikola Rakočević.

NIKOLA RAKOČEVIĆ (16.08.24 17:20:09)

Zahvaljujem, potpredsjedniče.

Nisam htio da ulazim u domen insinuacija da li ste pročitali zakon, da li sam ja pročitao, da pročitam zakon, ali kad smo kod toga, gospodine

Čarapiću, pročitao sam zakon i zbog toga govorim na ovaj način, ali nisam siguran da ste vi pročitali zakon koji vam je napisao gospodin Spajić pa i kazao da daje pozitivno mišljenje na Prijedlog zakona Ministarstva finansija, sem ako ne kažete nama i cjelokupnoj javnosti da gospodin Spajić ne govori istinu. On je kazao, ne ja, on je kazao da je Ministarstvo finansija pisalo ovaj zakon. E ako hoćete da kažete da on ne govori istinu to je druga stvar i to je napredak.

Druga stvar, vi ovdje govorite o tome kako Investiciono-razvojni fond za razliku od razvojne banke je davao kredite, odnosno da budem precizan, kazali ste da će razvojna banka praviti pravilne procjene rizika kad bude davala kredite, što IRF ne radi. I ovo da vam odmah kažem, jedan od krupnih nedostataka Investiciono-razvojnog fonda je što su procedure i procjene rizika za dobijanje kredita posebno mladih u biznisu, start apova i žena u biznisu bile glomazne i komplikovane. Dakle, ne da ne postoje, kako ste vi kazali, nego postoje i to veome glomazne. Znači što je problem, za razliku od reklamerstva vašeg partijskog liderstva, neki od nas su koristili kredite Investiciono-razvojnog fonda, otvarali biznis u privatnom sektoru, zapošljavali ljude, plaćali poreze, pa znamo ove stvari i zbog toga upozoravamo da ovo nije transparentan način. Vi niste nijednim slovom danas kazali na koji način će mladi u biznisu, žene u biznisu, start apovi, inovativne ideje imati prednost koristeći kreditne fondove razvojne banke u odnosu na Investiciono-razvojni fond, jer valjda treba da unaprijedimo proceduru. Nema objašnjenja jer nema nikakvog boljitka. Boljitak će biti samo za privilegovane pojedince koji će na ovaj način moći da uzimaju kroz onaj zakon koji ste takođe predložili o državnoj imovini krupne investicione projekte u Crnoj Gori od novca građana Crne Gore. Gospodo, ne možete objasniti nikome da onda kad treba da povučemo ogromna sredstva, a molim građane Crne Gore i sve vas ovdje da budete odgovorni, nemate vi nikakvu odgovornost, ni pravnu, ni krivičnopravnu sutra, ali imate odgovornost prema građanima Crne Gore. Ogroman novac iz evropskih fondova treba da povuče Crna Gora i neko osniva na ovaj način netransparentno razvojnu banku preko koje treba taj novac da ide i da se dijeli jedinicama u državnoj upravi koje ne odgovaraju Evropskoj uniji nego razvojnoj banci, razvojnoj banci koja ne odgovara Skupštini nego Vladi i premijeru Spajiću. Je li to transparentan proces? Naravno da nije transparentan proces. U zakonu stoji da radi "upoznavanja", vrlo važna riječ, radi upoznavanja razvojna banka ili Vlada šalju godišnji izvještaj Skupštini Crne Gore, radi upoznavanja, a odgovaraju Vladi Crne Gore. Vi hoćete da mi kažete da razvojna banka koju osniva ne vlada nego Skupština jer Skupština treba da donese ovaj zakon, dakle da treba ta banka da odgovara premijeru Spajiću, a ne građanima Crne Gore čitajte

Skupštini Crne Gore. E, to je netransparentan proces i zbog toga povucite zakon, dajte transparentnu javnu raspravu, pa ako svi relevantni stručni činioci u našem društvu, ali i Evropska komisija neka da mišljenje, neka daju mišljenje svi u procesu transparentne javne rasprave. Niste tražili mišljenje nijedne institucije ni mišljenje nijednog stručnog lica niti ste tražili mišljenje Evropske komisije. Dajte na javnu raspravu, dajte da razgovaramo o tome, a onda ćemo doći zajedno do teksta zakona kojim treba da osnujemo razvojnu banku u Crnoj Gori. Ali problem je sledeći, što vi ne želite razvojnu banku Crne Gore nego razvojnu banku Vlade Crne Gore kojom treba da upravlja premijer. E zbog toga, gospodo, ako ne povuku predstavnici Pokreta Evropa sad ovaj zakon, ja najiskrenije očekujem da oni, a znam da ih ima koji ne učestvuju u ovoj cijeloj ujdurmi i zakulisnim radnjama, ne podrže ovaj zakon na ovaj način, već traže javnu raspravu da donesemo ovdje zakon u skladu sa evropskim standardima.

PREDSJEDAVAJUĆI NIKOLLA CAMAJ (16.08.24 17:25:40)

Hvala vam, gospodine Rakočeviću.

Procedura. Izvolite gospodine Čarapiću.

Nek se priprema Armen Šehović.

VASILJE ČARAPIĆ (16.08.24 17:25:48)

Samo nešto iz domena nadležnosti Skupštine.

Ja bih da podsjetim svakoga da je Investiciono-razvojni fond Skupštini takođe svake godine na upoznavanje donosio godišnje finansijske iskaze i izvještaje o poslovanju, a da je u funkciju osnivača Investiciono-razvojnog fonda sprovodila Vlada Crne Gore i da je Investiciono-razvojni fond bio institucija Vlade Crne Gore gdje je čitavu upravljačku strukturu fonda determinisala Vlada, a ne Skupština Crne Gore i nema nikakve razlike između onoga kako je to nekad funkcionisalo kod Investiciono-razvojnog fonda i onoga kako to funkcionise sa razvojnom bankom Crne Gore. Dakle, nema potrebe da idemo regresivno, da se vraćemo nazad, nema potrebe da Skupštini dajemo nadležnosti i ovlašćenja koja Skupština nije imala ranije, jer smo uspostavili mehanizam da radi sprovođenja politika Vlade, Vlada treba da to odgovara, radi sprovođenja politike Skupštine, Skupština je za to odgovorna, ali da znamo da postoji sistem nadležnosti, podjele nadležnosti u našoj državi i da Skupština ne može da ide u nadležnosti Vlade isto kao što Vlada ne može da ulazi u nadležnosti Skupštine ili

sudova i sl. Samo sam htio tu manipulaciju da pojasnim budući da neko uporno pokušava da na taj način pomiješa što su nadležnosti institucija u sistemu.

PREDSJEDAVAJUĆI NIKOLLA CAMAJ (16.08.24 17:27:18)

Hvala, gospodine Čarapiću, ali time ste dali mogućnost gospodinu Rakočeviću da vrlo kratko kaže što ima da kaže.

NIKOLA RAKOČEVIĆ (16.08.24 17:27:27)

Hvala potpredsjedniče, uz čestitke na imenovanju za potpredsjednika. Moram reći da uspijevate nekako da održite red uprkos tome što poslanici većine stalno traže procedure prije nego što se završi krug diskusija, ali nekako uspijeva ovo da se privodi kraju, svi ovi blokovi.

Gospodine Čarapiću, ili da se obratim vama da ne bih kršio proceduru koja je već nekoliko puta prekršena. Dakle, hoće nama gospodin Čarapić da kaže da je razvojna banka u nadležnosti Vlade, a prethodno je Skupština, odnosno poslanici predložili zakon o razvojnoj banci i nisu dopustili Vladi da predloži taj zakon. Ako je u nadležnosti Vlade i ne treba Skupština da radi ništa, zašto onda Skupština, odnosno poslanici u Skupštini predlažu zakon i izbjegavaju javnu raspravu? Zato što se, gospodo, želi zakulisnim radnjama otvoriti brisani prostor za manipulacije. Još jedna stvar, ako se u prošlosti i nije davalo dovoljno adekvatno ili više prostora kontroli u parlamentu određenih institucija, pa valjda nije hod unazad ako učinimo institucije još nezavisnijim, ozbiljnijim, kontrolu transparentnijom, pa da na taj način učinimo da parlament raspravlja o radu razvojne banke. Ne, ovdje želi da se stvori jedan zatvoreni krug gdje će predsjednik Vlade i naravno ljudi bliski njemu moći da raspolažu novcem građana, imovinom građana, a to će se vidjeti uskoro, a ja upozoravam sve iz parlamentarne većine koji nijeste ovo pripremali da u tome ne učestvujemo.

PREDSJEDAVAJUĆI NIKOLLA CAMAJ (16.08.24 17:29:19)

Hvala, gospodine Rakočeviću, hvala i za čestitke.

Za riječ se javlja Armen Šehović, neka se priprema Mirsad Nurković.

ARMEN ŠEHOVIĆ (16.08.24 17:29:29)

Zahvaljujem, potpredsjedniče.

Uvaženi građani, Predlog zakona o razvojnoj banci predstavlja dobru osnovu za transformaciju Investiciono-razvojnog fonda u Razvojnu banku. Razvojna banka biće pokretač ekonomskog razvoja Crne Gore i snažna podrška malim, srednjim i velikim preduzećima što će samim tim doprinijeti ubrzanom privrednom rastu Crne Gore. Usvajanjem ovog zakona omogućuje se da preko razvojne banke privreda dobije povoljne kreditne aranžmane čime će se osnažiti poslovni ambijent u Crnoj Gori. Takođe, otvoriće se prostor za jačanje postojećih i osnivanje novih privrednih subjekata, time se ostvaruju uslovi za otvaranje novih radnih mjesta u realnom sektoru. Cilj ovog predloga zakona je da kroz ovaj i drugi set zakona koji će nam doći na usvajanje pomognemo ne samo privredu već i građane. Naša iskrena želja i ono za što ćemo se zalagati jeste da se poslovna politika ove banke proširi na građane u dijelu povoljnog kreditiranja za stambene kredite.

Uspostavljanjem razvojne banke omogućuje se da projekti koji su od velike važnosti za državu realizuju se na brži i efikasniji način. Takođe razvojna banka će dati veliku podršku ravnomjernom regionalnom razvoju kroz finansiranje projekata kojima će se unaprijediti kvalitet života i biznisa u lokalnim zajednicama sa akcentom na opštine sa nižim stepenom razvijenosti. Svi smo bili svjedoci da za vrijeme vladavine nekih predašnjih vlada poslovni ambijent u Crnoj Gori je bio na lošijem stepenu što zbog nedostatka podsticaja od strane države, što zbog loših birokratskih rješenja. U takvom ambijentu mnogi privredni subjekti su nestajali, a Crna Gora u očima stranih investitora bila prepoznatljiva kao zemlja sa velikim rizikom za potencijalna investiciona ulaganja. Smatram da ova vlada ima viziju kako poboljšati ukupni poslovni ambijent i kvalitet života građana u Crnoj Gori, ovo zakonsko rešenje kroz implementaciju programa Evropa sad dva je samo jedan segment ka ostvarivanju tog cilja.

Kao što i vidimo, Pokret Evropa sad i premijer Spajić fokusirani su na bolju i prosperitetniju budućnost za razliku od nekih koji svojom retorikom i djelovanjem bi da nas vrate u prošlost. Zato podržimo ovu bolju viziju budućnosti, a prošlost neka budu oni koji su svojim političkim djelovanjem mnogim generacijama ukrali budućnost. Zahvaljujem se.

PREDSJEDAVAJUĆI NIKOLLA CAMAJ (16.08.24 17:32:38)

Hvala, uvaženi kolega Šehoviću.

Mirsad Nurković ima riječ, a neka se pripremi Dušan Raičević.

MIRSAD NURKOVIĆ (16.08.24 17:32:48)

Zahvaljujem, uvaženi potpredsjedniče Camaj.

Uvažene kolegice i kolege poslanici, uvaženi građani Crne Gore,

Kao što ste čuli, danas poslije 15 ili više godina priče o potrebi o osnivanju razvojne banke konačno imamo na sceni i to da imamo jedan akt koji tretira mogućnost i začetak otvaranja tj. preregistracije Investiciono-razvojnog fonda u razvojnu banku.

Razvojna banka po pravilu bi trebala biti specijalizovana finansijska institucija koja će se baviti prije svega razvojnim projektima i dugoročnim investicijama. Ono što se očekuje i ono što javnost očekuje od razvojne banke u budućem periodu jeste činjenica da dosadašnji način poslovanja komercijalnih banaka nije dao odgovor u pravoj mjeri kada je razvoj malih i srednjih preduzeća u pitanju, kada je razvoj infrastrukturnih projekata u pitanju i kada je ukupan ekonomski razvoj u pitanju, jer znate da komercijalne banke imaju zaista visoke kamatne stope koje naša privreda trenutno ne može da apsorbuje na način da napravi određeni prihod sebi i da bi nakon odvajanja visokih kamatnih stopa mogla da odvoji nešto i u razvojnu komponentu. Mali je broj klijenata bio kod komercijalnih banaka koji su mogli da imaju dobre zarade nakon odbitka kamata koje su plaćale komercijalnim bankama. Naravno, komercijalne banke imaju svoju ulogu, takođe i oni imaju svoju razvojnu ulogu u finansijskom sistemu Crne Gore. Međutim ono što je činjenica jeste da razvojna banka Crne Gore je nešto što je potrebno i nešto što će, računam, ubrzati razvoj i ujednačiti prije svega regionalnu razliku koju imamo u razvoju sjevera, juga i centralnog dijela Crne Gore.

Nisam vidio da ima nekih primjedbi na zakon i zakon sam po sebi neće determinisati rad razvojne banke. Rad razvojne banke će prije svega determinisati interne procedure koje će uvoditi razvojna banka u svom poslovanju. Determinisaće rad razvojne banke i njeno učešće na tržištu, uvođenje određenih proizvoda koji će trajati neki period pa će se onda gasiti, neki proizvodi te banke, osnivaće se novi. Čuli smo ovdje da imamo i potrebu za praćenje projekata mladih, nezaposlenih žena, to je stvar koju ne reguliše zakon i ne treba da reguliše zakon, to treba da regulišu procedure i interna pravila o proizvodima kojima će se baviti razvojna banka.

Ono što moram navesti jeste činjenica da ovaj zakon kao i svi ostali zakoni ima određene manjkavosti, ja ću ih ovdje javno iznijeti. Jedna od tih manjkavosti jeste smanjeni uticaj Centralni banke na kontrolu razvojne banke što mislim da može da u nekom momentu bude vrlo diskutabilno i može da dozvoli možda toj banci da ima aktivnosti koje mogu biti nepopularne. Mislim da u tom dijelu treba povesti računa u budućem periodu da treba ojačati nadzornu ulogu Centralne banke dodatno, da li kroz ovaj zakon i kroz amandman ili naknadno kroz izmjene i dopune, ali da vidimo pošto imamo i rok od 90 dana za implementaciju svega ovoga. Dalje, jedan nedostatak pored ovoga koji sam naveo jeste i činjenica da se ovim zakonom predviđa da Vlada može pokriti gubitak razvojne banke. Mislim da je to direktno u sukobu sa Zakonom o državnoj pomoći. Nadam se da razvojna banka neće doći u situaciju da bude u gubitku, ali kažem da tu postoji jedan segment na koji treba da se značajno obrati pažnja u budućem periodu. Imamo još momenat da se razvojnoj banci omogućava da prikuplja depozite na tržištu.

Ono što ovdje može da bude diskutabilno i problematično jeste činjenica da ti depoziti mogu da naruše balans kada je tržište depozita u pitanju u Crnoj Gori. Razvojna banka da bi bila konkurentna mora ponuditi veće pasivne kamate na tržištu da bi privukla depozite. S obzirom da se radi o novoj instituciji, da ona nema svoje depozite, ona će se morati bazirati na prikupljanje depozita, nešto će vjerovatno i država dati pored osnovnoga kapitala, znamo da je IRF negdje oko 400 miliona ima plasmana. Ono što nije dobro kod IRF jeste činjenica da imamo stopu preko 10% od kredita koji su u kategorijama docnje, koji nijesu u kategoriji redovne otplate. Deset posto reklo bi se nije mnogo, međutim 10% je značajno manja cifra od one koju ta razvojna banka treba da prihoduje po osnovu kamata i buduće rukovodstvo razvojne banke mora strogo voditi računa da ne dođe u situaciju da rashodi budu po tom osnovu veći nego što su prihodi po osnovu aktivnih kamatnih stopa koje će ona naplaćivati za svoje usluge.

Zakon sam po sebi, kao što sam rekao, služiće kao osnov, a sve ostalo će zavisiti od nadzornog odbora i upravnog odbora kao i od onoga što će biti interne procedure, interna pravila koja će se uspostaviti u radu razvojne banke. Ono što bi trebalo značajno obratiti pažnju jeste činjenica da će se, pretpostavljam, podzakonska akta morati donijeti i da će ona biti obavezujuća da se urede ove materije koje ne bi trebale i one se nikad i ne nalaze niti u jednom zakonu, niti o Centralnoj banci niti o bankama, nema kategorija čime će se konkretno baviti izuzev opštih djelatnosti koje su nabrojane. Kao što znate ovo je nešto što je nasušno potrebno Crnoj Gori i ja vjerujem da će prije svega sjever Crne Gore osjetiti strahovite benefite

ukoliko menadžment ove razvojne banke bude imao senzibiliteta za podršku razvojnih projekata na sjeveru Crne Gore koji do sada nisu nalazili podršku kod komercijalnih banaka iz više razloga. Trebalo bi zaista mnogo više vremena da se obrazloži sve to, cijeneći vrijeme svih nas ovim završavam svoju diskusiju. Hvala.

PREDSJEDAVAJUĆI NIKOLLA CAMAJ (16.08.24 17:40:49)

Hvala, kolega Nurkoviću.

Dušan Raičević je sledeći govornik, neka se pripremi Bojana Pićan.

DUŠAN RAIČEVIĆ (16.08.24 17:40:59)

Zahvaljujem, uvaženi potpredsjedniče.

Koristim priliku da vam sa ovog mjesta uputim čestitke. Danas ste pokazali visok stepen tolerancije, razumijevanja prema različitim stavovima poslanika. Ja od vas sada zahtijevam i tražim da date pauzu dok se predlagač zakona ne vrati, ne bude ovdje na plenumu i omogući poslanicima da postavimo pitanje i da čujemo odgovore.

PREDSJEDAVAJUĆI NIKOLLA CAMAJ (16.08.24 17:41:32)

Praksa je kad neko traži pauzu da se da pauza, tu nema priče, ali mislim da Vasilije je tu negdje, hoćemo ga pozvati ili ima pravo zato i možemo dati pauzu, ali ako je tu blizu da ne prekinemo nego da nastavimo sa radom. Hajde svakako pauza od dva minuta.

-Pauza-

PREDSJEDAVAJUĆI NIKOLLA CAMAJ

Vraćamo se radu. Tu je predstavnik predlagača.

Proceduralno je tražio gospodin Vasilije Čarapić.

VASILIJE ČARAPIĆ (16.08.24 17:44:33)

Vi, potpredsjedniče, svjesni ste toga, naravno i svi građani treba da znaju da je ovaj zakon potpisao 21 poslanik, tako da je predlagač ovog zakona 21 poslanik i nije neophodno da ja budem u sali sve vrijeme dok traje rasprava o ovom zakonu, ali moram da istaknem jednu stvar. Ja znam zašto se ovo dešava i zašto je upravo poslanik Raičević bio taj koji traži da se ja vratim u salu. Poenta je sledeća, da poslanici opozicije očigledno imaju neki ad hominem problem sa mnom, pokušavaju da izvuku određenu reakciju od mene ne samo danas, već prethodnih nekoliko sedmica pokušavaju da imenom i prezimenom izvuku neku reakciju od mene. Meni je drago što vi percipirate mene kao neku političku prijatnu, ali od mene nećete izvući nikakvu žustru reakciju ili bilo šta. Ja vas savjetujem da pričate građanima o svojim politikama, o svojim vizijama i o svojim idejama, a pustite jednog poslanika koji je samo jedan od 20 poslanika Pokreta Evropa sad i samo jedan od članova Pokreta Evropa sad koji zastupa politiku te partije. Nema potrebe da se fokusirate na jednog čovjeka. Ako mislite da ste jači od naše partije, dajte svoju ideju, ali mislim da nema potrebe da se nastavlja sa ad hominem napadima jer smo imali sugestije i od strane ranijih poslanika i od strane ljudi koji su u ovom poslaničkom domu mnogo duže, da se nikada nije desilo ad hominem targetiranje kao što se dešava u ovom slučaju.

PREDSJEDAVAJUĆI NIKOLLA CAMAJ (16.08.24 17:46:19)

Gospodine Čarapić, ja mislim da je lijepo da budeš poželjan da budeš ovdje, da te ljudi traže, apsolutno ništa loše u tome nema. Vi ste predstavnik predlagača, dobro je da budete tu sa nama cijelo vrijeme, ali znamo da svako ima potrebu da iskoči na par minuta i mislim da smo sad u kompletu i možemo da nastavimo sa radom.

Gospodin Dušan Raičević će nastaviti priču da ne bismo dužili sa procedurama. Hvala vam.

DUŠAN RAIČEVIĆ (16.08.24 17:46:54)

Zahvaljujem, potpredsjedniče.

Ukoliko me sjećanje dobro služi u materijalu smo informisani da je upravo kolega poslanik Čarapić ovlašćeni predlagač ovog zakonskog rešenja i imali smo imali praksu u nekom prethodnom periodu da insistiramo na tome da ministri u Vladi budu prisutni upravo onda kada se raspravlja o tim zakonskim rešenjima. Niste vi ništa drugačiji od drugih. Ja

razumijem da vi ne slušate starije od sebe, nije tolika razlika u godinama između mene i vas, iako vi imate mnogo više sijedih nego što imam ja, ali vaš je red, na kraju krajeva vi ste čovjek zadatka, vi ste dobili zadatak da isporučite ovo zakonsko rješenje kao vaše, a svi mi dobro znamo da ono nije vaše.

Danas smo ovdje mogli da čujemo više puta riječ prevara. Vi ste nam upravo danas servirali prevaru. Ako ima dileme i ako je bilo juče dileme kako na koji način se pisalo ovo zakonsko rješenje, na Odboru za ekonomiju i finansije manje-više sve je već bilo jasno. Taj sportskim rečnikom kazano dupli pas između vas i kolege Đurovića, zaista ne znam da li je kolega Đurović komentare na ovaj predlog zakonskog rješenja upućivao preko Linkedina ili već neke druge društvene mreže, to ne znam, možda ćete nam otkriti, ali u svakom slučaju dileme su danas još i veće kad smo dobili mišljenje Vlade Crne Gore u kojem se između ostalog da kaže da oni podržavaju Predlog Ministarstva finansija koje je uputilo ovo zakonsko rješenje. Zaista smiješno da ne može biti smješnije. Kolega Čarapiću, jasne su vaše namjere, vrlo opasne, a kad kažem vrlo opasne vi ste kao grupa poslanika predložili zakonsko rješenje svjesno izbjegavajući nešto što je institut javne rasprave, uskratili ste stručnu i laičku javnost da mogu da uzmu učešće i potencijalno korektivno utiču na sam predlog zakonskog rješenja. Vjerovatno ste uvažili zainteresovanu javnost i time uvažili sve ono što ste vi i kolega Đurović ili možda neki drugi poslanici uspjeli da inkorporirate u ovo zakonsko rješenje koje je kao takvo potpuno atipično. Ono što bih volio da znam je da li ste svjesno izbjegli mišljenje Evropske komisije, posebno imajući u vidu da ovakvih i sličnih primjera u zemljama Evropske unije skoro da i nema. Sličnih primjera je bilo u Letoniji, sličan primjer je bio i Velikoj Britaniji onog trenutka kada je bila članica Evropske unije i tada je Evropska komisija zahtijevala od ove dvije države da u zakonskim rješenjima razvojnih banaka razdvoje upravo razvojnu i ovu komercijalnu komponentu koju ste vi inkorporirali u jedno zakonsko rješenje.

Postavlja se pitanje zašto je Crna Gora krenula u tom pravcu, zašto se nije odlučila za možda slično zakonsko rješenje zemalja iz regiona koje su članice Evropske unije, već se orijentisala na neko zakonsko rješenje koje postoji jedino u Poljskoj s obzirom da u Poljskoj Razvojna banka postoji još od prije Drugog svjetskog rata i da upravo ovih dana razmatraju mogućnosti reforme Razvojne banke Poljske, prilagođavanja nečemu što jeste članstvo u eurozoni. Takođe postavlja se pitanje zašto žurite? Ovdje ste danas mogli da čujete više komentara poslanika koje su dobronamjerno uputili, da je neophodno da ovo zakonsko rješenje prođe kroz još jedan filter. Upravo je ušla potpredsjednica Popović koja je juče

postavila zaista korektna pitanja na Odboru za ekonomiju, finansije i budžet, između ostaloga je pitala da li ste na ovo zakonsko rešenje dobili mišljenje Centralne banke Crne Gore. Da li postoji takvo mišljenje molio bih da mi odgovorite. Ja znam da postoji i ja znam da je to mišljenje bilo sa rezervom, ali se postavlja pitanje zašto ste ga sakrili od očiju javnosti.

Sa druge strane kad govorimo o zakonskom rješenju, Vlada Crne Gore garantuje za razvojnu banku, uvodite depozit u funkciju, postavlja se pitanje do kojeg iznosa će Vlada Crne Gore garantovati za depozite u razvojnoj banci Crne Gore, da li će to biti shodno onome što je već na snazi, a znamo da Fond za depozite garantuje do 50.000 eura. Postavlja se pitanje koji su to motivi da neko depozit uputi ka razvojnoj banci. Još jedno pitanje, jako je bitno. Ne govorite o posebnim mogućnostima koje će razvojna banka da ponudi manje razvijenim opštinama na sjeveru ako znamo da u ne tako prošlom vremenskom periodu mnoge opštine, samim tim i opštinska preduzeća, posebno tokom krize Covid 19 nisu imale mogućnost da se kreditno zaduže kod Investiciono-razvojnog fonda, da li ćete kroz ovo zakonsko rešenje omogućiti tu komponentu koja će biti transferisana ka manje razvijenim opštinama na sjeveru?

Još jedno pitanje za vas. Govorili smo o potencijalnim mogućnostima da će se i neki privredni subjekti u većinskom vlasništvu države moći zadužiti kod razvojne banke Crne Gore. Ja vam postavljam pitanje da li će Luka Bar biti prvi pravni subjekat koji će se zadužiti kod razvojne banke Crne Gore za iznos od 35 miliona eura koliko je nezvanična procjena štete nastale usljed nevremena u Luci Bar s obzirom da je na prvi apel koji je upućen sa adrese Luke Bar upućen odgovor da Luka Bar mora kreditno da se zaduži da li kod komercijalnih banaka ili kod drugih finansijskih institucija. Da li će 35 miliona biti obezbijeđeno Luci Bar kroz rad razvojne banke Crne Gore? Zahvaljujem.

PREDSJEDAVAJUĆI NIKOLLA CAMAJ (16.08.24 17:53:30)

Hvala vam, gospodine Raičeviću, hvala vam za čestitke.

Prije nego što nastavimo samo da skrenem pažnju na jednu činjenicu. Dogovorom je bilo predviđeno da rasprava o ovome traje dva sata, a mi smo taj rok davno probili. Pojedini klubovi su potrošili cijelo vrijeme. Možda nakon ove diskusije gospodina Čarapića dobro bi bilo da se dogovorimo da li ćemo onda da ispoštujemo sve ove diskutante što imamo ovdje i da diskusija traje ne znam još koliko, imamo sedam diskutanata, ili da budemo evropejci pa da završimo na vrijeme. Oni tad spuštaju rampu i nema

razgovora posle toga. Posle ovoga da stanemo da se dogovorimo kako ćemo nastaviti. Hvala vam.

Gospodin Čarapić.

VASILJE ČARAPIĆ (16.08.24 17:54:20)

Hvala poslaniku Raičeviću na konstruktivnoj diskusiji.

Samo bih htio da kažem da uvažavamo kritike opozicije na način na koji je predložen ovaj zakon. Ono što moram da kažem je da smo nacrt zakona dali parlamentarnoj većini. Parlamentarna većina je saglasna sa ovim zakonom, podršku su dali danas u parlamentu iz koalicije Za budućnost Crne Gore, Bošnjačka stranka i Demokrate Crne Gore, dakle mi imamo podršku za ovakav model razvojne banke i za ovaj zakon i ići ćemo do kraja. Dakle, mi ćemo koristeći tu podršku u parlamentu koja će biti dominantna usvojiti ovaj predlog zakona, ali naravno cijenim i vaše kritike i vaš ugao da treba uraditi u nekoj drugoj proceduri. Mislim da ste imali veoma dobra pitanja u odnosu na sami način koji se tiče depozita. Dakle, ovim zakonom je predviđeno da će se podzakonska akta uključujući i akt koji se tiče prikupljanja depozita donijeti u roku od 12 mjeseci. U tih 12 mjeseci tim razvojne banke, odnosno to će biti dominantno zaposleni IRF-a jer se preuzima ta struktura, u saradnji sa Centralnom bankom, sa komercijalnim bankama, sa udruženjem banaka, Ministarstvom finansija, Agencijom za zaštitu konkurencije i svim državnim institucijama doći će do te formule kako će se rasporediti depoziti, koji je depozit dovoljan za funkcionisanje razvojne banke. Ja iskreno ne smatram da je to neki preveliki depozit, jer i IRF sada ima mnogo više sredstava za plasmane nego što može da ih plasira. Dakle, to neće biti preveliki depoziti, bar ne u početku, ali ja mislim da ni u jednom trenutku ti depoziti neće premašiti nešto što je nivo neke komercijalne banke u Crnoj Gori.

Što se tiče Luke Bar znam da ste zabrinuti kao čelnik te opštine, to je bila jedna velika havarija, elementarna nepogoda, koja je nanijela ogromnu materijalnu štetu. Ministar saobraćaja je izašao na lice mjesta, skenirao je situaciju, odmah je kontaktirao Agenciju za zaštitu konkurencije i mislim da su oni kreirali šemu državne pomoći na osnovu koje će se pridobiti sredstva za kupovinu novih kranova u Luci Bar. Da li će to ići kroz razvojnu banku ili kroz neki drugi plasman, ja nisam sad siguran, nemam taj odgovor, to je više pitanje za ministra, ali sam uvjeren da će se taj problem riješiti budući da je rješenje nađeno u rekordno kratkom roku i da je Vlada kao i parlamentarna većina jednako kao i vi, gradonačelnik te opštine,

zabrinuta za Luku Bar i spremna da se nađe rješenje u obostranom interesu.

Hvala vam na pitanjima, na konstruktivnoj diskusiji. Ukoliko neko ima drugih nekih pitanja, tu smo za sve poslanike.

PREDSJEDAVAJUĆI NIKOLLA CAMAJ (16.08.24 17:57:16)

Hvala, gospodine Čarapiću.

Imate pravo na komentar, pa ćemo se poslije vašeg komentara dogovriti kako dalje. Hvala.

DUŠAN RAIČEVIĆ (16.08.24 17:57:29)

Zahvaljujem kolega Čarapiću.

Neobično je razgovarati sa kolegom poslanikom o jednom zaista značajnom zakonskom rješenju koje danas imamo na dnevnom redu, ja sam očekivao da ćemo ovdje danas imati i potpredsjednika Vlade zaduženog za ekonomska pitanja, koji je prije nekih par mjeseci najavio formiranje kreditno-garantnog fonda po modelu kako je to možda urađeno u našem komšiluku. Vrlo uspješna priča je realizovana na Kosovu i postavlja se pitanje da li smo i tu dodatno požurili, potrčali, možda je prethodnica formiranju razvojne banke trebalo da bude kreditno-garantni fond, a postavlja se takođe pitanje zašto sve to danas upravo radimo kada ste i sami priznali da je IRF dovoljno likvidan i da očigledno ne pronalazi način da tu svoju likvidnost na neki način uposli. Kako da je uposli? Siguran sam da i crnogorska privreda ima potrebu za dodatnim sredstvima, ima i Luka Bar, imaju i mnogi drugi privredni subjekti u Crnoj Gori, mnogi od njih su u državnom vlasništvu, a već uveliko su gubitaši, pa bi vjerovatno morali da zatraže negdje pomoć, možda je ovo način da dođemo i upumpamo tu pomoć u ove gubitaše koje smo već ovih dana mogli da prepoznamo.

Pošto ste i sami rekli da ste na ovo zakonsko rješenje dobili saglasnost vaših koalicionih partnera Za budućnost Crne Gore i Bošnjačke stranke i drugih partija na vlasti, postavlja se pitanje na koji način, po kojem ključu, kojem koalicionom sporazumu. Pošto znamo da imamo potpisan jedan sporazum između PES-a i BS-a i drugih partija, pa se postavlja pitanje na koji način, po kojem ključu ćete podijeliti funkcije u skupštini, u upravnom odboru i nadzornom odboru razvojne banke, da li ćete ih birati samo po ugledu ili ćete ih birati po nekim kompetencijama.

PREDSJEDAVAJUĆI NIKOLLA CAMAJ (16.08.24 17:59:43)

Hvala, gospodine Raičeviću, ovakve konstruktivne diskusije da ima češće bolje bi nam bilo, i nama i odlukama što donosimo.

Samo da se dogovorimo kako ćemo podijeliti ovo vrijeme što nam je ostalo. Znači, od Kluba DPS-a će govoriti samo još Jefto Eraković. Imamo iz istog kluba dva poslanika, iz Nove srpske demokratije, Bojana Pićan i Velimir Đoković.

Da li može jedno da odustane?

Znači Bojana odustaje, dobro. Hvala, Bojana.

Imamo li još koga od ovih? Će nam je Maja Vučelić?

Sladana Kaluđerović ima riječ.

Ako neko hoće da se javi, ako niste vi spremni.

Maja Vučelić.

MAJA VUČELIĆ (16.08.24 18:01:17)

Potpredsjedniče, poštovane kolegkinice i kolege, uvaženi građani i građanke Crne Gore,

Danas govorimo o jednoj veoma važnoj temi, a to je osnivanje razvojne banke koja pokreće brzi ekonomski razvoj, favorizuje ravnomjerni regionalni razvoj, ali i pruža podršku malim i srednjim preduzećima. Dakle, bez razvojne banke mnogi naši preduzetnici, poljoprivrednici, lokalne samouprave ostali bi bez adekvatne finansijske podrške koja im je neophodna za inovacije, za razvoj, ali i za povećanje konkurentnosti na evropskom tržištu. Razvojna banka će osigurati da finansijska sredstva budu dostupna tamo gdje su najpotrebnija, tako ćemo smanjiti ekonomske nejednakosti i osigurati da svi djelovi naše države imaju priliku za razvoj i napredak. Ovaj zakon je zapravo kamen temeljac na putu ka reformisanoj i jakoj ekonomiji, a to je naša vizija da oni koje su predugo bili zanemareni konačno postanu najvažniji dio naše ekonomije, a to su zapravo mala i srednja preduzeća, naši vrijedni poljoprivrednici i lokalne samouprave. Vrlo brzo ćemo vidjeti mali tehnološki startap, firmu npr. iz Rožaja koja radi na razvoju rješenja za proizvodnju energije iz obnovljivih izvora, koja se borila sama na tržištu i nije mogla da privuče investitore. Kroz ovaj zakon taj mali startap iz Rožaja će imati pristup kreditima sa niskim kamatama kod razvojne banke Crne Gore što će im ne samo omogućiti preživljavanje već i rast i inovaciju. Ova strateška podrška ne samo da održava poslovanje,

ona ih lansira na međunarodnu scenu poboljšavajući konkurentsku predanost naše ekonomije tehnologijama zelene energije.

Pored toga naša poljoprivreda zaslužuje više od povremene i nedovoljne podrške. Naši poljoprivrednici koji se bore sa nestabilnim tržištem i rastućim troškovima zahtijevaju stalnog partnera u povećanju proizvodnje. Razvojna banka će im pružiti finansijsku podršku bilo da je riječ o nabavci moderne opreme ili sistema za navodnjavanje. Vidjećemo našeg vrijednog voćara koji ima svoju zemlju koja je idealna za uzgoj bilo kojeg voća. Uz podršku razvojne banke, banka će pokrenuti proizvodnju, ali će imati i mogućnost da investira u zaštitne mreže i navodnjavanje zasada. Tako će prinosi biti veći što dovodi i do otvaranja novih radnih mjesta i boljeg životnog standarda.

Razvojna banka će dovesti i do brzog razvoja seoskih regiona u cijeloj Crnoj Gori. Uloga lokalne samouprave je u svemu ovome veoma ključna. Predugo postoji ogromna razlika u razvijenosti između različitih djelova Crne Gore, osnivanje razvojne banke će osnažiti lokalne samouprave namjenskim fondovima usmjerenim na ključne infrastrukturne projekte, a to su putevi, škole, domovi zdravlja, vrtići, kulturne ustanove itd.

Kada usvajamo ovaj zakon, važno je da izvučemo pouke iz primjera drugih država. Uzimamo za primjer uspješnu priču Njemačke razvojne banke koja je bila pokretač poslijeratnog ekonomskog oporavka i čuvenog njemačkog razvoja. Ta banka je prioritetno bila usmjerena na podršku malim i srednjim preduzećima i infrastrukturnim projektima. Efekti su takvi da je danas više od 80% radnika u Njemačkoj zaposleno u malim i srednjim preduzećima. Ona je pokrenula ogromno zapošljavanje, ali još važnije, tehnološki napredak. Preciznost i dosljednost u njihovim strateškim ciljevima, ali i rigorozni mehanizmi odgovornosti, transparentnosti i kontrole su doveli do fantastičnog uspjeha i do izgradnje jedne od najznačajnijih ekonomija u svijetu. Sa druge strane, postoje i neuspješne razvojne banke, zajednički razlozi za taj neuspjeh su nenaplativi krediti zbog korupcije i političkog uticaja.

Zaključak je da ako i želimo da razvojna banka Crne Gore ispuni svoju misiju i da nakon pola vijeka od osnivanja razvojne banke poslanici koji budu sjedjeli ovdje na našim mjestima budu ponosni na ovo što danas radimo, a to je da ovaj zakon o osnivanju razvojne banke sadrži sljedeće -

da osigurava da rad razvojne banke bude transparentan, da obezbjeđuje profesionalno upravljanje i da mogućnost političkog uticaja bude svedena na nulu, da fokus rada razvojne banke bude na dugoročnim i održivim projektima. Tako, dame i gospodo, glasanje za zakon o razvojnoj banci Crne Gore je odluka da uključimo ovu instituciju koja će pokrenuti brzi razvoj svakog dijela Crne Gore. Svako od nas ko glasa za ovaj zakon,

glasaće za sigurnu budućnost Crne Gore, koja nije prepuštena slučaju već izgrađena na čvrstim temeljima strateških investicija i zajedničkog i ravnomjernog razvoja. Hvala vam.

PREDSJEDAVAJUĆI NIKOLLA CAMAJ (16.08.24 18:06:51)

Hvala vam, uvažena koleginice Vučelić.

Sada riječ ima Slađana Kaluđerović, a neka se priprema Dražen Petrić.

SLAĐANA KALUĐEROVIĆ (16.08.24 18:07:01)

Poštovani potpredsjedniče, uvažene koleginice i kolege, drage građanke i građani Crne Gore,

Podsjetiću da se ideja o razvojnoj banci provlači godinama i da su je zastupali predstavnici opozicije i vlasti, ali se nikad nije realizovala i s te strane želim zaista da uputim pohvalu predlagačima za inicijativu, jer smatram da proaktivan pristup i dobra namjera da se ubrzaju procesi i da se pređe sa riječi na djela jeste nešto što treba Crnoj Gori, nešto što treba da negujemo i to ne samo Skupština nego sve ostale institucije u Crnoj Gori.

Primarni cilj razvojne banke je podsticanje razvoja crnogorske ekonomije i to podrška privredi i to malim, srednjim, mikro preduzećima, sa akcentom na ranjive kategorije imajući u vidu da je potrebno razvijati preduzetništvo i podsticati preduzetništvo žena, mladih i individualnih poljoprivrednika, svakako i regionalni razvoj kroz finansiranje regionalnih projekata i infrastrukturnih projekata, bolji pristup evropskim fondovima koji bi postali dio podrške privredi, osnaživanje izvoza, razvoj ekonomskih odnosa sa inostranstvom, kreiranje novih finansijskih instrumenata po uzoru na državne razvojne banke država članice Evropske unije. Dakle, široki opseg pozitivnih uticaja kada je u pitanju razvoj i osnivanje razvojne banke, a postavlja se pitanje šta će konkretno privrednici u Crnoj Gori da imaju od osnivanja razvojne banke. Imaće prije svega niže kamatne stope, imaće dužu otplatu kredita, imaće bolji pristup evropskim fondovima, imaće manje iznose kolaterala, iznos imovine i novca koji im garantuju da će vratiti kredit banci. To sve do sad nisu imali od komercijalnih banaka. Osim toga razvojna banka je bitna zato što za vrijeme krize izuzetno vodi računa i prevashodno vodi računa o izvozniciima, poljoprivrednicima i proizvođačima.

Komercijalne banke u prethodnom periodu su pokazale da ne pružaju adekvatan odgovor na razvoj države jer su zainteresovane uglavnom za kratkoročne kredite, naravno isključivo vođene svojim profitom. Da se podsjetimo da crnogorske komercijalne banke uzimaju novac od građana po kamatnoj stopi od 0,23%, a isti taj novac plasiraju građanima za kamatnu stopu preko 6%. Imaju veliki raspon između aktivne i pasivne kamatne stope, zbog čega i banke imaju i ostvaruju ekstraprofite. S tim u vezi u prvoj polovini prošle godine su banke ostvarile profit od 87,2 miliona eura u prvoj polovini godine, što je najveći iznos profita u istoriji. Prošle godine komercijalne banke su ostvarile profit od 146 miliona eura od čega samo jedna komercijalna banka je ostvarila profit od 55 miliona eura i to sve, naravno, ide na štetu građana koji uzimaju kredite po visokim kamatnim stopama, potrošačke kredite uglavnom, dok stambene vrlo često nemaju taj luksuz ni da priušte upravo zbog nepovoljnih uslova koje nude komercijalne banke.

Ključno je da država iznađe način da smanji anomalije na tržištu bankarstva kako bi se kamatne stope formirale na realnoj osnovi i to može da se uradi i uvođenjem poreza na neočekivanu dobit. Ukoliko određene kompanije sa svojim profitom pređu određeni prag one su dužne da isplaćuju određene dodatne poreze i to je praksa u nekim zemljama Evropske unije, kao u ovom slučaju što imamo banke koje ostvaruju višemilionske profite. Ta sredstva vrlo često imaju posebnu namjenu, pa je recimo u jednoj susjednoj zemlji taj prihod državni u stvari namijenjen socijalno ugroženima. Pored toga ima dodatnu reperkusiju da stimuliše kompanije da smanje cijene proizvoda i usluga, u ovom slučaju kamatnih stopa. Jedan od mehanizama je i osnivanje razvojne banke, koja je pored toga što je servis privredi predstavlja i zdravu konkurenciju bankarskom sektoru, jer će njeno poslovanje indirektno uticati i na pad kamatnih stopa. Mi time kao država preuzimamo aktivnu ulogu i pokazujemo da čak i kad je prevshodna namjera podrška privredi, interes građana je na prvom mjestu i to je za mene jedan od bitnijih motiva zbog čega i podržavam ovaj zakon.

Svakako sama podrška privredi nije nezavisna od građana, naprotiv, obuhvatiće veliki broj građana i to zbog povoljnih uslova kreditiranja biznisa, vjerujem da će se značajan broj građana odvažiti da započne sopstveni posao, zbog ulaganja razvojne banke u projekte koji su od značaja za državu, posebno u nerazvijenim područjima, zbog ulaganja u infrastrukturu, digitalnu i zelenu ekonomiju, a takođe vrlo bitno zbog unapređenja izvoza, zbog čega će razvojna banka imati i novu uslugu osiguranje izvoza od netržišnih rizika.

Svakako koncept razvoja i koncept razvojne banke je dobar, a ono o čemu smatram da bi bilo dobro razmisliti jeste način na koji se definiše i

bira sastav upravnog odobora. Dakle, članom 64 ovog predloga zakona predviđa se da svi članovi upravnog odbora budu iz reda zaposlenih razvojne banke, e sad, razvojna banka pored toga što će preuzeti i imovinu i kapital od IRF-a, preužeće i zaposlene. Ja sam sigurna da su to ljudi sa zavidnim biografijama, velikim iskustvom, znanjem, strukom i slično. Međutim, smatram zaista da je to jedan manji zatvoren sistem i smatram da je pogrešno da robujemo opciji da iz malog sistema biramo bukvalno sve članove upravnog odbora razvojne banke, bilo da ih je tri, pet ili više. Pored toga, ne manje bitna činjenica je da su skoro svi zaposleni u IRF-u iz ranijeg sistema, što može da otvori prostor za neke dodatne sumnje. Bilo je priče o tome i drago mi je što je prihvaćen amandman kojim razvojna banka je dužna da podnosi izvještaje i Skupštini Crne Gore. Smatram da bi dodatnoj transparentnosti doprinijelo ukoliko bi Skupština imala još veću kontrolnu ulogu, a bogami korak dalje da imamo mogućnost i da delegira predstavnike koji bi bili, recimo, članovi upravnog ili nadzornog odbora ili da bira makar jednog člana ili upravnog odbora ili nadzornog odobora. To je konkretna zamjerka i manjkavost ovog predloga zakona o čemu treba razmišljati i u narednom periodu, jer razvojna banka će početi sa svojim poslovanjem u roku od tri mjeseca.

Još jednom želim da pozdravim zato što predstavnici građana ne treba da čekaju da nešto postane prioritet od strane institucija, naprotiv, vrlo je bitno da predstavnici građana sami biraju šta će da bude prioritet i sami pokreću inicijative. Sama sam zagovornik toga, sama i postupam po tom principu i podržavam. Međutim, kako za sebe tako i za druge, upravo zbog toga smatram da u tim slučajevima treba imati i dodatnu dozu opreza i to se ne odnosi samo na predlagače, nego na sve nas, da pomno pratimo samu transformaciju IRF-a u razvojnu banku i kasnije poslovanje razvojne banke kako bismo, ukoliko primijetimo određene manjkavosti, mogli da reagujemo i da proizvedemo određene zakonske konekcije ukoliko praksa bude pokazala.

Napominjem da mi je drago što je Ministarstvo finansija dalo pozitivan signal kada je u pitanju ovaj zakon i zaista vjerujem da će od razvojne banke imati koristi i naši građani i sadašnji, a i budući privrednici.

PREDSJEDAVAJUĆI NIKOLLA CAMAJ (16.08.24 18:15:21)

Hvala, koleginice Kaluđerović.

Riječ ima Dražen Petrić, a neka se pripremi Bojana Pićan.

Uvažene kolegice i kolege, želim i ja na početku da se pridružim čestitkama vama, gospodine Camaj, nadam se da ćete i ubuduće da vodite parlament kao i danas, po mom mišljenju vrlo izbalansirano.

Uvažene kolege, želim na početku da se osvrnem na rekao bih ključnu zamjerku ili ključnu kritiku koja je došla danas sa vaše strane, dakle od strane opozicije, a to je da je sav proces u vezi sa ovim važnim projektom razvojne banke bio netransparentan. Meni se čini, a već sam čestitao gospodinu Camaju, da su danas svi poslanici koji su učestvovali u diskusiji zaista imali dovoljno vremena da iznesu ključne kritike, ključne zamjerke na račun razvojne banke i da kažu sve one argumente za koje vjeruju da idu u njihovu korist ili koji dovode u sumnju da ovaj zakon i nije baš najbolji. Osim tog detalja ja bih rekao da sve što rade institucije iz godine u godinu je transparentnije, da su institucije otvorenije ka medijima, ka nama, ovim amandmanom će biti ka Parlamentu. Izvještaj o radu razvojne banke biće dostavljan i nama kao poslanicima, nama ili nekim budućim, i imaćemo priliku da na osnovu toga pokrećemo možda i neke procedure u parlamentu ali i u samoj javnosti, da će zastupljenije biti sve teme koje se tiču razvojne banke. Ovo govorim zbog toga što smo mi mogli danas da čujemo da ovdje nešto Pokret Evropa sad radi po nekom zadatku, da su u pitanju neke manipulacije, da postoje čak i neke loše namjere, da je čak posrijedi neka prevara. Međutim, zaista nisam čuo nijedan ozbiljan argument koji ide tome u prilog, a sa druge strane mi već evo godinu dana u parlamentu slušamo kako se neka prevara sprema, kako sa svim će se upoznati građani. Međutim, poslije godinu dana zaista ništa od toga nema, nikakve prevare koja je bila najavljena nema, a i ne može je biti, zbog toga sve što radi gospodin Spajić kao premijer i što radi Pokret Evropa sad zaista nije nikakva laž ni prevara, već naprotiv, ispunjavamo obećanja i kada je u pitanju Program Evropa sad dva koji je na dnevnom redu za vrlo kratko vrijeme, mjesec dana prije nego što smo najavili.

Sada želim da se osvrnem na sam tekst ovog zakona kojim se transformiše jedna važna institucija kao što je Investiciono-razvojni fond u razvojnu banku. On je imao neke manjkavosti, na neke su ukazale i kolege iz opozicije, dakle procedure koje su bile vrlo složene kada je u pitanju kreditiranje, međutim, on je dao neke nesumnjive rezultate kada je u pitanju ekonomski razvoj Crne Gore. Vrlo je bitno da dođe do ove transformacije kako bi se unaprijedio kvalitet institucija i to na način na koji su to uputile mnoge kolege prije mene koje su govorile o svim onim

prednostima koje Crnoj Gori i njenoj privredi i njenoj ekonomiji stoje na raspolaganju kada je u pitanju razvojna banka.

Nesumnjivo je da postoje veliki potencijali naše države i u mnogim oblastima razvoj nije na visokom nivou. Kada pogledamo sliku sjevera, kada pogledamo mnoge probleme poljoprivrednika, kada pogledamo brojne potencijale koje imamo u turizmu, zaista mi se čini da postoji veliki prostor da razvojna banka upravo unaprijedi te stvari. Najvažnije stvari koje će unaprijediti razvojna banka jesu prije svega omogućavanje većeg korišćenja fondova Evropske unije. Vidjeli smo prije par mjeseci da je Crnoj Gori omogućen i veliki iznos kada je u pitanju plan rasta za Zapadni Balkan, blizu 400 miliona. Siguran sam da će se kroz ovo zakonsko rješenje na bolji način koristiti ta sredstva i brojna druga sredstva budući da IRF nije predviđao podršku nekim određenim vrstama projekata, a sada će to biti slučaj.

Ja ću navesti vrlo konkretne stvari koje će podržati IRF i to u djelatnostima u odnosu na IRF se dodaju - podrška projektima za energetska efikasnost, obnovljivi izvori energije i druge mjere koje imaju pozitivan efekta na životnu sredinu tzv. zeleno finansiranje koje nije bilo u djelatnostima IRF-a. Takođe, podrška projektima kojima se vrši digitalna transformacija poslovanja preduzetnika i privrednih društava, što takođe smatram vrlo značajnim u svijetlu činjenice da je u svijetu sve veća podrška startapovima i generalno se teži da se institucije i privreda u što većoj mjeri digitalizuju. Ono što je bitno naglasiti jeste da razvojna banka nije konkurent komercijalnim bankama, ona neće imati profit, što je sama suština rada svake privatne banke. Dakle, u tom smislu to je bitna kvalitativna razlika. Komercijalne banke ne nude tržištu kredite koji odgovaraju potrebama tržišta naročito kada su u pitanju ranjive kategorije stanovništva kao što su mladi, kao što su poljoprivrednici, kao što su žene sa ruralnih područja. Ja u tome vidim određenu perspektivu rada ove banke, naročito usljed činjenice da komercijalne banke ne nude kredite koji po uslovima odgovaraju ovim kategorijama kao što su duži grejs period, duži rok dospelja, niže kamate, smanjenje zahtjeva za kolateralom, korišćenje i grant komponenti što je jako bitno u kontekstu EU integracija gdje se dio privrede upravo finansira kroz tu grant komponentu.

Osim ekonomske bitna je socijalna uloga razvojne banke. Uz podršku ovim ranjivim kategorijama, razvojna banka treba da da odgovore i na nezaposlenost, na rješavanje problema u snadbijevanju energijom, što je takođe u odnosu na ono što sam već iznio mogućnost koja stoji na raspolaganju. Bitno je naglasiti i da postoji velika mogućnost, veliki prostor da se Crna Gora ravnomjerno razvija. Znamo i sami da je Zakon o regionalnom razvoju usvojen 2009. godine, možda griješim, ali da zaista

nemamo ravnomjeran razvoj Crne Gore, da je sjever u odnosu na centralni dio, sakle glavni grad Podgoricu, jug, zaista u velikoj mjeri nerazvijen, tu postoji veliki prostor da se on dalje razvija. U tom smislu kada je u pitanju sjever raduje da će auto-put biti vrlo brzo nastavljen i da će on generisati dalji razvoj tog područja, a siguran sam da će i razvojna banka tome da doprinese.

Želim samo da kažem još jednu stvar budući da se potencira da je ključni problem koji trenutno Crna Gora ima i kojem direktno doprinosi Program Evropa sad 2 inflacija. Samo želim da kažem jednu stvar, budući da danas pričamo na neki način o bankarskom sektoru, u Crnoj Gori trenutno ima 70.000 korisnika kredita, rate tih korisnika kredita su ostale iste kao u prethodnom periodu, a u međuvremenu su povećane penzije i ubrzo će biti povećane plate. Ja mislim da nije dobro u smislu argumentacije da uzmemo jedan proizvod, da ga iznesemo javno i kažemo ova cijena je sada veća za tri puta ili četiri puta ili je ova cijena veća u Crnoj Gori nego što je u nekoj drugoj državi. Ukoliko imamo cijenu struje, primjera radi, koja je mnogo bitnija za jednu prosječnu porodicu, dakle struja, gorivo, ostale su iste cijene i mnoge druge cijene su ostale na istom nivou, tako da zaista mislim da će neki projekti koji dolaze od strane Pokreta Evropa sad da unaprijede kvalitet života građana u Crnoj Gori.

Zahvaljujem.

NIKOLLA CAMAJ (16.08.24 18:23:58)

Hvala, uvaženi kolega Petriću.

Za komentar se javio poslanik Konatar. Iako je potrošio vrijeme, daću, neće dugo. Hvala.

MILOŠ KONATAR (16.08.24 18:24:11)

Hvala, potpredsjedniče.

Nadam se da ću sa mojim uvaženim kolegom Petrićem kojeg izuzetno cijenim imati više sreće nego sa kolegom Čarapićem.

Kolega Petriću, želim da vas pitam ko je pisao ovaj predlog zakona, zbog čega se žuri. Niko ovdje nije protiv ideje o osnivanju razvojne banke, opet da ponovim da ne bi to koristili kao argumentaciju, ali morate da shvatite - ne vjerujemo vam. Kažete premijer Milojko Spajić nije nikoga obmanuo. On je šampion obmana i prevara u Crnoj Gori. Evo da krenemo od kraja, pomenuli ste auto-put. Ja želim da se auto-put nastavi ka sjeveru

Crne Gore. Milojko Spajić je prije samo par mjeseci rekao da će u septembru pač - pač biti poboden ašov i da će se krenuti sa daljim projektima izgradnje auto-puta u Crnoj Gori. Septembar je sutra, hoćete li doći ovdje da kažete, gospodine Petriću, da je prevario i obmanuo? Jeste. Sto puta izgovorena prevara, obmana i laž neće postati istina. Milojko Spajić je obećao povećanje minimalne zarade na 700 eura, a nije 700 nego je 600. Obećao je povećanje svih plata zaposlenima u Crnoj Gori za 25%. Prosječna zarada u Crnoj Gori će porasti 6%, poštovani građani. Obećao je radno vrijeme sedam sati, nema ga. Prevario je srazmjerne penzionere, njih 13.000 u Crnoj Gori, njima nije minimalna penzija 450 eura. Penzije će se u budućnosti usklađivati u Crnoj Gori, a neće biti rast od 50 eura. Da ne pominjem, sjetite se samo nego nema ministara, krah vaše i Spajićeve akcije limitirane cijene, gdje je zaustavio akciju stop inflaciji i krenuo s limitiranim cijenama, a cijene ne da nisu limitirane nego cijene nisu nikad veće bile. Ovakav rast cijena kakav imamo danas, mi smo ga imali devedesetih godina poslednji put, prije 30 godina u Crnoj Gori.

Dakle, ako to nisu obmane ne znam što su, ali dozvolite da ćemo uraditi sve da ne dozvolimo da se sto puta izgovorena obmana i laž pretvori u istinu jer neće. Hvala.

PREDSJEDAVAJUĆI NIKOLLA CAMAJ (16.08.24 18:26:49)

Hvala, gospodine Konatar.

Mislim da malo prećerujete u tim klasifikacijama. Dajete prostora za proceduralne reakcije, pa ipak gospodin Petrić ima pravo na odgovor. Apsolutno je previše. Inače, prvi dio postavljanja pitanja je bilo veoma korektno.

DRAŽEN PETRIĆ (16.08.24 18:27:13)

Ne kažem da nije korektno, ali gromopucateljna neka retorika, koristiti neke termine već godinu dana, ne toliko primarno gospodin Konatar koliko konkretno šef njegove partije kako će se obznaniti prevara, evo i sada insinuiranje da se negdje žuri da se ta prevara opet isporuči nekom naručiocu, tako se to insinuira, dakle vrijeme je da kažete vi iz Građanskog pokreta URA ko je naručilac, za čije interese radi Pokret Evropa sad i konkretno Milojko Spajić, da konačno saznamo i mi ovdje. Vjerujte, ako date dobre informacije možda ću i ja da razmislim o svojoj budućoj političkoj karijeri. Samo vi recite kakva se prevara sprema. Konačno recite

kakva se prevara sprema da čuju i kolege u Parlamentu, da čuju, prije svega, građani Crne Gore, da znamo kakva se to pobogu prevara sprema od strane Pokreta Evropa sad. U redu, možete da kritikujete određene stvari, možemo oko nečega da se saglasimo ili ne saglasimo, ali molim vas da više bez argumenata ne govorite da se bilo kakva prevara od strane Pokreta Evropa sad sprema. To vas molim kao kolegu.

Što se tiče pisanja zakona, o tome je već rekao gospodin Čarapić. Vi ste, gospodine Konatar, ekonomista, vi imate brojne prijatelje koji se bave ekonomijom, imam ih i ja, mogu da se konsultujem s njima kada se bavim bilo kojom temom. Zaista sam srećan zbog toga što imam kontakte u raznim sferama koji mi mogu pomoći, a da li je to bilo i u ovom slučaju je manje važno. Pokret Evropa sad stoji iza ovog zakona, mi smo ga potpisali i to je ono što je najvanije za građane. Naravno, već je rekao gospodin Čarapić parlamentarna većina je podržala ovaj zakon. Što je najvažnije, iako govorite da se žuri i da je nešto netransparentno, razumio bih da vi kažete žuri se, pa da kažete taj i taj član zakona je sporan, žuri se da bi što manje građana čulo šta je suština tog zakona. Ali, vi niste ukazali ni na jedan član zakona koji je potencijalno sporan, pa da onda mi razmišljamo da li je ili nije. Ovako samo govorite, ja bih rekao da je to samo dizanje prašine.

PREDSJEDAVAJUĆI NIKOLLA CAMAJ (16.08.24 18:29:49)

Zahvaljujem, gospodine Petriću.

Za riječ se javlja sada Velimir Đoković, a neka se pripremi Jevto Erakoviću.

Nema pravo. Jedino ako je prekršen Poslovnik onda se obratite meni. Nećemo nastaviti ovo.

MILOŠ KONATAR (16.08.24 18:30:22)

Neću da odgovaram, iako želim pošto ste rekli da ne želite da odgovaram. Što se ljutite, samo kažem, ne vi nego kolege iz PES-a.

Dakle, pitali ste me uvaženi kolega Petriću da vam kažem zbog čega Miloško Spajić radi, kakvu je prevaru spremio, zbog koga. Vrlo sam voljan, ako mi dozvolite, da vam odgovorim na ta pitanja jer ste me pitali i želite da ih čujete, ali pošto ne želite da mi date vrijeme iskoristiću u nekom od narednih. Vrlo rado sam tu, gospodine Petriću, vama i kolegama da

objasnim o kakvoj prevari i za koga se radi, a prevareni su građani Crne Gore.

PREDSJEDAVAJUĆI NIKOLLA CAMAJ (16.08.24 18:31:08)

Hvala, gospodine Konatar. Mislim da ćete imati vremena.

Već sam rekao da je gospodin Konatar preoštari u tim klasifikacijama i da zatvorimo na tome.

JELENA NEDOVIĆ (16.08.24 18:31:31)

Imam pravo, vama se obraćam, kao što moje drage kolege ponavljaju prevara, prevara, prevara, moram ovdje da ponovim da prevare nema. Pokret Evropa sad nije prevara. Evropa sad 1 nije prevara, Evropa sad 2 nije prevara, povećanje penzija nije prevara. Autoput za koji smo dobili grant od sto miliona eura nije prevara. Ja nisam prevara. IBAR nije prevara. Ovi ljudi ovdje nisu prevara.

Ako čujem još jednom u ovom parlamentu da neko kaže prevara razmisliću na koji ćemo način to da rješavamo. Na moju žalost što sam dama i što sam žensko, a znala bih kako to da riješim. Hvala.

PREDSJEDAVAJUĆI NIKOLLA CAMAJ (16.08.24 18:32:19)

Zbog toga što vjerujemo da to nije prevara mi smo s vama. Apsolutno nastavljamo.

Za riječ se javlja Velimir Đoković, a neka se pripremi Jevto Eraković.

VELIMIR ĐOKOVIĆ (16.08.24 18:32:37)

Potpredsjedniče Parlamenta, najprije da pozdravim vas, sve uvažene kolege i kolegice u ovom domu i sve građane i građanke koji prate danas zasijedanje Parlamenta.

Ovdje se čulo dosta toga u zadnjih par sati. Vidjeli smo da je nekome prebrzo vrijeme za donošenje ovog zakona, čuli smo da je nekome bilo prekratko 15 godina, ali u svakom slučaju svi smo saglasni da ovaj zakon je morao doći jednog dana na dnevni red, da je to danas i da je Razvojna banka svakako potrebna Crnoj Gori.

U tom pravcu, dozvolite mi, cijeneći vrijeme koje smo već za ove tačke potrošili, bez želje da se ponavljam u odnosu na ono što su rekli prethodnici, da samo kratko najprije iznesem stav Nove srpske demokratije i Kluba poslanika Nove srpske demokratije da ćemo glasati za ovaj predloženi zakon, da mislimo da je dobro rešenje i da mislimo da je Razvojna banka i te kako potrebna Crnoj Gori. Više je razloga za to, ne bih ponavljao. Čuli smo najprije od predstavnika predlagača gospodina Čarapića, ali i od ostalih kolega iz parlamentarne većine koji su razlozi za podršku ovom zakonu. Samo ću reći da je član 2 ovog zakona čini mi se temelj i esencija koju treba pročitati kako bismo znali šta su ciljevi i šta su pravci ovog zakona i u kom pravcu on treba da ide. Takođe, na nama je iz parlamentarne većine svakako i na Vladi da realizuje sve ovo što stoji ovako zapisano, a da sve bude na dobrobit građana Crne Gore.

Imajući u vidu da su svim strateškim planovima u Crnoj Gori tri osnovne grane strateškog razvoja, to su turizam, poljoprivreda i energetika, želim da ukažem na činjenicu da ovaj zakon i ovo rešenje i te kako može da pospješi ove tri osnovne strateške grane u Crnoj Gori i da im da dodatni impuls i snagu, bez želje da ja odlučujem koja je od te tri strateške grane važnija od koje. Mislim, i to bih samo rekao, da Crna Gora u zadnjim godinama čini ozbiljne korake u razvoju energetske sektora. Tu vidim najveći potencijal da razvojna banka u narednom periodu bude dodatna podrška ovoj strateškoj grani.

Želio bih da se složim s nekim od prethodnika da je Investiciono-razvojni fond prethodnih više godina i decenija uradio dosta toga i da su ciljevi ostvareni. Mislim da Razvojna banka može samo to da unaprijedi i da bude od snažnije podrške kompletoj privredi. Hvala vam.

PREDSJEDAVAJUĆI NIKOLLA CAMAJ (16.08.24 18:35:33)

Hvala vam, gospodine Đokoviću.

Sada riječ ima poslanik Jevto Eraković, a neka se pripremi Zdenka Popović.

JEVTO ERAKOVIĆ (16.08.24 18:35:46)

Zahvaljujem, potpredsjedniče.

Želim da vam čestitam funkciju potpredsjednika, odgovornu poziciju koja predstavlja čast i priznanje u našoj državi. Žao mi je što se ta funkcija

polako devalvira kroz borbu za fotelje, ali to ne umanjuje vaše mjesto i poziciju predsjedavajućeg.

Poštovane građanke i građani Crne Gore, kada neko zakaže vanrednu sjednicu Skupštine Crne Gore, znači da je vanredna situacija. Ako se ta sjednica zakaže 15. ili 16. avgusta, ako se ta sjednica zakaže mimo kolegijuma i mimo dogovora s parlamentarnom opozicijom onda budite sigurni da je vanredna situacija. I, gle čuda, na toj vanrednoj sjednici je set ekonomskih zakona koji treba da osiguraju vladi Milojka Spajića sprovođenje namjera i sprovođenje ideja koje ćemo tek vidjeti, a koji se polako nadziru.

Dakle, imamo set zakonskih rešenja, gdje je uvezana implementacija osnivanja Razvojne banke, omogućavanja investitorima da po povoljnim uslovima dođu do državne imovine i, naravno, set zakona iz energetskog sektora. Dakle, uvezano je da se omogući kreditiranje iz Razvojnog fonda državne imovine, uz uvezanost s energetskim sektorom. Šta je vanredno i šta je danas da moramo na vrelih podgoričkih 40 stepeni da raspravljamo o Razvojnoj banci vrijeme će pokazati, a današnje diskusije su pokazale da je to siguran još jedan put koji vlada Milojka Spajića dobija zarad neprincipijelnih koalicija ili principijelnih koje je sklopila u ovom parlamentu.

Prvo, treba da naglasimo svim građanima Crne Gore da ovo nije razvojna banka nego da je ovo komercijalna banka. Zbog čega. Zbog toga što Razvojna banka Crne Gore ima elemente komercijalne banke na taj način što joj je omogućeno da ima platni promet i da ima depozitnu funkciju. Na taj način Vlada Crne Gore dobija mogućnost, odnosno Milojko Spajić da mimo komercijalnih banaka ostvaruje određene finansijske transakcije u Crnoj Gori. Dakle, to je prva namjera i prvi cilj Zakona o Razvojnoj banci.

Ono što imamo kao posledicu ovog zakona jeste vjerovatno da su ga kreirala dva člana kabineta Milojka Spajića, kao što je bilo i s programom Evropa sad 2. Kao što je i sam rekao, nije krio i građanima Crne Gore je saopštio da je briljantni um njegovog šefa kabineta zajedno s njim osmislio program koji nije nijedan ekonomista ili naučnik na svijetu do sada osmislio. Dakle, imamo dva genijalca u Vladi Crne Gore, premijera i njegovog šefa kabineta. Ovaj predlog zakona nije došao na javnu raspravu, odnosno na stručno mišljenje niti jednog ekonomiste, niti jednog profesora Univerziteta u Crnoj Gori, niti jednog stručnjaka iz oblasti ekonomije nego je od strane Poslaničkog kluba Pokreta Evropa sad potureno rešenje koje su im kreirali opet ova dva genijalca oličena u vidu Milojka Spajića i njegovog šefa kabineta.

Dakle, ulazimo u jednu apsurdnu situaciju da se zarad političkih fotelja, zarad privilegija koje parlamentarna većina ima u ovom trenutku,

nastavlja s potpunim urušavanjem Crne Gore i dozvoljavamo dvojici ljudi koji nemaju stručne reference i koji nemaju potrebno znanje da upravljaju s crnogorskom ekonomijom i da određuju ekonomsku, a bojim se i političku sudbinu Crne Gore. Da li je građanima Crne Gore konačno jasno o čemu se ovdje radi. Nema struke, nema javne rasprave, nema profesora Ekonomskog fakulteta, nema nikog ko će stručno da da mišljenje o ovom zakonu. Dovoljno su dvojica koja su osmislili i program Evropa sad 2 da im neko slijepo vjeruje kuda treba ova država da ide i šta će da se dešava s ovom državom. E, pa dosta je. Mislim da je konačno dosta. Mislim da ovo što se desilo s prethodnom rekonstrukcijom, čuli smo koliko to košta građane Crne Gore, da Crna Gora u ovom trenutku s 600.000 stanovnika ima brojniju i skuplju Vladu nego, recimo, Kina s milijardu i pedsto hiljada stanovnika, da imamo privilegije koje niko drugi nema u vidu službenih automobila i svega onoga što košta građane Crne Gore.

Čuli smo šta se dešava s cijenama. Čuli smo danas mog uvaženog kolegu Nikolića koji saopštava s čim se suočavaju danas mladi roditelji u Crnoj Gori. Ako su plaćali adaptirane mliječne formule deset eura, sada ih plaćaju preko 20 eura. To je ono što je suština življenja u Crnoj Gori. Ne smijemo više da dozvolimo dvojici koji su sami izjavili da to rade, da rade od naše države ovo što se dešava iz dana u dan. Platiće građani Crne Gore, ali već duboko plaćaju.

Prema tome, pozivam na odgovornost. Pozivam da se ovo zakonsko rešenje povuče, da se struka uključi, da čujemo mišljenje ne politička mišljenja biće vam dobro, ja vam garantujem, Milojko Spajić nikad ne bi slagao. Ne, hoćemo da čujemo mišljenje struke. Hoćemo da čujemo mišljenje eminentnih ekonomista, a ne onih koji misle da to jesu.

PREDSJEDAVAJUĆI NIKOLLA CAMAJ (16.08.24 18:43:10)

Hvala vam, gospodine Erakoviću. Hvala i za čestitke.

Bilo je meni nekorektno da vi cijenite da devalvira ova pozicija potpredsjednika time što će ovdje biti dvojica predstavnika iz manjinskih naroda. Štaviše, očekivao bih od vas da to sasvim drugačije vidite kao bogatstvo. Da vam kažem još nešto. Ovdje je možda sjelo boljih političara, ali da vam kažem da boljih ljudi nije sjelo za ovim stolom. To je sigurno. Ne mislim da je neko bolji čovjek od mene ovdje. Imam pravo na to.

JEVTO ERAKOVIĆ (16.08.24 18:44:11)

Hvala vam na mogućnosti da vam odgovorim.

Gospodine Camaj, nemam ništa protiv vaših ljudskih kvaliteta niti vas poznajem da mogu da ih cijenim, ali mogu dobro da cijenim o ljudskim kvalitetima ljudi koji su sjedjeli na tom vašem mjestu, bili su pripadnici manjinskih naroda i kolegijalne i prijateljske relacije s gospodinom Nimanbeguom. Na tom mjestu je sjedio gospodin Rastoder koji je zaista jedan uvaženi i cijenjeni predstavnik manjinskih naroda. Na tom mjestu je sjedio i moj uvaženi kolega i humanista, otac mog kolege Dizdarevića koji je sa svojim radom i sa svojim ogromnim naporom koji je uložio ne samo za Bijelo Polje nego za čitav taj kraj kao pedijatar i kao neko ko je učestvovao u aktivnosti Crvenog krsta, zaista puno doprinio i koji je zaslužio veliko poštovanje svih građana Crne Gore, ne samo građana sjevera. Prema tome, to su uvaženi predstavnici manjinskih naroda, neki su dolazili iz naših klupa, neki iz nekih drugih, ali ih cijenim i poštujem i po kolegijalnoj i po ljudskoj ravni.

Što se tiče devalvacije te fotelje na kojoj vi sjedite, potpuno ste me pogrešno razumjeli. Ne dozvoljavam da mijenjate teze u tom pravcu. Pripadam partiji u kojoj se nalaze pripadnici svih naroda u Crnoj Gori, dakle jednoj građanskoj partiji, a i sam sam vaspitavan da nikada ljude ne dijelim po bilo kojoj pripadnosti, pa ni po nacionalnoj ni po vjerskoj. Tako da u našoj partiji, u našem poslaničkom klubu ima i pripadnika albanskog naroda, to treba da znate, i oni ga jednako zastupaju potpuno kao što ga i vi zastupate. Možda ste u pravu za stepen, ako već kažete da nije na isti način, možda za stepen i bolje kao vi, kao pripadnici albanskog naroda koji žele potpuno jednu harmoniju u ovoj našoj državi, ali to je potpuno druga tema i ne želim da opterećujem Skupštinu njome.

Ono što sam htio da vam kažem da je ta vaša fotelja devalvirana političkom trgovinom, a ne zbog toga što ona pripada ili ne pripada manjinskim narodima. To je jedna potpuno druga stvar. Dakle, ovdje se radi o političkoj trgovini. Ovdje se ne radi o principima. Mi se zalažemo za principe koji treba da važe u Crnoj Gori koji su ustanovljeni vjekovima unazad. Ovdje se živjelo skladno, ovdje je suživot bio prisutan i ne smijemo ga na bilo koji način urušiti.

PREDSJEDAVAJUĆI NIKOLLA CAMAJ (16.08.24 18:47:36)

Hvala, gospodine Erakoviću.

Neću da zloupotrijebim, pa da s pozicije đe rukovodim da trošim više vremena u komentaru, ali reći ću vam sledeće. Svi oni su poštteni, uvažavani građani i naše i drugih nacionalnih pripadnosti, ali ne zastupaju

interese manjina. O tome je bilo riječi maloprije kada sam preuzeo riječ, ali to ih uopšte ne kandiduje da budu ni bolji ljudi. Apsolutno svako ima pravo da misli o nečemu kako misli. Inače, ovdje kada sjedim ja kao potpredsjednik Skupštine, isto je i kada je bio Genci Nimanbegu. Za vas je samo jedna stvar nekako neshvatljiva da su i Genci i Ibrahimović i Nikola i ostali dobri dok su podržali jednu opciju. Sada kada misle da je interes građana u drugoj opciji, vi mislite da su kod vas ostali oni Albanci, oni Bošnjaci koji žele multietničku Crnu Goru. Vjerujte, imamo previše dokaza i u stranci i personalno, mnogo više od tih predstavnika koji su bili s vama kada je u pitanju doprinos onome o čemu smo pričali. Ali, da ne dužim. Hvala na mogućnosti da o ovome razgovaramo.

Može.

BRANKA MARKOVIĆ (16.08.24 18:49:17)

Zato što se pominjao premijer i Krvavac cijelo vrijeme u negativnom smislu.

Poštovani građani, samo ću kratko ili proceduru, obratiću se vama, kolega je pominjao cijelo vrijeme Milojka Spajića u negativnom kontekstu, da nije stručnjak, a pošao je s 18 godina, završio fakultet u Japanu, svjetski stručnjak, u Goldman Saksu radio. Dalje, Branko Krvavac zajedno s njim, napravili su program Evropa sad 1. Tim programom, konkretno ja sam poslije tadašnjih 28 godina radnog staža u prosvjeti imala 500 eura za vrijeme bivše vlasti kolega koji prozivaju ova dva stručnjaka koje oni nijesu imali niti će imati nikada takve stručnjake. Bukvalno mi je preko noći programom Evropa sad 1 povećana plata na 800 eura. Sada to ide sve više i više do 1110-1200 eura. Nikad nije bila veća plata prosvjetnim radnicima, što se pokazalo održivim program Evropa sad 1, pokazaće se održivim i program Evropa sad 2.

Ponavljam, da su imali stručnjake imali su, ali ti njihovi stručnjaci su opustošili ovu Crnu Goru, zatvorili fabrike, doveli do ruba siromaštva penzionere koji su primali 120 ili 150 eura penziju, minimalac da je bio 180 ili 200. Danas bi ti ljudi završili po kontejnerima da nije bilo programa Evropa sad 2. Tako da nam je dosta više moralisanja, dragi potpredsjedniče. Toliko od mene. Hvala.

PREDSJEDAVAJUĆI NIKOLLA CAMAJ (16.08.24 18:51:11)

Hvala, koleginice Marković.

Nije ničim izazvala samo je iznijela biografiju svog šefa partijskog, premijera. Čime je nekoga povrijedila.
Izvolite.

ANDRIJA NIKOLIĆ (16.08.24 18:51:46)

Gospodine Camaj, sa srećom na toj funkciji, ali nijeste dobro počeli da radite posao potpredsjednika.

Dakle, poznat sam kao neko ko je veoma direktan i sada ću vam reći zašto. Maločas ste, bez obrazloženja na koji član Poslovnika se poziva koleginica, pomenutoj koleginici dali riječ. To je prva greška koju ste napravili.

Druga greška koju ste napravili je vaš pokušaj da lobujete ideju da kroz proceduralnu reakciju ukažemo da ste prekršili Poslovnik. Ono što je vaše kreativno pravo s tog mjesta da kažete za sebe kako ste dobar čovjek, iako znam puno dobrih ljudi koji nikad za sebe to nijesu rekli, ostavićemo utisku javnosti, neka oni procijene kako potpredsjednik Skupštine koji je tek stupio na dužnost misli o sebi.

Konačno završna stvar, bilo je u intervenciji koleginice koja je bila mimo procedure potpuno puno uvreda na osnovu kojih bi mogli da tražimo kaznenu repliku. Nećemo to uraditi, ali za vas jedno podsjećanje. Član 101 Poslovnika Skupštine Crne Gore i 102, prije svega - poslaniku koji želi da govori o povredi Poslovnika predsjednik daje riječ čim je zatraži. Izlaganje tog poslanika ne može trajati duže od jednog minuta, a dužan je da ukaže na odredbu Poslovnika za koju smatra da je povrijeđena. Ja sam se poslužio Poslovnikom, kazao sam gdje je povrijeđen Poslovnik i pokušao da vam skrenem pažnju da ubuduće poštujete Poslovnik nad kojim ste se zakleli kada ste birani za potpredsjednika Skupštine Crne Gore.

PREDSJEDAVAJUĆI NIKOLLA CAMAJ (16.08.24 18:53:55)

Hvala, uvaženi kolega Nikoliću.

Desilo se i prije da su tražili proceduralno, tražio sam upravo da se objasni, ali ako su drugi prekršili moglo se i ovog puta trpjeti bez ove, hajde da kažem, pridike sada o Poslovniku. U svakom slučaju, vodićemo računa o tome.

Drugo, vrlo rijetko govorim o tome ko je dobar čovjek, ko je loš čovjek, a još manje za sebe. Ali, kada neko kaže da se ovo mjesto devalviralo time što je neko sjeo tu, hoću da kažem samo da ti ljudi nisu bolji ljudi od mene.

Jednostavno moje je pravo da mislim po čemu bi neko drugi bio bolji, ne priznajem, i završavamo s ovim.

Hajde recite.

ANDRIJA NIKOLIĆ (16.08.24 18:54:55)

Mislim da je važno zbog vašeg tumačenja, ako ste nepravilno doživjeli ono što je kazao kolega Eraković.

Kolega Eraković je govorio o svojevrsnoj političkoj trgovini. Tako mi vidimo ideju da se mijenja odluka o broju potpredsjednika Skupštine i da se mijenja Poslovnik Skupštine Crne Gore da bi došla dva potpredsjednika iz reda manjebrojnih naroda, odnosno da se niko ne bi ljutio. Dakle, to je bilo tumačenje. Niko na taj način nije želio da bilo koga u ljudskom smislu deligitimiše, to niko nije uradio. Mnogo je važno zbog crnogorske javnosti da to zna, a to što ste vi govorili o kvalitetima nekih ljudi koji su prije tu sjedeli, u redu, ništa loše, mislim da je iz korektnosti prema vašim prethodnicima bilo uputno da ste na taj način zaštitili integritet ljudi koji su tu sedeli prije vas.

PREDSJEDAVAJUĆI NIKOLLA CAMAJ (16.08.24 18:56:01)

Apsolutno na način kako ću zastupati i pričati, ja imam dovoljno iskustva i svjestan sam da se prave propusti. Ja vas molim, ali ja sam, ne ja nego građani od kojih sam dobio desetine poruka za riječ devalvacija. Ja uvažavam to ako je rečeno u drugom kontekstu, pred građanima Crne Gore uvažavam, ali kako je shvaćeno i kako su mi prenešene poruke ljudi koji su gledali, da se to direktno odnosilo. Ja vam kažem zato je bila reakcija i ja sam rekao da sam se čudio, da je moglo bez toga i završavamo na tome.

Zdenka Popović ima riječ.

ZDENKA POPOVIĆ (16.08.24 18:56:53)

Zahvaljujem, potpredsjedniče.

Evo da pitam kolege mogu li, pošto mi je ovo treći pokušaj, treće ustajanje.

Uvažene kolege, uvažene kolegkinice, da iznesem stav kad je u pitanju Demokratska Crna Gora i da kažem da ćemo mi podržati ovaj zakon o

razvojnoj banci prije svega zbog toga što unapređujemo institucionalni ambijent, to je jedan razlog, a drugi razlog je to što će svakako razvojna banka pospješiti ekonomski razvoj Crne Gore. Negdje izražavam žaljenje što razvojne banke nije bilo prethodnih 14-15 godina, posebno u periodu kada smo počeli sa privatizacijom i kada je donešena odluka da Crnoj Gori ne treba privreda, da Crnoj Gori ne treba posebno industrija, da Crna Gora može isključivo ekonomski da se razvija na uslugama i to je bila potpuno pogrešna teza, potpuno pogrešan ekonomski put, potpuno pogrešan ekonomski voz, da tako kažem. Pošto su se prozivali ekonomski genijalci koji su osmislili ovo rješenje, ja mogu da kažem da znam ko su ekonomski genijalci koji su išli ovim ekonomski porešnim putem, koji su nas uveli u ekonomski pogrešan voz, koji su privatizovali sve velike privredne kolektive, nažalost bez strategije ekonomske, dugoročne strategije, koja bi ukazala na to šta je to je potrebno Crnoj Gori, kako će se Crna Gora ekonomski razvijati u nekom budućem periodu kako bi se unaprijedio kvalitet života građana, kako bi životi standard građana bio na mnogo višem nivou nego što je bio. Nažalost, mi nismo imali tu strategiju, išli smo pogrešnim koracima i čak 2012. godine kada je postojala jedna mala ekonomska kontrakcija tadašnja Vlada je donijela odluku da zamrzne plate i penzije, da uvede takse na svim karticama na brojila, da poveća PDV, da uvede takođe akcizu na gorivo i to su sve bile neke pogrešne ekonomske odluke.

Danas čujemo da lamentiraju kolege nad tim kako se živi danas u Crnoj Gori, kakav je životni standard građana i kakav je kvalitet života građana, a evo odmah da kažem da 2006. godine pokrivenost uvoza izvozom je bila 48%. Znači, mi smo 2006. godine nešto proizvodili, 2006. godine je dug Crne Gore bio sedamsto miliona eura i od 2006. godine skoro do kraja 2020. godine kada smo imali vlast jedne partije ili kolalicije, mi smo vratili preko milijardu eura kamata, samo kamata. Uz sve to bili smo ekonomski tigar, zaduživali smo se, tri milijarde eura smo imali duga plus milijardu i 100-200 miliona kamata. Istovremeno smo čuli priču da je u Crnu Goru ušlo nekoliko milijardi investicija, a pri tome kažemo da je jedan dio tih investicija dolazio sa ofšor destinacija, dakle nije se znalo ni dan-danas se ne zna ko su pravi vlasnici tog kapitala i odakle taj kapital, da li je prljav, da li su to bili kredibilni investitori, da li su imali poslovni bonitet, ni dan-danas ne znamo o čemu se radilo. Koliko je pogrešno vođena politika tadašnje Vlade ukazao je i koalicioni partner tadašnje Vlade koji je bio u toj istoj Vladi do 2016. godine, koji je rekao da njegove koalicione kolege su iz KAP-a isisale 800 miliona eura, da su pale garancije preko 200 miliona eura, da njegove koalicione kolege vode državu u bankrot, da njegovi koalicioni partneri vode opasnu politiku u oblasti privatizacija, ovo je sve

rekao koalicioni partner Demokratske partije socijalista kolega Ranko Karivokapić 2013. godine i ostao u Vladi do 2016. godine, nažalost, kažem, jer da je tada izašao iz Vlade možda bi sve drugačije bilo danas.

Kada pričamo o kupovnoj moći i kada pričamo o standardu građana, da kažem da je 2020. godine minimalna potrošačka korpa bila 641 euro, minimalna zarada je 193 eura, prosječna zarada 527. Evo sad posljednji podatak, jer Monstat više ne objavljuje podatke o minimalnoj potrošačkoj korpi, potrošačka korpa 830 eura, minimalna zarada 450 eura, prosječna zarada 828 eura, pa neka građani procijene da li sad žive bolje ili su živjeli bolje 2019. godine. Pošto su se kolege pozivale na podatke Eurostata, Eurostat mjeri materijalno bogastvo porodice i šta kaže Eurostat - 2019. godine Crna Gora je bila, kad je u pitanju prosjek Evropske unije i kad je u pitanju kupovna moć, na 48 procenata prosjeka Evropske unije. Kad je u pitanju kupovna moć 2019. godine, 2020. godine, odnosno 2022. godine, podatak Eurostata da BDP po stanovniku prema standardu kupovne moći iznosi 50%, dakle povećao se za dva procenta, a kada je u pitanju individualna potrošnja po domaćinstvu kupovna moć prosječnog domaćinstava u Crnoj Gori u 2023. godini porasla je na 61% prosjeka Evropske unije. Dakle, kolege, ovo nisam rekla ja, ovo je rekao Eurostat i ovo su podaci koji su lako proverljivi.

Prema tome, da ne manipulišemo više podacima, da ne pričamo o tome koliko inflacija utiče na kupovnu moć građana, jer znamo makar mi koji smo završili Ekonomski fakultet u Podgorici da inflacija ne mora istovremeno da znači automatski pad kupovne moći građana, da je proces koji se odvija u nekom periodu dužem ili da inflacija može biti dva-tri mjeseca visoka, pa onda dva-tri mjeseca da dođe do deinflacije ili do stagnacije inflacije, tako da ne možemo manipulirati podacima. Ne možemo pričati o ekonomiji, a da istovremeno ne baratamo činjenično ekonomskim podacima i ovo su sve činjenice. Ja iz svih ovih razloga kažem da je 2009. odnosno 2010. godine kada je formiran Investiciono-razvojni fond formirana razvojna banka Crne Gore, mi bismo danas imali razvijen mikro, mali i srednji biznis, to je sigurno. Da je razvojna banka u 2010. godini formirana, opet kažem, umjesto Investiciono-razvojnog fonda i te kako bi mogla da podupire i da i te kako bude vjetar u leđa sa minimalnim kamatama, sa dužim rokom otplate kada su u pitanju krediti, plasmani i kada je u pitanju mikro, mali i srednji biznis. Zahvaljujem.

PREDSJEDAVAJUĆI NIKOLLA CAMAJ (16.08.24 19:05:45)

Hvala, kolegice Popović.

Sada se za riječ se javio poslanik Čapuni.
(Govor na albanskom jeziku)

ILIR CAPUNI (16.08.24 19:05:55)

(Govor na albanskom jeziku)

Drage kolege, poštovani građani, ja ću danas biti kratak. Govorimo o zakonu koji zapravo transformiše takozvani IRF i pravi jednu razvojnu banku i to po modelu albanskog razvojnog fonda. Albanski razvojni fond je jedna interesantna institucija u regionu, koji je glavni krivac od 1993. godine što se Albanija razvija infrastrukturno i galopirajući rast u svakom pogledu zato što on podržava gotovo sve projekte bitne u infrastrukturi, podržava akcije ili programe specijalne Vlade Albanije kao što su Rilindja urbane to jeste Preporod urbani ili Sto sela za Albaniju preporod agroturizma itd. Taj vid olakšavajućih okolnosti kako ljudi, kako institucije i privredna društva mogu doći do podrške, tamo im je olakšano.

Ono što je interesantno u ovom zakonu i to možda može biti i razlog da za neke institucije ima malo zabrinutosti to je da se ovom institucijom uvodi platni promet. Da se slučajno neko ne pribojava da se ovom institucijom obnavlja ona takozvana služba SPP, služba platnog prometa i služba knjigovodstva. Međutim, s obzirom da se ovim zakonom formira jedna institucija koja u svojoj misiji i viziji ima razvoj i podršku opštinama, administraciji Crne Gore i narodu i tako da će biti partner u razvoju ekonomije u cjelini, mi ćemo ga podržati. Smatramo da ima dovoljno vremena u idućih 90 dana da se podzakonskim aktima i statutom odrede ograničenja i pravo i definisati kako će ona operisati ubuduće. Zahvaljujem.

PREDSJEDAVAJUĆI NIKOLLA CAMAJ (16.08.24 19:08:28)

(Govor na albanskom jeziku)

Hvala, gospodine Čapuni.

Čapuni je bio zadnji diskutant prijavljeni.

Da li neko od predstavnika predlagača želi dati dopunsko obrazloženje?

Završnu riječ?

Izvolite, gospodine Čarapiću.

VASILJE ČARAPIĆ (16.08.24 19:08:50)

Hvala vam, potpredsjedniče.

Prije svega želim da iskazem zahvalnost svim poslanicima koji su danas učestvovali u raspravi o zakonu o razvojnoj banci. Jasno je da se radi o krupnoj reformi i drago mi je što smo imali priliku da konačno raspravljamo o ovome u Skupštini Crne Gore. Takođe želim da se zahvalim sjajnom timu koji je radio na izradi nacрта ovog zakona. Smatram da u Crnoj Gori postoji velika ekonomska pamet sposobna da sprovede velike stvari i drago mi je što smo mi kao Pokret Evropa sad upravo bili oni koji smo građanima ponudili jedno ovakvo rješenje.

PREDSJEDAVAJUĆI NIKOLLA CAMAJ (16.08.24 19:09:33)

Hvala, gospodine Čarapiću.

Konstatujem da je pretres završen, izjasnićemo se naknadno.

Sada prelazimo na narednu tačku dnevnog reda - **Predlog zakona o izmjenama i dopunama Opšteg zakona o obrazovanju i vaspitanju.**

Podsjećam da su Predlog zakona podnijeli poslanici Jelenka Andrić, Branka Marković, Nađa Laković i Darko Dragović. Izvjestioci odbora su Dragan Bojović Zakonodavnog odbora, Branka Marković Odbora za prosvjetu, nauku, kulturu i sport.

S obzirom da gospoda nije ovdje, dajemo pet minuta pauzu.

-Pauza-

PREDSJEDAVAJUĆI NIKOLLA CAMAJ (16.08.24 19:40:02)

Uvažene kolegkinice i kolege, vraćamo se radu.

Na dnevnom redu je Predlog zakona o izmjenama i dopunama Opšteg zakona o obrazovanju i vaspitanju.

U ime predlagača riječ ima poslanica Jelenka Andrić.

JELENKA ANDRIĆ (16.08.24 19:40:23)

Zahvaljujem, predsjedavajući.

Uvažene kolegkinice i kolege poslanici, uvaženi građanke i građani Crne Gore,

Krenula bih od činjenice da je obrazovanje temelj svakog društva, a čini mi se da naš obrazovni sistem, ne čini mi se nego jasno vidimo svi ovdje, a i naši građani i građanke, da u posljednje vrijeme ne odgovara zadatku. Ono što sam pokušala ovim izmjenama Opšteg zakona o obrazovanju i vaspitanju da uradim je da unaprijedim bar u nekom dijelu obrazovni sistem u Crnoj Gori. Izmjene koje sam ponudila tiču se izbora direktora obrazovno-vaspitnih ustanova, zatim trajanja nastavne odnosno školske godine, odnosno podjeli na dva klasifikaciona perioda u odnosu na nekadašnja četiri klasifikaciona perioda i pitanja koja se tiču školskih odnosno upravnih odbora u vaspitno-obrazovnim ustanovama ili domovima učenika i studenata i domovima studenata.

Ono što je podstaklo da predložimo ovakve izmjene Opšteg zakona o obrazovanju i vaspitanju je terenutna situacija u vaspitno-obrazovnim ustanovama. Ministarstvo sprovodi politike, resorni ministar iz svoje nadležnosti daje određene upute vaspitno-obrazovnim ustanovama da bi unaprijedio rad tih istih ustanova. Ovo sadašnje zakonsko rješenje nije dozvoljavalo nikakvu korektivnu ulogu tom istom ministru, dešavalo se vrlo često i dešava se nažalost još uvijek da pojedinci koji su na čelu vaspitno-obrazovnih ustanova u Crnoj Gori ne sprovode zakon valjano, odnosno krše zakon, iskazuju samovolju rukovodeći vaspitno-obrazovnim ustanovama i na taj način ne trpe samo pojedinci već obrazovni sistem u cjelini. Ako damo nadležnost školskom odboru da bira i razrješava direktora i onda inspeksijski nadzor utvrdi da taj direktor kojeg je školski odbor imenovao na datu funkciju ne radi svoj posao kako treba, a taj isti školski odbor posle nalaza odnosno mišljenja inspekcije za razrješenje istog tog direktora imenuje na čelu ustanove, onda je razlog za mijenjanje ovakvog zakonskog rješenja i te kako jasan svima. Neko će reći da se vraćamo korak unazad i da je ovo ono što se u prethodnom periodu kritikovalo. Na Odboru za prosvjetu sam govorila na tu temu i nekako nije bilo prostora upravo zbog plenuma da iznesem do kraja svoje mišljenje, da bi počela sjednica, ali sada ću dati sebi za pravo to.

Ja sam ta koja je dobro spoznala samovolju određenih direktora koji su politički postavljeni. Da li bih ja - sad pitam vas, uvažene kolegice i kolege koji me sigurno pratite, a znate koliko sam godina se borila protiv ovakvih zakonskih rješenja - sad predlagala zakonsko rješenje koje će iste te političke direktore da vrati na stare pozicije? Naravno da ne bih. Naravno da ne bih jer je to ono zbog čega sam ja trpjela. Zašto predlažem ovakvo zakonsko rješenje - zato što sad imamo konačno kriterijume za imenovanje tog direktora vaspitno-obrazovne ustanove. Taj ko je nadležan jeste ministar jer ministar jedini snosi odgovornost za postupanje ili

nepostupanje direktora vaspitno-obrazovnih ustanova, ali ga jedino ministar ne bira već postoji komisija.

Željela bih da se svi vratimo na testiranje u Upravi za kadrove. Pitali su me kolege na odboru na koji način će se procjenjivati kompetencije, kako će izgledati to testiranje. Dakle, vrlo jasno će biti naznačena bodovna lista i svako će moći da reaguje na istu tu bodovnu listu. Prvi put zakonsko rešenje, iako djeluje da se centralizuje, da se sve vraća na odlučivanje jednom čovjeku, nikako to nije jer imamo jasno pobrojane kriterijume za imenovanje direktora.

Što se tiče klasifikacionih perioda, mišljenja sam da kao neko ko je praktičar i neko ko je dovoljno vremena proveo u učionici i te kako zna koliko su prosvjetni radnici bili opterećeni administracijom, posebno administracijom od uvođenja elektronskih dnevnika. To nikako ne znači da treba elektronske dnevnike ukinuti, naprotiv, treba težiti što većoj upotrebi tehnike i tehnologije, ali to ne znači da profesor u učionici primarno treba da bude pisar. Nažalost, mi smo najčešće bili administrativni radnici. Mnogo je ishoda koje treba ocijeniti i ne gubi aktivna nastava ovim prijedlogom ništa na suštini odnosno na značaju. Negdje sam čula sugestije, a nisam imala kolegama, vidim ih sada u plenumu, priliku da odgovorim na odboru da će djeca postati kampanjaši. Pa, baš mislim da neće, nego će kontinuirano učiti i kad nemaju onaj pritisak da će na kraju časa se otvoriti dnevnik i upisati ocjena onda će bolje raditi na času. Razumijem da ima još prosvjetnih radnika ovdje, ali vjerujte, dok god nisam otvorila dnevnik dijete se mnogo lagodnije osjećalo na času i slobodnije govorilo, nije imalo pritisak ocjene koja će mu biti upisana. To je jedan od razloga zašto treba svesti na dva klasifikaciona perioda, odnosno na dva polugodišta.

Drugi razlog su djeca. Djeca trpe pritiske i ta argumentacija mislim da je sasvim dovoljna iz razloga što stresno je okruženje svakog klasifikacionog perioda procjenjivati, ocjenjivati i upisivati brojčanu ocjenu. Mi koji dolazimo iz nastave znamo da se prate postignuća djeteta na raznim nivoima, da ona brojka na kraju je sublimacija svega onoga što smo u toku školske godine uočili i pratili postignuća tog učenika. To nije samo puko prepričavanje sadržaja nego i snalaženje i upotrebljivost datih sadržaja, ono što je dijete radilo tokom godine. Na ovaj način ćemo kontinuirano pratiti razvoj djeteta, njegov rad, njegovo znanje, a nećemo biti pod opterećenjem, kako je uvaženi kolega Obradović kazao, da navrat-nanos moramo da zaključimo ocjenu iako taj ishod nismo do kraja obradili. Eto, to je razlog zašto se vraćamo na prvo i drugo polugodište nekadašnje dok smo mi bili đaci za razliku od ona četiri klasifikaciona perioda koja smo imali.

Čula sam argument da su četiri klasifikaciona perioda postojala da bi se natjerale kolege prosvjetni radnici da rade svoj posao. Onaj ko ga radi, radi ga kao sa četiri, kao sa dva. Ja sam radila po ovom zakonu gdje su četiri klasifikaciona perioda i čini mi se da bi ovakav model, a evo vratićemo se, nisu nam ove fotelje zauvijek, radujem se da se vratim u učionicu i da vidim ovo o čemu danas ovdje govorim. Dakle, vratiću se pa ću moći i da svjedočim koliko će olakšati to rad prosvjetnim radnicima.

Takođe, što se tiče izmjena, tiče se školskih i upravnih odbora, veliki je problem ako imate na teritoriji male države kakva je naša 40 nefunkcionalnih, to je podatak koje mi je dalo Ministarstvo prosvjete, nauke i inovacija, dakle nefunkcionalnih školskih, odnosno upravnih odbora. Isti taj školski, odnosno upravni odbor bira i razrješava direktora. Kojeg direktora kad nisu funkcionalni?

Drugi razlog zašto nije dobro da školski, odnosno upravni odbor bira direktora. Praksa nam je pokazala, najčešće su to bili pojedinci koji su iz prijateljskih ili nekih drugih razloga prihvatili funkciju člana školskog odbora i onda donosili odluke koje su štatile interese samo pojedinca tj. rukovodioca ili direktora vaspitno-obrazovne ustanove. To nije dobro za sistem. Opet se vraćam na inspekcijske nalaze koji kažu da pojedinci koji nisu vršili dobro svoj posao ne mogu biti razriješeni zato što školski odbor ih upravo vraća redovno na te funkcije.

Ono što je dobro po mom mišljenju u ovoj izmjeni Opšteg zakona o obrazovanju i vaspitanju jeste što smo pokušali da za članove školskog odbora izbrišemo onu klauzulu da se posmatraju kao javni funkcioneri. Najčešći razlog je što nisu pristajali da budu u školskim odborima oni koji bi zaista mogli da doprinose je zbog onog čuvenog prijavljivanja imovine ASK-u gdje smo nažalost u prošlosti svjedočili da je taj ASK upravo statistiku, tako da kažemo, nadograđivao nad ovakvim javnim funkcionerima koji, podvlačim, za svoj rad odnosno angažovanje u školskim ili upravnim odborima nisu imali ama baš nikakvo primanje niti će to imati u budućnosti. Dakle, ove izmjene sigurno nisu sjajne i sigurno ima dosta prostora da bi se iste unaprijedile, ja to ne krijem, svjesna sam toga, vraćam vas da sam profesor po vokaciji i neko ko dolazi iz učionice, ali ovo je predlog Poslaničkog kluba PES-a. Ima mjesta za unapređenje, Ministarstvo već radi, to je informacija koju sam dobila, na izmjeni Opšteg zakona o obrazovanju i vaspitanju i da je radna grupa pri kraju posla i da će to ići na javnu raspravu i svi, apsolutno svi ćemo imati priliku da reagujemo i da dajemo svoje sugestije da bi unaprijedili. Sigurno da jedno zakonsko rješenje, ma koliko se mi trudili da predstavimo da ono što mi govorimo je uvijek najbolje, uvijek u superlativu o sebi, ne može biti najbolje i uvijek će

biti prostora za unapređenje. Ovo je nužno rješenje da bi profunkcionisale određene obrazovno-vaspitne ustanove u Crnoj Gori. Zahvaljujem.

PREDSJEDAVAJUĆI NIKOLLA CAMAJ (16.08.24 19:52:11)

Hvala, uvažena koleginice Andrić.

Kao dugogodišnji profesor i prosvjetni radnik mislim da ćete dobiti podršku od profesora, pogotovu za ova dva kvalifikaciona roka, iz razloga što se stvarno profesor bio pretvorio u administrativnog radnika. Tako da je to mislim dobro ponuđeno rješenje, nego ćemo vidjeti.

Da li izvjestioci odbora žele riječ? Ima li nekoga iz odbora da želi riječ? Otvaram pretres.

Prvi diskutant je poslanik Ivan Vuković. Izvolite, gospodine Vukoviću.

IVAN VUKOVIĆ (16.08.24 19:52:50)

Poštovane građanke i građani, koleginice i kolege,

Prijedlog izmjena ovog zakona stiže u parlament u trenutku kad je, mislim da je to opšta ocjena, obrazovni sistem u Crnoj Gori na najnižim granama od referenduma naovamo. Puno je vrlo konkretnih, opipljivih indikatora i podataka koji svjedoče u prilog toj činjenici. Posljednje PISA testiranje učenika - to je najreferentnija međunarodna procjena znanja i vještina petnaestogodišnjaka u tri oblasti, kao što znate, matematika, nauka i čitanje - potvrđuje strmoglav pad kvaliteta obrazovnog sistema u periodu nakon promjene vlasti u Crnoj Gori. Danas je on na nivou iz 2009. godine. Znači, mi smo se za tri - četiri godine vratili 15 godina unazad kad je kvalitet obrazovanja u pitanju.

Postavlja se pitanje ko je odgovoran za ovakvo stanje. Jasno je da je u najvećoj mjeri odgovorna 41, 42. oslobodilačka Vlada Crne Gore koja je kao kolektivni organ podržala brutalni politički progon više stotina prosvjetnih radnika tokom 2021. godine. Tadašnja ministarka prosvjete, nauke, kulture i sporta bila je samo puki izvođač tih nezakonitih i nečasnih radova kojima se danas bave pravosudni organi, a zbog kojih je država Crna Gora progonjenim direktorima već isplatila odštetu u iznosu većem od 300.000 eura. Odgovornost političkog subjekta kojeg predstavljaju ljudi koji su formalno barem inicijatori ovog prijedloga, a kome pripada aktuelna ministarka, za ovakvo stanje u obrazovnom sistemu Crne Gore je ogromno. Dakle, vaša odgovornost je ogromna budući da su troje, da se podsjetimo, od tadašnjih 12 ministara u vladi Zdravka Krivokapića bili

budući lider Pokreta Evropa sad, aktuelni predsjednik i potpredsjednica PES-a. Drugim riječima 42. Vlada Crne Gore koja je do temelja razorila sistem obrazovanja u našoj zemlji i time nanijela nenadoknadivu štetu generacijama i generacijama učenika ujedno je predstavljala politički inkubator za razvoj Pokreta Evropa sad. Da stvar bude gora, ne samo da je u jednom danu razriješeno preko 200 direktora škola u Crnoj Gori među kojima i jedna pokojnica - to vam govori o motivima te hajke - vrhunskih profesionalaca sa višedecenijskim prosvjetnim stažom, evo čuo sam maločas među njima i doktori nauka, vrlo ugledni građani, dakle smijenjeni, završili na ulici, u jednom broju već su na njihova mjesta u značajnom procentu dovedeni ljudi po svemu nedostojni funkcija koje trenutno obavljaju. Kako izgledaju posljedice, kako to izgleda u praksi, navesćemo nekoliko primjera, mogli bismo ostati tri sata večeras.

U aprilu 2021. godine za direktorku osnovne škole u jednom gradu na sjeveru Crne Gore izabrana je osoba koja je na jednoj društvenoj mreži prethodno pisala sljedeće stvari - nepodnošljiva mi je sama pomisao da se Srpkinja uda za Hrvata ili Muslimana, tu pomirenja nema, ne postoji objašnjenje za tu ljubav. To nam je bila direktorka osnovne škole u 2021. godini. Šta je epilog? Danas je ova osoba na čelu biblioteke u tom gradu, u gradu u kome vlast vrši između ostalog i Pokret Evropa sad. Dalje, na protestu održanom 22. maja u Podgorici, dakle prije tri mjeseca, direktor jedne osnovne škole, da ne pominjemo imena, rekao je da Crna Gora za njega nije država. Postoji li jedna država ovoga svijeta u kojoj bi direktor neke škole mogao da kaže da to nije država i da prenoći na toj funkciji? I kaže - referendum je bio najveća pljačka u istoriji Crne Gore. Šta je epilog? Kako radi Ministarstvo prosvjete? Direktor je i dalje na funkciji, prošla su tri mjeseca. Dalje, profesor istorije u jednoj srednjoj školi u Podgorici, inače aktivista jedne od vladajućih partija, nedavno je govorio maturantima o tome da je referendum kojim je Crna Gora izglasala povratak suvereniteta ništa drugo do izborna krađa. Šta je epilog? Taj čovjek i dalje uredno predaje srednjoškolcima u elitnoj srednjoj školi u Podgorici. Dalje, nedavno je u Podgorici zapaljena, mislim na simboličkoj ravni, ovo je jedan zbilja poseban događaj u ovom kontekstu, zapaljena je osnovna škola. Šteta preko 30.000 eura. U izvještaju Ombudsmana stoji, vrlo interesantno, da Ministarstvo koje iako je osudilo neprimjereno ponašanje učenika koji su tamo unijeli baklje i zapalili su krov škole nije dalo osvrt na činjenicu da su pirotehnička sredstva unijeta u obrazovno-vaspitnu ustanovu, da je to trebalo biti spriječeno za što je bilo odgovorno rukovodstvo ustanove. Dakle, nema odgovornih u Crnoj Gori trenutno za ovakve stvari ako pitate Ministarstvo prosvjete Crne Gore. U ovakvom ambijentu stasavaju buduće generacije. Kako se to reflektuje na opšte stanje stvari o tome bih mogao

da vam govorim kao vanredni profesor Univerziteta Crne Gore, jer ovo je sistem spojenih sudova. Ako imaju ovakve profesore u osnovnoj i srednjoj školi onda će se to nužno reflektovati na njihov učinak tokom studija itd. Ovo je ambijent koji trenutno imamo u kom se ti mladi ljudi školuju i obrazuju. Šta Ministarstvo prosvjete radi sa tim u vezi, je li neko pozvan na odgovornost, ko vrijeđa državu, ko govori da ovo nije država, da je referendum pokraden, ko širi vjersku i nacionalnu mržnju, potpredsjedniče Skupštine, je li neko platio cijenu zbog toga? Nije niko. Znae zbog čega nije - zato jer su to kadrovi vladajuće koalicije u Crnoj Gori, ti ljudi koji rade ovo što rade. Naveo sam četiri primjera, mogao sam da navedem 44. Šta bi značilo da je ministarka eventualno pozvala nekoga na odgovornost? Značilo bi vrlo vjerovatno da izgubi fotelju u Vladi Crne Gore. Zato, kako ne doživjela sudbinu ministra Milovića, da mi budemo potpuno otvoreni i da pošteno pričamo, gledaju nas građani Crne Gore, ministra Radulovića, ministra Ivanovića, ministra Mujovića itd, ministarka defakto, iako su formalno predlagači naše kolege iz Parlamenta, predlaže zakonsko rješenje koje treba da omogući da se direktorske funkcije u obrazovanom sistemu podijele po partijskom ključu.

Kako treba da izgleda implementacija ovog zakonskog rješenja u praksi? Po modelu koji je već primijenjen u slučaju skandaloznog Zakona o javnom emiteru de smo pokušali da doprinesemo profesionalizaciji Radio-televizije Crne Gore tako što smo snizili kriterijume za izbor generalnog direktora, to se sad isto radi u slučaju izbora direktora škola u Crnoj Gori, pa se ne traži sedam godina iskustva nego se traži pet godina iskustva kako bi se proširila paleta potencijalnih kandidata za te funkcije. Pazite sad kako izgleda sami proces selekcije. Kaže se ministar bira direktore, to je novina, ali kako bira direktore? Član 9, odnosno član 80 postojećeg zakona se mijenja, stav 6 do stava 11 - ustanova dostavlja Ministarstvu prijave kandidata po konkursu za izbor direktora sa dokumentacijom itd, ministar je dužan, pazite sad, da izabere kandidata koji je prvi na listi, tačka, ali nije tačka, izuzetno od ovog stava ministar može da izabere i drugorangiranog, odnosno trećerangiranog kandidata sa liste s tim što je dužan da tu odluku obrazloži. Znači podijelili smo energetske sistem, podijelili smo vladu, evo nemamo de više da sjedemo u Skupštini, sad je došao na red obrazovni sistem. Koje su kvote možemo li da znamo? Kako je ko prošao od konstituenata vladajuće koalicije što se tiče broja funkcija u obrazovnom sistemu? Moram da kažem, pošteno priznam pred vama i pred građanima, s obzirom na neke poteze aktuelne ministarke iz početka mandata ponadao sam se da će se ona uhvatiti ukoštac sa katastrofalnim stanjem u prosvjeti koje je kreirano nakon 2020. godine. Bilo je tu i dobrih poteza i treba ih pohvaliti. Danas mogu reći da

sam bio u zabludi i da potpuno svjesna ovoga o čemu govorim i teških posljedica koje trpe naši učenici ministarka na sve to ćuti, niko nije pozvan na odgovornost, niko nije platio cijenu ovoga o čemu sam govorio i ovim zakonskim rješenjem se legalizuje postojeće stanje. Ovo je zločin prema budućim generacijama kojima pripada budućnost Crne Gore. Zahvaljujem.

PREDSJEDAVAJUĆI NIKOLLA CAMAJ (16.08.24 20:02:44)

Hvala, gospodine Vukoviću.

Predlagač ima pravo na komentar.

Kao čovjek iz prosvjete, s obzirom da ste me prozvali, da ne bih tražio da ustanem samo ću sa mjesta reći bez želje da opravdavam takve slučajeve koje ste vi pomenuli, jer ih ima, niti da relativizujem bilo šta. Bilo ih je i prije i '90-ih i 2000. i uvijek je bilo tih slučajeva. Mislim da ponuđeno rješenje ima za cilj da nešto poboljša u odnosu na to stanje. Ja ću vam samo uzeti primjer da u školi gdje sam ja radio u dva - tri navrata se mijenjao direktor preko odbora i na zakonit način i ministar nije prihvatio, nego imenovao direktora koji je vršio tu funkciju prije iako je uvijek dobijao negativne ocjene od inspekcija. Tako da je toga bilo, to ne relativizuje niti opravdava. Apsolutno ne opravdavam time jer sam prosvetni radnik i znam što znači raditi sa djecom i sa omladinom i mislim da ako treba nešto da se uradi jeste da omladinu ipak vaspitavamo u duhu bez onih primjera o kojima ste vi rekli, a sigurno ih ima. Živimo u takvom ambijentu gdje je malo teže odstraniti neke pojave.

IVAN VUKOVIĆ (16.08.24 20:04:19)

Prvo proceduralno. Ja sam relativno nov u ovom parlamentu, kolege to mnogo bolje znaju, bilo bi stvarno dobro s obzirom na to da tek stupili na tu funkciju, ukoliko osjetite potrebu da polemishete sa nekim stavovima da to uradite u formi koju predviđa Poslovnik. Iako vam se može malo progledati kroz prste, ali ovo već postaje čini mi se i neki običaj, tako da ukoliko smatrate da sam nešto rekao da ne stoji, ja sam samo rekao, potpredsjedniče Skupštine, obratio sam se vama, gledam vas, mogu i drugačije, mogu i da vas ne gledam.

Drugo, ulazim u meritum ovoga što ste rekli, sve i da je bilo tako kako vi kažete, neke su se političke promjene desile u ime toga da se taj sistem unaprijedi, taj sistem je stanje u Crnoj Gori. On ne da nije unaprijeđen, nego sam vam ja naveo samo četiri od stotina primjera ovakvog i sličnog

ponašanja ljudi koji su najodgovorniji u sistemu obrazovanja u Crnoj Gori, koji imaju direktan uticaj na to kako će izgledati budućnost tih generacija. Ja mislim da mogu da govorim u ime svih kad kažem da je u nekom periodu mog života vjerovatno veći uticaj na mene imao nastavnik u školi nego možda i sami roditelji, u tom formativnom periodu. Kažem, danas je pun obrazovni sistem ovakavih ljudi i niko ne snosi odgovornost zbog toga, potpredsjedniče Skupštine, i nemojte to da relativizujemo jer su to vrlo štetne i opasne stvari. Zahvaljujem.

PREDSJEDAVAJUĆI NIKOLLA CAMAJ (16.08.24 20:05:52)

Apsolutno. Hvala, ja se izvinjavam ako sam zloupotrijebio, ali s obzirom da ste me prozvali kao prosvjetni radnik više sam se osjetio prozvanim da odgovorim, nego sa pozicije potpredsjednika.

Poslanica Andrić.

JELENKA ANDRIĆ (16.08.24 20:06:06)

Zahvaljujem, predsjedavajući.

Veoma mi je žao što ste, kolega Vukoviću, u ovom predlogu zakona vidjeli lošu namjeru ministarke Jakšić - Stojanović jer ste sami kazali da ste se ponadali da će se nešto promijeniti onim prvim njenim zamahom od kad je došla na funkciju ministarke i nabrojali ste nekoliko primjera zloupotreba 2020.godine, kako se urušio obrazovni sistem u Crnoj Gori. Ne bih se složila sa vama, u prilog tome ću vam pročitati samo jednu, a pripremila sam ih dosta. Evo konkretno iz 2018. godine sa jednog suđenja, Osnovni sud u Danilovgradu.

"Rekao mi je da su mi reference takve da mogu da biram radno mjesto, ali da ne mogu biti direktor i ne mogu biti na mjestu na kom se odlučuje. Pitala sam ga da li mi zakonito nudi mjesto pomoćnika direktora, jer on o tome ne odlučuje, odgovorio je da sa svoje pozicije može sve. Kada sam odbila..." itd. Riječ je o ministru Šehoviću, ovo je na suđenju bilo. Dakle, ako govorite o malverzacijama, zloupotrebama direktora škola u Crnoj Gori, nemojte kretati od 2020. godine, ima nas dosta koji svjedočimo onom periodu prije 2020. godine. Iako sam potpuno salgasna da se malverzacije koje se tiču obrazovanja u Crnoj Gori, a posebno pritisaka na prosvetne radnike ili ne daj bože na učenike nikako ne smiju dešavati, politika nikako ne smije biti dijelom obrazovnog sistema, a onog trenutka kad uočite da je neki direktor imenovan u Crnoj Gori za vrijeme mandata

ministarke Anđele Jakšić - Stojanović samo isključivo po partijskom ključu, molim vas da javno kažete i to meni se obratite. Ja uopšte ne branim ove izmjene Zakona da bih čuvala ministarki fotelju, ja ni svoju ne čuvam. Vjerujte mi, kad sam zbog tih partijskih vojnika ostala bez posla sa dvoje malo djece, ja sam pošla da berem borovnice, da prodajem svojim kolegama i zato imam pravo da kažem da ono što se dešavalo tada nije mnogo daleko od ovih primjera koji ste vi naveli, nije mnogo daleko, kolega Vukoviću. Svi mi nosimo različita iskustva, ja razumijem i društvene mreže i želje da se nečiji integritet uruši u nedostatku argumentacije, ali u ovom slučaju kada je prosveta u pitanju i kad je moj rad u pitanju i ovo što ja želim ovim zakonskim rješenjem, da jedne sekunde pomislim da će biti malverzacija koje su se dešavale za vrijeme Stijepovića ili Šehovića, ili raznih multipraktika koji su išli od gradonačelnika do ministra a potom bili i dijelom određenih afera, sigurno takvo zakonsko rješenje ne bih prihvatila niti bih ga branila. Jer to nijesam ja. Ja nijesam rođena sa ovom funkcijom, mene moj posao čeka ili ne čeka, ali ću ga uvijek naći.

PREDSJEDAVAJUĆI NIKOLLA CAMAJ (16.08.24 20:09:32)

Hvala, koleginice Adrić.

Gospodin Vuković ima pravo na odgovor.

IVAN VUKOVIĆ (16.08.24 20:09:41)

Ja nijesam prosvjetni radnik u najužem smislu te riječi, ali držim da sam pozvan da komentarišem ove teme jer, kazao sam, radim na Univerzitetu Crne Gore, tamo primam platu. Dakle, ovdje sam zato jer mi je stalo da pokušam da doprinesem nekim stvarima u okviru političke partije kojoj pripadam. Imam obavezu i pravo da vas podsjetim na nekoliko stvari.

Prvo, ako gledamo stvari formalno-pravno ovo je jedan od onih zakona koji se navrat - nanos, evo polovina avgusta, stavlja u skupštinsku proceduru bez prethodne javne rasprave. Naravno da ste vi našli način da se to legitimiše time što ste formalni inicijatori, a ne neko iz Vlade, iako je potpuno jasno da je ovaj zakon pisan u Vladi. Vi ste u prvoj rečenici to na nekin način potvrdili. Normalno je da se ovakvi zakoni pišu u Vladi, to je potpuno normalno, pogotovo je normalno da se zakon koji ministru daje ovakva ovlašćenja piše u kabinetu ministra, jer ministarka će u konačnom biti najodgovornija zbog svega onoga što će da uslijedi. Dakle, da vam je

bilo stalo, kolegice, da čujete mišljenje stručne i laičke javnosti, vi biste onako kako red nalaže dali ovaj predlog na javnu raspravu, pa bismo mi iskoristili to vrijeme, pa bismo došli do nekih boljih rješenja od ovoga što je ođe sadržano. To je jedno.

Drugo, zašto ja više ne vjerujem u dobre namjere ministarke. Zato jer je ministarka imala godinu dana da mi dokaže da je vjerna onim principima za koje se deklarativno zalaže. Ja sam rekao da tu ima dobrih stvari koje smo mi pohvaliti i u ovoj skupštini, ali istovremeno postoji kontinuitet u nemiješanju u svoj posao kad se tiče ovakvih slučajeva ponašanja ljudi u sistemu prosvjete gdje ministarka bježi od sopstvene odgovornosti zato jer zna da kad bi nekoga pozvala na odgovornost, platila bi političku cijenu kao što su platila ova četiri ministra iz ove vlade. Znae kako se izlazi iz tih situacija? Oštra javna osuda ili formiranje interresorne komisije koja će da ispita sve okolnosti novonastale situacije i slučajeva. To se zove bacanje prašine u oči građana koji su veoma zainteresovani za ove teme jer njihova đeca idu u te škole, kolegice Andrić. Znači, nemate za godinu dana nikoga ko je kažnjen zbog toga što na najvulgarniji način vrijeđa državu koju predstavlja. On je direktor škole u državi koja se zove Crna Gora, i kaže da ta država nije država i kaže da je referendum bio pokraden. Šta radi ministarka? Ovih dana se bavi PR-om u kontekstu predizborne kampanje u Podgorici. Šta radi mimo toga u vezi sa tim slučajem - ništa. Sada mi toj ministarki - nije ona sporna sama po sebi, da je bilo ko isti bi mi stav bio - dajemo u ruke sve mehanizme koja ona može sutra da koristi i da diskriciono odlučuje o tome ko će biti direktori škola u Crnoj Gori. I vi meni kažete da će ona biti rezistentna na politički uticaj u okviru vladajuće koalicije.

Što se tiče prošlosti, gospođo Andrić, pošto ste bili vrlo indiskretni, biću i ja indiskretan. Dakle, vi ste u DPS-u proveli više vremena nego ja, gospođo Andrić. Ja sam u DPS ušao nakon lokalnih izbora 2018. godine na kojima smo pobijedili. Nijesam morao, imao sam posao tada, bio sam docent na Univerzitetu Crne Gore, ali sam procijenio da je to dodatno način da doprinesem dobrobiti ovog društva i ove države. Vi ste u tom trenutku već imali ozbiljan partijski staž u partiji koja se zove Demokratska partija socijalista, i to nije ništa strašno, treba da budete ponosni na to, jer je za ime te partije vezano sve ono dobro što se desilo od 2006. godine do danas. Zahvaljujem.

PREDSJEDAVAJUĆI NIKOLLA CAMAJ (16.08.24 20:13:57)

Hvala, gospodine Vukoviću.

Samo trenutak. Mislim da nemate sad.
Možete.

JELENKA ANDRIĆ (16.08.24 20:14:24)

Uvaženi predsjedavajući, pojašnjenja radi. Da li je neko i gdje imao nekog staža, pripadnosti ovoj ili onoj političkoj partiji, to koriste samo oni poslanici kad u nedostatku argumentacije žele da učutkaju suprotnu stranu. Zbog javnosti, zbog mojih Bjelopoljaca i Bjelopoljki, a i zbog onih partijskih drugova koji znaju o čemu pričam, samo jednom u životu je ova poslanica glasala pojedinca iz Demokratske partije socijalista, jednom. Mogu ime da mu kažem i on to zna. Onog trenutka kad je taj čovjek od mene čuo to što je čuo, rekao mi je - da Jelenka, ja ću morati da se branim. On zna odlično, a vi znate o kome pričam. (Upadica) Sigurno vam se neću pravdavati za svoje glasanje, ali mogu vam reći sledeće, kad nedostaju argumenti onda se pojave prvo botovi po društvenim mrežama koji pokušavaju obično poslanice da uruže, zamislite nikad poslanika, i to upravo ovim pričama ko je kad koga glasao. Vođa ove partije, nekadašnji premijer, a sadašnji vođa neke druge političke partije koja se izrodila iz ove je mene lično ostavio bez posla, bez časova dok sam bila u četvrtom mjesecu trudnoće i doveo svoju rođaku. To zna cijelo Bijelo Polje i ovo su činjenice. Molila bih u nedostatku argumentacije da ne koristimo ovo koga je nekad neko glasao. Odlično znam ko sam, nikome ništa ukrala nisam, nikoga ništa slagala nisam, a za druge imalo bi dosta vremena i prostora da se komentariše.

PREDSJEDAVAJUĆI NIKOLLA CAMAJ (16.08.24 20:16:40)

Hvala, koleginice Andrić. Malo je naširoko shvaćena ova procedura, ali ipak moramo stati na zaštitu svakog poslanika kad zadiremo u nešto što nema veze ni sa ovim o čemu raspravljamo, sa dnevnim redom.

Gospodine Vukoviću, znam, iako nisam bio prisutan pratim, 33 godine pratim što se ovdje dešava, imam banku podataka u sebi, ali nije dobro da ih sve baš iznesmo u svakom momentu.

Daću vam minut u vidu procedure.

IVAN VUKOVIĆ (16.08.24 20:17:31)

Nisam rekao da je koleginica Andrić glasala za nekoga. Ne znam kako ste vi glasali. Hvala vam na toj informaciji, ja ne znam kako ste vi glasali niti bih mogao da znam kako ste glasali. Mislim da je to nemoguće ako ćemo da se krećemo u okvirima zakona, ali znam da ste bili član DPS-a i to nije nikakva uvreda, to nije napad. Kazao sam vam to isprovociran vašim komentaram koji se ticao praksi prije 2020. godine. Ja sam rekao da ste vi bili duže u toj partiji sve kad se sabere nego ja do današnjega dana. Ako govorimo o motivima u pokušaju da kažem zašto ja reagujem na ovo, ne reagujem jer sam poslanik neke partije, nego reagujem zato jer sam profesor Univerziteta koji ima priliku u praksi da gleda kako izgledaju posledice ovakvog djelovanja u prosvjeti. Ja mislim da i vi i ja i ljudi koji su upućeni u tu materiju, koje taj poziv na neki način upućuje jedne na druge, dijele odsjećaj zabrinutosti. Kažem, komentar je bio vezan isključivo za vašu opasku koja se ticala toga da je maltene prije 2020. godine u Crnoj Gori sve bilo kako ne treba i da je bila katastrofa, a vi ste, koliko je meni poznato, dobar dio tog vremena podržavali tu politiku. To je to.

PREDSJEDAVAJUĆI NIKOLLA CAMAJ (16.08.24 20:18:56)

Hvala, gospodine Vukoviću.

Gospođo Marković, vi imate prijavljenu diskusiju.

Molim vas, imamo poslanicu Marković sada.

Hoćete diskusiju? Proceduralno?

Komentar na izlaganje, to može. Komentar na izlaganje Vukovića, pa Vuković ima pravo na odgovor. To može.

MIODRAG LAKOVIĆ (16.08.24 20:19:39)

Hvala vam, predsjedavajući.

Kolega Vukoviću, vi znate da je PES novi politički subjekt, relativno novi, ovdje ima ljudi koji su imali i ranije nekog političkog angažovanja, neke političke simpatije, neke političke preference i tu nema ništa sporno. Ne znam da li je vaš navod tačan ili nije, ali u svakom slučaju ako jeste tačan, za vašu partiju nije afirmativno ako je bila član pa napustila tako kvalitetna osoba kao što je koleginica Jelenka Andrić, kao što je za nas ponos što ona ovdje sjedi sa nama. Što se tiče onih slučajeva koje ste pominjali gdje ste adresirali odgovornost ministarki Jakšić - Stojanović zašto nije postupila u odnosu na određenu problematiku koja se dešavala

van školskih ustanova, koja se dešavala na javnim skupovima, na društvenim mrežama, vi ste tu rekli jedan primjer nekog direktora srednje škole. Sslažem se sa vama da se zaista ne može na javnom skupu širiti vjerska i nacionalna mržnja ili se unižavati ugled Crne Gore jer je to krivično djelo za koje je zapriječena kazna, ako se dobro sjećam, do godine dana, ali da bi se mogao pokrenuti disciplinski postupak za nešto što se nije desilo u školskoj ustanovi, nego na nekom javnom skupu, važno je da državni organi preduzmu mjere iz svoje nadležnosti i da pokrenu određeni postupak kako bi se definisalo to kao krivično djelo ili prekršaj, pa u odnosu na to ponašanje onda školska ustanova ili ministarstvo može da pokrene disciplinski postupak i da se neko u tom disciplinskom postupku proglasi krivim i da se izrekne određena sankcija.

Još jedna stvar koju bih htio da prokomentarišem, a vi ste je ovdje iznijeli, radi se o smjeni direktora koja je nastupila 2020.godine. Ja ću se složiti sa vama da je to bila svojevrsna šok terapija. Nisam siguran da je to izvedeno najspretnije i da je to postiglo svoj cilj. Nisam stručan da sudim efekte toga, ali moram vas vratiti jedan korak unazad bez namjere da sad ovo što ću reći adresiram nekome pojedinačno, ali hoću da to predstavim kao pravilo.

Ovdje smo imali često prilike da slušamo o skaj komunikacijama i drugim nekim komunikacijama. Ovo je komunikacija drugog formata, između jedne poslanice i između predsjednice Vrhovnog suda, gdje poslanica traži od predsjednice Vrhovnog suda da se angažuje i da direktorku jedne predškolske ustanove podstakne snagom svoga autoriteta da se politički angažuje, i ne samo to, nego da donese potpise podrške članova svoje porodice. To je takođe ambijent gdje su odrastala naša djeca i to je takođe ambijent koji je nas zabrinjavao. Kad govorimo o onome što se dešavalo prije 2020. godine treba da se sjetimo i tih političkih uticaja koji su bili nesporno svakodnevno, kontinuirano i sistematski prisutni u školskim ustanovama. Zato je to tema koja je pogotovo sa pozicije struke deplasirana. Dijeliti do 2020. i poslije 2020. godine, mislim, da mi kao društvo imamo problem u toj oblasti gdje svi treba da damo određeni doprinos i ja vjerujem da i vi kao univerzitetski profesor sa svoje pozicije i svojim političkim uticajem možete tome da doprinesete. Zaista nije tema gdje bismo trebali da kroz nekakve pojedinačne primjere, nekad su čak oni u nekoj zoni trivijalnog, da tražimo odgovornost ministarke ili ljudi na pozicijama gdje ona zaista ne stoji u odnosu na konkretne slučajeve.

Hvala.

PREDSJEDAVAJUĆI NIKOLLA CAMAJ (16.08.24 20:24:23)

Hvala, gospodine Lakoviću.
Poslanik Ivan Vuković.

IVAN VUKOVIĆ (16.08.24 20:24:34)

U komentaru sa izuzetkom jednog dijela osvrnuću se na to.

Gospodine Lakoviću, ne očekujem da ministarka igra ulogu ni tužioca, ni sudije, ni istražnih organa, ali očekujem ako neki direktor škole u Crnoj Gori prije tri mjeseca kaže da ovo nije država, da ministarka izađe istog trenutka i kaže da to nema mjesta u sistemu prosvjete, a kamoli na mjestu direktora neke škole. Neka se nadležni organi time bave i utvrđuju da li postoje elementi krivičnog djela ili ne, ali njena je obaveza da zaštiti ugled države koju predstavlja kao ministar. Ja mislim da smo vi i ja saglasni kada je to u pitanju. To se nije desilo jednom, to se desilo u nekoliko navrata samo tokom posljednjih nekoliko mjeseci. Mislim da to ona ne radi zato jer zna da ukoliko krene da se hvata ukoštac sa tim problemom, desiće joj se ono što se desilo nekim njenim kolegama iz aktuelnog saziva Vlade prije rekonstrukcije, to je tako. Dakle, očigledno da se od ministara očekuje da svoj posao rade imajući u vidu trenutnu političku konstalaciju odnosno strukturu vladajuće koalicije u Crnoj Gori, što će reći u konkretnom slučaju to je naš ministar, to je naš direktor, to je naš aktivista i što god da kaže i što god uradi, pa makar govorio o tome da je referendum pokraden, njega ne smiješ da diraš. To tako funkcioniše. Kažem, imala je ministarka bezbroj prilika da se dokaže u tom smislu, deklarativno bi bilo sasvim dovoljno, ona to nije uradila. To je jedno.

Drugo, što se tiče koleginice koju pominjete ja bih volio da ste to uradili u njenom prisustvu. Ja sam sačekao da koleginica Andrić dođe pa sam joj rekao to što sam imao, očekivao bih to od vas, iako znam da ste vrlo korektan poslanik i ukoliko imate neki prigovor te vrste možete to reći njoj. Što se tiče mene, konkretno, evo jedan mali kuriozitet. Ja predajem na Fakultetu političkih nauka od 2008. godine, u ovom sazivu Parlamenta je pet mojih bivših studenata i svi su na drugoj strani. Pomalo su me zapitkivali moji drugovi i drugarice, prijatelji i prijateljice iz poslaničkog kluba kako to radim svoj posao kad na kraju dana oni kad se odluče da se bave politikom budu na drugoj strani. Šalu na stranu, ali hoću da odgovorim kakav je moj odnos prema tim stvarima kao univerzitetskog profesora. Nikad mi nije palo na pamet da budem sugestivan u tom smislu

i zato imam pravo da kažem da kad neko radi ovo što radi, da se ne ponaša ovako kako se ponaša, da mora snositi odgovornost za to, to je jedno.

Drugo, Ako je moj stav već takav kakav jeste a moj partijski staž relativno gospodine Lakoviću po malo me vrijeđa da vam pravo kažem, a ovđe kažem da prećutim na konstatacije. Kad su ljudi koji su u DPS-u proveli 10, 15, 20 godine, pa bili funkcioneri, pa bili što šta, što je potpuno legitimno i njima ja mislim da treba da služi na ponos, meni i ovim ljudima u ovoj životnij dobi, stavljaju na teret sve i svašta u državi Crnoj Gori, pa ne ide to tako. Ne ide to tako, niti je fer, niti se može politički braniti i zato kažem prije nego što izrekne neke teške ocjene kakve su se mogle čuti danas volio bih da razmislim o tome, kakva je bila naša uloga u nekim političkim i društvenim procesima i da li smo mi baš najpozvaniji da komentarišemo te teme. To je bila suština mojeg reagovanja u odnosu na koleginicu Andreju.

Zahvaljujem.

PREDSJEDAVAJUĆI NIKOLLA CAMAJ (16.08.24 20:28:46)

Hvala gospodine Vukoviću.
Otvaramo ponovo raspravu.

MIODRAG LAKOVIĆ (16.08.24 20:29:01)

Predsjedavajući, vama se obraćam, samo da pojasnim svoje izlaganje.

Ja sam upravo iz razloga što uvažena kolegunica nije u sali u ovom trenutku rekao da o tome pričam kao o fenomenu, ne adresirajući nikakvu odgovornost konkretnoj osobi, nego govorim o tome da je to samo svjedočanstvo u kakvom sistemu smo živjeli. To nije endemski primjer, to je sistemski primjer kako se radilo ne samo u školama nego u svim državnim ustanovama.

Zato se izvinjavam kolegnici ako sluša, nije bila namjera da njoj nešto adresiram, nego je bila namjera samo da govorim o sistemskom problemu i fenomenu.

Hvala.

PREDSJEDAVAJUĆI NIKOLLA CAMAJ (16.08.24 20:29:44)

Hvala gospodine Lakoviću.

Poslanik Dragan Bojović ima komentar takođe na izlaganje Vukovića. Izvolite.

DRAGAN BOJOVIĆ (16.08.24 20:29:56)

Za mene gospodin Vuković kaže da sam član ili simpatizer bio DPS-a ili glasao za DPS. Meni je interesantno [to gospodin Vuković to predstavlja kao diskriminatorsku odredbu i mogu da se složim ideološki, politički, naravno u političkom smislu govorim, ali evo, da vidimo, ne znam, možda izvučete neki tajni podatak i za mene da sam ja glasač DPS-a. Ono što sam svakako stanovišta jeste da obrazovanje i obrazovno-vaspitni proces mora biti oslobođen svake vrste partijskog i uskopolitičkog djelovanja. Ako želimo da imamo kvalitetan obrazovno-vaspitni sistem, mi se moramo osloboditi od svakog dnevnopolitičkog i uskopartijskog djelovanja. Ali slušati od rukovodstva jedne partije koja je nastojala da od obrazovno-vaspitnih institucija napravi partijske ćelije, koja je vršila godinama partijsku indoktrinaciju i ideološku indoktrinaciju u našim školama, slušati ovo da sada nova parlamentarna većina koja je sastavljena od tolikog broja političkih subjekata, tako raznorodna vrši partijsku indoktrinaciju, a da oni to nesu vršili, to je stvarno paradoksalno, to je stvarno smiješno slušati, da možemo uopšte takvu tezu da čujemo u ovom parlamentu. Znači, apsolutno je neophodno da se obrazovno-vaspitni sistem oslobodi svake vrste partijskog i političkog uticaja, ali ne može jedna partija koja je sve uradila da u političkom, partijskom smislu degradira naš obrazovni sistem da spočitava takve stvari sada ovdje nama svima.

Hvala.

PREDSJEDAVAJUĆI NIKOLLA CAMAJ (16.08.24 20:31:58)

Hvala, gospodine Bojoviću.

Mislim da skora prošlost nam je dokazala da ne ide to daleko na taj način, pa nadam se da ni ova nova politika, zajedno mi svi nećemo se previše miješati u taj dio, jer ako neko treba imati nezavisnost onda je to školstvo.

Izvolite, gospodine Vukoviću, imate pravo na komentar.

Ne može, neko može, sva sreća to ne zavisi od vas, može i hoće i podsjećaćemo vas svaki dan ako treba na to što ste uradili u Crnoj Gori i na planu prosvjete i zdravstvene zaštite, gospodine Bojoviću, i energetskog sistema, haos koji ste kreirali. Osvetoljubivi, gospodine Bojoviću, osvetoljubivi. Kako ste se obračunavali sa običnim ljudima samo zato jer ste prepoznavali simpatiju prema DPS-u? Koliko ste se ogriješili o ljude, u političkom smislu? U tom zanosu revolucionarne pravde koji je nastupio nakon decembra 2020. godine kada je formirana vlada Zdravka Krivokapića, vaša ministarka prosvjete, nauke, kulture i sporta je uspjela da smijeni ženu koja je bila pokojnica u tom trenutku. Shvatate li, gospodine Bojoviću, kakav je bio odnos prema ljudima? Staljinizam čisti. Vi ste daleko od tih ideoloških pozicija, ali vi ste radili ono što je bilo imanentno tim sistemima, 200 i kusur ljudi preko noći, sistem obezglavljeni. Sad kažete pa šta je strašno. Strašno je, gospodine Bojoviću, zato jer mi živimo danas posljedice toga vašega činjenja. Vi ste bili na listi, koliko se ja sjećam, za izbore 2020. godine bili ste na listi pokreta Za budućnost Crne Gore, dakle nosite dio odgovornosti za ovo o čemu ja govorim. Obezglavili ste prosvjetu u Crnoj Gori, obezglavili ste sistem javnog zdravstva u tom periodu, na vrhuncu pandemije korona virusa, gospodine Bojoviću. Danas država Crna Gora plaća stotine hiljada eura odštete ljudima koji su bili politički progonjeni, a vi to podržavali, vi to podržavali, i u prosvjeti i u zdravstvu. Prema tome, nemojte se čuditi. Ne da ne možemo, možemo i hoćemo. Podsjećamo vas na to što nije bilo dobro i što nije dobro i što se ja plašim da se ovim zakonom pokušava legalizovati. Kao što vidite, nije nam nikakav problem da kažemo da puno toga prije 2020. godine nije bilo dobro, da je bilo dobro, da je bilo sve savršeno i potaman ne bismo izgubili izbore 2020. godine. Imamo tu vrstu refleksije, koja je poštena, priznajemo sebi da neke stvari nijesu bile dobre, ali ovo što ste radili posljednje četiri godine, vaš odnos prema ljudima, da vam ne govorim kako je to izgledalo u Glavnom gradu godinu i po dana unazad. Šta ste vi radili, čime ste se bavili? Kažem u političkom smislu. Ljudi koji su došli na pozicije vlasti kako bi ispravljali nepravde, a politički režim koji je formiran u Crnoj Gori u posljednje tri i po godine je režim nepravde, nepravde prema svima onima koji su vam se učinili kao politički neistomišljenici. Znete li još prema kome, gospodine Bojoviću - prema onima koji su 2020. godine bili na ulicama Crne Gore i doveli vas na vlast, koje ste zaboravili preko noći. Ja hiljade tih ljudi znam zato jer sam bio gradonačelnik Podgorice i obilazio od park šume Zagorič, Kakaricke gore, Dajbabske gore, kad smo im dovodili vodu koju nikad nijesu imali, koju danas nemaju, gospodine Bojoviću, i niko im

se ne obraća. Zato što su iskorišćeni i prevareni i to je razlika između vas i nas.

Zahvaljujem.

PREDSJEDAVAJUĆI NIKOLLA CAMAJ (16.08.24 20:35:59)

Hvala, gospodine Vukoviću.

Sada nastavljamo sa raspravom.

Koleginica Branka Marković.

BRANKA MARKOVIĆ (16.08.24 20:36:09)

Hvala, predsjedavajući.

Kolege i kolegice, poštovani građani,

Pripremila sam malo da pričam o zakonu, ali prije mog izlaganja o zakonu tj. o izmjenama Zakona o opštem o obrazovanju samo ću podsjetiti naše građane šta se dešavalo silnih onih 30 godina, pa ću reći da je jako zanimljivo da ljudi iz bivše vlasti pričaju o partijskom zapošljavanju i postavljanju direktora po partijskom ključu. Toliko dugo sam radila u prosvjeti, punih 30 godina, i pamtim kako su se odnosili prema ljudima iz prosvjete. Kakvim mahinacijama su bili skloni prilikom zapošljavanja, pa bi čak i radnica na održavanju higijene bila primorana da uzme člansku kartu partije na vlasti da bi dobila posao. Mi iz prosvjete smo svjedoci da su pojedini direktori bili funkcioneri vladajućih partija, pa su znali da organizuju promocije i partijske skupove u školama što je zakonom bilo zabranjeno. Bila sam i svjedok jedne prilike, naravno nisam ja dobila poziv od direktora, ali jesu neke moje kolege, subota večer, prije izbornog procesa koji se desio u nedjelju. Znači, imali su pozive, direktori škola su zvali svoje iz kolektiva da podsjetite da se glasa za vladajuću partiju. Da ne pričam kakve su škole bile, mnoge zapuštene, kako smo održavali nastavu makar zadnjih pet - šest i više godina - kreda i sunder nam je bilo sve od nastavnih sredstava, da ne pričam da je jedna škola koja ima 1000 učenika imala u računarskoj učionici dva kompjutera, a nas 70 nastavnika jedan kompjuter, pa se snalazi i unosi ocjene u elektronski dnevnik. Znamo da mnoge škole nisu imale ni ograde, fiskulturne sale potpuno prazne, da ne pričam da je naučna fantastika bila imati školske poligone. Sve dobro znamo kako se radilo, kako se zapošljavalo, kakvi su prosvjetni radnici bili borci i kako su se dovijali da drže nastavu i da pruže znanje. Ovom prilikom želim reći da

nisu svi direktori bili takvi, hvala bogu, ali bila je većina ovako kako sam rekla.

Sada ću vam se obratiti da kažem nešto o ovom predlogu zakona, izmjenama i dopunama Opšteg Zakona o obrazovanju i vsapitanju. On predviđa tri ključne stvari, prva je izmjena uslova za izbor direktora, druga je izmjena broja članova školskog odbora i treća je izmjena klasifikacionog perioda na dva polugodišta. Ovom izmjenom Zakona ministar će postavljati i razrješavati direktore. Samo da ne zaboravim da kažem da direktor koji je uradio što je uradio, iz Plužina, nije ga mogla ministarka razriješiti jer još uvijek školski odbor postavlja i razrješava. Znači, tek poslije primjene ovog zakona će moći ministarka razriješiti ako bude potrebno.

Ovom izmjenom zakona ministar će postavljati i razrješavati direktore, a to je po ranijem zakonu radio školski odbor. Prethodno iskustvo je pokazalo da to nije bilo dobro u praksi, a objasniću i zašto. Ministarstvo prosvjete snosi svu odgovornost za rad, ali i za moguće propuste u radu direktora. Ovim prethodnim zakonom ministar nije imao nikakve ingerencije da na bilo koji način utiče na rad direktora, pa se dešavalo npr. da prosvjetna inspekcija u nekim školama tj. vaspitno obrazovnim ustanovama ne zatekne dobar rad direktora, negdje se desi npr. neki problem pa inspektor naloži i preda rješenje o razrješenju direktora. Međutim, školski odbor bi tog direktora ostavljao da i dalje vrši direktorsku funkciju. Predloženim izmjenama i dopunama Zakona direktori škola će se birati na osnovu jasno definisanog kriterijuma tako što će svi kandidati za direktora pred komisijom polagati i usmeni dio testa i pismeni, a oni sa najvećim brojem bodova prolaziće i usmeni intervju. Nakon svega se formira lista od tri najbolja kandidata i bira se prvi sa liste. Bira se najbolji, onaj koji je pokazao najviše znanja, iskustva, spremnosti i sposobnosti.

Dalje, ovim zakonom se smanjuje broj članova školskog odnosno upravnog odbora u obrazovno-vaspitnim ustanovama čime će se obezbijediti efikasniji rad ovih organa, a time i kvalitetnije upravljanje ustanova.

Još su promjene i ukidanje klasifikacionih perioda. Pošto sam direktno iz nastave imam dosta iskustva i znam koji su problemi bili i šta je bilo otežano, a poznato je da je nastavna godina imala četiri klasifikaciona perioda. Klasifikacioni periodi traju u prosjeku po dva mjeseca. To znači da u roku od dva mjeseca nastavnik mora preći sve nastavne sadržaje predviđene za taj period ne gubeći na kvalitetu pa onda da ocijeni učenike usmeno i pismeno. Često se dešavalo da mora naći vremena da ispita učenike koji žele da poprave ocjenu. Ako znamo da imamo predmete čiji je fond časova jedan ili dva časa sedmično, kao što su fizika, biologija,

hemija, istorija i geografija, zamislite sada za cijeli mjesec dana četiri časa taj nastavnik i ti učenici imaju, a za dva mjeseca osam časova. Znači, za osam časova jedan nastavnik fizike mora da ispredaje lekcije, da utvrdi to gradivo, jer bez utvrđivanja i ponavljanja ne može to znanje biti dugotrajno i na kraju da tog učenika ocijeni. Samim ovim načinom, kada se ukida taj jedan klasifikacioni period, nastavnici će imati više vremena da posvete samoj nastavi. Kako su se snalazili i uspijevali smanjujući broj časova za utvrđivanje gradiva što je direktno uticalo na kvalitet znanja, pa su bili primorani da nekad organizuju i dodatne časove u vidu pretčasa. Na ovaj način se stvarao veliki pritisak kako na nastavnike, tako i na učenike. Pritisak su najviše trpjeli đaci koji su željeli da ostvare visoke rezultate u obrazovanju. Potrebno je bilo u kratkom periodu uraditi uspješno mnoštvo pismenih zadataka i kontrolnih i odgovarati usmeno. Još ću podsjetiti građane i roditelje i sve prosvjetne radnike da budemo svjesni da su se tim konstantnim pritiskom da se zaključe ocjene najviše radili testovi i kontrolni zadaci i onda su djeca bila uskraćena za usmene odgovore što je jako uticalo na njihovo moguće popravljavanje ocjena. Znači, na kraju svakog klasifikacionog perioda dodatno je bilo opterećenje da su svi nastavnici pretvoreni skoro u administrativne radnike jer je trebalo sve postići i ocijeniti i unijeti u dnevnik elektronska svjedočanstva. Postojao je pritisak i na roditelje, pa zbog jako brzog prelaženja gradiva učenici u školi su bili u nemogućnosti da stiču kvalitetna znanja i onda su bili prinuđeni da idu na privatne časove, pa su roditelji bili primorani da daju veliki novac da bi njihovo dijete dobro uradilo test ili kontrolni zadatak.

Ovo sam ukratko ispričala koji su problemi bili i sada tvrdim vam i kao roditelj i kao prosvjetni radnik i u razgovoru sa mnogim mojim kolegama i prijateljima roditeljima, svi su zadovoljni jer će se na ovaj način omogućiti relaksirano da se prelaze lekcije i da imamo časove utvrđivanja. Znači obradu, utvrđivanje, vježbanje pa tek nakon toga će se uraditi test ili usmeno odgovaranje što znači da se niko ne plaši da neće biti u kontinuitetu davanje ocjena, samo što neće biti pritisak kao što je bio do sada na nastavnom osoblju i učenicima. Razgovarala sam sa jednom učenicom Gimnazije "Slobodan Škerović", Katarinom, upravo ću vam citirati šta mi je rekla - Ukidanjem klasicifikacionih perioda se smanjuje gomilanje pismenih i kontrolnih zadataka, samim tim djeca su psihički rasterećenija, profesori neće biti knapirani sa ocjenjivanjem i neće žuriti da ispredaju planirano gradivo za kratko vrijeme.

Predlog mojim kolegama je da nas podrže i da glasaju za ove izmjene zakona. Hvala vam.

PREDSJEDAVAJUĆI NIKOLLA CAMAJ (16.08.24 20:45:51)

Hvala vam, kolegkinice Marković.
Sada za riječ se javlja Zoja Bojanić Lalović.
Je li tu negdje Zoja? Na odmoru.
Dragana Vučević, može Dragana.

DRAGANA VUČEVIĆ (16.08.24 20:46:13)

Zahvaljujem, predsjedavajući.

Poštovane kolegkinice i kolege, uvaženi građani Crne Gore,

Danas raspravljamo o izmjenama i dopunama Opšteg zakona o obrazovanju i vaspitanju, o jednoj veoma važnoj temi koja je prije svega životna i koja se tiče apsolutno svih nas, posebno generacija koje stasavaju i koje tek dolaze. Zato je veoma važno da usvojimo predložene izmjene koje su neophodne za unapređenje našeg obrazovnog sistema, koji je jedan od nosećih stubova razvoja našeg društva. Zato svi pojedinačno, ali i kolektivno, moramo dati doprinos u njegovom jačanju.

Dolazim iz porodice prosvjetnih radnika, dijete sam prosvjetnih radnika i to sa ponosom uvijek naglašavam, suprug mi je prosvjetni radnik i imam i bliske srodnike koji su se ostvarili u toj plemenitoj profesiji. Dakle, rad prosvjetnih radnika mi je veoma blizak i odlično znam koliko je taj poziv odgovoran, human, plemenit i nimalo lak. Konačno su pred nama izmjene zakonskih rješenja koje će doprinijeti da se na neki način rastereti administrativni rad nastavnika, profesora, učitelja i da se na taj način stvori prostor za temeljnije usvajanje znanja naše djece. Biće to dobra prilika da se stimulišu, da se više zainteresuju da uče, da poprave ocjene, da se takmiče i ostvajaju nagrade. Zato izmjene koje se tiču klasifikacionih perioda tokom školske godine upravo će smanjiti administrativni rad prosvjetnih radnika i omogućiće im da mnogo više vremena posvete učenicima, da ih prate u kontinuitetu jer neće postojati vremensko ograničenje za upisivanje ocjena na kraju jednog kratkog klasifikacionog perioda kao što su do sada bila tromjesečja. Dakle, učenici dobijaju svoje nastavnike učitelje, profesore koji će moći više i kvalitetnije da im se posvete, dobiće više vremena da se zajedno posvete određenim temama kroz, napominjem, kontinuirani proces, povezivanje oblasti i tema, ali uz manje stresa i više fokusa.

Kao majka dvoje djece koja pohađaju osnovnu školu odlično znam koliko je stres da se ispoštuju rokovi tromjesečja zbog ocjena i to za veoma kratak period dva do dva i po mjeseca koliko je u prosjeku trajalo jedno

tromjesečje kao jedan od četiri klasifikaciona perioda do sada. Dovoljno je da pitamo našu djecu, ali i prosvjetne radnike sa kojima smo razgovarali, da dobijemo jasan odgovor da će biti mnogo rasterećeniji i da će sve biti mnogo lakše i jasnije. Sigurna sam da će predložene izmjene Zakona o obrazovanju omogućiti bolje i uspješnije planiranje i realizaciju nastavnog plana i programa, zatim više vremena za individualni pristup učeniku koji odavno nedostaje u našem obrazovnom sistemu.

Kada se produži klasifikacioni period, a predlog je da budu dva u toku školske godine, omogućiće se lakše prilagođavanje načina učenja i usvajanje znanja za svakog učenika pojedinačno, jer znamo da je svako dijete različito i da je nekim učenicima potrebno manje odnosno više vremena za usvajanje gradiva. Ovako svi dobijaju jednake šanse i da nauče i da budu zapaženi i da postižu bolje ocjene i rezultate i da se nekom djetetu više vremena posveti ako je to potrebno.

Zato smatram da je neophodno pojednostavljivanje administrativnih poslova u prosvjeti i da je to odavno kočnica u našem obrazovnom sistemu. Moram da naglasim da je od početka rada 44.Vlade Crne Gore na čelu sa gospodinom Spajićem prošlo nešto više od devet mjeseci i da se nikada ovoliko nije ulagalo u naše obrazovne ustanove, rezultati su i te kako vidljivi i to svi dobro znamo bez obzira iz koje crnogorske opštine dolazimo.

Ministarstvo prosvjete, nauke i inovacija sa ministarkom gospođom Jakšić Stojanović na čelu u proteklom periodu značajno je unaprijedilo uslove u mnogim obrazovnim ustanovama. Mnoge škole koje su bile ruinirane konačno su rekonstruisane i renovirane, nabavljena je savremena oprema za unapređenje i izvođenje nastave. Poslije toliko vremena nabavljena su nova vozila za prevoz učenika, posebno u sjevernim opštinama koje su imale dotrajala vozila ili ih uopšte nisu imale, a da ne govorim o opštinama koja imaju lošu putnu infrastrukturu. Takođe, završava se izgradnja odavno započetih školskih objekata i grade se novi. Uz sve što sam navela, prosvjetnim radnicima je od ovog ljeta, kao što je dogovoreno, povećana plata. Naravno, to nije kraj, samo je dio procesa koji traje kako bi se unaprijedio kvalitet uslova rada i učenika i prosvjetnih radnika u obrazovnim ustanovama. U narednom periodu biće predložene i druge konkretne mjere sa ciljem unapređenja sveukupnog društvenog položaja prosvjetnih radnika, unapređenju stečenih znanja na svim nivoima obrazovanja kao i cjelokupnog obrazovnog sistema.

Zahvaljujem.

Hvala, kolegice Vučević.

Sada se za riječ javlja Ana Novaković Đurović, neka se pripremi Vaso Obradović.

ANA NOVAKOVIĆ ĐUROVIĆ (16.08.24 20:51:44)

Zahvaljujem, potpredsjedniče.

Danas na dnevnom redu imamo Predlog izmjena Zakona o opštem obrazovanju i suštinski amandman koji se odnosi na to da će direktore škola birati ministar onako kako je to bilo više od deceniju, u prevodu da će škole postati ponovo, pošto će izvjesno ovi amandmani dobiti podršku, partijske ćelije i novi predmet podjela između partija vladajuće koalicije.

Mene ovaj odnos parlamentarne većine i Vlade prema prosvjetnim radnicima i prema sistemu obrazovanja uopšte ne iznenađuje, vidim da je neke moje kolege iznenadilo što resorna ministarka podržava ovaj predlog i Vlada. Ne znam kako ih može iznenaditi vlada koja je otpočela ovaj mandat tako što je izvela prosvjetne radnike na ulicu i izazvala štrajk zato što je odbila da ispoštuje Granski kolektivni ugovor. Onda je pod pritiskom došlo do nekog dogovora, evo vidjećemo 1.septembra da li će plate zaista biti povećane. U međuvremenu je Ministarstvo tužilo prosvjetne radnike, najavilo da će odustati od tužbi, ali nije i sve je to uvod u degradiranje i prosvjetnih radnika i naših obrazovnih institucija, a predlog ovog zakonskog rješenja je pečat takvom pristupu. Dakle, nakon što su se podijelila ministarstva čije nazive ni ministri još uvijek nisu naučili, pa i potpredsjedničke pozicije u Parlamentu, na red je došla podjela partijskog plijena u obrazovnim institucijama.

Danas sam bila na matičnom odboru sa iskrenom željom i namjerom da od mojih uvaženih koleginica, koje su inače prosvjetne radnice, čujem dodatnu argumentaciju vjerujući da ona postoji mimo onoga što postoji u obrazloženju njihovog amandmana. Međutim, nisam čula ni jedan jedini valjani argument za ovo zakonsko rješenje koje je suština intervencija na ovaj zakon. Svi ovi dodatni predlozi su samo bacanje prašine u oči da prođe ovaj suštinski amandman, a to je da se ministru vrati ovlašćenje da bira direktore škola. Jedini argument koji čujemo od poslanika i poslanica PES-a i predlagača ovog zakona je "vjerujte nam". Dakle, mi se vraćamo na sistem koji je imao i DPS kada su se bez dileme, što je i dokumentovano, isključivo i samo na osnovu partijske pripadnosti mogle dobiti pozicije direktora škola, ali nas sada PES ubjeđuje da su oni dobri, pa će se vratiti na isto zakonsko rješenje, ali oni neće zloupotrebljavati tu

poziciju. Naravno da im ne vjerujemo zato što svakodnevno od ove vlade dobijamo argumente u prilog tome da su majstori obmana. Dakle, kao što su najavili u septembru da će biti nastavak izgradnje auto-puta, pa izvjesno neće, kao što su najavili da će biti minimalna zarada 700 eura, pa nije nego 600, tako im apsolutno ne vjerujemo da je njihova želja da, kako kažu, izgrade i vrate integritet obrazovnim institucijama. Zamislite taj paradoks, vrat ćemo integritet obrazovnim institucijama tako što ćemo dati ministru nadležnost da bira direktore škola. Moja uvažena koleginica Božena Jelušić je prije dvije godine predložila zakonsko rješenje na osnovu kojeg su školski odbori imali nadležnost da biraju i razrešavaju direktore škola. Čujemo da u praksi postoje problemi i vjerujem da postoje problemi, ali mi je potpuno logično da ako postoje problemi u funkcionisanju školskih odbora i nekih nadležnosti ministarstava da se to zakonsko rješenje unaprijedi jer je ono primjer depolitizacije, dakle ako treba školskim odborima dati dodatne instrumente, ako treba kriterijume za članstvo u školskom odboru doraditi i primijeniti to je put, a ne ne funkcionišu dobro svi školski odbori, rješenje je vrat ćemo se na ono što je bilo prije toga da ministri biraju direktore škola. Dakle, ne postoji opcija da neko razumno može prihvatiti ovu argumentaciju. Ovdje je jasna politička namjera koja stoji iza ovog vladinog, u suštini, predloga, a to je da ministri dobiju mogućnost da biraju direktore i da partije vladajuće većine dijele partijski pozicije u školama.

Čuli smo danas u obrazloženju da ministar nema nikakvu ingerenciju kada je u pitanju razrješenje direktora škola i da je to razlog zašto, između ostalog zbog nekih inspekcijskih nalaza, treba vratiti ministru mogućnost izbora i razrješenja kako bi se neki koji su prema nalazima prosvjetne inspekcije kršili zakon mogli razriješiti. Dakle, ako ste to htjeli onda je trebalo da u postojeće zakonsko rješenje date mehanizam prvo školskom odboru da na osnovu nalaza prosvjetne inspekcije može smijeniti, odnosno mora smijeniti direktora, a ako to ne uradi školski odbor onda da to uradi ministar. To je put, a ne da se vraćamo se na isti sistem. Pazite dodatni paradoks, Vlada je u međuvremenu donijela izmjene inspekcijskih zakona, Zakona o inspekcijskom nadzoru. Prema tom zakonu inspekcije se vraćaju u resorna ministarstva i ministar je drugostepeni organ inspekcije. On bira i razrješava direktora i drugostepeni je organ inspekcije. Potpuno nelogično, nerazumno, sistemski paradoksalno, potpuno oduzimanje bilo kakve kontrole, bilo kakve transparentnosti u procesu izbora direktora obrazovnih ustanova. Danas se tako lako i olako prelijeće preko suštine o kojoj treba da pričamo, a to je gdje je naš obrazovni sistem i kako da se obezbijedi reforma koja je njemu neophodna. Jedini predlog koji dobijamo od poslanika PES-a, umjesto reformi, umjesto unapređenja rezultata na PISA

testiranju, infrastrukturnih rješenja, mi dobijamo predlog da vratimo ministru nadležnost da bira i razrješava direktora. Dakle, ponavljam, postojao je čitav niz zakonskih mogućnosti ako je iskrena namjera bila da oni koji ne rade u skladu sa zakonom budu razriješeni, ali je nama jasno sa ovim predloženim amandmanom da iskrena namjera je isključivo i samo, kao što sam rekla, da nakon podjela u drugim resorima i u sektoru obrazovanja dođe do partijske podjele. Samo još jedna napomena. Koleginica Jelenka nije tu, imale smo priliku da razgovaramo na odboru. Predlagači su moje koleginice sa kojima sam i u okviru Ženskog kluba, recimo, radila na Zakonu o alimentacionom fondu kao nastavak rada Ženskog kluba iz prethodnog saziva i na primjeru funkcionisanja toga fonda smo se saglasile da u praksi postoje problemi, ali nismo rekli odustajemo od alimentacionog fonda, nego ga poboljšavamo. U ovom slučaju vi kažete neki školski odbori imaju problem u funkcionisanju pa ćemo taj način imenovanja i razrješavanja direktora potpuno da eliminišemo i da se vratimo na onaj za koji je šira javnost rekla da je bio dobar. Samo još jedna napomena, za razliku od ovog podmetnutog rješenja usred avgusta bez javne rasprave, a dodatni paradoks je da nadležno ministarstvo priprema sistemski zakon i trebalo je da čekamo javnu raspravu pa da se i ovo rješenje raspravi na javnoj raspravi, nego se koristi naravno mehanizam da poslanici podnesu amandmane kako ne bi mogli da čujemo druge argumente. Dakle, sa svake strane pritisak da se vladajuća većina zadovolji u foteljama, ništa od reformi, ništa od transparentnosti, ništa od javnih rasprava. Žao mi je, nadam se da će prosvjetni radnici adekvatno odgovoriti na ova zakonska rješenja. Pored toga iskreno se nadam da ćemo biti u prilici da u narednom periodu više pričamo o suštini i stvarno o reformama, a ne o tome ko će iz koje partije sada dobiti poziciju da upravlja kojom obrazovanom ustanovom. Hvala.

PREDSJEDAVAJUĆI NIKOLLA CAMAJ (16.08.24 21:01:17)

Hvala, poslanice Đurović.

Evo daće vam šansu još za komentar poslanica Branka Marković koja se javila.

Izvolite.

BRANKA MARKOVIĆ (16.08.24 21:01:27)

Svi smo svjesni da se teško mirite sa činjenicom da ste opozicija i da više nemate u svojim rukama poluge vlasti koje ste često znali da zloupotrebljavate, pa pošto više niste vlast i ne možete da zapošljavate po dubini kao što ste navikli za vrijeme trajanja tzv. vlade preko školskih odbora, sada pokušavate da zadržite kontrolu nad direktorima škola. Pouzdano znam u komunikaciji sa mojim kolegama na primjer da u Opštini Ulcinj 90% direktora su iz stranke dotične tj. URA, znamo svi, škole, vrtići itd. Svjesni smo svi da su većina tih odbora bili čisto politički birani, pa su oni zanemarivali preporuke prosvjetne inspekcije i ostavljali one direktore koji loše rade samo zato što su politički podobni. Takvoj praksi je došao kraj i vrijeme je da rad i znanje budu jedini kriterijum za nečiji ostanak na funkciji. Pitaću vas još da li vas je gospođa, ne bih je pominjala, već ste je pomenuli vi ovdje, Jelušić Božena, naučila meritokratiji koja se zgražava nad ovom izmjenom zakona, a svoju je snahu postavila za državnog sekretara, pri tom nije nikad ni radila u prosvjeti. Samo se prisjećamo toga trenutka, a sada se priča ovdje da mi ćemo zapošljavati. Evo da sačekamo da vidimo hoćemo li. Hvala.

PREDSJEDAVAJUĆI NIKOLLA CAMAJ (16.08.24 21:03:07)

Hvala, koleginice Marković.

Koleginica Đurović javlja se za odgovor na komentar.

ANA NOVAKOVIĆ ĐUROVIĆ (16.08.24 21:03:17)

Evo redom ću vam odgovoriti. Pravo zadovoljstvo je vama biti opozicija, tako da ne znam kakva je vaša impresija o tome kako se mi osjećamo. Nije lako, ali je zadovoljstvo. Nije lako jer zaista na dnevnom nivou treba ispratiti ovu količinu urušavanja našeg sistema u svakoj mogućoj oblasti koju sprovodi vaša vlada, a vi zdušno kao poslanički klub podržavate ovim intervencijama na zakone kako bi se izbjegla javna rasprava. Vi sami postavljajući pitanje sebi dajete kontraargument. Dakle, optužujete nas da nam je žao što sada ne možemo da kontrolišemo izbor i razrješenje direktora škola, a upravo je naš poslanički klub predložio rješenje da to rade školski odbori. Ne znam jeste li svjesni koliko je nesuvislo to što me pitate. Za uvaženu koleginicu Boženu Jelušić, ona sigurno nije bila u prilici, bila je poslanica, nadam se da ste to ispratili, da nekoga iz svoje porodice imenuje i postavlja tako da vam je taj argument i to pitanje zaista smiješno.

Što se tiče ovog dijela da školski odbori nisu funkcionisali i da nisu poštovani nalazi prosvjetne inspekcije, upravo sam vam dala jedno vrlo jednostavno zakonsko rješenje koje je moglo da se unese u zakon ako vam je namjera bila da rad školskih odbora profunkcioniše. Ponavljam, ono što vi sada ovdje govorite za mikrofonom jer ste dobili kao zadatak u stvari je jasna namjera vlade i vladajuće većine da se ovim zakonskim rešenjem ponovo da isključivo i samo ministru ingerencija da bira i razrješava direktore. Ne znam zašto optužujete 43. Vladu, to je tek neosnovano, rekla sam vam zašto, ali me čudi zašto je vama problem DPS. Vi predlažete rješenje DPS-a, tako da mi nije jasno zašto govorite vi da je bilo loše svih tih godina i te vaše koleginice koje vam šalju poruke, ja se stvarno time ne koristim u javnom diskursu. Pozivali ste se na nekoga ko vam je pisao ili vam nije pisao, ja to ne radim, dakle, već isključivo se bavim vašim lošim zakonskim rješenjem koje ima samo jednu namjeru i cilj, a sve ovo što ste sami pokušali da date kao argument najbolje urušava svu vašu argumentaciju.

PREDSJEDAVAJUĆI NIKOLLA CAMAJ (16.08.24 21:06:10)

Hvala, poslanice Novaković Đurović.
Procedura, Marković.

BRANKA MARKOVIĆ (16.08.24 21:06:20)

Predsjedavajući, samo želim da budem potpuno otvorena kao što jesam u svom životu potpuno otvorena iskrena, uvijek bila borac u školi za prosvjetu i za pravdu i za demokratiju, uvijek bila. Znači, niti kad radim po zadatku, predsjedavajući, kao što neki kažu, ili oni rade po zadatku, niti se bavim manipulacijama. Hvala bogu što sam kao poslanica i predstavljam ovdje prosvjetu i biću dok budem poslanica uvijek u komunikaciji sa mojim kolegama i osluškivati šta ih boli i tišti i reagovati na nepravde koje se njima čine tamo gdje rade. Zahvaljujem.

PREDSJEDAVAJUĆI NIKOLLA CAMAJ (16.08.24 21:07:01)

Hvala.

Ne mogu ni vama uskratiti s obzirom da ima zloupotreba ovih procedura. Vrlo kratko, molim vas.

ANA NOVAKOVIĆ ĐUROVIĆ (16.08.24 21:07:13)

Samo kratko, potpredsjedniče.

Izuzetno cijenim iskrene borbe u svim mogućim sferama i onda mi je bilo veliko iznenađenje da određeni prosvjetni radnici koji su sada poslanici nisu podržali svoje kolege krajem prošle godine na štrajku kada su se borili za svoja osnovna prava, a to je povećanje zarada. Zahvaljujem.

PREDSJEDAVAJUĆI NIKOLLA CAMAJ (16.08.24 21:07:37)

Hvala.

Branka Marković.

BRANKA MARKOVIĆ (16.08.24 21:07:53)

Bila sam 2018. godine među deset - dvadeset prosvjetnih radnika koji su se borili prvo za reforme, nastavne programe i planove, udžbenike, da se malo poboljšaju, pa na posljednjem mjestu, stidno, kad nam je bila plata 450, pomenuli smo plate, ali smo se izborili već Programom Evropa sad za povećanje. Kao što vidite, sad će biti kolektivni ugovor pa će biti Evropa sad 2. Naravno da ću biti lojalna svojoj vladi, a i svojim kolegama, sve smo se mi dobro shvatili i oni na mene nisu ljuti što nisam izašla dolje. Podržavam ih i uvijek ću svoje kolege da podržavam. Ove manipulacije i pokušaje da mi se smjesti, nema šanse da se to može desiti. Zahvaljujem.

PREDSJEDAVAJUĆI NIKOLLA CAMAJ (16.08.24 21:08:39)

Hvala, koleginice Marković.

Sada za riječ se javlja poslanik Branislav Nenezić, neka se pripremi Kenana Strujić Harbić.

BRANISLAV NENEZIĆ (16.08.24 21:08:52)

Hvala, potpredsjedniče.

Uvažene kolegkinice i kolege poslanice i poslanici, poštovani građani Crne Gore,

Na početku ipak da se obratim vama, predsjedniče. S obzirom da nemamo predstavnika predlagača, da li da napravimo kratku pauzu ili da sačekamo da se završi odbor?

PREDSJEDAVAJUĆI NIKOLLA CAMAJ (16.08.24 21:09:24)

S obzirom da su predlagači njih pet poslanika, mislim da možemo nastaviti raspravu.

Nije prisutan niko od tih pet.

Zaista imate pravo sa tim zahtjevom i mislim da je korektno da bude prisutan neko od predlagača, konkretno lice koje je predviđeno da bude ispred predlagača ovdje. Molim vas, kontaktirajte da dođe. Za minut ako uspije, ako ne, daću pauzu, da bismo ipak bili u kompletu.

-Pauza-

PREDSJEDAVAJUĆI NIKOLLA CAMAJ (16.08.24 21:10:47)

Evo stiže predstavnik predlagača. Vi možete nastaviti, ona će u međuvremenu stići. Mislim da važnije dolazi u drugom dijelu diskusije, ne na početku.

BRANISLAV NENEZIĆ (16.08.24 21:11:02)

U redu.

Poštovani građani Crne Gore, prije svega poštovani prosvjetni radnici, evo samo jedna mala opaska na početku.

Zbog slične situacije predsjednik Parlamenta je prekinuo sjednicu Premijerskog sata za vrijeme zasijedanja matičnog odbora i smatrao da je to nepoštovanje od strane odbora, prije svega od poslanika u opoziciji. Mi imamo danas više puta ponovljenu situaciju da nemamo predstavnike predlagača. Ja sam član istog odbora, ali s obzirom da je predstavnik predlagača u svom uvodnom izlaganju iznio neke stvari koje su rečene na matičnom odboru koje sam konkretno iznio, smatram da je neophodno da neko bude tu.

Uvaženi prosvjetni radnici, 16. avgusta u 21.00 h raspravljamo o zakonu koji treba da bude stub obrazovanja i vaspitanja u Crnoj Gori. Ovo je treći put da ovaj saziv Skupštine i ova parlamentarna većina prosvjetne radnike baca pod noge. Prvo kada prosvjetnim radnicima nije ispoštovana uredba Granskog kolektivnog ugovora i povećane plate, drugi put kada su svi prosvjetni radnici koji su svoje penzije zaradili u prosvjeti stavljeni u nepovoljan položaj u odnosu na minimalne penzije i danas kada 15 dana prije početka školske godine usvajamo Zakon o obrazovanju i vaspitanju u Crnoj Gori koji ne smije biti predmet rada vanredne sjednice. Ovo je zakon koji ne treba da se usvaja po hitnom postupku, ovo je zakon koji je trebalo da ima javnu raspravu koja prethodi plenumu. Nemamo mišljenje Udruženja prosvjetnih radnika, nemamo mišljenje Sindikata prosvjetnih radnika. Definitivno, ovo zakonsko rešenje je još jedna podjela političkog plijena, podjela funkcija, a mogli smo od jednog dijela predlagača čuti i revanšizam i da će se na ovaj način obračunati sa jednim dijelom direktora tj. sa jednim dijelom upravnih odbora škola koji su se oglušili o odluke Ministarstva.

Ono što je danas moglo se čuti na matičnom odboru je od samog predlagača da ovo nije savršeno rešenje. Ukoliko nije savršeno rešenje, ne vidim potrebu da se ono večeras uopšte i raspravlja i usvaja. Zašto nije savršeno rešenje mogli smo čuti takođe na matičnom odboru. Upravo onaj koji je rekao da ćemo ovakvim predlogom zakona od učenika stvoriti kampanjaša sam bio ja i stojim iza toga. Zašto? Predlogom zakona nastavna godina obuhvataće dva klasifikaciona perioda umjesto dosadašnjih četiri. U obrazloženju predlagač zakona je rekao da ovim zakonom ćemo djeci da omogućimo da ne strepe da svakog dana treba da odgovaraju u školi. Zbog čega onda i da idu uopšte u školu, koja je svrha škole ukoliko djeca treba da određuju kada će odgovarati iz pojedinog predmeta? Na ovaj način mislim da se napravio dodatni problem prosvjetnim radnicima, jer sada će biti mnogo teži način ocjenjivanja dece, a ono što će im stvoriti dodatni problem je kraj ta dva klasifikaciona perioda kada će imati veliki pritisak i od učenika i od roditelja. Na ovaj način, po meni, nismo izašli u susret prosvjetnim radnicima.

Ono što je ključno u ovom zakonu i što smo mogli večeras čuti je sam sastav, izbor školskih odbora koji će od sada činiti dva predstavnika Ministarstva, jedan predstavnik zaposlenih, jedan predstavnik socijalnih partnera, jedan predstavnik savjeta roditelja. Moje pitanje predlagaču ukoliko će neko od njih dati odgovor jeste ko će birati predstavnika socijalnog partnera, Ministarstvo. Ukoliko u školskom odboru od pet članova tri člana će birati sam ministar, ako će, kao što smo već čuli, ministar određivati na osnovu liste koju dobije na osnovu izvještaja

komisije ko će biti direktor, sasvim je jasno svima da ingenrecije o imenovanju direktora osnovnih i srednjih škola u Crnoj Gori od dana donošenja ovog zakona imaće samo direktor. Ja sad ovdje postavljam kao pitanje, s obzirom da smo na brzinu 16. avgusta na vanrednoj sjednici po hitnom postupku morali da raspravljamo i vjerovatno da usvojimo ovaj zakon, šta nas očekuje od 1. septembra, vjerovatno smjene direktora škole, i da li je neko izvršio procjenu koliko će to da košta budžet Crne Gore. Bojim se da ćemo se vratiti u 2021. godinu kada su smijenjeni direktori na sudu izborili se za svoja prava, a to koštalo državu Crnu Goru stotine hiljada eura.

Ono što sam i na odboru rekao i stojim iza toga, što nije dobro u ovom zakonskom rešenju, jeste sledeće: Saglasno određenju da ministar imenuje i razrješava direktora usaglašena je odredba da vršioca dužnosti direktora ustanove imenuje takođe ministar s tim da vršilac dužnosti direktora mora biti iz reda zaposlenih u ustanovi i da ispunjava uslove za vršioca dužnosti direktora. Moje pitanje je bilo šta ćemo u situacijama ako u nekoj školi iz reda zaposlenih niko ne ispunjava uslove za vršioca dužnosti direktora. Ta škola u skladu sa zakonom neće imati direktora iako smo uslove za direktore sa sedam spustili na pet godina bez obrazloženja kojih pet godina, da li je to pet godina sa punom normom u prosvjeti, da li je to sa pet godina radnog iskustva uopšte u prosvjeti, da li je to sa pet godina radnog iskustva u učionici. Ništa od toga na današnji dan mi nemamo.

Zaključujem, ovo je kao i svi zakoni koje imamo na plenumu i na današnjem zasijedanju još jedna podjela političkog plijena, proizvod jednog trilog kompromisa vladajuće većine, a sve to rezultiraće dodatnim troškovima i minusom u budžetu Crne Gore jer sigurno će svi smijenjeni direktori u narednom periodu svoja prava tražiti na sudu. Hvala.

PREDSJEDAVAJUĆI NIKOLLA CAMAJ (16.08.24 21:18:31)

Hvala, kolega Neneziću.

Sada riječ ima poslanica Kenana Strujić Harbić.

(Govor iz klupe)

Kada god budete dobili odgovor vi ćete dobiti riječ, tako da nastavimo sa diskusijom.

BRANISLAV NENEZIĆ (16.08.24 21:19:10)

Izvinjavam se, ali zaista moram.

Zašto sam postavio ovo pitanje? Zato što odgovor na ovo pitanje nisam dobio na matičnom odboru. Ovo je samo još jedan dokaz da predlagači nisu pisali ovaj zakon. Mislim da je korektno prema prosvjetnim radnicima i svima onima koji rade u prosvjeti da znamo ko su ljudi koji će sutra birati direktora. Ukoliko predlagači ne znaju na koji način će se birati jedan predstavnik socijalnih partnera, čemu da diskutujemo dalje? Ukoliko ne znamo onda da svi usvojimo amandman tj. predložimo amandman da školski odbori imaju četiri člana jer peti je fantom kojeg ne znamo kako ćemo birati.

PREDSJEDAVAJUĆI NIKOLLA CAMAJ (16.08.24 21:19:52)

Hvala, kolega Neneziću. Računam da ćete dobiti odgovor.

Sada za riječ se javlja Kenana Strujić Harbić, neka se pripremi poslanica Radinka Ćinćur.

KENANA STRUJIĆ HARBIĆ (16.08.24 21:20:09)

Hvala, uvaženi predsjedavajući.

Veoma interesantna tema na dnevnom redu.

Ako se digla ovolika prašina oko izmjena i dopuna Opšteg zakona o obrazovanju i vaspitanju kako bi bilo da se mijenjaju određeni planovi i programi ili da donosimo novu organizaciju u prosvjeti? Ovo kažem iz sljedećeg razloga i saglasna sam i sa kolegama iz opozicije i sa kolegama iz pozicije samo iz jednog razloga. Danas niko ovdje ne pominje djecu, djecu i mlade do 18 godina kojih se sutra tiče ovaj zakon, pa ću krenuti redom.

Posljednja izmjena ovog zakona je bila 2021. godine. Maloprije smo čuli od uvažene koleginice Ane Novaković Đurović da je jedan od predlagača određenih izmjena bila uvažena koleginica Jelušić. Međutim, kao i tada i sad ću da ponovim, ni tada nije bilo predloženo kvalitetno rješenje kada su u pitanju određene izmjene Opšteg zakona o obrazovanju i vaspitanju. Ni tada nije bilo dobro rješenje da školski odbori biraju direktora samo i isključivo po političkom ključu

Molim vas, ako može malo tiše. Hvala, predsjedavajući.

Za rezultat imamo današnje školske odbore koji su po tadašnjem i sadašnjem važećem zakonu birani isključivo po političkom ključu i koji je davao mogućnost međusobnog dogovora ko će biti budući direktor u predškolskim i školskim ustanovama. Negdje vidim i da tadašnja izmjena je

dovela do toga da nema transparentnosti u izboru direktora u predškolskim i školskim institucijama. Za posljedicu imamo još goru situaciju u obrazovnim institucijama nego što je to bilo prije 2020. godine kad su isto, moram da podsjetim, određeni ministri imali diskreciono pravo za izbor direktora. Znači to je bilo unazad i deset i šest i sedam i osam godina. Šta se dalje dešava? Ono što je pohvalno, zaista je napravljen je određeni iskorak.

Molim vas, predsjedavajući, da uspostavite bar malo reda. Razumijem da vam je prvi dan na toj poziciji, prvi put presjedavate, ali isto tako morate korigovati ponašanje radi naše koncentracije, veoma je kasno, radimo skoro cio dan. Hvala.

Ove izmjene i dopune po pitanju izbora direktora, reći ću samo sljedeće. Raduje me činjenica što će napokon se uspostaviti kriterijumi za izbor direktora. Što se tiče tih kriterijuma uvidjela sam da će oni pisanim i usmenim putem biti testirani i naravno imati intervju nakon izbora i odluke. Međutim, ono što me jako zabrinjava jeste broj godina radnog iskustva. Našla sam primjer, u određenim evropskim državama da biste bili direktor u predškolskim i školskim ustanovama morate imati najmanje 15 godina radnog staža, a isto tako našla sam podatak da u tim državama pored 15 godina radnog iskustva mora da steknete za tih 15 godina i budete testirani da imate pedagošku notu. Zašto kažem pedagošku notu? Svi mi imamo nekog prosvjetnog radnika u našoj porodici, ili nam djeca pohađaju, ili neko bližnji, trenutno su u školama, kažu da su profesori i nastavnici, a bogami i vaspitači u predškolskim ustanovama samo mehanički prisutni na časovima. Sama djeca ili mladi će vam reći da isti ti nastavnici, profesori i vaspitači nemaju izgrađenu pedagošku notu. Iz toga razloga negdje moja kritika u ovom dijelu predloženih izmjena i dopuna ovog zakona jeste zašto nije ostalo sedam godina, jer s tim bi imali više iskustva u prosvjeti. U potpunosti sam saglasna sa kolegom Nenezićem da to ne znači, ja ne razumijem zaista ko može biti, da li onaj ko je imao punu normu, da li onaj ko je bio u stalnom radnom odnosu, da li onaj ko je u radnom odnosu u dvije škole, da li onaj ko je u radnom odnosu bio na primjer dvije godine u predškolskoj ustanovi, a tri godine u osnovnoj školi ili dvije godine u srednjoj školi. Da li to znači da on može da aplicira za mjesto direktora?

Sljedeća stvar. Mi smo krenuli nekako sa ovim izmjenama i dopunama zakona obrnuto. Ja mislim da je pozicija direktora poslednja u nizu u obrazovnom sistemu, bar ja to tako gledam jer sam nekad radila u prosvjeti. Žao mi je na primjer što se nisu desile izmjene zakona na uvođenje kriterijuma za prijem u radni odnos ostalih zaposlenih. Zašto ovo kažem? Imate situacija i u predškolskim i školskim ustanovama gdje na primjer po pet godina imaju vaspitači, nastavnici i profesori da rade, a

nemaju riješen status za stalno, odnosno ugovor za stalno. Znači zašto nemaju? Zato što ni u jednoj obrazovnoj instituciji ne postoji rang-lista za prijem u stalni radni odnos. Imate primjer, govorim konkretno za Pljevlja, gdje osoba koja je završila pripravnički staž odmah nakon završetka i položenog stručnog ispita prima se u stalni radni odnos, a koleginica ili kolega koji su godinama unazad tu i pokrivaju istu poziciju ne dobijaju ugovor na neodređeno. To je porazna činjenica, da bez rang liste, bez testiranja, osobe koje imaju manje radnog staža odnosno radnog iskustva u obrazovnim institucijama prije riješe status nego neko ko je dugo godina u obrazovnim institucijama zaposlen i radi pod ugovorom u toku školske godine. Međutim, ovdje za mene zaista nije pitanje izbora direktora, postavlja se pitanje kakvo nam je zaista obrazovanje, pa da krenem redom.

U svim predškolskim ustanovama, javnim ustanovama, imate na primjer da grupa od tridesetoro djece u vrtiću boravi u 16 -17 kvadrata. To je problem. Imate na primjer grupu od trideset petogodišnjaka gdje je petoro djece kategorisano, a imate jednog asistenta u nastavi za petoro djece koja imaju rješenje o kategorizaciji. Ovo su primjeri iz Pljevalja, iz Podgorice, iz Berana, koji se mogu provjeriti. Na primjer u drugoj polovini avgusta ne rade vrtići. Mi imamo mislim pet jedinica Javne ustanove "Eko bajka" u Pljevljima, zadnje sedmica avgusta neće raditi centralni vrtić isključivo zbog toga što se tada vrši dezinfekcija i deratizacija prostorija, a sa druge strane imate roditelje koji nemaju gdje da ostave djecu ili rade kod privatnika pa ne mogu baš tada da dobiju odmor da bi čuvali svoju djecu, a sa druge strane nemaju pomoći i neki servis za čuvanje djece. Šta ćemo u tom slučaju? Ne riješavamo ni taj problem. Zatim, zašto se još nije krenulo u detaljnu analizu da li je opravdan prelazak na devetogodišnje trajanje osnovnog obrazovanja? Ja odgovorno tvrdim da devetogodišnje osnovno obrazovanje nije dalo pozitivne rezultate. Maloprije je kolega Ivan Vuković pomenuo testiranje PISA testiranje, a ja odgovorno tvrdim da na eksternoj maturi su rezultati takvi kakvi jesu upravo zbog plana i programa i zbog devetogodišnjeg osnovnog obrazovanja.

Još jedan podatak jeste da naše djece više nema na olimpijadama znanja, to je sistemski problem, ili veoma rijetko imamo učenika iz Crne Gore koji osvaja medalje i znanje iz određenih predmeta. To je problem i u osnovnom i u srednjem obrazovanju. Zatim, šta ćemo sa djecom do devet godina čiji roditelji su u radnom odnosu, oba roditelja, koji nemaju mogućnost korišćenja produženog boravka nakon završenih časova u toku radne sedmice? Zato u jednoj Njemačkoj do devet godina po zakonu se ne smije ostavljati dijete samo, u Sarajevskom kantonu u svakoj školi imate produženi boravak, kod nas nemate tu mogućnost, veoma rijetko imamo tu

mogućnost da možemo djecu do trećeg ili četvrtog razreda ostavljati u produženim boravcima. Zatim imamo frapantan podatak vršnjačkog nasilja u Crnoj Gori - 150 registrovanih slučajeva, a da nemamo uopšte mehanizme niti sisteme da se odupremo takvoj vrsti ponašanja kod mladih ljudi i kod djece.

Sljedeća stvar, odlično smo svjesni činjenice u kakvom socijalnom i društvenom ambijentu žive naša djeca i naši mladi, ko im kreira stvarnost i realnost. Porazna je činjenica da na primjer po Pravilniku o normativima i standardima samo škole koje imaju iznad 1000 učenika mogu imati psihologa i pedagoga. Nažalost, naše škole na sjeveru su poluprazne ili gotovo prazne, naročito seoske škole, a nama je prijeko potrebno za zdravo odrastanje svakog djeteta i svakog mladog čovjeka prisustvo psihologa koji će pomoći i djetetu i nastavniku i roditeljima da prevaziđu određene probleme sa kojima se susreću djeca i mladi ljudi. Sa čime se to susreću svaki dan vidimo podatak da imamo konstantno vršnjačko nasilje, upotrebu narkotika, veoma često i klađenje uživo, online i ostale vrste klađenja, a sa druge strane mi se, nažalost moram da zaključim sa tim, borimo ko će biti direktor, a ko neće. Završavam sljedećom rečenicom. Jeste da mi imamo goruće probleme u obrazovnom sistemu, ja sam ih nabrojala, porazno je da od petoro kategorisane djece u vrtiću u grupi od 30 imamo jednog asistenta u nastavi koji ne može da se posveti istovremeno toj djeci, da pomogne drugoj djeci, a sa druge strane porazna je činjenica da ne možemo da nađemo mehanizam da pomognemo našoj djeci i mladima da odrastu u zdravog čovjeka, a to je na osnovu psihološke pomoći. Hvala vam.

PREDSJEDAVAJUĆI NIKOLLA CAMAJ (16.08.24 21:33:43)

Hvala, koleginice Strujić.

Mislim da predstavnik predlagača ima komentar.

JELENKA ANDRIĆ (16.08.24 21:33:54)

Zahvaljujem, predsjedavajući, ali više sam se javila zbog pitanja koje je uputio uvaženi kolega Nenezić. Nisam bila ovdje jer sam bila na odboru za prosvjetu.

Kolega Neneziću, ja sam htjela i na odboru za prosvjetu da vam dam odgovor na pitanje koje ste postavili, ali vi niste bili tu, a ni predsjedavajući gospodin Rovčanin nije dao priliku da se uključim poslije vaših pitanja,

nego je rekao da će u završnoj riječi. Međutim, da bi počeo plenum, ja sam to i u svom uvodnom izlaganju ovdje istakla, na kraju ni u toj završnoj riječi vam nisam dala odgovor i iz tog razloga sam vas i pozvala da ponovite pitanja i da će dobiti odgovore na ista. Vi ste postavili, ako sam dobro čula i ako su mi dobro prenijeli, pitanje izbora predstavnika socijalnih partnera. Tu se, kolega Neneziću, ništa nije mijenjalo. To nikada nije bilo nadležnost Ministarstva, već isključivo direktora škola i oni su sami tražili socijalne partnere. Najčešće je to bilo iz reda uglednih privrednika, onih koji prate rad stručnih škola i koji smatraju da će određeni socijalni partner najbolje doprinijeti radu te obrazovno-vaspitne ustanove. Dakle, tu nema apsolutno nikakve izmjene.

Što se tiče izlaganja uvažene kolegkinice Kenane Strujić Harbić, apsolutno sam saglasna, kolegkinice, na ove vaše konstatacije da uvijek umjesto onoga što je zaista važno pričamo o nekim manje važnim stvarima. Ovaj predlog zakona je i predložen u cilju prevazilaženja nekih problema, ovo nije kraj svih izmjena. Na izmjenama se već radi. Opšti zakon o obrazovanju i vaspitanju je već pred radnom grupom. Ja mislim i da se privelo kraju, sad ide na javnu raspravu, tako da ja očekujem da ovo što ste vi istakli u svom izlaganju, a čemu sam i sama kao prosvjetna radnica svjedočila i zaista jeste takva situacija, da ćemo sa novim izmjenama unaprijediti. Ovo je samo vrh ledenog brijega, ali moramo da počnemo odnekle iz razloga što školska godina ne može početi. Oni direktori koje pominjemo ovdje danas, koji su se oglušili o zakon države Crne Gore, zbog kojih se aktuelni premijer prozivao da reaguje, njih nije mogao ni ministar da razriješi jer jedinu nadležnost za njihovo razrešenje je imao školski odbor. To je razlika između onoga kako ja posmatram ovaj predlog zakona i onoga što čujem danas ovdje. Dakle, da bi jedan direktor obrazovno-vaspitne ustanove koji drži politički govor, ovaj ili onaj, za ovu političku partiju ili onu, javno mogao da snosi odgovornost mora neko da ga pozove na tu odgovornost. Školski odbor koji je njemu podoban neće sigurno. Zahvaljujem.

PREDSJEDAVAJUĆI NIKOLLA CAMAJ (16.08.24 21:36:55)

Hvala, kolegkinice Andrić.

Svakako poslanik Nenezić ima pravo na odgovor na komentar.

BRANISLAV NENEZIĆ (16.08.24 21:37:05)

Hvala vam, uvaženi potpredsjedniče.

Ja opet ću postaviti isto pitanje.

U zakonu nije nigdje navedeno da se predstavnik socijalnih partnera bira na predlog direktora. Jeste ili nije, ne piše. Moramo definisati to. Ukoliko se to ne definiše u Predlogu zakona imamo nefunkcionalan zakon. Ostavljamo otvoreno pitanje, samovolju direktoru da bira predstavnika socijalnog partnera. Evo direktori ako slušaju večeras. Moramo definisati, ako nisam u pravu ubijedite me da nisam u pravu. Moramo u zakonu definisati ko predlaže, iz reda uglednih privrednika, prosvjetnih radnika, šta god ko predlaže, na osnovu čega se bira. Da li imamo kriterijume? Da li je na osnovu slobodne volje direktora? Onda imamo opet samovolju, opet će izvršni direktor sam da odluči ko će biti taj. Trudite se da otklonimo sve ono protiv čega ste bili, a da radimo još goru stvar.

Još jedna stvar, s obzirom da ste u svom uvodnom izlaganju spominjali bivše ministre, između ostaloga gospodina Damira Šehovića, predsjednika partije iz koje ja dolazim. Glavna zamjerka kolega iz vladajuće većine je bila da je ovaj predlog zakona preslikan iz perioda kada je ministar Šehović bio ministar. Evo, građani mogu da preslušaju sjednicu Odbora, a evo i kolege koje su to izjavile mogu da potvrde. Kako onda kritikovati nešto što smo preslikali? Kako smo protiv onoga na šta smo se ugledali, kako branimo svim silama sve ono što smatramo da nije valjalo u prethodnom periodu? I jedna topla preporuka, mi u zakonu moramo definisati ko, na osnovu kojeg kriterijuma bira predstavnika socijalnog partnera. Još jedna topla preporuka, izmijenite odluku o vršiocu dužnosti vezano za škole u slučaju da neko ne ispunjava uslove. Hvala.

PREDSJEDAVAJUĆI NIKOLLA CAMAJ (16.08.24 21:39:37)

Mislim da ponovo malo moramo voditi računa o vremenu ako ne mislimo da ostanemo cijelu noć ovdje.

Mislim da sada nemate pravo, dobićete priliku kroz druge komentare. Ako dajem vama minut i njemu moram dati taj minut. Ako je konkretno pitanje odgovor je na konkretno pitanje.

JELENKA ANDRIĆ (16.08.24 21:40:03)

Konkretan je bio kolega Nenezić, iz tog razloga kršim Poslovnik, izvinjavam se, predsjedavajući.

Kolega Neneziću, i vi i ja dolazimo iz prosvjete i ovo o čemu vi govorite, ja sam apsolutno saglasna da treba neke stvari precizirati da ne

bi bilo zloupotreba, pa što ih ne preciziraste kad ste vi mijenjali zakon? Ne vi personalno, ali od škole do škole ko će ako ne nego rukovodilac znati koga da bira za socijalnog partnera. Pravnici sigurno ovu tematiku mnogo bolje od mene poznaju i oni će reći da se ne može sve u zakonu definisati, svaka sitnica. Ja opet vas vraćam na ono da ovo nije konačna verzija ovog zakona, Ministarstvo će izaći sa svojim predlogom zakona i sve ovo što ste vi sugerisali. Meni je, iskreno da vam kažem, promaklo ovo za VD. Teorijski može da se desi da imamo mlad kadar u jednoj školi, a ne možemo da izaberemo nijednog direktora za VD-a iz te ustanove. Potpuno ste u pravu, ali hajde da idemo u susret izmjenama ovog zakona na javnoj raspravi i ovo što vi sada ovdje meni sugerišete, prosto više glava više vidi više zna, da tada reagujete.

PREDSJEDAVAJUĆI NIKOLLA CAMAJ (16.08.24 21:41:29)

Hvala, kolegkinice Andrić.

Sada za riječ se javlja Radinka Ćinćur, a neka se pripremi poslanik Vaso Obradović.

RADINKA ĆINĆUR (16.08.24 21:41:43)

Poštovani predsjedavajući, poštovane kolegkinice i kolege poslanici, Protekli period je pokazao sve nedostatke i loše strane naše zakonske legislative o obrazovanju. Između ostalog zloupotreba je diskrecione moći organa upravljanja na svim nivoima od ministra do direktora škola. Od urušavanja vrijednosti koje se zasnivaju na znanju i pravdi do jedne opšte anarhije koja je rezultirala vršnjačkim nasiljem, ali i nasiljem prema prosvjetnim radnicima. Ja sam neko ko zagovara da se napad na prosvjetne radnike tretira kao napad na službena lica i da to bude prepoznata u Krivičnom zakoniku.

Ono što je u proteklom periodu ponuđeno kao zakonsko rešenje da školama upravljaju školski odbori koji biraju i razrešavaju direktore nije iskorišćeno na najbolji mogući način. Nije iskorišćeno kao rješenje demokratizacije školskog sistema. Zašto? Zato što se niko nije uhvatio ukoštac sa nepoštovanjem zakona od strane školskih odbora i direktora škola ili zato što se niko nije bavio makar dopunama onih zakonskih rupa koje su omogućavale te zloupotrebe. Iako je to zakonsko rešenje davalo mogućnost da školama upravljaju najbolji, to se nije desilo. Najbolji prosto u našem sistemu nemaju većinu. Ne dolazimo do njih glasanjem, već

propisivanjem kriterijuma za izbor. Ponavljam, ne postoje jasni kriterijumi ni za zapošljavanje nastavnika niti za izbor direktora. Ne možemo raspuštati školske odbore zato što nijesu se sastajali protekla tri ili šest mjeseci, već treba da ih raspuštamo i kad su donijeli odluke koje su izigrale zakon, kad su školi svojim odlukama nanijeli štetu. Još nešto, ako su svjesno prekršili zakon ili meritokratska pravila, članovi tih odbora moraju krivično da odgovaraju.

Podjele kojima svjedočimo na svakom polju prisutne su i u školama, razni interesni lobiji ne biraju sredstva da ostvare svoje ciljeve i svjedoci smo da direktori koji su zasilili na pojedinim mjestima okupljaju oko sebe čitavu armiju svojih istomišljenika koja često i koruptivnim radnjama opstaje. Zašto se to desilo? Zato što nijesu postojali kriterijumi da na najodgovornija mjesta dođu najbolji ni na direktorskim mjestima ni u učionicama, pa smo svjedoci da neko radi na određeno vrijeme i po deset ili više godina, da ne mogu da dobiju posao iako znamo da su bolji od nekih koji su odmah poslije pripravničkog staža dobili rješenje za stalno. Sudski organi kažu to je diskreciono pravo direktora. Dragi moji, to je zloupotreba diskrecionog prava. Umjesto da se izabere najbolji, bira se najpodobniji ili još gore, kao što je bilo doskoro, biće zaposleni prvo oni za koje interveniše ministar i među nama bojim se da ima onih koji su nažalost dobili posao zahvaljujući intervenciji ministara. To ne smije da postoji kao mogućnost. Ja bih voljela da smo mi Slovenija koja je više puta za ministra obrazovanja birala gospodina Slavka Gabera bez obzira na promjenu vlasti zato što je bio najbolji stručnjak u pedagogiji i u reformi obrazovanja. Ali mi nismo Slovenija. Mi ministre biramo zavisno od političke trgovine i ako jednoj instituciji damo svu moć kao što je to nekad bilo, niko nam ne garantuje da to neće biti politička postavljenja. Ponavljam, da bi ministar ili komisija koju formira profesionalno obavljali poslove oko izbora direktora moraju postojati jasni i transparentni kriterijumi za izbor. To isto predlažemo i za izbor prilikom zapošljavanja nastavnika. Zato je neophodno da se ovom rješenju pristupi mnogo ozbiljnije na stručnom nivou, da se jasno propišu zakonski kriterijumi za sve vrste zapošljavanja, a ne da vraćamo zakon iz vremena ministროvanja, moram i ja da ponovim, Damira Šehovića.

Zašto se nije sačekalo mišljenje radne grupe o kojoj danas više puta govorimo koja, kao što smo čuli, finišira svoj rad i koja će konstruktovati evropske standarde kako bismo napravili stvarne pomake u kvalitetu naše obrazovne legislative? Zato se pridružujem onim koleginicama i kolegama koji traže provlačenje ovih zakonskih rešenja i da nastavimo negdje zajedno da donosimo kvalitetnija rešenja. Hvala vam.

PREDSJEDAVAJUĆI NIKOLLA CAMAJ (16.08.24 21:48:11)

Hvala vam, kolegice Činćur.

Sada se javlja za riječ poslanik Vaso Obradović, neka se priprema Zoja Bojanić Lalović.

VASO OBRADOVIĆ (16.08.24 21:48:21)

Poštovani potpredsjedniče, prvo da vam čestitam na funkciji i da je što duže i u zdravlju obavljate.

Veoma važan zakon i jedan od zakona koji treba, po meni, da da kvalitativne i kvantitativne promjene u našem društvu jeste upravo Zakon o opštem obrazovanju i vaspitanju. Nisam se nadao da ćemo krenuti u izmjene tog zakona na ovaj način kako se to sad dešava, ali me ohrabruje činjenica da sam danas na odborima došao do saznanja da je formirana radna grupa u Ministarstvu koja radi na donošenju jednog novog, kvalitetnijeg zakona koji će vrlo brzo biti dat na uvid javnosti na široku javnu raspravu. Zašto kažem da se nisam nadao da ćemo krenuti od ovih stavki? Kao što se moglo čuti iz diskusija mojih prethodnika, mnogo je stvari u obrazovanju na koje treba da djelujemo. Ne kažem da je manja stvar i manje bitna od svih tih upravo rukovođenje samim institucijama i ustanovama. Međutim, ono što nisam čuo, izvinjavam se unaprijed ako je neko od kolega prije mene diskutovao, jeste da je ovom izmjenom zakona predviđena i promjena broja klasifikacionih perioda koja se direktno može odraziti na sam proces izvođenja nastave, jer se radi o opravdanim sumnjama nekih kolega da će doći do prekida u kontinuitetu ocjenjivanja. Ja sam od onih koji je upravo zagovornik da treba što prije, zbog toga i podržavam ovakvu promjenu, raditi na tome da se kolege koje rade konkretno na izvođenju nastave rasterete nekih administrativnih obaveza i na taj način se koncentrišu na ono što im je primarni i osnovni zadatak tj. prenošenje znanja na đake.

Slažem se da ovo rješenje koje je bilo prethodno za imenovanje tj. za izbor direktora nije dobro i mislim da smo mi iz naše političke opcije, iz Nove srpske demokratije, pri samom donošenju tog akta bili protiv takvog rješenja iz razloga što se i pokazuje u praksi da smo dobili jedno rješenje koje je u ruke školskim odborima dalo pravo imenovanja direktora. Iz dva razloga smo bili tada protiv. Jedan se definitivno pokazao kao opravdan, to je da smo sumnjali da će ti školski odbori da budu nefunkcionalni što se u praksi i pokazalo. Nefunkcionalni su ti odbori iz više razloga, najviše iz razloga što je teško motivisati ljude da prihvate nešto što je javna funkcija,

zaštita, nisu plaćeni, a pri tome dužni su da podnose izvještaje Agenciji za sprečavanje korupcije, pa je niz slučajeva u opštinama na sjeveru odakle dolazim, zato i govorim o njima, da su ljudi iz neznanja bili kažnjavani upravo zbog toga što nisu podnijeli taj izvještaj Agenciji za sprečavanje korupcije. Osim ovoga što se ingerencije za biranja direktora prenose sa školskog odbora na Ministarstvo radi se i na smanjivanju članstva u školskim odborima što bi trebalo da da rezultate u tome da ti školski odbori budu funkcionalniji.

Ono što je osnovni razlog što sam se javio za riječ, vidim da su kolege detaljno u prethodnom pretresu odradili ove stvari, jeste da smo mi iz kluba Nove srpske demokratije, kolega Dejan Đurović i ja, bili podnijeli dva amandmana. Ta dva amandmana nismo zakonski dobili iz razloga što nisu u saglasnosti sa dva krovna zakona koja bi trebalo da riješe taj slučaj. Mi smo prihvatili da te amandmane povučemo sa odbora, ali smo zatražili da nam omoguće da u plenumu iznesemo naše amandmane. Vidjeli smo na Odboru i za prosvjetu i Odboru za zakonodavstvo da većina kolega nema ništa protiv u suštini ovih naših predloga, već samo da ćemo svi raditi zajedno da te predloge upodobimo i u što skorije vrijeme uvedemo u praksu.

Prvi amandman se odnosio na dužinu mirovanja radnog odnosa pri izboru direktora. Po trenutnom zakonskom rješenju mirovanje funkcionera je samo za vrijeme trajanja prvog mandata. Samim počinjanjem drugog mandata, piše, radno mjesto tj. taj status mirovanja prestaje, što na neki način, po nama, djeluje obeshrabrujuće na ljude koji samim činom da ulaze u drugi mandat gube svoje radno mjesto. To, recimo, nije problem za ove kadrove koji su deficitarni, koji ne moraju razmišljati o tome. Međutim, predstavlja veliki problem za one kadrove koji nisu deficitarni, a naročito za one kolege koji su u određenim godinama, pa mogu doći u situaciju da pred sam odlazak u penziju ostanu bez radnog odnosa. To je na neki način demotivišuće. Na taj način gubimo mogućnost da na rukovodećim mjestima imamo kvalitetne kadrove.

Drugi amandman. Predložili smo da se u članu 99 doda novi stav koji glasi nastavnici imaju status službenog lica i uživaju sva prava koja iz tog statusa proizilaze. Mislim da se svi mi u ovom plenumu možemo složiti da opšta atmosfera koja vlada u društvu, ne samo u Crnoj Gori, da se ne bismo pogrešno razumjeli, već i u regionu takva je da je došlo do opšteg pada vrijednosti, što je proizvelo to da nekada časna profesija, profesija koju su ljudi radili s zadovoljstvom jer su bili uvažavani kao i što treba da budu jer sama prosvjeta treba da bude osnovni stub društva, to su ljudi koji proizvode sve nas i koji vode društvo u boljitak.

Da bismo zaštitili te ljude koji rade u direktnom izvođenju nastave od bilo koje vrste nasilja, na žalost ove tehnologije koje imamo na raspolaganju dozvoljavaju našim đacima da nas snimaju, dozvoljavaju da rade razne fotošop montaže, da to šire po raznim grupama, što predstavlja samo jedan od vidova nasilja kojima su prosvjetni radnici izloženi u ovom trenutku, intencija nam je bila da na neki način kolegama dozvolimo da rade svoj posao na častan i pošten način i da obrazuju mlade ljude u zdrave osobe, a da ne zbog ocjene, d ali je to dvojka, trojka ili četvorka ne trpe od fizičkog nasilja do verbalnog nasilja.

Kolega Dejo Đurović i ja smo ovo povukli zbog procedure jer smo došli do saznanja da moraju da se mijenjaju i dva krovna zakona, Zakon o radu i Krivični zakonik. Kolega Duško Stjepović iz Demokrata je dao jednu korektnu primjedbu na Odboru, gdje je uočio da samim ovim davanjem statusa službenog lica da bi se možda i zakomplikovala pozicija prosvjetnih radnika jer bi to proizvelo još veću odgovornost kod njih. Jer, kada dobiju taj status, tako sam ga razumio, nisam pravnik pa dozvolite mi ako neku pravnu formulaciju dobro ne interpretiram da pogriješim, dakle da bi dobijanjem statusa službenog lica povećala se njihova odgovornost, pa bi neke njihove eventualne greške prešle u krivične odgovornosti. Tako da u tom dijelu moramo biti obazrivi. Prenosim ono što mi je kolega Stjepović, i hvala mu na tome, sugerisao. Moramo biti obazrivi, ali moramo iznaći nači, ovom prilikom kažem ne samo prosvjetne radnike već i zdravstvene radnike, sve ljude koji obavljaju veoma značajne javne funkcije u ovom našem društvu. Izvinjavam se zbog prekoračenja. Trudio sam se da budem koncizan, ali ovo je tema gdje mislim da bismo svi mi imali prostora da pričamo mnogo duže. Još jednom se svima izvinjavam zbog prekoračenja. Hvala.

PREDSJEDAVAJUĆI NIKOLLA CAMAJ (16.08.24 21:57:35)

Hvala vam, kolega Obradoviću. Hvala i za čestitke na početku.

Sada se za riječ javlja Zoja Bojanić Lalović, a neka se pripremi Albin Čeman.

ZOJA BOJANIĆ LALOVIĆ (16.08.24 21:57:50)

Zahvaljujem, predsjedavajući.

Uvažene kolegkinice poslanice i kolege poslanici, građanke i građani,

Zadovoljstvo mi je danas da govorim o obrazovanju iz jednog drugačijeg ugla, a tiče se Predloga zakona o izmjeni Opšteg zakona o vaspitanju i obrazovanju.

Kada govorimo o konkretnim izmjenama, riječ je, prije svega, ne reformi i ne o nekim konkretnim aktivnostima koje bi doprinijele unapređenju obrazovnog sistema, opet govorimo o izboru direktora kao da je baš direktor najvažnija karika u sistemu. On jeste bitan, pokretač je svih aktivnosti u jednoj obrazovno vaspitnoj ustanovi, ali on nije ono od čega treba krenuti kada govorimo o reformi. Ali, razumijem i potrebu aktuelne ministarke da upravo krene u izmjene od ove izmjene. Jer, u prethodnom periodu, dakle od 2021. godine imamo jedno poražavajuće stanje u obrazovno vaspitnim ustanovama upravo zbog tako izabranog rukovodećeg kadra. Govorili smo puno o zakonu koji je doveo do smjene preko 240 direktora predškolskih ustanova, osnovnih i srednjih, govorili smo i o smjeni pomoćnika direktora, ali smo zanemarili činjenicu da ništa manje kontroverzno nije bio ni izbor novih direktora, odnosno vršioca direktora u periodu nakon smjene. Kontroverzno iz više razloga.

Prvo, imali smo izbor direktora koji ne ispunjavaju uslove. U jednoj osnovnoj školi ste dobili direktora koji je inženjer i nastavak mašinske grupe predmeta. Po zakonu nedopustivo. Imali smo izbor direktora koji ne ispunjava, odnosno nema dovoljan broj godina staža u obrazovanju. Vjerovali ili ne, imali ste i direktore koji su imali samo četiri godine i šest mjeseci radnog staža. Izbor članova školskog odbora, školski odbor koji ne funkcioniše, školski odbor koji je bio zapravo jedan sistem u malom sve ove godine, šta vam to govori. To govori da su nastavnici, učenici, a onda i na vrhu ove piramide ministarka bili zatočenici promjena koje su bile sve samo ne sloboda. Razumijem potrebu da se vratimo na zakonsko rješenje prije te 2021. godine. Razumijem potrebu i da se unaprijedi. Podsjetiću, prije zakonskog rješenja iz 2021. godine po kojoj je školski, odnosno upravni odbor birao i razrješavao direktora podrazumijevao je da izbor direktora vrši ministar uz provjeru tročlane komisije i na predlog iste. To je, dakle, ovo isto rješenje s tim što imamo pokušaj unapređenja u smislu provjere kandidata.

Ono što mene zanima jeste na koji način i ko će praviti testove koje treba da ispunjava kandidat ili kandidatkinja za rukovodioca. Ko su ovi eksperti iz obrazovanja i ko će utvrđivati, odnosno koja će to biti mjera njihove stručnosti. Da li će ova komisija imati ikakvog dodira s ustanovama za koje će kandidat ili kandidatkinja raditi razvojni plan. Dobro je da postoji komisija, dobro je da ona ima i stručna znanja, ali ne možemo ni zanemariti činjenicu da o razvojnem planu treba da govore i oni kojih se to i tiče - nastavnici, učenici i roditelji.

Mi smo i danas pokušali da damo doprinos u tom smislu i kroz amandmansko djelovanje, ponudili jedno od rješenja da uz dokumentaciju koju će dobiti ministarka bude i mišljenje školskog odbora, nastavničkog vijeća i savjeta roditelja na program razvoja ustanove koju prilaže kandidat. Međutim, nije bilo reakcije i, dakle, ovaj amandman je odbijen.

Drugo ponuđeno zakonsko rješenje ili izmjene zakona tiče se klasifikacionih perioda. Dobro je osloboditi učenike i nastavnike stresa, ali ne smijemo, takođe, zaboraviti da je ovako organizovano ocjenjivanje podrazumijevalo formativno praćenje rada učenika i da je sve zapravo bilo u cilju kontinuiranog praćenja, u cilju podrške učenicima, ali i olakšanja nastavnicima da izvedu ocjenu za učenike. To je, takođe, moje drugo pitanje za predlagača na koji način će regulisati formativno praćenje učenika, koji model ili uzor po kome je odlučeno da se svedu klasifikaciona perioda na ova dva i kojim će to podzakonskim aktima biti regulisano.

Vjerujem u dobre namjere, ponavljam, ali isto tako ne vjerujem u namjere onih koji će tako lako podržati zakonsko rješenje protiv kojeg su nekada bili. Jer, sigurna sam da je ministarka dobila podršku u ovom trenutku da ostane na pozicijama na kojima je, ali da će to u konačnom sravnjivanju morati upravo da nadomjesti podrškom, partijskim listama i podjelom direktora po svim obrazovno vaspitnim ustanovama u odnosu na partijsku kvotu svake partije iz vladajuće većine. Zahvaljujem.

PREDSJEDAVAJUĆI NIKOLLA CAMAJ (16.08.24 22:05:57)

Hvala, koleginice Lalović Bojanić.

Sada riječ dajem poslaniku Albinu Ćemanu, a neka se pripremi Anđela Vojinović.

ALBIN ĆEMAN (16.08.24 22:06:12)

Zahvaljujem, uvaženi potpredsjedniče Skupštine, poštovane koleginice i kolege poslanici, cijenjene građanke i građani koji nas još uvijek pratite,

Predloženim izmjenama i dopunama Opšteg zakona o obrazovanju i vaspitanju koje su inicirale koleginice i kolege iz Pokreta Evropa sad postojeće zakonsko rešenje će pretrpjeti određene izmjene. Prva izmjena se odnosi na to da nastavna godina umjesto četiri klasifikaciona perioda će imati dva klasifikaciona perioda, odnosno dva polugodišta. To cijenim da

će prosvjetni radnici na taj način smanjiti obim tih administrativnih poslova i da će imati više vremena da se posvete učenicima u radu.

Druga izmjena se odnosi na strukturu školskih, odnosno upravnih odbora, pa će tako u zavisnosti od nivoa obrazovanja školski odbori, odnosno upravni odbori koji su imali pet članova imati tri, odnosno sa sedam na pet, što će se na jedan način smanjiti broj članova i povećati se funkcionalnost i na taj način. Takođe, zakonom je definisano ko bira članove školskog odbora, kako se biraju i na koji period.

Ono što je novina predloženim izmjenama i dopunama Zakona jeste da će se u slučaju nesastajanja školskog odbora dužem od tri mjeseca taj školski, odnosno upravni odbor moći raspustiti i što je dobro jer smo, na žalost, imali školske odbore koji su se možda sastajali jednom ili dva puta godišnje, a neki možda i manje. Čuo sam danas podatak da smo praktično imali 60% školskih odbora koji su bili nefunkcionalni. Školski odbor inače se bira na period od četiri godine s tim što se predstavnici, odnosno mandat predstavnika roditelja traje dvije godine. Takođe, propisuje se rok od šest mjeseci od dana stupanja na snagu ovog zakona za izbor novih članova školskog odbora, a da će funkciju do izbora novih članova školskog odbora obavljati stari sastav školskog odbora.

Ono što ovim izmjenama i dopunama zakona možda najviše intrigira našu javnost jeste izbora direktora škola, odnosno rukovodioca koje će ovaj put birati ministar. Prema predloženim izmjenama ministar bira direktore škola na osnovu više kriterijuma, ali bez predviđene smjene aktuelnih direktora, što implicira da je riječ o profesionalizaciji tj. o profesionalnom izboru direktora, a ne politizaciji samog postupka. Osim zakonskih uslova koje direktori moraju da ispune, oni moraju da polože i pismeni i usmjereni dio pred komisijom, odnosno taj intervju pred komisijom, tako da sami kriterijumi dobiju na još većem značaju.

Ministar je u obavezi da za rukovodioca vaspitno obrazovne ustanove imenuje prvorangiranog kandidata. Mada, u slučaju da to nakon obavljenih provjera nije moguće, onda ima i tu mogućnost da predloži drugorangiranog ili trećerangiranog kandidata uz dužnost da obrazloži tu svoju odluku. Ono što je važno jeste da je i Vlada dala pozitivno mišljenje na izmjene i dopune ovog zakona.

Iskoristiću priliku pošto o ovoj temi govorimo, a svi znamo da imamo porast vršnjačkog nasilja u školama i sve veći napad od strane i učenika i roditelja na prosvjetne radnike da pohvalim inicijativu Ministarstva prosvjete, nauke i inovacija u smislu izmjena određenih krivično pravnih normi koji imaju za cilj da zaštite prosvjetne radnike i da im obezbijede pozitivan i sigurniji ambijent za rad. Takođe, pohvalio bih i Ministarstvo

zdravlja koje razmatra takve inicijative u smislu zaštite zdravstvenih radnika koji su, takođe, na udaru. Dakle, mi moramo zaštititi sve profesije.

U tom smislu, ovo zakonsko rešenje smatram da je u cilju profesionalizacije te ću ga i sam kao i Poslanički klub Demokratske Crne Gore podržati. Zahvaljujem.

PREDSJEDAVAJUĆI NIKOLLA CAMAJ (16.08.24 22:10:36)

Hvala vam, kolega Ćeman.

Sada se za riječ javlja Anđela Vojinović, a neka se pripremi poslanik Dragan Bojović. Izvolite, kolegkinice Anđela.

ANĐELA VOJINOVIĆ (16.08.24 22:10:50)

Hvala, potpredsjedniče.

Uvažene kolegkinice i kolege, poštovane građanke i građani,

Stari Grci su govorili da ako Atina ne bude imala obučara Atinjani ići će bos, ako ne bude imala krojača Atinjani će ići goli, a ako ne bude bilo učitelja neće biti ni Atinjana ni Atine.

Živim u nadi i u uvjerenju da ćemo i kod nas ovdje povratiti poštovanje i dostojanstvo jednog plemenitog poziva i da ćemo unaprijediti obrazovni sistem koji je srazovan decenijama, da će se pokazati da, zaista, znanje jeste moć i da budućnost pripada mladim i obrazovanim ljudima. Jer, prosvjeta jeste temelj na kojem se gradi budućnost nacija i države. Kao neko ko duboko razumije važnost prosvjetne djelatnosti, s obzirom na to da su mi članovi i uže i šire familije prosvjetni radnici, znam koliko je značajno svako zakonsko rješenje, odnosno svaka izmjena zakonskog rješenja koje se odnosi na resor prosvjete i koliko pažnje zaslužuje. Svaka izmjena ima potencijal da utiče na kvalitet u većoj ili manjoj mjeri obrazovnog sistema. Sistem nam je godinama urušavan, nastavni kadar degradiran, škole često nemaju osnovnih uslova za rad, a djeca trpe.

Zaista je vrijeme da se posvetimo ozbiljnim reformama, da napravimo konkretan zaokret. Nadam se da ćemo uskoro ovdje raspravljati i o ključnim reformskim zakonima kojima će se u potpunosti razmisliti o tome kako i na koji način želimo da nam se obrazovanje u ovoj državi dalje razvija i da ćemo omogućiti definisanje donošenja neke nacionalne strategije u kojoj će biti uključeni svi relevantni akteri, koja će obezbijediti unapređenje obrazovnog sistema u državi.

Kada je u pitanju ova predložena izmjena, odnosno obezbjeđivanje efikasnijeg funkcionisanja škola, školskih odbora, upravnih odbora prosvjetnih ustanova, usuđujem se reći da se, iako ne dolazim direktno iz sistema, ali iz posredne komunikacije i iskustava ljudi oko mene, postoje rešenje pokazalo kao problematično i naopako, ne samo u pogledu decentralizacije i nepostupanja u odnosu na pravosnažne sudske presude, rešenje inspekcije o predlozima za razrješenje direktora kako je to navedeno u obrazloženju Predloga zakona, što samo po sebi jeste skandalozno već se pokazalo loše i u praksi, a evo i zašto. Imamo situaciju da veliki broj članova školskog odbora iz reda roditelja i predstavnika ministarstava uopšte i ne zna kako funkcioniše rad u školi. E, sada kako neko ko ne zna i nema kompetencije da ocjenjuje razvojni plan direktora kojeg biraju, kako uopšte može da utiče na to koji će kandidat biti izabran.

Potom, dešavalo se da neko u školskom odboru bira, odnosno postavlja direktora koji treba da upravlja cijelom jednom institucijom i da moguće i zapošljava neki nastavni kadar ima niži stepen obrazovanja od onoga koga postavlja, odnosno kandidata koji se bira, što je apsurd i nedopustivo jer ne doprinosi ni profesionalizmu ni kvalitetu sistema. Dešavalo se da članovi školskog odbora ispred ministarstava uopšte ne zastupaju stavove ministarstva u tom odboru. Dešavalo se da se odluke donose u nepotpunom sastavu bez ikakvog zapisnika o tome šta se na toj sjednici odlučivalo. Dešavalo se da se u odboru koji bira direktore ispred predstavnika socijalnih institucija nalaze osobe koje, takođe, nikad nisu bile u obrazovnom sistemu ili su iz nekih uskostrukovnih udruženja koja uopšte ne znaju kako funkcioniše rad u prosvjeti i rad u školi. Prosvjetni radnici će znati sve ovo i mnogo više detalja. Ovo možda jesu izuzeci, ali vjerujte koliko sam puta ovo često čula u komunikaciji s prosvjetnim radnicima, čini mi se da ovi izuzeci zapravo postaju pravilo.

Imajući u vidu sva negativna prethodna iskustva ovo aktuelno rešenje nije ni dobro ni svrsishodno i nije u interesu ni škole i sistema obrazovanja. Zato, mi podržavamo predlog da Ministarstvo bira najboljeg kandidata na osnovu jasno utvrđenih kriterijuma, dakle prolazeći provjere i usmjene i pismene. Biraće ga, između ostalog, i kandidati s liste stručnog kadra koji će se birati javnim pozivom i koji će morati imati minimum sedam godina rada u struci, što mislim da je dobro. Jer, ovim se osigurava izbor na osnovu kvaliteta i stvarnih sposobnosti i znanja. Na ovakav način ovim izborom se smanjuje mogućnost korupcije i političkog uticaja, omogućava se transparentnost procesa i podiže se nivo profesionalizma. U krajnjem, kandidati će moći bolje da se pripreme i pokažu više znanja i sposobnosti s obzirom na to da će biti sami poziv kompetitivniji.

Moram se osvrnuti na izmjenu koja je možda i svrsishodnija ili podjednako svrsishodna kao i ova oko izbora direktora jer smanjuje klasifikacione periode s četiri na dva, odnosno s tromesječja na dva polugodišta. Malo znam ljudi koji bi se ovako izmjeni obradovali kao članovi moje porodice, uže i šire, jer znam koliko je opterećenje bila administracija za njih. Vjerujem da je veliki broj prosvjetnih radnika koji će se obradovati ovom rešenju, s obzirom na to da im se značajan dio administrativnog tereta sada skida s leđa. Bilo je nenormalno, da kažem, da se upisuju ocjene u elektronski dnevnik, pa čuveni plavi dnevnik za modularnu nastavu deset kilograma gdje se ponekad upisuju ocjene i po 12, 13 puta s opisima itd. Ta konstantna i obimna administracija zaista je opterećivala. Umjesto da se nastavnici posvete i sopstvenom usavršavanju i onome što je suština njihovog poziva i njihova plemenita djelatnost oni su provodili sate pripremajući izvještaje, upisujući podatke, ispunjavajući razne administrativne obaveze.

Na ovaj način će se osim što će se smanjiti administracija, mislim da će se i poboljšati kvalitet i moguće nastave zato što će nastavnici moći da se posvete sopstvenom usavršavanju, ali i boljem praćenju učenika. Imaće veći period u kojem će moći da prate učenika i da ga ocijene onako kako i treba. Učenici će za to vrijeme moći da imaju veći period u kojem će da steknu znanje, da steknu nove vještine i da istražuju one stvari koje ih interesuju.

Zato, moja puna podrška izmjenama koje omogućavaju i olakšavaju nastavnom kadru u cjelokupnom procesu obrazovanja, ali i unapređenju obrazovnog sistema. Zahvaljujem.

PREDSJEDAVAJUĆI NIKOLLA CAMAJ (16.08.24 22:18:44)

Hvala, kolegkinice Vojinović, na veoma tematskom pristupu.

Sada riječ ima poslanik Dragan Bojović, a neka se pripremi Aleksandra Despotović.

DRAGAN BOJOVIĆ (16.08.24 22:18:58)

Hvala, uvaženi potpredsjedniče Skupštine.

Uvažene kolegkinice i kolege, uvaženi građani,

S obzirom na to da sam donedavno obnašao funkciju državnog sekretara u Ministarstvu prosvete, nauke i inovacija, želim kratko da se osvrnem na ova predložena zakonska rešenja. Želim ovim putem i da

pozdravim napore uvažene ministarke prosvete i uvaženih kolega u Ministarstvu prosvete koji znam da ulažu ogroman trud kako bi se pokušao podići kvalitet, unaprijediti kvalitet obrazovno vaspitnog procesa u svim segmentima i, prije svega, kako bi se pokušala reafirmirati i revitalizovati nastavna profesija koja se negdje, na žalost, našla na margine društvene zbilje i negdje degradirana što ne smije da se dopusti. Nije na odmet reći da je prosveta, obrazovno vaspitni sistem zapravo ključ razvoja svakog društva, i to nije isprazna floskula, to je, zaista, tako. Zato, svi mi treba da se potrudimo da se reafirmišu ponovo nastava i obrazovni proces i da prosvjetna djelatnost bude u fokusu svih nas. Dobro je što je parlamentarna većina stavila u fokus i kao prioritet ulaganje i unapređenje obrazovno vaspitnog rada i obrazovno vaspitnih institucija. Znam koliko se napora ulaže u Ministarstvu prosvjete zato što su brojna rešenja koja smo čuli od uvaženih koleginica i kolega već razmatrana u okviru Ministarstva prosvete.

Obavijestiću vas da je moja malenkost predsjedavala radnom grupom koja je ljetos intenzivno radila na izmjenama i dopunama, takođe Opšteg zakona o obrazovanju i vaspitanju, nacrt tih izmjena je pripremljen. Brojne od ovih sugestija koje smo čuli od poslanika već inkorporirane u tom nacrtu izmjena ovog zakona i što se tiče kriterijuma za zapošljavanje i što se tiče daljeg rasterećenja u smislu prekomjerne administracije koja opterećuje prosvjetne radnike, dakle ide se ka većoj digitalizaciji u tom pravcu i oslobođanja unošenja pisane forme svuda gdje se to može u nastavni proces. Dakle, cilj je da se nastavnik vrati svojoj primarnoj djelatnosti, odnosno da se bavi radom direktno s učenicima kako bi se poboljšao kvalitet nastavnog procesa. Mnoge od ovih izmjena su već predložene u Nacrtu zakona koji će se uskoro naći na javnoj raspravi tako da će i sve nove sugestije moći da se inkorporiraju u nove izmjene ovog zakona.

Što se tiče predloženih izmjena, znam da je Ministarstvo dalo pozitivno mišljenje na predložene izmjene zakona. Čuli smo već brojne komentare i obrazloženje zašto su ove izmjene opravdane i neophodne. Smanjenje na dva klasifikaciona perioda podrazumijeva opet smanjenje administracije. U pojedinim stručnim školama, znam taj podatak da se u pojedinim modulima moralo davati po 26 ocjena za jednu školsku godinu. Možete zamisliti koliki je to stres i za učenike i za nastavnike. Uopšte sam proces ocjenjivanja, odnosno provjere znanja se svodio često na puku statistiku, a ne na pravu provjeru znanja. Ove izmjene ne podrazumijevaju da će se prekinuti kontinuitet provjere znanja učenika, znači neće jer će se i to regulisati podzakonskim aktima, ali se svakako smanjuje i taj vid administracije i prekomjerni stres kod učenika.

Što se tiče druge izmjene veoma kratko, moram da kažem da je ta izmjena, izmjena izbora i imenovanja direktora, morala da se izvrši na ovaj način odnosno bila nužna zbog nefunkcionalnosti u radu školskih odbora. Nažalost to je tako, u ovom trenutku kada bismo provjerili koliko školskih odbora funkcionise u punom sastavu sigurno to bi bio vrlo mali broj. Veoma je mali broj školskih odbora koji funkcionišu u punom sastavu. Zašto, čuli smo argumentaciju - za tu vrstu članstva u školskom odboru ne daju se nikakve naknade. Čuli smo i nekako je sama nastavnička djelatnost, nažalost, bila marginalizovana, potom postojala je ta zakonska obaveza da se predaju izvještaji o prihodima i imovini Agenciji za sprečavanje korupcije, ljudi koji se više razumiju ili bave prosvjetom su zbog svih tih stvari odbijali da budu članovi školskog odbora. Onda smo bili prinuđeni da pozivamo poznanike, prijatelje, pa su i ti ljudi bili sankcionisani zbog toga što nisu predali izvještaj itd. Znači, sve je to onemogućilo valjano funkcionisanje ovih školskih odbora, a onda zahtijevati od tako nefunkcionalnih školskih odbora da izvršavaju politike Ministarstva ili da sprovode konkurse, biraju direktore, imenuju i razrješavaju, sve to je funkcionisalo jako otežano i nije funkcionisalo dobro u praksi. Dakle, ovdje se ne radi o tome da li će neki ministar davati instrukcije školskim odborima ili davati instrukcije nekom da se izabere bilo koji direktor. Ovdje se radi o tome da ovo rješenje nije dobro funkcionisalo u praksi, pokazalo se nefunkcionalno u praksi. Možda ni predloženo rješenje nije idealno, ali sada se uvode kriterijumi u izbor direktora. Siguran sam i uvjeren da rukovodstvo Ministarstva i ministarka nema namjeru da direktore bira sem po stručnim kvalifikacijama i siguran sam i vjerujem da ministarka neće zvati nijednog direktora škola i direktora vrtića pred izbore da ih upućuje kako da glasaju i kako da instruiraju djecu u obdaništima koga da podržavaju, to sam siguran i vjerujem da se takvo što neće dogoditi.

Ove izmjene znam da su dobile podršku Ministarstva iz vrlo objektivnih, praktičnih razloga, a mogu da najavim da ćemo mi takođe uskoro imati nove predložene izmjene i dopune ovog opšteg zakona o obrazovanju i vaspitanju u cilju daljeg unapređenja kvaliteta obrazovno-vaspitnog procesa.

Hvala vam.

PREDSJEDAVAJUĆI NIKOLLA CAMAJ (16.08.24 22:26:42)

Hvala vam, gospodine Bojoviću.

Sad za riječ se javlja Aleksandra Despotović, neka se pripremi Adrijan Vuksanović. Posljednji prijavljeni je Adrijan Vuksanović.

ALEKSANDRA DESPOTOVIĆ (16.08.24 22:26:52)

Poštovani građani i građanke,

Jako mi je žao, kao neko ko dolazi sa Univerziteta Crne Gore i neko ko radi u prosvjeti, da danas 16. avgusta usred godišnjih odmora u 22:25 raspravljamo o ovom zakonu.

Prekidam diskusiju dok se ne steknu uslovi da govorim. Zahvaljujem.

Molim za elementarnu kulturu da kada neko govori, da se taj neko i sluša. Ponoviću, bez onoga ko nije slušao, možda je nekome smiješno u ovoj sali sve ovo što ja govorim, ali ja ću govoriti punog srca, stručno, i ukazati na sve ono što je dobro i na sve ono što nije dobro. Poražena sam da danas odnosno večeras u 22:25 govorimo o prosvjeti, da li je to prosvjeta zaslužila neka građani i građanke zaključ.

Druga stvar, dragi moji građani i građanke, ja pretpostavljam da ste vi sada neđe na godišnjem odmoru i da nemate priliku da slušate raspravu o prosvjeti, a možda je to nekome danas i bio cilj, da mnoge stvari prođu ispod radara, a da vi ne budete obaviješteni.

Ono što je veoma važno jeste da ovim noćasnjim diskusijama u 22:25 iz Parlamenta šaljemo poruku prosvjeti da je ona neđe na koncu ineterosvanja sadašnje Vlade koja je kvalifikovala ovaj zakon na izmjenju. Imam puno pravo da o tome govorim kao profesor Univerziteta, apsolutno. Ono što ću da ukažem jeste da neću osporiti prava poslanika da potpišu i da stave zakon u proceduru, ali ne možete mi ni zabraniti da pomislim da je to samo zato što će taj zakon proći tako da ne bude na javnoj raspravi, što će tako proći da danas ispred mene ne sedi ministarka prosvjete za koju sam sigurna da je učestvovala u pisanju ovoga zakona i koja bi mi sigurno jedina mogla odgovoriti na moja pitanja i na moje dileme zato što ona jedina obnaša ovu funkciju u ovom trenutku, a poslnici mi ipak, uz sve uvažavanje, ne mogu odgovoriti na ono što mene interesuje, jer oni ne sede u Ministarstvu, oni ne mogu da odgovaraju na pitanja jer oni nisu prošli proces rukovođenja u Ministarstvu prosvjete, tako da se osjećam kao poslanica osujećenom. Da sada ovdje ispred sebe imam ministarku, ne bih željela da pomislim da je željela da pobjegne od rasprave iz nekih političkih konotacija, jer to njoj ne pristoji, jer je dolazila uvijek u Parlament.

Ono o čemu dalje želim da govorim jeste činjenica da danas govorimo o zakonu koji u prvi plan postavlja rad školskih odbora. Molim vas, moramo biti vrlo precizni da su ti školski odbori formirani u julu 2021. godine za vrijeme obnašanja tadašnje ministarke i da su tadašnji direktori smijenjeni u roku od 15 dana, njih 240. Ovaj zakon koji danas ovdje razmatramo ne

precizira odnosno ne traži smjenu direktora što meni sa ljudske strane apsolutno odgovara jer ne želim da iko više prođe onu harangu koju su prošli direktori 2021.godine, ali kao čovjek od struke i profesionalac imam određene primjedbe na ovo što ću sada reći.

Govorimo o školskim odborima i tražimo njihove smjene, a sa druge strane ti isti školski odbori imenovali su direktore koji ostaju da i dalje obnašaju te funkcije, iako smo videli da ima puno inspekcijskih primjedbi na njihov rad, a nisu samo inspekcijske primjedbe nego da to konstatuje evaluacija iz 2023. godine u dokumentu koji se zove Program razvoja opšteg srednjeg obrazovanja će se kažu da je upravljanje i rukovođenje ustanovom ispod prosjeka postignuća za srednje škole. Dakle, takvi direktori ostaju da i dalje rukovode i da sprovode reforme koje su predviđene ovim programom. To dvoje je, po meni, nepovezivo. Postavljam pitanje zašto se ostavio rok šest mjeseci za promjenu školskih odbora, zar isto tako ne bi bilo pravedno da se tih šest mjeseci raspišu konkursi za direktore i da se cjelokupni sistem otvori i stavi u funkciju u skladu sa ovim zakonom. To je ono što sa profesionalne strane smatram da bi bilo korektno, a na to mi sigurno može odgovoriti samo ministarka.

Želim da kažem šta je ovaj zakon, ovaj zakon u stvari predstavlja samo povratak - naravno i da kažem da sve nije bilo loše u sistemu do 2020. godine - jer i dalje se vlast centralizuje u rukama ministra. Ministar je taj koji bira komisiju koja će mu predložiti direktora, ministar je taj koji treba da izabere prvorangiranog, dakle ministar donosi odluku koga će da primi, kandiduje se i on treba da izabere prvog na listi. Ali gle čuda, odmah iza toga kaže - izuzetno iz stava 10 ministar može da izabere i drugoplasiranog i trećeplasiranog. Ključno moje pitanje za Ministarstvo jeste čemu onda takva najava da će biti vršene određene provjere znanja i gdje će biti rađeno prema kriterijumu. Dakle, ministar ima eskluзивu da onoga ko je prvorangirani ipak stavi u stranu i izabere trećerangiranog. Da budemo jasni, ne Ministarstvo, nego ministar bira komisiju i ta komisija ministru predlaže kandidata, da budemo jasni, da ne ostane bilo koja dilema.

Ono što je jako važno napomenuti, jeste da se ovdje kandiduju eksperti za članove komisije. Gospodo draga, tu se traži tri godine iskustva na rukovodećim mjestima, a ja vas pitam sljedeće. Ostavljate one ljude koje ste smijenili, koji su smijenjeni 2021.godine, koji zbog te pohare crnogorskog obrazovanja nisu imali pravo, njih makar 30%, da steknu te tri godine iskustva i da budu u ovim komisijama. Znači, oni i dalje ostaju van sistema, a favorizovaće će se oni koji sada neće biti smijenjeni vjerovatno zbog politike, pa će oni biti kandidati u komisijama ovih koji će dalje da biraju, a oni su ocijenjeni kroz ovu evaluaciju da nisu radili dobro posao,

odnosno da je njihov rad bio ispod prosjeka. Mislim da je ovo jedna loša stvar i loš prijedlog ovog zakona. Dakle, osim što su 2021. godine ljudi diskriminirani po pitanju smjene u roku od 20 dana, sada im se ne da da učestvuju u komisijama jer nemaju tri godine staža. Nisu oni krivi, gospodo draga, što je neko tada ko je došao na čelo Ministarstva radio revanšizam i nanio najveću štetu crnogorskom obrazovanju i smijenio ih, a oni će sada opet ostati van sistema. To je nešto što mislim da treba da se ispravi, da svi ljudi budu uključeni u ovaj sistem i to je ono što je jako važno i što želim da napomenem.

Na kraju, kriterijumi nisu jasni, nisu propisani ovim zakonom. Ono što mi je vrlo važno jeste da se ovdje iskazuje teza da će se raditi provjera znanja i kompetencije. Želim još jednom da pomenem da su direktori pisali programe rada, da su imali intervjue u Ministarstvu prosvjete, tako da je ovdje novina samo ovaj teorijski dio koji će oni govoriti. Moramo biti svjesni da zakon neće riješiti ono što je bio neđe predlog, da neće biti politke, da će biti depolitizovano itd, ipak ovaj zakon ne nudi ona rješenja koja sam očekivala. Žao mi je što se niko od ovih predlagača i potpisnika nije našao ovdje u sali, jer potpisnici ovog zakona su Jelenka Andrić, Branka Marković, Nađa Laković i Darko Dragović. Žao mi je što nisu smatrali da treba da saslušaju nekoga iz opozicionih klupa koji možda može donijeti i neko dobro rješenje ili neki dobar prijedlog. Zahvaljujem se izvinjavam se.

PREDSJEDAVAJUĆI NIKOLLA CAMAJ (16.08.24 22:37:02)

Hvala vam, koleginice Despotović.
Zadnji prijavljeni komentar.

UGLJEŠA UROŠEVIĆ (16.08.24 22:37:16)

Koleginice Despotović, vi i ja smo sa Univerziteta Crne Gore, vi ste rekli par konstatacija, da nema ko da vam odgovori na vaše pitanje, da ministarka nije tu, pa ako ministarka nije tu da nema niko da odgovori. Dakle, tu su i kolege koje su iz sistema obrazovanja, iz osnovne i srednje škole, tu su i kolege koje su sa univerziteta. Sve što imate da pitate možete slobodno, mi smo imali odbor i mogli ste tamo da pitate sve te stvari. Mislim da nije korektno da kažete da ispod radara pokušavamo da provučemo neke stvari, jer kao što vidite, radimo sve potpuno javno i otvoreno i na odboru ste imali priliku da pitate sve to.

Spominjali ste između ostalog da su 2021.godine pojedini direktori smijenjeni, da je bila haranga, da su bili revanšizmi i slično. Ja ću vas samo podsjetiti na par stvari. Dakle, da li treba pričati, da li ima ikoga u Crnoj Gori koji misli da pojedini direktori koji su bili do 2021. godine nijesu bili politički postavljeni? Tu ima kolega koji su iz Nikšića, mi dobro znamo da su pojedini direktori bili partijski angažovani, da su kupovali glasove za vašu stranku, da su partijski bili izrazito obojeni, da su ucjenjivali mnoge nastavnike, učitelje i da su bili vrlo, vrlo partijski angažovani i radili sve ono što nije bilo u domenu njihovog posla. Ja bih razumio vas da ste vi nova stranka, da ste došli tu 2021.godine, ali vi predstavljate one koji su do 2020. godine postavljali direktore, koji su tražili od svojih zaposlenih siguran glas, koji su stavljali pluseve i minuse, koji su po naseljima po Crnoj Gori kupovali glasove, i sada vi pričate o tome da li je nešto partijski obojeno i da li ministarka će da postavlja direktore, neće da postavlja direktore. Ja vas molim, zaista, da ipak povedete računa o tome kako se obraćate našem poslaničkom klubu i da imate u vidu ono što je bilo prije 2021. godine i da možda pokažete neki kritički osvrt prema svemu tome.

Mislim da je previše priče bilo oko toga je li osoba A ili osoba B direktor, mislim da smo izgubili iz fokusa ono što je suština, a to je šta mi imamo kao rezultat nakon osnovne i srednje škole. Ja kao neko ko predaje na Univerzitetu mogu to da pogledam sa strane i godinama sam u direktnom kontaktu sa njima i mogu vam reći da stanje nije nimalo dobro. Kao neko ko ima sina koji ima pola godine, često se pitam gdje će moj sin da uči osnovnu školu i srednju školu, šta će da bude rezultat toga i nijesam siguran šta mogu da vam kažem danas u pogledu toga. Stanje je vrlo nepovoljno, znanje koje pokazuju đaci koji završe osnovnu i srednju školu je na vrlo niskom nivou, i to nije rezultat 2021.godine, vi to dobro znate. Dakle, kada neko dođe na fakultet on je već sa 19 godina, od sedme do 19. godine je u procesu obrazovanja, nije nova vlast mogla da utiče na to, a ja vam sad opet kažem nivo obrazovanja je kardinalno nizak i ako nešto ne uradimo povodom toga, dakle svi zajedno, mi nemamo čemu da se nadamo ubuduće. Ova država treba da počiva na znanju, a ako nastavimo ovako da ne utičemo na to da nivo znanja bude bolji, a bojim se da smo debelo, debelo zakasnili, mislim da nemamo čemu da se nadamo, ali evo, na svima nama je da pokušamo nešto da objedinimo sve što imamo, Crna Gora je mala država, nema puno znanja i ne možemo da se dijelimo po tome da li je neko u ovojili onoj stranci. Podržavam apsolutno to da nema političkih postavljenja i da na čelu škola, gimnazija, srednjih škola, na rukovodećim pozicijama u visokom obrazovanju treba da budu oni koji mogu da doprinesu obrazovanju, a ne da se bave političkim aktivnostima kao što je to bilo do 2021. godine. Toliko, zahvaljujem.

PREDSJEDAVAJUĆI NIKOLLA CAMAJ (16.08.24 22:42:09)

Hvala, gospodine Uroševiću.

Odgovor na komentar, poslanica Despotović.

ALEKSANDRA DESPOTOVIĆ (16.08.24 22:42:20)

Prvo, kolega, ja sam jako zadovoljna što sam izazvala da ja i vi diskutujemo večeras. Možda ste se vi prvi put javili večeras i meni je drago da vas čujem u plenumu i srećna sam zbog toga što upravo ovaj dijalog vodimo ja i vi, jer obično na odboru ste se javljali. Ja vam čestitam i drago mi je što sam uspjela da izazovem vašu rekaciju i da ja i vi vodimo dijalog, to je pod broj jedan.

Pod broj dva ću vam odgovoriti, kada govorimo o tome da li sam prejudicirala zašto ministarka nije tu ili ne, od vas tražim odgovor na pitanje kada će se ukinuti ovi klasifikacioni periodi, da li će biti onih dva ili tri dana raspusta kojii su nekada bili, pošto će se školski kalendar koliko sjutra morati uraditi. Mene interesuje i ostale nastavnike da mi odgovorite da li će biti ta dva dana. Sledeće što ste rekli o tome da li su nastavnici, odnosno direktori smijenjeni ovako ili onako, ja ću vam reći, sud je rekao kako su smijenjeni, sud je dosudio sve presude u korist direktora koji su smijenjeni 2021. godine i ova država treba da plati preko 300 hiljada eura odštete, da ne govorimo koliko je nanijeto štete tim ljudima i njihovim porodicama. Rekla sam kao čovjek koji ovdje večeras govori nažalost u kasnim satima o prosvjeti, nikada nikome to neću poželjeti, bilo kojoj političkoj stranci da pripada. Kada govorite o političkom zapošljavanju, ja bih samo da vas zamolim, sve to što ste znali trebali ste procesuirati, ne da se noćas nama ovdje obraćate, nego ste sve to trebali procesuirati. Znae kako, da je bilo toliko političkog zapošljavanja, ja mislim da možda ni vi ne biste bili sada na Univerzitetu. Kao što vidim i vi i ja smo tu, je li tako, vi ste fino napredovali i ja vam od srca želim da budete uskoro i vanredni i redovni profesor, što znači da su se ipak, govorim o univerzitetu, primali ljudi koji su bili kvalitetni, nikada nije bilo nikakve političke, o tome ne biste vi sada sjedjeli tu, a ja ovdje i tako dalje. Dakle, nemojte uopštavati stvari i nemojte to upućivati sada, a sve što ste imali trebali ste da uputite određenim organima. Znači, to je jako važno.

Ono što želim da kažem, ne može se smanjiti uticaj tog revanšizma koji je bio. On je bio, pa je bio, o tome će istorija pisati, o šteti koja je

nanesena obrazovanju takođe, tako da ne možete meni iz ovih klupa zabraniti ni vi niti bilo ko da imam kritički osvrt na bilo koji zakon koji nije onako kako bi trebalo da da određeni rezultat, jer nije istina samo ona koja dolazi od većine, istina leži negdje drugo i neko drugi nešto zna, a ne samo pripadnik većine. Složićete se. Ja imam više godina od vas, više radnog iskustva, tako da možda nešto mogu i bolje znati jer nije premisa i hipoteza da samo ako ste vladajuća stranka morate znati bolje. Drago mi je i vrlo sam zadovoljna što u ovim kasnim satima o prosvjeti upravo ja i vi razgovaramo.

PREDSJEDAVAJUĆI NIKOLLA CAMAJ (16.08.24 22:46:18)

Hvala, kolegkinice Despotović.

Poslanik Urošević. Jedino proceduralno.

Imamo pravo da kršimo Poslovnik, pa ćemo i njima dati po minut. Možemo li se uklopiti u jedan minut? Može.

UGLJEŠA UROŠEVIĆ (16.08.24 22:46:45)

Cijenim gospođu Despotović kao kolegkinicu sa Univerziteta, ima više iskustva od mene, to je nesumnjivo. Mi smo kolege na Univerzitetu. Između ostalog, kolegkinica je rekla da nikada nije bilo političkog odnosa i diskriminacije na Univerzitetu. Mogao bih o tome da vam pričam satima, ali mislim da je kasno večeras za to. Podsjetiću vas samo na period od 2016. do 2020. godine, da iskoristim ovaj momenat, ja sam bio najbolji student na Univerzitetu Crne Gore, najbolji student, od 2019. do 2020. godine bilo je pokušaja da mene odstrane sa Univerziteta Crne Gore kao najboljeg studenta u generaciji na svim fakultetima. Ako to nije bio politički uticaj, ja ne znam šta je onda. Radio sam, znate vi dobro ko, oni koji su bili na čelu Univerziteta, predsjednik Upravog odbora i rektor tada Univerziteta. Ako treba po imenima da pričamo, možemo i to. Dakle, nemamo šta da krijemo, možemo da pričamo o svemu. Ne možemo da govorimo da nije bilo političkih uticaja, bilo je i te kako.

Rekli ste između ostalog klasifikacioni periodi, da li će biti dva ili tri i slično. Vidite, ja zaista mislim da se mi previše bavimo formom u odnosu na ono što je suština. U osnovnim i srednjim školama đaci su previše opterećeni tim da napamet uče određene stvari, a da nemaju ono što je elementarna logika i istinsko znanje. Dakle, ja vas pozivam kao profesoricu Univerziteta da podržite inicijativu da se u osnovnim i srednjim školama

konačno prekine sa praksom da se ponavlja ono što je izrečeno i da se na to dobija ocjena, nego da se konačno krene u model da đaci koji imaju logiku, koji imaju razmišljanje imaju najveće ocjene. Vi znate dobro da u osnovnim i srednjim školama imamo pravu ekspanziju luča, je li tako? Imamo pomamu roditelja i đaka da imaju najbolje ocjene, a šta imamo kao rezultat toga - svi su lučashi, a kad dođu na Univerzitet malo ko od njih nešto smisljeno zna. Tako da možemo politički da pričamo o ovome, možemo da pričamo i stručno, ali mislim da po pitanjima obrazovanja u osnovnoj i srednjoj školi treba da se ujedinito svi i da nađemo najbolja rješenja koja će dugoročno predstavljati budućnost ove države. Opet ponavljam, na kraju ova država počiva na znanju i počivaće na znanju i ako toga nema džaba nama ova priča, neće biti uspješna ova država ako nema znanja. Toliko. Zvahvaljujem.

PREDSJEDAVAJUĆI NIKOLLA CAMAJ (16.08.24 22:49:51)

Hvala vam puno.

Još jedna procedura, kratko.

ALEKSANDRA DESPOTOVIĆ (16.08.24 22:50:01)

Kolega, ja vrlo dobro pratim i srednje i osnovno obrazovanje zbog fakulteta i nivoa znanja. Tražila sam zbog nastavnika i đaka taj odgovor na pitanje da li će biti taj mini odbor, ne radi mene lično, nego što sam značajan broj poruka upravo dobila na svoj telefon i to pitanje sam vam procesuirala u onom momentu kada su te poruke stigle. Bilo je u kontekstu tog odgovora, je li tako? Nadam se da će javnost uskoro saznati da li će biti ta dva dana slobodna koja su imali nekad, jer to ne govorim ja, to su ljudi koji pitaju. To je jedno. To ćete njima objasniti. Ja sam pitala radi građana koji su se meni obratili. Ne sporite da na to imam pravo. Ok. U redu, to smo završili.

Druga stvar o kojoj ste govorili, o politici, političkim problemima i tako dalje, žao mi je ako ste bili u toj prilici, da ste bili najbolji student, ali čini mi se da se ja vas sjećam iz onog ACT projekta, je li tako, da ste Vi bili na ACT projektu i tako dalje. To je bilo neko vrijeme, ali samo da zaključim, da je takav bio režim ne bismo onda imali bivšu ministarku koja je sva svoja zvanja dobila upravo na Univerzitetu, ne bismo imali ni prethodnog predsjednika Vlade koji je sva svoja zvanja dobio na Univerzitetu, tako da o toj priči ja bih mogla sa vama i možda ćemo to otvoriti kad bude Zakon o

visokom obrazovanju. Zaista, ti ljudi su potpuno napredovali, niko im nije branio. Evo, tadašnja ministarka je izabrana za redovnog profesora, molim vas, na Univerzitetu Crne Gore. Imala je karijeru kao i svi drugi, a kasnije je bila ministarka. Boga mi, dobro joj je bilo. Eto tako. To je završetak naše replike. Zahvaljujem se.

PREDSJEDAVAJUĆI NIKOLLA CAMAJ (16.08.24 22:51:57)

Hvala, koleginice Despotović.

Sada za riječ se javlja poslanik Adrijan Vuksanović.

ADRIJAN VUKSANOVIĆ (16.08.24 22:52:09)

Hvala, predsjedavajući.

Činjenica je da imamo problem. Imamo problem koji se ne može riješiti jednim zakonskim rješenjem, već traži i širi društveni i intelektualni i svaki drugi angažman. Neophodno je stvoriti ambijent koji će biti motivirajući za djecu, u kojem će djeca na znanje gledati kao na kategoriju vrijednosti. Svakako to ne znači da ne treba tražiti rješenja i ona zakonska, naravno. Potrebna je i ta vrsta forme koja će imati određeno dejstvo.

Što se tiče ovog zakona pozdravljam činjenicu da članovi školskih odbora više neće biti javni funkcioneri. Svi smo svjesni koliko je to otežavalo rad samih odbora, odnosno samog njihovog kreiranja.

Što se tiče drugih stvari imam određene skepse. Čini mi se da smo pitanje unapređenja obrazovanja sveli na pitanje ministra i njegovog izbora. Istina je, po ovom zakonskom rešenju velika moć, odnosno moć će biti akumulirana u jednoj ličnosti, što je loše, uz ono diskreciono pravo da negira prvog, već drugog ili trećeg kandidata sa liste uz određeno obrazloženje.

Puno se govorilo danas i o klasifikacionim periodima, pa da ih više neće biti četiri, već da će biti dva takva vremenska intervala i to se pravdalo na način da će biti manje administrativnog rada samih nastavnika, a da će djeca biti izložena manjoj količini stresa. Ali pitam se da li ćemo na taj način izgubiti u kontinuitetu same provjere znanja. Čini mi se da je veća frekventnost u provjeri znanja put za objektivnijem ocjenjivanju samih učenika. S druge strane, ako to stoji tako onda dajte da ukinemo i ta dva intervalna perioda, pa da imamo samo jedan, pa da još više smanjimo administrativni rad samih nastavnika i da im omogućimo da oni se posvete radu s djecom, a da djecu skroz ili u velikoj mjeri oslobodimo tog stresa.

Ako budemo tako gledali, mislim da nećemo dovoljno uraditi. Ja želim da ovaj zakon da svoje pozitivne efekte, ali ostaje mi ona skepsa oko prava ministra da bira svoje direktore škola i u tome mogu vidjeti potencijalno da neko, a to je trenutna vlast ko god ona bila, vidi zapravo u obrazovnim jedinicima jedan politički resurs za predizborne i izborne utakmice. Hvala vam.

PREDSJEDAVAJUĆI NIKOLLA CAMAJ (16.08.24 22:55:45)

Hvala, kolega Vuksanoviću.

Da li neko od predstavnika predlagača želi dati završnu riječ?
Želi.

JELENKA ANDRIĆ (16.08.24 22:55:55)

Zahvaljujem, predsjedavajući.

Izvinjavam se kolegama što sam morala izaći iz sale, prosto nisam zdravstveno dobro i nisam mogla da izdržim, cio dan smo ovdje. Slušala sam u klubu sva izlaganja, pa ću u završnoj riječi dati samo osvrt na određena pitanja koja su se čula, zbog pojašnjenja i najviše zbog građana i građanki koji nas slušaju.

Ono što sam zapisala tiče se ovih diksrecionih prava, da li se izmjenom Opšteg zakona o obrazovanju i vaspitanju daje diskreciono pravo ministru da bira i da razrješava. Apsolutno ne, o tome sam već govorila, imamo kriterijume, imamo intervju koji će najboljeg kandidata preporučiti za mjesto direktora određene obrazovno-vaspitne ustanove.

Ono što je kolega Obradović u svom izlaganju napomenuo tiče se amandmana koji su on i kolega Đurović podnijeli na ovaj predlog zakona i zaštite prosvjetnih radnika. Na odboru sam to kazala i sada želim da ponovim da bi čuli građani, da smo apsolutno svi saglasni da se pravo, odnosno integritet prosvjetnog radnika koji trpi nasilje, to je nesumnjivo praksa pokazala, mora zaštititi. Međutim, ne može se kroz ovo zakonsko rešenje na ovaj način štititi, već se moraju upodobiti drugi zakoni. Kolege su to prihvatile kao valjanu sugestiju, direktor jeste pokretač aktivnosti u školi i kao takav može da mijenja sistem. Navešću samo jednog direktora ne škole već jedne zdravstvene ustanove u Crnoj Gori, govorim naravno o dr Kenanu Eroviću, koji je preporodio bolnicu u Bijelom Polju da je ne možemo prepoznati od kad je on direktor, tako da je jako važna figura u cijelom obrazovnom sistemu ko će biti na čelu jedne vaspitno-obrazovne

ustanove. Čule su se konstatacije da direktori su dolazili na pozicije od 2020. godine naovamo bez ispunjenih onih osnovnih uslova, tiče se radnog iskustva. Međutim, zaboravili smo da smo imali direktore koji su cio život bili direktori, preko 20 i više godina su bili isključivo direktori, pa ne znam na koji način su oni mogli da se vrate u ono vrijeme dok nisu bili na funkciji, da sagledaju obrazovni sistem iz one druge perspektive.

Testiranje koje je takođe pomenuto će se vršiti, naravno komisija će imati konsultacije sa Upravom za kadrove, dakle samo komisija će sprovoditi ova testiranja, a što se tiče eksperata to sam rekla i na odboru, eksperti će se birati javnim pozivom, jasno će se naznačiti kriterijumi za odabir i ko uopšte može aplicirati za člana školskog odbora iz reda eksperata. Pravilnikom o ocjenjivanju, koje se mora prilagoditi, izmjenama ovog zakona će se voditi računa o kontinuitetu, o ocjenjivanju postignuća naših učenika. Pitanje školskog kalendara koje je na samom kraju postavljeno je pitanje koje svakako nije za plenum i nije pitanje o kom odluku donose poslanici, već isključivo resorno ministarstvo. Broj radnih dana i raspored tih radnih dana će Ministarstvo urediti kao i do sada i u skladu sa tim će donijeti, sigurna sam, najbolju odluku i za prosvjetne radnike i za učenike naše države.

Ono što se pokušalo izbjeći danas, a čini mi se možda i najvažnije, da idemo u susret novoj školskoj godini i da ovo što se polemisalo o klasifikacionim periodima najbolje će znati moji prosvjetni radnici, odnosno moje kolege, koliko će zaista ovo smanjenje na dva klasifikaciona perioda smanjiti administrativni posao prosvjetnim radnicima i koliko će doprinijeti valjanom radu u učionici koja je trpjela zbog previše administracije. Mislim da je i neko od kolega jako lijepo kazao da se vrlo često dešavalo da ishod na pola ocjenjujemo, odnosno da moramo formirati ocjenu iako nismo održali sva predavanja koja su vezana za određeni obrazovno-vaspitni ishod. Zahvaljujem.

PREDSJEDAVAJUĆI NIKOLLA CAMAJ (16.08.24 23:01:01)

Hvala, kolegice Andrić.

Konstatujem da je pretres završen. Izjasnićemo se naknadno, a sada dajem pauzu od deset minuta.

-Pauza-

PREDSJEDNIK ANDRIJA MANDIĆ (16.08.24 23:53:50)

Dame i gospodo, po dogovoru ćemo preći na glasanje za izbor potpredsjednika Skupštine Crne Gore.

Podsjećam da je saglasno članu 18 Poslovnika Skupštine propisano da Skupština ima jednog ili više potpredsjednika, a da njihov broj na predlog predsjednika Skupštine utvrđuje Skupština prilikom njihovog izbora. U skladu sa poslednjim izmjenama najviše dva potpredsjednika biraju se iz reda poslanika manjinskih partija. Kandidata za potpredsjednika Skupštine koji se bira iz reda poslanika manjinskih partija mogu predložiti poslanik ili grupa poslanika iz reda manjinskih partija. Predlog kandidata za potpredsjednika Skupštine podnosi se predsjedniku Skupštine u pisanoj formi, a sadrži ime i prezime kandidata, kratku biografiju, stranačku pripadnost, obrazloženje, ime i prezime predstavnika predlagača. O predlogu kandidata otvara se pretres.

Poštovane kolege, dobili smo predlog da se za potpredsjednika Skupštine predloži kandidat Mirsad Nurković iz Bošnjačke stranke.

Predlog vam je dostavljen, saglasno članu 20 Poslovnika Skupštine izbor potpredsjednika Skupštine vrši se tajnim glasanjem. Glasa se tako što se zaokružuje riječ "za" ili riječ "protiv". Za potpredsjednika Skupštine izabran je kandidat za koga je glasala većina prisutnih poslanika.

Generalni sekretar Skupštine sa službom Skupštine je pripremio uslove za tajno glasanje, glasački listići i glasačku kutiju. Po završenom glasanju komisija za glasanje pristupa utvrđivanju rezultata glasanja i sačinjava kratak izvještaj o rezultatima tajnog glasanja.

Stekli su se uslovi da pristupimo glasanju. Molim generalnog sekretara da izvrši prozivku poslanika i uruči im glasački listić. Nakon glasanja odrediću pauzu da bismo utvrdili rezultate.

Izvolite, generalni sekretare.

ALEKSANDAR KLARIĆ (16.08.24 23:56:03)

Potpredsjednik Boris Pejović, poslanik Vasilije Čarapić, poslanik Seid Hadžić, poslanica Jelena Nedović, poslanik Uglješa Urošević, poslanik Dražen Petrić, poslanik Jovan Subotić, poslanik Miodrag Laković, poslanik Miloš Pižurica, poslanik Darko Dragović, poslanik Dane Marković, poslanik Tonći Janović, poslanik Vladimir Bakrač, poslanica Branka Marković, poslanik Milan Zečević, poslanica Jelenka Andrić, poslanica Dragana Vučević, poslanik Armen Šehović, poslanica Nađa Laković, poslanik Gordan Stojović, poslanik Andrija Nikolić, poslanik Danijel Živković, poslanik Nikola Janović, poslanik Nermin Abdić, poslanica Drita Lola,

poslanik Dušan Raičević, poslanik Oskar Huter, poslanica Aleksandra Vuković Kuč, poslanik Ivan Vuković, poslanik Jefto Eraković, poslanik Abaz Dizdarević, poslanica Sonja Milatović, poslanik Nikola Milojević, poslanica Zoja Bojanić Lalović, poslanik Nikola Rakočević, poslanik Mihailo Anđušić, poslanica Aleksandra Despotović, predsjednik Andrija Mandić, poslanica Jelena Božović, poslanik Jovan Jole Vučurović, poslanik Dejan Đurović, poslanik Vaso Obradović, poslanica Bojana Pićan, poslanik Marko Kovačević, poslanik Velimir Đoković, poslanica Milica Rondović, potpredsjednica Zdenka Popović, poslanik Boris Bogdanović, poslanica Anđela Vojinović, poslanik Albin Ćeman, poslanik Momčilo Leković, poslanik Duško Stjepović, poslanik Nikola Rovčanin, poslanik Amer Smailović, poslanica Kenana Strujić Harbić, poslanik Admir Adrović, poslanik Mirsad Nurković, poslanica Edina Dešić, poslanik Jasmin Ćorović, poslanik Milan Knežević, poslanik Vladislav Bojović, poslanica Jelena Kljajević, poslanik Dragan Bojović, poslanik Dritan Abazović, poslanik Miloš Konatar, poslanica Ana Novaković Đurović, poslanik Filip Adžić, poslanik Bogdan Božović, poslanica Slađana Kaluđerović, poslanica Maja Vučelić, poslanik Boris Mugoša, poslanik Branislav Nenezić, poslanik Nikola Zirojević, potpredsjednik Nikola Camaj, poslanik Artan Ćobi, poslanik Andrijan Vuksanović, poslanik Mehmet Zenka, poslanica Jevrosima Pejović, poslanica Radinka Činćur, poslanik Vladimir Dobričanin i poslanik Ilir Čapuni.

PREDSJEDNIK ANDRIJA MANDIĆ (17.08.24 00:04:16)

Dame i gospodo, dajem kratku pauzu da se izvrši brojanje glasačkih listića.

-Pauza-

PREDSJEDNIK ANDRIJA MANDIĆ (17.08.24 00:11:42)

Uvažene kolege, nastavljam rad. Pozivam vas da zauzmete vaša mjesta. Komisija za glasanje je sačinila kratak izvještaj o rezultatima tajnog glasanja pa dozvolite da saopštim rezultate glasanja.

Uručeno je 48 glasačkih listića. U glasačkoj kutiji je nađeno 48 listića. Važećih glasačkih listića ima 48, nevažećih nema nijedan.

Da se predloženi kandidat Mirsad Nurković izabere za potpredsjednika Skupštine iz reda poslanika manjinskih partija, glasalo je 48 poslanika, i niko nije bio protiv.

Saglasno rezultatima glasanja, objavljujem da je za potpredsjednika Skupštine Crne Gore izabran gospodin Mirsad Nurković.

Ja mu čestitam u svoje i u vaše ime i pozivam potpredsjednika Nurkovića da položi zakletvu.

MIRSAD NURKOVIĆ (17.08.24 00:12:47)

Zaklinjem se da ću dužnost vršiti po Ustavu i zakonu, čestito, odgovorno i savjesno. Hvala.

PREDSJEDNIK ANDRIJA MANDIĆ (17.08.24 00:13:19)

Dame i gospodo, dajem pauzu. Nastavljamo sa radom sutra u 11h. Prvi nam je Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o državnoj imovini. Odmorite se večeras, a sutra nastavljamo. Hvala vam.

PREDSJEDNIK ANDRIJA MANDIĆ (17.08.24 21:13:32)

Kolege poslanici, stekli su se uslovi da pređemo na izjašnjavanje o preostalim predlozima akata o kojima smo obavili pretres, a vezano je za Četvrtu sjednicu vanrednog zasijedanja u 2024.godini.

Imamo Predlog zakona o Razvojnoj banci Crne Gore, odlučuje se većinom glasova prisutnih poslanika.

Stavljam na glasanje Predlog zakona u načelu. Izvolite, kolege, glasajte.

Kontatujem da 44 poslanika glasalo za, nema protiv i nema uzdržanih. Objavljujem da prihvaćen Predlog zakona u načelu.

Na Predlog zakona podnijeta su tri amandmana i to:

Zakonodavni odbor dva amandmana koji su sastavni dio Predloga zakona.

Poslanici Dejan Đurović i Vasilije Čarapić jedan amandman koji je sastavni dio Predloga zakona.

Stavljam na glasanje Predlog zakona u cjelini. Izvolite, kolege, glasajte.

Glasalo je 44 poslanika, svih 44 za, nema protiv, nema uzdržanih. Objavljujem da je Skupština usvojila Predlog zakona o Razvojnoj banci.

Predlog zakona o izmjenama i dopunama Opšteg zakona o obrazovanju i vaspitanju. Odlučuje se većinom glasova svih poslanika.

Stavljam na glasanje Predlog zakona u načelu. Izvolite, glasajte.

Kontatujem da je glasalo 44 poslanika, 44 za, nema protiv i nema uzdržanih. Objavljujem da je prihvaćen Predlog zakona u načelu.

Na Predlog zakona podnijeto je deset amandmana i to:

Zakonodavni odbor dva amandmana koji su sastavni dio Predloga zakona,

Odbor za prosvjetu, nauku, kulturu i sport jedan amandman koji je sastavni dio Predloga zakona,

Poslanici: Dejan Đurović i Vaso Obradović dva amandmana koja su povukli iz procedure.

Poslanica Jelenka Andrić jedan amandman koji je sastavni dio Predloga zakona,

Poslanici: Zoja Bojanović - Lalović, Aleksandra Despotović, Abaz Dizdarević, Ivan Vuković i Sonja Milatović četiri amandmana o kojima treba glasati.

Sada prelazimo na obrazloženje amandmana o kojima treba glasati.

Kako predlagači nisu tu, stavljam na glasanje amandman 1 kolegistica Zoje Bojanić - Lalović, Aleksandre Despotović, Abaza Dizdarevića, Ivana Vukovića i Sonje Milatović. Izvolite, kolege, glasajte.

Zaključujem glasanje. Glasalo je 41 poslanik, niko nije podržao amandman broj 1, 24 su protiv, 17 uzdržanih, pa objavljujem da amandman nije dobio potrebnu podršku.

Stavljam na glasanje amandman 2.

Zaključujem glasanje. Glasalo je 44 poslanika, niko nije podržao amandman, 29 protiv i 15 uzdržanih. Objavljujem da amandman nije dobio potrebnu podršku.

Stavljam na glasanje amandman 3.

Zaključujem glasanje. Glasalo je 42 poslanika, niko nije podržao amandman, 24 protiv i 18 uzdržanih. Objavljujem da amandman nije dobio potrebnu podršku.

Stavljam na glasanje amandman 4. Izvolite, kolege, glasajte.

Zaključujem glasanje. Glasalo je 43 poslanika, niko nije glasao za, 26 protiv i 17 uzdržanih. Objavljujem da amandman nije prihvaćen.

Kako je amandmanom poslanice Jelenke Andrić predloženo izuzetak kada je u pitanju stupanje na snagu, Zakonodavni odbor je odlučio da predloži Skupštini da utvrdi postojanje razloga da ovaj zakon stupi na snagu danom objavljivanja u "Službenom listu Crne Gore". Razlozi za predloženu odluku usklađeni su razlozima hitnosti, odnosno potrebom da se u najkraćem roku implementiraju predložene odredbe.

Stavljam na glasanje postojanje razloga da ovaj zakon stupi na snagu danom objavljivanja u "Službenom listu Crne Gore".

Zaključujem glasanje. Glasalo je 43 poslanika za, niko nije protiv i niko nije uzdržanih. Objavljujem da je Skupština utvrdila postojanje razloga da ovaj zakon stupi na snagu danom objavljivanja u "Službenom listu Crne Gore".

Stavljam na glasanje Predlog zakona u cjelini. Izvolite, kolege, glasajte.

Zaključujem glasanje. Glasalo je 44 poslanika, 44 za, nema protiv i nema uzdržanih. Objavljujem da je Skupština usvojila Predlog zakona o izmjenama i dopunama Opšteg zakona o obrazovanju i vaspitanju.

Dragi kolege, imali smo dva naporna dana. Ovim završavamo naš rad, vidimo se 30. avgusta. Hvala vam. Nije bilo lako ova dva dana, ali izdržali smo. Hvala vam.